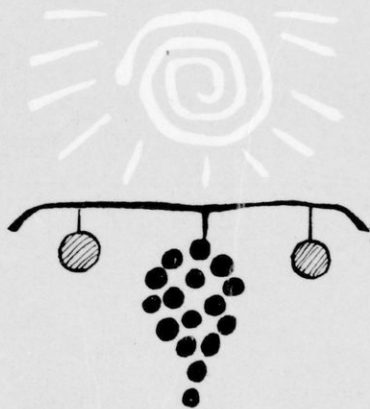

ΚΩΝ. Π. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡ. ΤΙΜΑΓΕΝΟΥΣ

Ι Ε Ρ Α
Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α
Τ Η Σ
Π Α Λ Α Ι Α Σ
Δ Ι Α Θ Η Κ Η Σ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1964

5

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΑΙΟΘΥΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΚΩΝ. Π. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΓΕΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ Μ. Ε.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΡ. ΤΙΜΑΓΕΝΟΥΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
*
ΤΗΣ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1964

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ — ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Δύο είναι αἱ πηγαὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς θρησκείας μας: Ἡ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ καὶ ἡ ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ.

Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἡ διδασκαλία τῆς θρησκείας μας.

Ἄγία Γραφή καλοῦνται τὰ βιβλία τὰ περιέχοντα τὴν ἔγγραφον ὑπερφυσικὴν ἀποκάλυψιν τῆς θρησκείας μας.

Ἱερὰ Παράδοσις ὀνομάζεται ἡ προφορικὴ διδασκαλία τῆς θρησκείας μας, ἡ ὁποία μετεδόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ ἀργότερα περιελήφθη εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ Ἀγία Γραφή διαιρεῖται εἰς δύο μέρη:

Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Ἡ λέξις διαθήκη σημαίνει συμφωνία. Εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ὁμῶς σημαίνει καὶ ὑπόσχεσις.

Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι ἡ ὑπόσχεσις ἡ παλαιά, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν. Εἶπε, λοιπόν, ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας: Ἐὰν φυλάσσετε τὰς ἐντολάς μου, θὰ εἶσθε ὁ ἀγαπητός μου λαὸς καὶ θὰ σᾶς προστατεύσω πάντοτε. Ἐὰν δὲν φυλάσσετε τὰς ἐντολάς μου, θὰ εἶσθε δυστυχεῖς καὶ ἄξιοι τιμωρίας.

Καινὴ Διαθήκη εἶναι ἡ ὑπόσχεσις, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἐὰν μετανοήσετε, εἶπεν ὁ Κύριος, θὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ὅπου εἶναι ἡ αἰώνιος χαρὰ καὶ εὐτυχία. Ἐὰν δὲν μετανοήσετε καὶ μείνητε εἰς τὴν ἁμαρτίαν, θὰ τιμωρηθῆτε αἰώνως καὶ θὰ εἶσθε δυστυχεῖς.

Και αἱ δύο αὐταὶ Διαθήκαι εἶναι γραμμέναι εἰς διάφορα βιβλία, τὰ ὁποῖα ἔγραψαν ἱεροὶ ἄνδρες, ὅπως ὁ Μωϋσῆς, οἱ Προφῆται καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Οἱ ἱεροὶ αὐτοὶ ἄνδρες, διὰ τὸ γράφον τὰ βιβλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἦσαν δηλαδὴ Θεόπνευστοι. Ἐπομένως ὁλόκληρος ἡ Ἀγία Γραφή εἶναι Θεόπνευστος.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιλαμβάνει 49 βιβλία καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη 27.

Β'. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ

Τὰ 49 βιβλία τῆς Π. Διαθήκης σκοπὸν ἔχον τὸ προπαρασκευάσασθαι τοὺς ἀνθρώπους, οὕτως ὥστε τὸ γίνεσθαι ἱκανοὶ τὸ κατανοῆσαι τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει, ὅτι ὁ Νόμος, δηλ. ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, εἶναι « παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν ». Αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς δεικνύει πόσον σπουδαία εἶναι ἡ Π. Διαθήκη.

Εἰς τὰ βιβλία αὐτὰ τῆς Π. Διαθήκης, μετ' ἀπλῶν λόγων ἀναφέρεται ἡ Δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐπιτυχισμένη ζωὴ τῶν πρωτοπλάστων εἰς τὸν Παράδεισον, ἡ παρακοὴ καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ἀναφέρεται ἀκόμη, εἰς τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, ἡ Ἱστορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καὶ ἡ πρόνοια, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔλαβε, διὰ τὸ σῶσαι τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ἀναφέρεται τέλος τὸ ἔργον καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ μάλιστα τῶν Προφητῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἀπέστειλε, διὰ τὸ διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸς οδηγήσαι εἰς μετάνοιαν.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Τὰ 49 βιβλία τῆς Π. Διαθήκης διαίρουσθαι εἰς τρεῖς κατηγορίας.

I. Ἱστορικά, διότι περιλαμβάνουν ἱστορίαν.

1. Γένεσις
2. Ἔξοδος
3. Λευϊτικόν
4. Ἀριθμοὶ
5. Δευτερονόμιον

} Ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως κατὰ τὸν ΙΓ' π. Ἄ. αἰῶνα.

6. Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ } Ἐγράφη ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Μωϋσέως
 } Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

7. Κριταὶ }
 8. Ρουθ } Ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ κατὰ τὸν ΙΑ'
 αἰῶνα π. Χ.

9. Βασιλειῶν Α'. }
 10. Βασιλειῶν Β'. } Ἄγνωστος ὁ συγγραφεὺς τῶν βιβλίων αὐτῶν.
 11. Βασιλειῶν Γ'. }
 12. Βασιλειῶν Δ'. }

13. Παραλειπομένων Α'. }
 14. Παραλειπομένων Β'. } Ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Ἑσδρα περὶ τὸ
 15. Ἑσδρας Α'. } 450 π. Χ.
 16. Ἑσδρας Β'. }
 17. Νεεμίας }

18. Τωβίτ }
 19. Ἰουδίθ }
 20. Ἑσθῆρ } Οἱ συγγραφεῖς τῶν βιβλίων αὐτῶν εἶναι
 21. Μακκαβαίων Α'. } ἄγνωστοι.
 22. Μακκαβαίων Β'. }
 23. Μακκαβαίων Γ'. }

II. Προφητικά, διότι εἰς αὐτὰ περιλαμβάνεται τὸ ἔργον καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Προφητῶν καὶ μάλιστα αἱ Προφητεῖαι περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ Προφῆται εἶναι **μικροὶ** καὶ **μεγάλοι**. Τὰ βιβλία των φέρουν τὸ ὄνομά των.

Βιβλία Μικρῶν Προφητῶν :

1. Ὡσηὲ	7. Ναοὺμ
2. Ἀμὼς	8. Ἀββακοῦμ
3. Μιχαίας	9. Σοφονίας
4. Ἰωήλ	10. Ἀγγαῖος
5. Ὀβδιὸν	11. Ζαχαρίας
6. Ἰωνᾶς	12. Μαλαχίας

Βιβλία Μεγάλων Προφητῶν :

1. Ἡσαΐας	5. Βαροῦχ
2. Ἱερεμίας	6. Ἱεζεκιήλ
3. Θροῖνοι Ἱερεμίου	7. Δανιήλ.
4. Ἐπιστολὴ Ἱερεμίου	

III. Ποιητικὰ ἢ διδακτικὰ, διότι εἶναι κυρίως γραμμένα εἰς ποιητικὸν λόγον.

1. Ἰώβ. Ὁ συγγραφεὺς του εἶναι ἄγνωστος.
2. Ψαλμοί. Συγγραφεὺς τῶν περισσοτέρων εἶναι ὁ Δαυὶδ.
3. Παροιμίαι. Συγγραφεὺς ὁ Σολομών.
4. Ἐκκλησιαστής. Ἔργον ἐπίσης τοῦ Σολομῶντος.
5. Ἄσμα Ἄσμάτων. Καὶ αὐτὸ ἔργον τοῦ Σολομῶντος.
6. Σοφία Σολομῶντος. Ὁ συγγραφεὺς του ἄγνωστος.
7. Σοφία Σειράχ. Ἐργὸν ὑπὸ τοῦ Σειράχ περὶ τὸ 180 π.Χ.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Τὰ περισσότερα τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Μερικὰ μόνον ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν.

Πρὸ τῆς γεννήσεως ὁμοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐγίναν μεταφράσεις τῆς Π. Διαθήκης χάριν τῶν Ἑβραίων, οἱ ὅποιοι ἔζων ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης καὶ δὲν ἐγνώριζον τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν.

Ἡ σπουδαιότερα μετάφρασις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὴν μετάφρασιν αὐτήν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου Β' τοῦ Φιλαδέλφου (285—246), ἔκαμαν 72 πολὺ μορφωμένοι ἐρμηνευταί. Ὀνομάζεται δὲ χάριν συντομίας, διὰ τὸ στρογγυλὸν τοῦ ἀριθμοῦ, μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ γράφεται τοιοντοτρόπως : **Μετάφρασις τῶν Ο'.**

Ἡ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως αὐτῆς εἶναι ἡ Ἑλληνιστικὴ κοινή, δηλαδὴ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ὠμίλουν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι.

Ἡ μετάφρασις αὐτὴ ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ εἶναι ἡ ἐπίσημος μετάφρασις,

τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας. Θεωρεῖται δὲ ὡς Θεόπνευστος. Πιστεύομεν δηλαδή, ὅτι οἱ 72 μεταφράσται ἐφωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τὸ μὴ κάμουν λάθη εἰς τὴν μετάφρασιν.

Ἐπὶ τὴν ἰσοπέδον ἀκόμη καὶ ἄλλαι ἀρχαῖαι Λατινικαί, Ἱταλικαὶ καὶ Συριακαὶ μεταφράσεις τῆς Π. Διαθήκης, ὅπως εἶναι ἡ Πεσιτώ, ἡ Ἱταλα καὶ ἡ Βουλγάτα. Σήμερον ἡ Π. Διαθήκη καὶ γενικῶς ἡ Ἁγία Γραφή κυκλοφορεῖ εἰς 1200 περίπου γλώσσας καὶ διαλέκτους εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Εἶναι τὸ πλέον διαδεδομένον βιβλίον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Πολλὰ ἑκατομύρια πωλοῦνται κατ' ἔτος, διότι τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν διδάσκει μόνον, ἀλλὰ ἐνισχύει καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸ μελετοῦν, διὰ τὸ ἐκτελοῦν ὅσα γράφει. Εἶναι ἡ μοναδικὴ πηγὴ παρηγορίας εἰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων υπάρξεων. Δίδει πτερὰ εἰς πάντα μελετητὴν τῆς, διὰ τὸ ἀνέβη ἀπὸ τὰ γῆνα εἰς τὰ οὐράνια μὲ ὄπλα τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὸν θρίαμβον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ο ΠΑΛΑΙΟΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

Τοιχογραφία Ἱ. Μονῆς Φανερωμένης
Σαλαμίνας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

+ 1. Ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ ὁρατοῦ κόσμου

(Γενέσ. α' 1 - 25)

Όπου καὶ ἂν στρέψωμεν τὸ βλέμμα, θὰ παρατηρήσωμεν πράγματα τόσον ὠραῖα, τὰ ὅποια θὰ μᾶς κινήσουν τὸν θαυμασμόν. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, ὁ ἔναστρος οὐρανός, τὰ βουνά, οἱ ὠκεανοί, αἱ πηγαί, οἱ ποταμοὶ καὶ τόσα ἄλλα, παρουσιάζουν ἐν ἀσύγκριτον μεγαλεῖον, τὸ ὁποῖον γεμίζει ἀπὸ ἐκπληξιν καὶ συγκίνησιν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Τὶ ποιικιλία ἀλήθεια, καὶ πόση ὠραιότης!

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου στρέφεται πρὸς τὸν δημιουργόν της καὶ ψιθυρίζει μὲ εὐγνωμοσύνην τὸν στίχον τοῦ ψαλμωδοῦ : « ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας » (Ψαλμ. ργ' 24).

Καὶ ὅμως προτοῦ νὰ δημιουργηθῇ ἡ γῆ καὶ ὄλος ὁ ἐξάριστος αὐτὸς κόσμος, εἰς ὄλον αὐτὸ τὸ ἀπέραντον χάος, ὅπου ὁ ἥλιος λάμπει τὴν ἡμέραν καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες τὴν νύκτα, δὲν ὑπῆρχε τίποτε, ἀπολύτως τίποτε. Παντοῦ σκότος, νέκρα καὶ σιωπὴ. Μόνον ὁ προαιώνιος Θεὸς ὑπῆρχεν, ὁ Αἰώνιος αὐτὸς πατὴρ μας, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος. Καὶ ὁ Πανάγαθος Θεὸς μὲ τὴν ἄπειρον σοφίαν καὶ ἀπέραντον δύναμιν, ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ μορφήν εἰς τὸ χάος καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ὠραῖον κόσμον.

Ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Θεόπνευστος αὐτὴ βίβλος, ἀναφέρει, ὅτι ὁ κόσμος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ μηδενός μὲ μόνον τὸν λόγον Του. « Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, Αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν » (Ψαλμ. ρμγ' 5).

Ἄναφέρει ἀκόμη, ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον εἰς ἕξ ἡμέρας*.

Μὲ μόνον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθησαν τὰ πάντα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδημιουργήθησαν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες.

Ἐν ἀπὸ τὰ ἄστρα αὐτὰ ποὺ λάμπουν εἰς τὸ θαυμαστὸν διάστημα, εἶναι καὶ ἡ Γῆ μας. Ἡ Γῆ ὅμως δὲν ἦτο τότε, ὅπως σήμερον. Βαθὺ καὶ πυκνὸν σκότος ἦτο ἠπλωμένον ἐπάνω της. Δὲν ὑπῆρχον οὔτε τὰ δάση, οὔτε οἱ λειμῶνες, οὔτε αἱ λίμναι, οὔτε τὰ δένδρα μὲ τὰ πράσινα φυλλώματα, οὔτε τὰ πολύχρωμα ἄνθη, οὔτε τὰ ζῶα, οὔτε τὰ πτηνά. Ἄνθρωποι δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη ἐπὶ τῆς Γῆς.

Μέσα εἰς τὴν πένθιμον αὐτὴν σιωπὴν, τὸ τρομακτικὸν κενὸν καὶ τὸ ζοφερὸν σκότος, ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ.

« Γενηθήτω φῶς ».

Καὶ ἀμέσως ἐγίνε φῶς καὶ μία γλυκεῖα λάμψις ἐφώτισε τὴν γῆν.

Προστακτικὴ διὰ δευτέραν φορὰν ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ.

« Γενηθήτω στερέωμα ».

Ἐδημιουργήθη τότε ὁ ὠραῖος καὶ γαλανὸς οὐρανός, τὰ μεγάλα σύννεφα καὶ ἡ καθαρὰ ἀτμόσφαιρα. Ἐχωρίσθη τὸ ὕδωρ ποὺ ὑπῆρχεν εἰς τὴν Γῆν, ἀπὸ τὸ ὕδωρ ποὺ περιεῖχον τὰ σύννεφα.

Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ὕδατα ἐκάλυπτον τὴν γῆν, ὁ Θεὸς διέταξεν:

« Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρὰ ».

Νὰ συναχθοῦν δηλαδὴ τὰ ὕδατα εἰς μεγάλους λάκκους τῆς γῆς καὶ νὰ φανῇ ἡ ξηρὰ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγίναν αἱ θάλασσαι, αἱ λίμναι, οἱ ὠκεανοὶ καὶ ἐφάνησαν αἱ νῆσοι καὶ αἱ μεγάλαι ἡπείροι.

Τότε ἐφύτρωσαν, κατὰ διαταγὴν πάλιν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς κάμπους τὰ εὐεργετικὰ δένδρα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη, τὰ ὅποια στολίζουν τὴν γῆν.

Κατόπι ἐφάνη ἡ θαυμασιὰ λάμψις τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων.

* Σημείωσις: Ἐδῶ δὲν ἐννοοῦνται 6 ἡμέραι μὲ 24 ὥρας ἢ κάθε μία, σύμφωνα μὲ τὴν ἰδικὴν μας μετρικὴν χρονικὴν ἀντίληψιν. Ἐννοοῦνται μεγάλα χρονικὰ διαστήματα.

Ἔως τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπῆρχε μόνον ὕδωρ καὶ εἰς τὴν ξηρὰν ἐφύοντο μόνον δένδρα καὶ φυτά. Ὁ Θεὸς ὅμως ἔδωκε νέαν διαταγὴν.

«Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ».

Διέταξε, δηλαδή, ὁ Θεὸς τὰ ὕδατα νὰ παράγουν ἰχθῦς, διέταξε νὰ δημιουργηθοῦν τὰ πτηνὰ καὶ τελευταῖον διέταξε τὴν γῆν νὰ παράγῃ διάφορα εἶδη ζώων. Ἀπὸ τότε ἐγένευσεν ἡ θάλασσα ἀπὸ ἀναριθμήτους ἰχθῦς ὅλων τῶν εἰδῶν καὶ ἡ ξηρὰ ἀπὸ πτηνὰ καὶ ζῶα μικρὰ καὶ μεγάλα. Ἐκτοτε ὅλα ὅσα πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα, ὅσα ἔρπουν καὶ περιπατοῦν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ὅσα κολυμβοῦν εἰς τὰς θαλάσσας, τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμοὺς ἐπλήθυναν εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν γεμίζουν ἀπὸ ὠραιότητα καὶ ζωῆν.

Οἱ κελαϊδισμοὶ τῶν πτηνῶν, ὁ βόμβος τῶν μελισσῶν, αἱ φωναὶ τῶν ζώων συνθέτουν ἓν εἶδος δοξολογικῆς μουσικῆς. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν δημιουργηθῆ με τὴν σοφίαν καὶ δίδουν τὴν ζωὴν εἰς τὴν Γῆν!

2. Ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ ἀοράτου κόσμου

(Γενέσ. β' 1, Ψαλμ. η' 6, Ἰὼβ λη' 7, Ψαλμ. ργ' 4, Ἐβρ. α' 14,
Α' Πέτρ. ε' 8, Ματθ. ιζ' 21, Ἰουδ. 6 κ.ά.)

Κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὁ Θεός, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ὕλικόν καὶ ὄρατον κόσμον, ἐδημιούργησε καὶ ἄλλον, ἄυλον καὶ ἀόρατον, πνευματικὸν κόσμον, τοὺς Ἀγγέλους.

Τοὺς Ἀγγέλους, ὅπως συνάγεται ἀπὸ διάφορα Ἀγιογραφικὰ ἀποσπάσματα, ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς πρὸ τοῦ ὕλικου κόσμου καὶ πρὶν νὰ πλάσῃ τὸν ἄνθρωπον: «ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα ἤνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοί μου» (Ἰὼβ λη' 7). Ὅταν δηλαδή ἐδημιουργήθησαν τὰ ἄστρα, ἐσαγήνευσε τὸσον ἡ ἀκτινοβολία των καὶ ἡ ἀνεκφραστός ὠραιότης των τοὺς Ἀγγέλους, ὥστε με μεγάλην φωνὴν ὑμνησαν τὸν Θεόν. Φαίνεται, λοιπόν, ὅτι πρὸ τῆς δημιουργίας τῶν ἀστρικῶν κόσμων, οἱ ὅποιοι ἐδημιουργήθησαν τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας, ἐδημιουργήθησαν οἱ Ἀγγελοι.

Ἀγγελοι ὀνομάζονται διότι ὡς κύριον ἔργον των ἔχουν νὰ ἀναγ-

γέλλουν εις τούς ανθρώπους τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δοξάζουν καὶ ἀνυμνοῦν Αὐτὸν εις τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν συχνὰ γίνεται λόγος περὶ τῶν Ἀγγέλων. Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, εἰς ἓν ὄραμα του, εἶδεν ἀγγέλους γύρω ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ὑμνοῦν καὶ νὰ δοξάζουν τὸν Δημιουργὸν μὲ τὸν ὕμνον, τὸν ὁποῖον ψάλλουν κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν εἰς τοὺς Ναοὺς. «Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ Γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ». Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ἐξ ἄλλου, φέρει τὸ μήνυμα εἰς τὸν Ζαχαρίαν διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου. Ὁ ἴδιος Ἄγγελος ἀναγγέλλει εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου. Ἄγγελος εἰδοποιεῖ τὸν Ἰωσήφ νὰ φύγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ τὴν Θεοτόκον καὶ τὸ θεῖον βρέφος, διότι ὁ Ἡρώδης ἐπεδίωκε νὰ φονεύσῃ αὐτό. Οἱ Ἄγγελοι ἐνισχύουν τὸν Κύριον κατὰ τὴν προσευχὴν του εἰς τὴν Γεθσημανή, ὀλίγον πρὶν τὸν συλλάβουν οἱ Ἰουδαῖοι. Ἄγγελοι εἰδοποίησαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τὰς Μυροφόρους γυναῖκας, ὅτι ἀνέστη ὁ Χριστός.

Οἱ Ἄγγελοι προστατεύουν ἀκόμη τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους καὶ εἶναι φύλακες καὶ ὁδηγοὶ εἰς τὴν ζωὴν μας.

Ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀναγράφει ρητῶς (Ματθ. ιη' 10), ὅτι κάθε πιστὸς ἔχει τὸν φύλακα Ἄγγελόν του καὶ δι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς χαρίζῃ «Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν».

Οἱ Ἄγγελοι εἶναι πάρα πολλοὶ καὶ ἀποτελοῦν τάξεις ἢ τάγματα καὶ κάθε τάξις ἢ τάγμα ἔχει τὸ ὄνομά του.

*Ἄγγελοι, Ἀρχάγγελοι, Ἀρχαὶ
Ἐξουσαί, Δυνάμεις, Κυριότητες
Θρόνοι, Χερουβεὶμ, Σεραφεὶμ.*

Συνολικῶς γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἑννέα τάγματα, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνουν πλῆθος Ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι ἡμέραν καὶ νύκτα δοξολογοῦν τὸν Θεὸν καὶ ἐργάζονται, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, ὑπάρχουν καὶ οἱ πονηροὶ καὶ κακοὶ ἄγγελοι, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται πονηρὰ πνεύματα ἢ δαίμονες ἢ διάβολοι.

Αὐτοὶ ἦσαν προηγουμένως ἀγαθοὶ Ἄγγελοι, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὑπερη-

φάνειάν των περιέπεσαν εις τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Τοιοιτοτρόπως μετεπήδησαν ἀπὸ τὴν θεϊαν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ δυστυχίαν. Ἀπὸ τότε ποῦ ἔχασαν τὴν εὐτυχίαν, ἀγωνίζονται νὰ παρασύρουν καὶ τοὺς ἀνθρώπους μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Ὁ κορυφαῖος Ἀπόστολος Πέτρος γράφει, ὅτι ὁ ἐχθρὸς μας διάβολος ὡς λέων ἐξηγριωμένος περιπατεῖ μὲ σκοπὸν νὰ κατασπαράξῃ ὅποιον εὕρῃ ἐμπρὸς του « *Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρῶμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπῆ* » (Α΄ Πέτρ. ε΄ 8). Καὶ ὁ Κύριος διδάσκει, ὅτι μόνον μὲ τὴν προσευχὴν καὶ μὲ τὴν νηστείαν δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὸν διάβολον. Κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ὁ διάβολος θὰ τιμωρηθῇ μὲ αἰώνιον κόλασιν καὶ θὰ καταλυθῇ ἡ ἐξουσία του.

3. Ὁ Θεὸς δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου

(Γενέσ. α΄ 26 - Β΄)

Εἶπομεν, ὅτι μόνον μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἡ ἀχανὴς ἔκτασις τοῦ σύμπαντος μετεμορφώθη εἰς ἐξάισιον μεγαλοῦργημα. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν ὅλα, ὅσα βλέπομεν καὶ ἐκεῖνα ποῦ δὲν βλέπομεν καὶ ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι ὅλα ἦσαν ἐκτάκτως ὠραῖα, ἀπεφάσισε νὰ δημιουργήσῃ τὸ τελειότερον δημιούργημά του, τὸν ἄνθρωπον.

Εἶπε λοιπὸν ὁ Θεός :

« *Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν* ».

Ἄς πλάσω, δηλαδή, ἄνθρωπον ἰκανὸν νὰ ὁμοιάσῃ μὲ ἐμέ. Αὐτὸς ἄς εἶναι ἀρχηγὸς ὅλων τῶν δημιουργημάτων. Καὶ ἐδῶ ἔκαμε διακριτικὴν ἐξάιρεσιν ὁ Θεός. Ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον μὲ ἰδιαιτέραν φροντίδα καὶ ὄχι μὲ μόνον τὸν λόγον Του, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα δημιουργήματα. Ἐλαβε χῶμα καὶ ἀφοῦ ἔπλασε τὸ τελειότερον ἀπὸ τὰ γήινα δημιουργήματά του, τοῦ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον πνοὴν ζωῆς. Τοιοιτοτρόπως ἐγένεν ὁ ἄνθρωπος « *ψυχὴ ζωῶσα* ». Ἡ ἐξάιρεσις αὐτῆ τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύει τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον του διὰ τὸ ὄν, τὸ ὅποιον ἀπετέλεσε τὴν κορωνίδα τῆς Δημιουργίας. Ἡ ἰδιαιτέρα ἀγάπη του φαίνεται ἀκόμη καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὑλικά καὶ πνευματικά, τὰ ὅποια ἐχάρισεν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Με στοργικὴν φροντίδα ἐφύτευσε ὁ Θεὸς παράδεισον, δηλαδὴ κήπον, εἰς τὴν τοποθεσίαν Ἐδὲμ καὶ ἐκεῖ ἔβαλε τὸν Ἀδὰμ¹. Τὸν κήπον αὐτὸν ἐστόλισε μὲ τὰ πλέον πολύχρωμα καὶ εὐώδη ἄνθη καὶ ὠραῖα καὶ καρποφόρα δένδρα, διὰ τὸ νὰ ζῆ εὐτυχῆς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος.

Ὁ Ἀδὰμ ἔλαβε ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ἐργάζεται, νὰ φυλάσῃ τὸν Παράδεισον καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀγαθὰ του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ ἀποτελεῖ ἀληθινὴν χαρὰν καὶ εὐλογίαν.

Τὸ ἄμετρον ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ ὅμως ἐπροχώρησε ἀκόμη περισσότερο. Διὰ τὸ ὀλοκληρώσῃ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐσκέφθη νὰ δημιουργήσῃ χάριν αὐτοῦ καὶ σύντροφον διὰ τὸ νὰ μὴ εἶναι μόνος.

«Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν».

Τότε ὁ Θεὸς ἐπλασε ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ τὴν Εὐαν². Ὁταν ὁ Ἀδὰμ εἶδε τὴν Εὐαν, ἐνόησε, ὅτι αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς πλευρᾶς του.

«Τοῦτο νῦν ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή».

Δηλαδὴ, αὐτὸ τὸ νέον δημιούργημα ἐγένετο ἀπὸ τὰ ὀστᾶ καὶ τὸ σῶμα μου. Εἶναι ὅμοιον μὲ ἐμέ. Θὰ ὀνομασθῆ γυνή.

Μὲ μεγάλην ἀγάπην ἠλόγησε ἀκολούθως ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐαν, τὸ ἁρμονικὸν ζεῦγος τῶν πρωτοπλάστων καὶ τοὺς εἶπε νὰ πληθύνωνται εἰς τὴν Γῆν καὶ νὰ γίνουν κύριοι αὐτῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς δημιουργημάτων.

«Καὶ εὐλόγησε αὐτοὺς ὁ Θεὸς λέγων· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς» (Γενέσ. α' 28).

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Θεὸς συνέστησε καὶ ἠλόγησε καὶ τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἔδωκεν μόνον ὑλικά ἀγαθὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὴν ἰδιαιτέραν του ἀγάπην πρὸς αὐτὸν ἔδειξε κυρίως μὲ τὰ πνευματικά ἀγαθὰ, μὲ τὰ ὁποῖα τὸν ἐφωδίασε καὶ κατ' ἐξοχὴν μὲ τὸ σπουδαιότερον ἐξ ὅλων τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἀθάνατον ψυχὴν. Ἡ ψυχὴ δὲν φθείρεται καὶ δὲν ἀποθνήσκει. Δὲν εἶναι ὑλική, ἀλλὰ πνευματικὴ

1. Ἀδὰμ εἶναι λέξις ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει γήινος (χωματένιος).

2. Εὐαν εἶναι ἑβραϊκὴ λέξις καὶ σημαίνει ζώή.

Ὁ Δ' Κ'

ΝΩ
Ε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκκλησιαστικής Πολιτικής

Ὁ δίκαιος Νῶε κρατῶν τὴν κιβωτὸν

Τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποδιδομένη εἰς τὸν Πανσέληνον
(ΙΔ' αἰὼν)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ ἄυλος. Εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ αὐτὴν τείνει ὁ ἄνθρωπος νὰ ὁμοιάσῃ πρὸς Αὐτόν. Δύναται νὰ γίνῃ τέλειος ψυχικῶς, κατὰ χάριν, ὅπως ὁ Θεός. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀνυπολόγιστος ἀξία τῆς ψυχῆς, ἥτις εἰς ἀξίαν εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἰδοὺ τὶ εἶπε περὶ αὐτῆς ὁ Κύριος:

«Τὶ γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τὶ δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;» (Μαθ. 1στ' 26).

Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον μὲ ὅλως ἰδιαιτέραν φροντίδα καὶ τὸν κατέστησε κορωνίδα τῆς δημιουργίας ἐξ αἰτίας τοῦ προορισμοῦ, τὸν ὁποῖον τοῦ ἔταξε, νὰ ὁμοιάσῃ δηλ. πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ χάριν καθιστάμενος τέλειος. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὀφείλομεν νὰ καταστῶμεν ἅγιοι, ποιῶντες εἰς ὅλην τὴν ζωὴν μας τὸ θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός. Ὅταν καταστῶμεν ἅγιοι, θὰ τύχωμεν εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς θείας μακαριότητος καὶ δόξης. Θὰ ἀπολαύσωμεν τῆς τιμῆς νὰ βλέπωμεν τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ὁ μέγας λοιπὸν καὶ ὕψιστος προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀπόλαυσις τῆς δόξης καὶ τῆς χαρᾶς εἰς τὸν οὐρανόν. «Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν» (Μαθ. 1γ' 43).

Μὲ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπεράτωσεν ὁ Θεὸς τὸ ὅλον ἔργον τῆς δημιουργίας εἰς τὰς ἐξ δημιουργικὰς ἡμέρας. Τὴν ἐβδόμην δὲ ἡμέραν ἀνεπαύθη ἀπὸ τῶν ἔργων Αὐτοῦ καὶ ἠυλόγησε τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς ἀναπαύσεως. Δι' αὐτὸ ἡ ἡμέρα αὐτὴ ὠνομάσθη Σάββατον¹. Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀντὶ τοῦ Σαββάτου τιμῶμεν ἰδιαιτέρως τὴν Κυριακὴν. Κατ' αὐτὴν δοξάζομεν ἀπὸ κοινοῦ τὸν Θεὸν καὶ ἀναπαυόμεθα. Εἶναι δὲ ἡ Κυριακὴ, ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, διότι κατ' αὐτὴν ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

4. Περὶ τῆς ἠθικῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων

(Γενέσ. γ')

Εἰς τὸν Παράδεισον ὑπῆρχον φυτὰ καὶ δένδρα παντὸς εἶδους. Ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐα, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς εἶχε φυτεύσει τὸν Παράδεισον, ἦσαν εὐτυχεῖς. Ὁ Θεὸς εἶχε καταστήσει τοὺς πρωτοπλάστους εὐδαίμονας.

1. Σάββατον = ἑβραϊκὴ λέξις ἡ ὁποία σημαίνει ἀνάπαυσις.

— Νὰ διαμενῆτε ἐδῶ εὐτυχεῖς. Ὅλα εἶναι ἰδικὰ σας. Ἐξ ὄλων τῶν δένδρων νὰ λαμβάνητε τοὺς καρπούς. Μόνον ἀπὸ τὸ δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐφύτευσα εἰς τὸ μέσον τοῦ κήπου, προσέξατε, νὰ μὴ φάγητε ἐκ τῶν καρπῶν του, διότι τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ παραβῆτε τὴν ἐντολήν μου καὶ θὰ φάγητε, θὰ ἀποθάνητε.

Ἦ Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά, εἰς τὴν ἀρχήν, ἐπρόσεχον πολὺ, νὰ μὴ παραβοῦν τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ. Ὅσον ἐπρόσεχον, ἔζων εὐτυχεῖς. Εἰργάζοντο καὶ ἐκαλλιέργουν τὸν κήπον των καὶ ἡ ἐργασία των ὑπῆρξεν εὐλογημένη καὶ τοὺς ἔδιδε χαρὰν.

Ὅλα τὰ ζῶα ἐσέβοντο τοὺς πρωτοπλάστους καὶ ὑπηρέτουν αὐτούς. Ἀσθένειαν καὶ θάνατον δὲν ἐγνώριζον οἱ πρωτόπλαστοι, ὅσον ἐφύλαττον τὴν ἐντολήν. Ἦσαν ἡγαπημένοι μεταξύ των καὶ ἐχαίροντο τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

Τὸ μέγιστον ὅμως ἐξ ὄλων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἀπελάμβανον, ἦτο, ὅτι ἠδύνατο τακτικῶς νὰ βλέπουν τὸν Θεὸν καὶ νὰ συνομιλοῦν μετ' Αὐτοῦ.

Τὸ δειλινὸν ἤρχετο ὁ Θεὸς εἰς τὸν Παράδεισον καὶ συνωμίλει μετὰ τῶν πρωτοπλάστων. Πόσον εὐτυχεῖς ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι! Μὲ πόσῃ διαθέσειν καὶ χαρὰν ἐγείροντο τὴν πρωίαν διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Πλάστην καὶ Πατέρα των!

Τὴν ἡσυχον ὅμως καὶ εὐχάριστον ζωὴν των ἤλθε νὰ ταράξῃ ἓνα θλιβερὸν γεγονός. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐκάθητο ἡ Εὐά μόνη της, βλέπει τὸν ὕφιν πλησίον ἐνὸς δένδρου, ὁ ὁποῖος ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ ὡς ἄνθρωπος.

— Ἀληθῶς, Εὐά, ὁ Θεὸς δὲν σᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἀπολαμβάνητε ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ Παραδείσου;

— Ὁ Θεὸς μᾶς ἐδώρησεν ὅλα τὰ καλὰ τοῦ παραδείσου, ἀπήντησεν ἡ Εὐά. Μόνον ἀπὸ τοὺς καρπούς τοῦ δένδρου ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκειται εἰς τὸ κέντρον τοῦ κήπου, μᾶς εἶπεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φάγωμεν, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν.

— Ὅχι, δὲν θὰ ἀποθάνητε, ἐὰν φάγητε. Ὁ Θεὸς γνωρίζει ὅτι, ὅταν φάγητε ἐξ αὐτοῦ, θὰ γίνητε καὶ σεῖς θεοὶ καὶ θὰ τὰ γνωρίζετε ὅλα.

Ἦ Εὐά μὲ περιέργειαν καὶ λαιμαργίαν ἐπρόσεξεν, ὅτι τὸ δένδρον ἦτο ὠραῖον καὶ οἱ καρποὶ του ἐφαίνοντο ἐλκυστικοί. Ἐπίστευσε δυστυχῶς εἰς τοὺς ψευδεῖς λόγους τοῦ διαβόλου, διότι ὁ ὄφις ἦτο ὁ διάβολος μεταμορφωθείς καὶ ἐλησμόνησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐντολήν τοῦ

Θεοῦ. Ἐκ τούτου ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τὸ ψεῦδος. Ὁ διάβολος εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους.

Ἡ Εὐὰ ἔφαγε τὸ ἀπηγορευμένον καρπὸν καὶ ἔδωκε καὶ εἰς τὸν Ἀδάμ. Τὸ μεγαλύτερον κακὸν εἰς τὸν κόσμον ὑπῆρξεν ἡ πρᾶξις ἐκείνη τῆς Εὐας. Ἦτο ὄχι μόνον παρακοή, ἀλλὰ καὶ ἀπιστία, διότι ἐπίστευσαν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς αὐτοὺς ψευδῶς, ὅτι θὰ ἀποθάνουν. Ἐκ τούτου εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ πρωτόπλαστοι ἔχασαν τὴν εὐτυχίαν των. Φόβος καὶ τρόμος τοὺς κατέλαβεν. Ἡ ἀγάπη τὴν ὁποίαν εἶχον μεταξὺ των, ἤρχισε νὰ ὀλιγοστεύῃ, ὁ ἕνας ἀπέδιδε τὸ κακὸν εἰς τὸν ἄλλον. Ὄταν ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ, ἔτρεμον ἐκ τοῦ φόβου των. Διατὶ νὰ παρακούσουν τὸν Θεόν; Διατὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸ ψεῦδος τοῦ διαβόλου;

Ἐπὶ τέλους ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Ἡ γλυκεῖα φωνή, τώρα τοὺς ἐφαίνετο τρομερά. Ἄντι νὰ τρέξουν, ὅπως πάντοτε, μετὰ χαρὰς διὰ νὰ ὑποδεχθῶν τὸν Θεόν, ἔτρεξαν νὰ κρυφθοῦν.

— Ἀδάμ, ποῦ εἶσαι; ἐφώναζεν ὁ Θεός.

— Ἦκουσα τὴν φωνὴν σου καὶ ἐφοβήθην καὶ ἐκρύβην, διότι εἶμαι γυμνός.

— Ποῖος σὲ ἐπληροφόρησεν, ὅτι εἶσαι γυμνός; Μήπως ἔφαγες ἐκ τοῦ καρποῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου σοῦ ἀπηγόρευσα νὰ φάγῃς;

— Ἡ γυνὴ τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδωκες μετὰ παρέσυρε καὶ ἔφαγον.

— Διατὶ ἔκαμες αὐτὸ τὸ κακόν, Εὐὰ; εἶπε τότε πρὸς αὐτὴν ὁ Θεός.

— Ὁ ὄφις μετὰ ἐξήπάτησεν. Ἀπήνητησεν ἐκείνη.

Τότε ὁ Θεὸς ἐλυπήθη καὶ ἀπεφάσισε νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐὰν. Διέταξε νὰ φύγουν ἀμέσως ἐκ τοῦ Παραδείσου. Θὰ ἐργάζονται πλέον σκληρῶς. Μετὰ κόπου καὶ μόχθου θὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν, διὰ νὰ ἀποδίδῃ καρπούς.

Ἦρχισαν τότε νὰ κλαίουν πικρῶς οἱ πρόγονοί μας ἐκεῖνοι. Ἦσαν πλέον ἐκτὸς τοῦ Παραδείσου καὶ τὸν ἐβλεπον μακρόθεν. Εἶχον ἀπολέσει τὴν ὀραίαν κατοικίαν καὶ τὴν αἰώνιον εὐτυχίαν των. Ταπεινωμένοι ἔφευγον μετὰ θρήνους καὶ ἀνεζήτητον ἄλλον τόπον διαμονῆς. Ὁ νέος αὐτὸς τόπος ἦτο πλήρης ἀκανθῶν. Τὸ αἶμα ἔρρεεν ἐκ τῶν χειρῶν των, ἐνῶ προσεπάθουν νὰ καθαρίσουν τὴν γῆν ἐκ τῶν ἀκανθῶν, αἱ ὁποῖαι ἐφύτρωνον πάλιν. Ἡ ζωὴ των ἔγινε μαρτυρικὴ.

Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης ἐκείνης ἁμαρτίας.

Ἡ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων ὑπῆρξεν ἡ μεγαλύτερα καταστροφή τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ ἁμάρτημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται **προπατορικὸν ἁμάρτημα**, μᾶς βαρύνει καὶ σήμερον ὅλους.

Κάθε νέος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γεννᾶται, φέρει μαζί του τὸ ἁμάρτημα ἐκεῖνο. Δι' αὐτὸ εὐκολώτερον βαδίζομεν πρὸς τὸ κακόν, διότι ἀκριβῶς ἐκληρονομήσαμεν τὴν ἀδυναμίαν τῶν προπατόρων μας, δηλαδή τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας. Αἱ ἀσθένειαι, ὁ θάνατος καὶ αἱ κακίαι εἰσῆλθον ἀπὸ τότε εἰς τὸν κόσμον. Ὅσον ὁ καιρὸς παρήρχετο, τόσον καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπεμακρύνοντο ἐκ τοῦ Θεοῦ, τόσον καὶ τὸ κακὸν ἐμεγάλωνεν εἰς τὸν κόσμον. Οἱ ἄνθρωποι μέσα εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν βίον των ἔχασαν καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ ἐνός καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ περιέπεσαν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

᾿Ω! Ἐὰν δὲν περιέπιπτον οἱ πρωτόπλαστοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πόσον καλυτέρα θὰ ἦτο σήμερον ἡ ζωὴ! Πόσα κακὰ θὰ ἔλειπαν καὶ πόση χαρὰ καὶ ἀγάπη θὰ ἐβασίλευεν!

5. Τὸ Πρωτευαγγέλιον

(Γενέσ. γ' 15)

Ὅλιγον πρὸ τῆς ἐκιδιώξεως τῶν πρωτοπλάστων ἐκ τοῦ Παραδείσου, ὁ Θεὸς ὤρισεν εἰς αὐτούς, καθὼς καὶ εἰς τὸν ὄφιν, ὠρισμένην ποινὴν διὰ τὸ ἁμάρτημά των. Εἰς τὴν Εὔαν εἶπεν, ὅτι μὲ πόνους καὶ στεναγμούς θὰ φέρῃ εἰς τὸν κόσμον τὰ τέκνα της. Εἰς τὸν Ἀδάμ ὤρισε νὰ κερδίξῃ τὸν ἄρτον καὶ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν, μὲ πολὺν κόπον καὶ ἰδρώτα. Τὸν δὲ ὄφιν κατηράσθη, νὰ σύρεται μὲ τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν του.

Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα, δὲν ἔπαυσεν ὁ Οὐράνιος Πατὴρ μας νὰ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὔαν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Τοὺς ἐτιμώρησε βεβαίως, διότι ἔπρεπε, καὶ τοὺς ἐξώρισεν ἐκ τοῦ Παραδείσου, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μένουν πλέον ἐκεῖ. Δὲν τοὺς ἄφησεν ὅμως εἰς τὴν τύχην των καὶ δὲν τοὺς ἐστέρησεν ἀπὸ κάθε ἐλπίδα. Ἀπὸ τὴν πρώτην ἐκείνην στιγμὴν ἐσχέδιασε τὴν σωτηρίαν των.

Τὸ ἁμάρτημα, τὸ ὁποῖον διέπραξαν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὔα, ἔπρεπε νὰ ἐπανορθωθῇ. Πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ Πανάγαθος Δημιουργὸς νὰ ἀφήσῃ αἰωνίως ἁμαρτωλὸν τὸ πλάσμα του, τὸν ἄνθρωπον; Διὰ τοῦτο ἀ-

κριβῶς, ἐνῶ καθώριζε τὴν τιμωρίαν ἐκάστου, συγχρόνως ἀπεκάλυπτεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόφασίν του, ὅτι θὰ στείλῃ Σωτῆρα εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει ὅτι, ὅταν ὁ Θεὸς κατηράσθη τὸν ὄφιν, συγχρόνως εἶπε καὶ εἰς τὸν διάβολον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐντὸς τοῦ ὄφους, δεικνύων πρὸς αὐτὸν τὴν Εὐάν :

« Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· **Αὐτὸς** σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν » (Γενέσ. γ' 15).

Δηλαδή, θὰ θέσω ἔχθραν μεταξὺ σοῦ καὶ μεταξὺ τῆς γυναικὸς καὶ μεταξὺ τῆς γενεᾶς τῆς ἰδικῆς σου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Αὐτὸς θὰ σοῦ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ σὺ θὰ τραυματίσης Αὐτὸν εἰς τὴν πτέρναν. Θὰ ὀδηγήσῃς δηλ. Αὐτὸν εἰς τὸν Σταυρικὸν θάνατον, ἀλλὰ ὁ σταυρικὸς θάνατος διὰ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶναι Θεὸς καὶ θὰ ἀναστηθῆ, εἶναι ὡσὰν νὰ τραυματίσῃς Αὐτὸν ἀπλῶς εἰς τὴν πτέρναν.

Αἱ λέξεις αὐταί, τὰς ὁποίας εἶπεν ὁ Θεός, φανερώουν τὴν μεγάλην ἀγάπην Αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ λόγοι ἀκριβῶς οὗτοι εἶναι ἡ ἀκτίς τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον ἐφώτισε τὴν φοβερὰν στιγμὴν τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν πρωτοπλάστων ἐκ τοῦ Παραδείσου.

Εἶναι ἡ πρώτη καὶ παλαιοτάτη **ἐπαγγελία** τοῦ Θεοῦ, περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ γυνὴ αὕτη, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλησεν ὁ Θεός, εἶναι ἡ Παρθένος Μαρία καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς δὲν εἶναι ἄλλος, παρὰ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ Εὐὰ ἡμάρτησε καὶ ἔφερε τὸ κακὸν εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Παρθένος Μαρία ὑπῆρξεν ἡ γυνή, διὰ τῆς ὁποίας ἤλθεν ἡ σωτηρία εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Ἀδὰμ παρήκουσε τὸν Θεὸν καὶ ἔφερε τὸν θάνατον εἰς τὴν γῆν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὑπήκουσεν εἰς τὸν Θεὸν μέχρι σταυρικοῦ θανάτου καὶ συνέτριψεν, ὅπως προεἶπεν ὁ Θεός, τὸν διάβολον, ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἐχάρισε τὴν ἀληθινὴν ζωὴν καὶ εὐτυχίαν εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς Αὐτὸν καὶ ἐκτελοῦν τὸ θέλημά Του.

Μὲ τὴν παρήγορον αὐτὴν ἐλπίδα ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἔλαβον θάρρος καὶ ἤρχισαν τὴν νέαν δύσκολον ζωὴν των.

Οί λόγοι, τούς οποίους ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τούς πρωτοπλάστους καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν πρώτην καλὴν εἶδησιν, τὴν πρώτην καλὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν κόσμον, ὀνομάζονται **Πρωτευαγγέλιον**. Ἡ ἐπαγγελία αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη, διότι, καθὼς θὰ γνωρίσωμεν εἰς ἄλλα κεφάλαια τοῦ βιβλίου μας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολλαὶ προφητεῖαι, αἱ ὁποῖαι ὁμιλοῦν περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Ἑβραῖοι τὸν ἀναμενόμενον Σωτῆρα ὀνομάζουν **Μεσσίαν**, διὰ τοῦτο αἱ προφητεῖαι, αἱ ὁποῖαι ὁμιλοῦν περὶ Αὐτοῦ, λέγονται **Μεσσιανικαὶ προφητεῖαι**.

6. Ἄβελ καὶ Κάιν

(Γενέσ. δ')

Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἐκ τοῦ Παραδείσου, ἀπέκτησαν εἰς τὴν ἀρχὴν δύο τέκνα, τὸν Κάιν καὶ τὸν Ἄβελ. Ὁ Ἀδὰμ ἔκτισεν ἐν θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ ἐπάνω ἐθυσίαζε τὰ καλύτερα ἐκ τῶν ζώων καὶ ἐκ τῶν καρπῶν του, θέλων δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου νὰ δεῖξῃ εἰς τὸν Θεὸν τὴν μετάνοιάν του, διὰ τὸ ἀμάρτημα τὸ ὁποῖον διέπραξαν αὐτὸς καὶ ἡ Εὐα.

Εἰς τὰς θυσίας καὶ τὰς προσευχὰς αὐτὰς ἀσφαλῶς ἦσαν παρόντα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἀδὰμ καὶ ἔμαθον, ὅταν ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπέκτησαν ἰδικὴν των περιουσίαν, νὰ θυσιάζουν τὰ καλύτερα προϊόντα καὶ ἀποκτήματά των εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ προσεύχωνται.

Ὁ Κάιν ἦτο γεωργὸς καὶ ἔσπερνε καὶ ἐθήριζεν εἰς τούς ἀγρούς. Ὁ Ἄβελ ἦτο ποιμὴν καὶ ἔβοσκε τὰ πρόβατα. Μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισαν καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ νὰ προσφέρουν θυσίαν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Κάιν προσέφερεν ἐκ τῶν καρπῶν τῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν ἐκαλλιέργει. Ὁ Ἄβελ προσέφερεν ἐκ τῶν νεογεννῆτων προβάτων του τὸ καλύτερον.

Τὰς θυσίας ὅμως καὶ τὰς προσευχὰς δέχεται ὁ Θεός, ὅταν γίνωνται μὲ εὐκρίνειαν καὶ ὅταν προέρχωνται ἀπὸ ἀγαθοῦς ἀνθρώπων. Πολλοὶ ἄνθρωποι μεταβαίνουν νὰ προσευχηθοῦν εἰς τὸν Ναόν, ἀλλὰ μὲ εὐσέβειαν ὀλίγοι προσεύχονται. Ὅλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι λατρεύουν εὐκρινῶς τὸν Οὐράνιον Πατέρα μας. Τοιοῦτοτρόπως συνέβη καὶ μὲ τούς δύο ἀδελφούς. Ὁ Ἄβελ ἦτο καλὸς καὶ ἐλάτρευε μὲ εὐκρίνειαν τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν θυσίαν καὶ τὴν προσευ-

χὴν του. Ὁ Κάϊν δὲν ἦτο καλός. Ἐθυσίασε καὶ προσηυχῆθη ἐκ συνηθείας καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του.

Ὁ Θεὸς βεβαίως, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς σκέψεις μας καὶ τὰ βάρη τῶν καρδιῶν μας, ἐγνωρίζεν ὅτι ὁ Κάϊν ἦτο κακός καὶ δὲν ἐδέχθη τὴν θυσίαν του.

— Δὲν γινώριζεις, τοῦ εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι καὶ θυσίαν ἂν μοῦ προσφέρῃς, ὅταν δὲν ἐκτελῆς τὰς ἐντολάς μου, ἁμαρτάνεις;

Ὁ Κάϊν ἐλυπήθη πολὺ. Ἀντὶ ὅμως νὰ παραδεχθῆ, ὅτι δὲν ἦτο καλός καὶ νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεόν, τί ἔκαμε; Ἦρχισε νὰ φθονῆ τὸν καλὸν του ἀδελφόν.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, λέγει ὁ Κάϊν εἰς τὸν Ἄβελ.

— Ἄς κάμωμεν ὀλίγον περίπατον.

Ὁ Ἄβελ ἐδέχθη ἀμέσως. Ἐνῶ ἐβάδιζον ὅμως ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ὁ καλὸς ἀδελφὸς ὠμίλει μὲ ἀγάπην, ἔξαφνα ὁ Κάϊν ἔπεσεν ἐπάνω του ὡς θηρίον ἄγριον καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ὁ Ἄβελ ἐκυλίσθη αἱματωμένος καὶ νεκρὸς εἰς τὴν γῆν.

Ὁλομόναχος τώρα ὁ Κάϊν φεύγει μακρὰν ἀπὸ τὸν νεκρὸν ἀδελφόν του τρέμων. Ἐτρεμε, διότι ὁ νόμος, ποῦ ὁ Θεὸς ἔβαλε ἐντός μας, διὰ νὰ μᾶς προτρέπῃ νὰ πράττωμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τὸ κακόν, δηλαδὴ ἡ συνείδησίς μας, ἔλεγεν αὐστηρότατα εἰς τὸν Κάϊν, ὅτι διέπραξε φοβερὸν ἔγκλημα καὶ δὲν τὸν ἄφηνε νὰ ἡσυχάσῃ οὔτε στιγμὴν.

— Κάϊν, ποῦ εἶναι ὁ Ἄβελ, ὁ ἀδελφός σου; ἠκούσθη τρομερὰ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε ὁ Κάϊν, ἀντὶ νὰ συναισθανθῆ τὸ φοβερὸν κακόν, τὸ ὁποῖον διέπραξε καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεόν νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ κλάσῃ, ἀπήντησε μὲ αὐθάδειαν.

— Καὶ μήπως ἐγὼ ἔγινα φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου;

— Τί εἶναι τοῦτο τὸ ὁποῖον ἔκαμες Κάϊν; ἠκούσθη πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου μοῦ φωνάζει ἀπὸ τὴν γῆν. Θὰ τιμωρηθῆς διὰ τὸ μεγάλο κακόν. Εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν θὰ τρέμῃς καὶ θὰ στενάζῃς καὶ ἀνάπαυσιν δὲν θὰ εὔρης οὐδέποτε.

Ἴδου ποῖος ἔκαμε τὸν πρῶτον φόνον εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Κάϊν ὁ ἀδελφοκτόνος.

Ὁ φόνος εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἁμαρτήματα. Εἶναι τόσον φοβερὸν ἁμάρτημα, ὥστε ἡ Ἐκκλησία μας δὲν δέχεται τὸν φονέα νὰ γίνῃ κληρικός, ἔστω καὶ ἂν μετανοήσῃ καὶ συγχωρηθῆ. Οὐδεὶς ἔχει

τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρέσῃ ζωὴν, οὔτε τοῦ ἄλλου, οὔτε τὴν ἰδικήν του. Ἡ ζωὴ μας ἀνήκει εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Ἀργότερα ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν ἓνα ἄλλο καλὸν τέκνον, τὸν Σὴθ καὶ ἄλλα πολλὰ τέκνα « υἱοὺς καὶ θυγατέρας », καθὼς ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἀδὰμ εἰς ἡλικίαν ἐνενακοσίων τριάκοντα ἐτῶν.

7. Ὁ Κατακλυσμός

(Γενέσ. στ', ζ', η', θ')

Απὸ τὸν Σὴθ, τὸ ἀγαθὸν τέκνον τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὐας, ἐγεννήθησαν καλὰ τέκνα, τὰ ὅποια ἦσαν εὐσεβῆ καθὼς ὁ πατὴρ των. Ἀκόμη καὶ οἱ ἔγγονοι καὶ οἱ δισέγγονοι τοῦ Σὴθ ὑπῆρξαν καλοί. Οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ τοῦ Σὴθ ὠνομάζοντο Σηθίται.

Ἀντιθέτως, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κάιν, οἱ Καϊνῖται, ἦσαν κακοί, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ των.

Δυστυχῶς ὅμως ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἔτη καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴθ ἤρχισαν νὰ γίνωνται κακοὶ μὲ τὴν συναναστροφὴν τῶν Καϊνιτῶν καὶ γενικῶς ἡ κακία ἐβασίλευεν εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀνθρώπους. Ὅσον ἐπληθύνοντο οἱ ἄνθρωποι, τόσον ἐπληθύνετο καὶ ἡ ἁμαρτία, τόσον καὶ ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἐλησμόνησαν οἱ ἄνθρωποι ὅτι, ἐκτός τοῦ σώματος, εἶχον καὶ ψυχὴν πνευματικὴν πλασθεῖσαν κατ' εἰκόνα Θεοῦ. Ἐφρόντιζον μόνον διὰ τὸ σῶμα των. Εἶπε, λοιπόν, ὁ Θεός:

— Δὲν θὰ μείνῃ πλέον τὸ πνεῦμα μου πλησίον αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διότι εἶναι μόνον ἁμαρτωλαὶ σάρκες. Θὰ ἐξαφανίσω τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς γῆς.

Μόνον μίαν οἰκογένειαν διεκρίνετο μέσα εἰς ὅλον ἐκεῖνον τὸν ἀσεβῆ καὶ κακὸν κόσμον· ἡ οἰκογένεια τοῦ Νῶε.

Ὁ Νῶε ἦτο ἄνθρωπος δίκαιος καὶ εὐσεβής. Αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του, τὰ τρία τέκνα των—Σὴμ, Χάμ καὶ Ἰάφεθ—καὶ αἱ γυναῖκες των, ἦσαν ὀκτῶ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπίκραναν τὸν Θεόν. Αὐτοὶ μόνον δὲν θὰ κατεστρέφοντο. Ἐκατὸν εἴκοσιν ἔτη εἰργάζετο ὁ Νῶε διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὴν Κιβωτόν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς μετάνοιαν. Καμμία ὅμως μετάνοια δὲν παρετηρεῖτο. Αὐτοὶ ἐξηκολούθουν τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν διαφθοράν. Τέλος ὁ Νῶε εἰσῆλθε μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν Κιβωτόν, ἀφοῦ

παρέλαβε μαζί του, κατά διαταγήν επίσης τοῦ Θεοῦ, διάφορα ζῶα καὶ τροφὰς διὰ τὴν συντήρησίν των.

Ὅταν ἐτελειώσεν ὅλη ἡ προπαρασκευή, ὁ Θεὸς ἀνέβαλεν ἀκόμη τὴν ἔναρξιν τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Ἄλλὰ περιεγέλων οἱ ἀσεβεῖς ἄνθρωποι τὸν εὐσεβῆ Νῶε. Τότε ἤνοιξαν « αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου » καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καὶ τότε ἀκόμη ὁ Θεὸς διέταξε νὰ ἀνέρχωνται τὰ ὕδατα ὀλίγον κατ' ὀλίγον, μήπως τότε τοῦλάχιστον οἱ ἄνθρωποι συναισθανθοῦν καὶ μετανοήσουν. Ἄλλὰ εἰς μάτην. Τοιουτοτρόπως μόνον ὁ Νῶε, ἡ οἰκογένειά του καὶ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ, ἐσώθησαν. « Πάντα ὅσα ἔχει πνοὴν ζωῆς καὶ αἰῶν, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀπέθανε ».

Τοιουτοτρόπως οἱ μὲν κακοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφύλαττον τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἐτιμωρήθησαν. Ὁ δίκαιος ὅμως καὶ εὐσεβὴς Νῶε εἶχε προστάτην τὸν Θεὸν καὶ ἐσώθη οἰκογενειακῶς, ἂν καὶ ὅλος ὁ κόσμος κατεστράφη.

Ἐν ἔτος περίπου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατακλυσμοῦ ἡ ἀθῶα περιστερὰ μὲ τὸν κλάδον τῆς ἐλαίας εἰς τὸ ράμφος τῆς ἔφερε τὸ μήνυμα εἰς τὸν Νῶε, ὅτι μετ' ὀλίγον χρόνον, ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ. Ἡ Κιβωτὸς εἶχεν ἐπικαθήσει ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἀρμενίας Ἀραράτ.

Πράγματι ἐξῆλθον ἐκ τῆς Κιβωτοῦ ὅλοι καὶ ἡ πρώτη προᾶξις, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν, ἦτο νὰ κτίσουν θυσιαστήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐθυσίασαν καὶ ἠὺχαρίστησαν τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν των. Προσηυχήθησαν καὶ οἱ ὀκτῶ ἐκεῖνοι εὐσεβεῖς ἄνθρωποι καὶ ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην των καὶ τὴν εὐλάβειάν των.

Ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν προσευχὴν των, ἠὺλόγησε τὸν Νῶε καὶ ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θὰ καταστρέψῃ πλέον τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ κατακλυσμοῦ. Ὡς ἀναμνηστικὸν σημεῖον τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ὠρισε τὸ **Οὐράνιον τόξον**, τὸ ὁποῖον βλέπομεν καὶ σήμερον ὅλοι μας, ὅταν μετὰ τὴν βροχὴν προβάλλῃ εἰς τὸν οὐρανόν. Πόσον ὠραῖον εἶναι τὸ φωτεινὸν αὐτὸ τόξον μὲ τὰ λαμπρὰ του ἑπτὰ χρώματα καὶ μὲ πόσην χαρὰν καὶ ἀνακούφισιν τὸ ὑποδεχόμεθα ὕστερα ἀπὸ τὴν νεροποντὴν! Εἶναι τόσον ὠραῖον, ὅσον ὠραία εἶναι καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν μᾶς ὑπενθυμίζει, ὅσον ὠραία καὶ γλυκεῖα εἶναι ἡ ἀγάπη Του.

Μετὰ ταῦτα ὁ Νῶε καὶ τὰ τέκνα του ἤρχισαν νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν καὶ μάλιστα τὴν ἄμπελον.

Ὁ Νῶε ἔζησεν ἔνεακόσια πεντήκοντα ἔτη. Μετεβίβασε δὲ εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ τὰς ἱεράς ἀληθείας τῆς θρησκείας καὶ ἰδιαιτέρως προφήτευσεν, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ ἐγεννᾶτο ἀπὸ τὴν γενεάν τοῦ Σῆμ. +

8. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε

(Γενέσ. ια' 1-9)

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἔζων μὲ ἀγάπην καὶ εἰρήνῃ. Ἐφύλαττον τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, ὠμίλουν τὴν ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἦσαν μία οἰκογένεια.

Ὅταν ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐπληθύνθησαν, ἤρχισαν νὰ διασπείρωνται καθ' ὁμάδας εἰς διάφορα μέρη, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ζήσουν.

Προτοῦ νὰ χωρισθοῦν, ἀπεφάσισαν νὰ κατασκευάσουν ἕνα πανύψηλον πύργον, διὰ νὰ μείνῃ τὸ ὄνομά των ἀθάνατον. Αἱ γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν θὰ ἐβλεπον τὸν πύργον αὐτόν, θὰ ἐθαύμαζον ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν ἔκτισαν.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη σημαίνει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν πάλιν νὰ γίνωνται υπερήφανοι καὶ ἐγωισταί. Ἡ υπερηφάνεια εἶναι μεγάλη ἀμαρτία. «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται» λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Εἶδε λοιπὸν ὁ Θεὸς τὴν υπερηφάνειάν των καὶ ἐσύγχυσε τὴν γλῶσσαν των. Ὁμίλουν μεταξύ των, χωρὶς ὁ ἕνας νὰ ἔνοῃ τὸν ἄλλον. Πῶς νὰ προχωρήσουν τώρα εἰς τὴν ἐργασίαν; Ἦρχισαν νὰ φιλονεικοῦν μεταξύ των, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ συνεννοηθοῦν.

Ἀπογοητευμένοι τέλος καὶ λυπημένοι ἐγκατέλειψαν ἀτελείωτον τὸν πύργον των, ὁ ὅποιος ὠνομάσθη **Πύργος τῆς Βαβέλ**, δηλαδὴ, πύργος τῆς συγχύσεως.

Εἰς τὸ ἴδιον ἐκεῖνο μέρος ἐκτίσθη ἀργότερον μία μεγάλη καὶ ὠραία πόλις, ἡ ὁποία ὠνομάσθη Βαβυλών. Ἀλλὰ καὶ αὕτη σήμερον δὲν ὑπάρχει, διότι κατεστράφη διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν κατοίκων τῆς.

Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σῆμ κατώκησαν εἰς τὴν Ἀσίαν, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χάμ εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάφεθ εἰς τὴν Εὐρώπῃν. Τὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, ὅπως ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Αὐστραλία κατωκλήθησαν ἀργότερα.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔφερον μαζί των τὴν ἀνάμνησιν τῶν κυριωτέρων ἀληθειῶν τῆς θρησκείας καὶ πρὸ πάντων τὴν πίστιν, ὅτι εἰς καὶ μόνον εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός. Ἐνεθυμοῦντο ἀκόμη τὴν δημιουργίαν

τοῦ ἀνθρώπου, τὸν Παράδεισον, τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων, τὴν ὑπόσχεσιν περὶ ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος, τὸν κατακλισμὸν.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ πάλιν οἱ ἄνθρωποι ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἦρχισαν νὰ λατρεύουν ὅ,τι τοὺς ἔκαμεν ἐντύπωσιν. Τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὰ ὄρη, τὰ δάση, τοὺς ποταμούς. Καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ζῶα τὰ ἐλάτρευσαν ὡς θεούς. Τοιοῦτοτρόπως ἐδημιουργήθη ἡ πίστις εἰς πολλοὺς θεούς, ἡ **πολυθεΐα**. Τῶν ψευδῶν αὐτῶν θεῶν κατεσκευάσαν οἱ ἄνθρωποι ὁμοιώματα, δηλαδὴ ἀγάλματα ἐκ μαρμάρων ἢ λίθων ἢ ξύλων. Τὰ ἀγάλματα αὐτὰ λέγονται **εἰδῶλα** καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι πιστεύουν εἰς αὐτά, λέγονται **εἰδωλολάτραι**, ἢ δὲ θρησκεία τῶν **εἰδωλολατρεία**.

Ἡ σύγχυσις τῶν γλώσσῶν καθὼς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερφηφάνειας ἐκείνης, τὸ ὅποῖον ἦτο ἡ διχόνοια καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν ἀνθρώπων, περιγράφεται εἰς ἓν ὠραῖον τροπάριον τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ ὅποῖον ψάλλεται κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς.

Κοντάκιον. Ἦχος πλ. δ'.

*Ὅτε καταβάς
τὰς γλώσσας συνέχεε,
διεμέριζεν
ἔθνη ὁ Ὑψιστος·
ὅτε τοῦ πυρὸς
τὰς γλώσσας διένειμεν,
εἰς ἐνότητα
πάντας ἐκάλεσε·
καὶ συμφώνως δοξάζομεν
τὸ Πανάγιον Πνεῦμα.*

9. Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῆς Παλαιστίνης

Ὄνομασία. Ἡ ὄνομασία Παλαιστίνη, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὀνόματος **Φιλισταῖοι**. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἐξῆσε καὶ ἔδρασεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός. Τὸν λαὸν αὐτόν, ὅπως θὰ διδαχθῶμεν, ἐξέλεξεν ὁ Θεός, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος. Εἰς τὴν Παλαιστίνην ἀκόμη ἐγεννήθη, ἐκήρυξε καὶ ἔδρασεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Διὰ τοῦτο πρέπει δι' ὀλίγων νὰ γνωρίσωμεν τὴν χώραν αὐτὴν.

Εἰς τὴν χώραν αὐτήν, πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν, κατῴκουν οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ Νῶε, Χαναάν. Ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὀνομάζετο καὶ ἡ χώρα Χαναάν. Ἀργότερον ἔλαβε καὶ ἄλλα ὀνόματα. « Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας », « Γῆ Ἰσραήλ », « Γῆ Ἰούδα », « Ἁγία Γῆ », « Ἰουδαία ». Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ὀνομάζομεν σήμερον τὴν Παλαιστίνη, Ἁγίους Τόπους, διότι ἐκεῖ ἐγεννήθη, ἐδίδαξεν, ἐσταυρώθη καὶ ἀνέστη ὁ Κύριος. Παλαιστίνη ὀνομάσθη ἀπὸ τοῦ β' αἰῶνος π.Χ.

Ὅρια τῆς Παλαιστίνης ἦσαν : Ἀπὸ βορρᾶ, ἡ Συρία· ἀπὸ νότου, ἡ Πετραία Ἀραβία· ἀπὸ δυσμῶν, ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ ἀπὸ Ἀνατολῶν, ἡ Συριακὴ καὶ Ἀραβικὴ ἔρημος.

Διαιρέσεις τῆς χώρας. Ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ : Εἰς τὴν δυτικὴν ἢ τὴν κυρίως Χαναάν, πρὸς τὸ μέρος δηλαδὴ τῆς Μεσογείου καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Χαναάν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἡ ὁποία ὀνομάσθη Περαιά ἢ Ὑπεριορδανία.

Καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ Παλαιστίνη ἐχωρίζετο εἰς ἐπαρχίας. Δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου, ἦτο ἡ Ἰουδαία, ἡ Σαμάρεια καὶ ἡ Γαλιλαία. Ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου, ἦτο ἡ Περαιά καὶ ἡ Δεκάπολις.

Μορφὴ τοῦ ἐδάφους. Εἶναι χώρα ὄρεινή. Ἐχει ὅμως καὶ πεδιάδας. Αἱ πλέον ὀνομασθαὶ εἶναι : Ἡ πεδιάς Ἰεσδραὲλ ἢ Ἐσδραλῶν, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας, ἡ πεδιάς Σάρων καὶ ἡ περὶχωρος τοῦ Ἰορδάνου.

Ἐκ τῶν ὄρεων τῆς, ὀνομαστά εἶναι : Ὁ Λίβανος καὶ Ἀντιλίβανος, τὸ Ἐρμών ἢ Ἀερμών καὶ τὸ Θαβώρ.

Πρὸς τὸ μέσον τῆς Παλαιστίνης εἶναι τὸ ὄρος τῶν Μακαρισμῶν. Πρὸς τὴν Φοινικὴν εἶναι τὸ Καρμήλιον ὄρος. Ὁμοίως τὰ ὄρη Σιών, Μορία καὶ Ἄκρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι κτισμένη ἡ Ἱερουσαλήμ. Τέλος τὸ γνωστὸν ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ὁ κήπος τῆς Γεθσημανῆ.

Κλίμα καὶ ὕδατα. Τὸ κλίμα τῆς Παλαιστίνης εἶναι εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς χώρας αὐτῆς, καθὼς συμπεραίνομεν ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, θὰ ἦτο τόσον παραγωγικόν, ὥστε νὰ χαρακτηρίζεται ὡς γῆ « ρέουσα μέλι καὶ γάλα ».

Ὁ κυριώτερος ποταμὸς εἶναι ὁ Ἰορδάνης, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τοῦ

Ἀντιλιβάνου καὶ διερχόμενος διὰ τῆς λίμνης **Γεννησαρέτ** ἐκβάλλει εἰς τὴν **Νεκρὰν Θάλασσαν**.

Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ μικροὶ χείμαρροι, ὅπως εἶναι ὁ **Χείμαρρος τῶν Κέδρων**. Λίμναι ὑπάρχουν δύο: Ἡ τῆς **Τιβεριάδος** καὶ ἡ **Νεκρὰ Θάλασσα**, ἡ ὁποία ὀνομάζεται τοιοῦτοτρόπως, διότι λόγῳ τῆς πυκνότητος τῶν ὑδάτων αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐντὸς αὐτῆς ἰχθύς.

Πόλεις τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Μεταξὺ τῶν χωρίων καὶ τῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης κυριώτεραι ἦσαν: Ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Σαμάρεια, ἡ Ἱεριχώ, ἡ Χεβρών, ἡ Σηλώ, ἡ Βηθλεέμ, ἡ Γαβών, ἡ Βαιθλή.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κυρίου γνωσταὶ ὑπῆρξαν καὶ αἱ πόλεις **Καναῶ**, **Ναῦν**, **Ναζαρέτ**, **Τιβεριάς**, **Βηθανία**, **Βηθσαφαγή**, **Καπερναοῦμ**, **Βηθλεέμ** κ. ἄ.

Ἀρχαῖοι κάτοικοι καὶ γειτονικοὶ λαοί.—Πρὸ τῆς κατακτῆσεως τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τῶν Ἑβραίων οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὀνομάζοντο **Χαναναῖοι**. Ἦσαν εἰδωλολάτραι καὶ ἐλάτρευον τὸν ψευδῆ θεὸν **Βάαλ**, εἰς τὸν ὁποῖον προσέφερον ἀνθρωποθυσίας.

Γείτονες αὐτῶν ἐπίσης εἰδωλολάτραι ἦσαν νοτιοδυτικῶς οἱ **Φιλισταῖοι**, ἐκ νότου οἱ **Ἀμαληκῖται**, νοτιοανατολικῶς οἱ **Μωαβῖται** καὶ ἐξ ἀνατολῶν οἱ **Ἀμμωνῖται**.

Σήμερον εἰς τὴν Παλαιστίνην ἔχει ἰδρυθῆ τὸ κράτος τοῦ **Ἰσραήλ**. Ὑστερα δηλαδὴ ἀπὸ 2.000 περίπου ἔτη κατῶρθωσαν οἱ Ἑβραῖοι, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν μεγάλων κρατῶν νὰ ἰδρῦσουν καὶ πάλιν τὸ κράτος των. Εὐρίσκονται ὅμως εἰς ὄξειαν διαμάχην μὲ τοὺς Ἀραβας, εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν ὁποίων ὑπάγονται τὰ σπουδαιότερα Χριστιανικὰ μνημεῖα, ὡς ὁ Πανάγιος Τάφος, τὸ Σπήλαιον τῆς γεννήσεως κ.λ.π. Λόγῳ τῆς ἐμπολέμου αὐτῆς καταστάσεως μεταξὺ Ἑβραίων καὶ Ἀράβων δυσκόλως μεταβαίνουν οἱ προσκυνηταὶ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΠΡΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΑΒΡΑΑΜ ΙΣΑΑΚ ΚΑΙ ΙΑΚΩΒ

1. Ἀβραάμ

(Γενέσ. ιβ' 1-9, ιγ' 1-13)

Εως τώρα ἐγνωρίσαμεν τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων, τὸ βαρὺ ἁμάρτημα τοῦ Καὶν, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν ἁμαρτωλῶν αὐτῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ κατακλισμοῦ.

Ἄλλ' ὁ Πανάγαθος Θεὸς δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, μήπως μετανοήσῃ καὶ ἐπιστρέψῃ. Πῶς ἦτο δυνατόν, ὁ στοργικὸς μας Πατὴρ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ πλέον ἀγαπητοῦ Του πλάσματος, τοῦ ἀνθρώπου; Ἄλλως τε ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεδίωκε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ Παραδείσου, συγχρόνως ἔδιδε καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς σωτηρίας.

Ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφαλαίου θὰ ἀρχίσωμεν νὰ μανθάνωμεν, πῶς ὁ Θεὸς προπαρεσκεύασε τὴν ψυχικὴν μας σωτηρίαν.

Ἐπρεπε πρῶτον νὰ γνωρίσουν οἱ ἄνθρωποι εἰς ποίαν ἀθλίαν κατάστασιν ὄδηγεῖ ἡ ἁμαρτία, ἔπρεπε νὰ ἀντιληφθοῦν μόνοι εἰς ποίαν καταστροφὴν ὄδηγεῖ ἡ περιφρόνησις τοῦ Θεοῦ θελήματος, ἔπρεπε μόνοι νὰ ἐπιθυμήσουν τὴν ἐπιστροφὴν των πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εὑρεθῇ

Ένας εὐσεβῆς καὶ καλὸς ἄνθρωπος διὰ νὰ γίνῃ ὁ γενάρχης, ὁ ἀρχηγός, ὁ Πατριάρχης, καθὼς τὸν ὀνομάζει ἡ Ἁγία Γραφή.

Κατάλληλον πρόσωπον διὰ νὰ ἀναλάβῃ, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, νὰ βοηθήσῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῆς ἀνθρωπότητος ἦτο ὁ **Ἀβραάμ**.

Διεκρίνετο διὰ τὴν εὐσέβειαν, διὰ τὴν πίστιν, διὰ τὴν ὑπακοὴν του εἰς τὸν Θεόν καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ τὰ χαρίσματά του. Ἦτο τὸ κατάλληλον ὄργανον τοῦ Θεοῦ θελήματος διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς σωτηρίας μας.

Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν καὶ ἔζησε 2.000 περίπου χρόνια πρὸ Χριστοῦ. Πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὁ Θεός :

« Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἂν σοὶ δεῖξω· καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς ».

Δηλαδή, τοῦ ἔλεγε νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ πατρίδα καὶ συγγενεῖς. Νὰ μεταβῇ εἰς νέαν πατρίδα, τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ὑπεδείκνυεν ὁ Θεός. Ἐὰν ὁ Ἀβραάμ ἔκαμνε τὸ θέλημα αὐτὸ τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐγίνετο ἡ γενεὰ του μέγα ἔθνος. **Ἀπὸ τὴν γενεὰν δὲ αὐτὴν θὰ ἐγεννᾶτο ὁ Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων.** Αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνουν αἱ λέξεις : *« καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς ».*

Αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶπεν ὁ Θεός. Ὁ Ἀβραάμ, πιστὸς ἀρχηγός, χωρὶς δισταγμὸν ὑπήκουσεν ἀμέσως. Ἐλαβε μαζί του τὴν σύζυγόν του Σάρραν, τὸν ἀνεψιόν του Λώτ, τοὺς πολυπληθεῖς βοσκούς καὶ ὑπηρέτας του καὶ ἀνεχώρησεν.

Ἦτο μεγάλη ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ. Ἐγκατέλειψε πατρίδα καὶ συγγενεῖς. Ἐβάδισε πρὸς τὸ ἄγνωστον χωρὶς μέσα συγκοινωνίας. Διέτρεξεν ἀσφαλῶς μεγάλους κινδύνους ἐν μέσῳ πρωτογόνων καὶ ἀγρίων λαῶν. Τίποτε ὅμως δὲν τὸν ἐσταμάτησε, προκειμένου νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἐνεθυμεῖτο τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐσκέπτετο παρὰ μόνον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Ἐνεθυμεῖτο τὴν θείαν ὑπόσχεσιν περὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους *« καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς »*, καὶ αὐτὸ ἔκαμε τὸν θεοσεβῆ ἐκεῖνον Πατριάρχην νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ὑπολογίξῃ κανένα κίνδυνον.

Φθάνει ἐπὶ τέλους εἰς τὴν εὐφορον καὶ ὠραίαν χώραν τῆς Χαναάν. Εἰς τὴν γῆν τῆς ὑποσχέσεως, τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου ἔρρεε μέλι καὶ γάλα. Αὐτὴν τὴν χώραν δίδει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀβραάμ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀβραάμ δὲν εἶναι ἀχάριστος. Τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου, μόλις φθάνει εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἶναι νὰ προσευχηθῆ καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Πανάγαθον Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας Του.

Τὴν προσευχὴν ποτὲ δὲν τὴν λησιμονεῖ. Εἰς κάθε περίστασιν δοξάζει, παρακαλεῖ καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀγαθότητα του.

Ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν νέαν του πατρίδα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τὰ πλούτη, μετέφερε καὶ πνευματικὰ ἀγαθὰ. Ἐφερε μαζί του :

1) Τὴν πίστιν εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν κόσμον.

2) Τὴν πίστιν εἰς τὴν ὑπαρξίν ἀγαθῶν Ἀγγέλων καὶ δαιμόνων.

3) Τὴν πίστιν εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ περὶ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς ἁμαρτίας τῶν πρωτοπλάστων.

4) Τὴν πίστιν εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

5) Τὴν συναίσθησιν τοῦ χρέους διὰ τὸν σεβασμὸν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

6) Τὴν λατρείαν τοῦ μόνοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

7) Τὸν τρόπον τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς θυσίας ζώων.

Οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς Χαναάν ὠνόμασαν τὸν Ἀβραάμ Ἰβρί, δηλαδὴ περάτην, ἐπειδὴ ἦλθεν ἀπὸ πέραν. Ἐπέρασε τὸν ποταμὸν Εὐφράτην. Τοιοῦτοτρόπως ἐκ τοῦ ἑπωνύμου Ἰβρί, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ ὠνομάσθησαν Ἑβραῖοι.

2. Ἰσαὰκ

(Γενέσ. ιζ' - ιη' 15, κα' 1 - 8, κβ' 1 - 19, κδ' 1 - 67)

Ο Θεός, ὅπως ἐμάθαμεν, ἔδωκε τὴν μεγάλην ἐπαγγελίαν (ὑπόσχεσιν) εἰς τὸν Ἀβραάμ, ὅτι ἐκ τῶν ἀπογόνων του θὰ γεννηθῆ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Πράγματι ἡ γυναῖκα τοῦ Ἀβραάμ, ἡ Σάρρα, ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς προσευχὰς ἠξιώθη νὰ γεννήσῃ υἱόν, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη Ἰσαὰκ. Ὁ μικρὸς Ἰσαὰκ, ὅπως θὰ ἴδωμεν, ἦτο ὑπάκουον καὶ καλὸν τέκνον.

Μίαν ἡμέραν, διὰ νὰ δοκιμάσῃ ὁ Θεὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Ἀβραάμ, διέταξεν αὐτόν, νὰ παραλάβῃ τὸν υἱόν του Ἰσαὰκ καὶ νὰ τὸν προσφέρῃ ὡς θυσίαν.

ΟΔΥ

ΜΕΛ
ΧΙΣΕ
ΔΕΚ

Ὁ δίκαιος Μελχισεδέκ

Τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποδιδομένη εἰς τὸν Πανσέληνον
(14' αἶον)

Ὁ Μελχισεδέκ προεικονίζει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν (Γενέσ. ιδ', 18-20)

« Λαβὲ τὸν υἱὸν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ἰσαάκ, καὶ πορεύθητι εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀνένεγκον αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ὄλοκάρωσιν » (Γενέσ. κβ' 2).

Αὐτὸ τὸ ὅποῖον διέταζεν ὁ Θεὸς ἦτο πολὺ βαρὺ. Ἐπόνεσεν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγαθοῦ πατρὸς, διότι ἔπρεπεν ὁ ἴδιος νὰ θυσιάσῃ τὸν ἠγαπημένον του Ἰσαάκ, τὸ προσφιλὲς αὐτὸ καὶ μονάκριβον τέκνον του.

Ἄλλὰ ὁ Ἀβραάμ εἶχε βαθεῖαν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Ἐγνώριζεν ὅτι ὅσα ἔχομεν ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον ἀνήκουν εἰς τὸν Θεόν. Δὲν ἐσκέφθη τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον πῶς θὰ ἐκτελέσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπελόγισε τὸν ἀγαπητόν του υἱόν. Δὲν ὑπελόγισε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, ὅτι θὰ ἐπολλαπλασιαζόντο ὡσὰν τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Πῶς θὰ ἐγίνετο τοῦτο, ἀφοῦ ἐκαλεῖτο νὰ θυσιάσῃ τὸν μονογενῆ του υἱόν; Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ Θεὸς διέταζεν, ἔπρεπε νὰ γίνῃ τὸ θέλημά Του.

Παραλαμβάνει, λοιπόν, ὁ πιστὸς καὶ ὑπάκουος Ἀβραάμ τὸν υἱόν του Ἰσαάκ καὶ τὸν ὀδηγεῖ, κατόπιν πορείας τριῶν ἡμερῶν, εἰς τὸν τόπον τῆς θυσίας.

« — Πάτερ, εἶπεν ὁ μικρὸς Ἰσαάκ, μόλις ἔφθασαν.

— Τί ἐστὶ, τέκνον; ἀπήντησεν ὁ Ἀβραάμ.

— Ἴδου τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα· ποῦ ἐστὶ τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὄλοκάρωσιν;

— Ὁ Θεὸς ὄψεται ἐαυτῷ πρόβατον εἰς ὄλοκάρωσιν, τέκνον ».

Ταῦτα εἶπον πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ μετ' ὀλίγον τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα.

Ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ὁ Ἀβραάμ τοποθετεῖ τὸν ἠγαπημένον Ἰσαάκ, τὸν υἱόν του. Ὁ Ἰσαάκ ὑπάκουος καὶ πιστὸς υἱὸς θεοσεβεστάτου πατρὸς, δὲν φέρει ἀντίρρησιν. Πρέπει νὰ θυσιασθῇ, ἀφοῦ αὐτὸ θέλει ὁ Θεός. Εἶναι ἀκριβῶς ὁ τύπος ἑνὸς Ἄλλου Ἀθῶου. Προεικονίζει τὸν ἄθων καὶ ἄκακον κατάδικον τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος μετὰ 2.000 περίπου ἔτη ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς θυσίας τοῦ Ἰσαάκ, θυσιάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, πιστὸς εἰς τὸ θέλημα ἐπίσης τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν εἶναι κακός. Εἶναι Πανάγαθος. Γνωρίζει τὴν πίστιν τοῦ Ἀβραάμ. Παρακολουθεῖ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Ἰσαάκ. Χαίρεται διότι πατὴρ καὶ υἱὸς εἶναι ἀληθινὰ τέκνα Του. Ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ

Ἰσαάκ εἶναι ἄξιοι διὰ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐξέλεξεν αὐτοὺς ὁ Θεός.

Τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀβραάμ εἶναι ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ τὸν υἱὸν του, τὸν συγκρατεῖ Ἄγγελος Κυρίου.

« Μὴ ἐπιβάλλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, — τοῦ λέγει — μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδέν· νῦν γὰρ ἔγνω, ὅτι φοβῆ σὺ τὸν Θεὸν καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ ».

Ἄντι τοῦ Ἰσαάκ ὁ Θεὸς ἀποστέλλει πρόβατον καὶ ὁ Ἀβραάμ θυσιάζει αὐτὸ καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν. Ἔχει κερδίσει μεγάλην νίκην. Ἠγάπησε τὸν Θεὸν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ τέκνον του. Καὶ ὁ Θεὸς εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς μεγάλης του ἀγάπης ἐπαναλαμβάνει εἰς αὐτὸν τὴν ὑπόσχασίν του.

« Καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ἀνθ' ὧν ὑπήκουσας τῆς ἐμῆς φωνῆς ».

Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τῆς θερμῆς πίστεως καὶ τῆς ὑποταγῆς πρὸς τὸν Θεόν. Εὐλογία Θεοῦ. Εὐτυχία ἀληθινή.

Εἰς ἡλικίαν τεσσαράκοντα ἐτῶν, μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του, ὁ Ἰσαάκ ἐνυμφεύθη τὴν Ρεβέκκαν, κόρην εὐσεβῆ καὶ ἐνάρετον.

Ἀργότερον ἀπέθανε καὶ ὁ Ἀβραάμ εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε ἐτῶν καὶ ἐτάφη ὑπὸ τοῦ Ἰσαάκ εἰς τὸ σπήλαιον πλησίον τῆς πόλεως Χεβρών, ὅπου εἶχε ταφῆ καὶ ἡ Σάρρα.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τινά ἔτη συνέβη πεῖνα εἰς τὴν περιφέρειαν, εἰς τὴν ὁποίαν κατῴκει ὁ Ἰσαάκ, μετώκησεν οὗτος εἰς τὴν πόλιν Γέραρα. Ἐκεῖ ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ἐπανάλαβεν εἰς αὐτὸν ὅ,τι περίπου καὶ εἰς τὸν πατέρα του Ἀβραάμ.

« Παροίκει ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ καὶ εὐλογήσω σε· σοὶ γὰρ καὶ τῷ σπέρματί σου δώσω πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην καὶ στήσω τὸν ὄρκον μου, ὃν ὤμοσα τῷ Ἀβραάμ τῷ πατρί σου καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ δώσω τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην καὶ εὐλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ».

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι ὑπενόουν καὶ πάλιν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Μὲ τὰς ἐπανελημμένας ὑπομνήσεις ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι

θά ἐκτελέσῃ πιστῶς τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποιαν εἶχε δώσει εἰς τοὺς πρωτοπλάστους.

Ὁ Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ρεβέκκα εἶναι τὸ δεύτερον εὐλογημένον ἀνδρόγυνον τῶν προπατόρων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἰσαὰκ, καθὼς διηγεῖται ἡ Ἁγία Γραφή, ἠγάπησε πολὺ τὴν σύζυγόν του Ρεβέκκαν, ἡ ὁποία ἦτο σεμνή, εὐλαβὴς καὶ ἐνάρετος. Ἡ Ρεβέκκα ἦτο κόρη τοῦ Βαθουήλ καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἐλιέζερ, ἐπιστάτην τοῦ Ἀβραάμ, ἔπειτα ἀπὸ προσευχῆν του. Ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφός της ἐθεώρησαν θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ στείλουν εἰς Χαναὰν τὴν ὠραίαν αὐτὴν κόρην, ὡς σύζυγον τοῦ Ἰσαὰκ.

3. Ἰακὼβ

(Γενέσ. κε' 24-34, κζ' 1-κη' 7)

Ὁ Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ρεβέκκα ἦσαν εὐσεβεῖς καὶ πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Ἰσαὰκ μάλιστα — ἐκτὸς τῆς ὑπακοῆς, τὴν ὅποιαν εἶχε δεῖξει πρὸς τὸν πατέρα του, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τὸν θυσιάσῃ εἰς τὸν Θεόν — ἔδειξε πολὺ καλὴν συμπεριφορὰν καὶ ὑποχωρητικότητα πρὸς ἓνα εἰδωλωλατρικὸν λαὸν τοὺς Φιλισταίους, οἱ ὅποιοι τὸν ἠδίκησαν καὶ χωρὶς αὐτὸς νὰ ἀνταποδώσῃ τὴν ἀδικίαν.

Κατόπιν τούτου, ὁ βασιλεὺς τῶν Φιλισταίων Ἀβιμέλεχ ἐζήτησε συγγνώμην καὶ φιλίαν ἀπὸ τὸν Ἰσαὰκ.

Ἡ εὐλογημένη ὅμως αὐτῆ οἰκογένεια ἐστερεῖτο τέκνων. Δι' αὐτὸ ὁ Ἰσαὰκ καὶ ἡ Ρεβέκκα ἦσαν λυπημένοι.

Ὁ Ἰσαὰκ παρεκάλει θερμῶς τὸν Οὐράνιον Κύριον νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτὸν τέκνα, διότι τὰ τέκνα εἶναι εὐλογία Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς ὁ ὅποιος εἰσακούει τὰς προσευχὰς τῶν εὐσεβῶν, εἰσήκουσε καὶ τὴν θερμὴν προσευχὴν τοῦ εὐσεβοῦς Ἰσαὰκ καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν δύο υἱούς. Τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ. Ἦσαν δίδυμοι, ἀλλὰ πρωτότοκος ἐθεωρεῖτο ὁ Ἡσαῦ, διότι πρῶτος ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κοιλίας τῆς μητρός του. Ὁ πρωτότοκος εἶχεν ἐξαιρετικὴν θέσιν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἦτο διάδοχος τοῦ πατρός. Ἐλάμβανε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς περιουσίας καὶ εἶχε καὶ πολλὰ ἄλλα δικαιώματα.

Ὁ Ἡσαῦ ἦτο κυνηγὸς καὶ εὕρισκετο τὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τοὺς ἀγρούς. Ὁ Ἰακώβ ἠγάπα νὰ μένῃ εἰς τὴν σκηνὴν μαζί με τὴν

μητέρα του Ρεβέκκων. Ἐμενε συνήθως κοντὰ εἰς τὴν μητέρα του καὶ τὴν ἐβοήθει εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐργασίας.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἰακώβ ἐμαγαίρευε φακὴν. Ὁ Ἡσαῦ μόλις εἶχεν ἐπιστρέφει ἐκ τῶν ἀγρῶν κουρασμένος.

— Δῶσε μου ὀλίγην φακὴν, διότι πεινῶ, εἶπεν εἰς τὸν Ἰακώβ.

— Δῶσε μου εἰς ἀντάλλαγμα τὰ πρωτοτόκιά σου, ἀπήντησεν ὁ Ἰακώβ.

— Ἐγὼ ἀποθνήσκω ἐκ τῆς πείνης. Τὶ νὰ κάμω τὰ πρωτοτόκια;

Τοιουτοτρόπως, λοιπόν, ἐπώλησεν ὁ Ἡσαῦ τὰ πρωτοτόκια εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰακώβ, « ἀντὶ πινακίου φακῆς ».

Πόσον κακὴν συμπεριφορὰν ἔδειξαν καὶ οἱ δύο! Ὁ εἰς εἶναι ἀνάξιος νὰ ἔχη τὰ πρωτοτόκια καὶ πωλεῖ ταῦτα « ἀντὶ πινακίου φακῆς ». Ἠγάπησε περισσότερο τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ἀπὸ τὰ πνευματικά.

Ὁ ἄλλος εὐρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του εἰς μίαν στιγμὴν ἀνάγκης τὰ πρωτοτόκια.

Ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν τελειώνει μέχρις ἐδῶ. Ὅταν ὁ γέρον πατήρων, ὁ Ἰσαὰκ δὲν ἔβλεπε πλέον ἐκ τοῦ γήρατος, ἐκάλεσε τὸν Ἡσαῦ διὰ νὰ τὸν εὐλογήσῃ ὡς πρωτότοκον.

— Πήγαινε τέκνον μου — εἶπε — νὰ μοῦ φέρῃς ἓνα καλὸν κυνήγιον νὰ φάγω, νὰ εὐφρανθῶ καὶ νὰ σὲ εὐλογήσω.

Αὐτὸ τὸ ἤκουσεν ἡ Ρεβέκκα. Ἐκάλεσεν ἀμέσως τὸν ἀγαπητὸν της Ἰακώβ, ἠτοίμασε φαγητὸν ἐκ τῶν ἐριφίων καὶ τοῦ εἶπε.

— Πήγαινε τὸ φαγητὸν εἰς τὸν πατέρα σου, διὰ νὰ λάβῃς ἐσὺ τὴν εὐλογίαν.

Τοιουτοτρόπως καὶ ἐγένετο. Ὁ Ἰακώβ ἐξηπάτησε τὸν τυφλὸν γέροντα πατέρα του καὶ ἔλαβεν οὗτος τὴν εὐλογίαν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Ἡσαῦ φέρων τὸ κυνήγιον καὶ ἐπληροφορήθη τὴν νέαν αὐτὴν διαγωγὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐθύμωσε τόσο πολὺ, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ φονεύσῃ αὐτόν.

Ἴδου τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ Ἡσαῦ ὁ λαίμαργος καὶ περιφρονητὴς τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν ἀπώλεσε τὰ πρωτοτόκια καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ πατρός του.

Ὁ Ἰακώβ διὰ τὴν κακὴν συμπεριφορὰν του, ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ, τρέμων τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἡ Ρεβέκκα τὸν συνεβούλευσε νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ἀδελφόν της Λάβαν. Ἐγκαταλείπει τοὺς γονεῖς καὶ τὴν πατρικὴν οἰκίαν καὶ φεύγει μακρὰν, διὰ νὰ τιμωρηθῇ ἀκόμη

διὰ τὸ ἀμάρτημά του. Ἡ μήτηρ Ρεβέκκα, ἡ ὁποία ἐβοήθησε τὸν Ἰακώβ διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν πατέρα του, τιμωρεῖται καὶ αὐτὴ σκληρῶς. Βλέπει τὴν οἰκογένειάν της νὰ διαλύεται. Ἀποχωρίζεται τὸν ἡγαπημένον της Ἰακώβ καὶ τὸν στέλλει μακρὰν της, εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. Δοκιμάζει πόνον εἰς τὴν μητρικὴν της καρδίαν, διότι βλέπει τὸ μεγάλο μῖσος μεταξὺ τῶν υἱῶν της καὶ τρέμει μήπως ὁ Ἡσαὺ φονεύσῃ τὸν Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ φεύγει. Φεύγει ἀλλὰ, ὅπως φαίνεται, τὸν βαρύνουν τὰ ἀδικήματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμεν ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ του, διὰ τοῦτο σωτήριοι σκέψεις ἐπικρατοῦν ἐντὸς του. Εἶναι βέβαιον ὅτι μετανοεῖ. Αὐτὸ μᾶς τὸ δεικνύει ἡ συνέχεια τῆς ζωῆς του. Εἰς αὐτὸν ὑπόσχεται ὁ Θεὸς προστασίαν καὶ εὐλογίαν. Καὶ προστασίαν καὶ εὐλογίαν ὑπόσχεται ὁ Θεὸς μόνον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ εἰς τοὺς μετανοοῦντας.

Μὲ σκέψεις λοιπὸν μετανοίας βαδίζει πρὸς τὴν ἐξορίαν καὶ μετὸν φόβον πάντοτε τοῦ ἀδελφοῦ του. Κουρασμένος ἀπὸ τὸν δρόμον κάθεται νὰ ἀναπαυθῇ. Ὁ ὕπνος δὲν ἀργεῖ νὰ τὸν καταλάβῃ καὶ ἐνῶ κοιμᾶται, ὄνειρεύεται.

« Καὶ ἰδοῦ, κλίμαξ * ἐστρηγιγμένη ἐν τῇ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς. Ὁ δὲ Κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς καὶ εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ τοῦ πατρὸς σου καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ· μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ, ἐφ' ἧς σὺ καθεύδεις ἐπ' αὐτῆς, σοὶ δώσω αὐτήν καὶ τῷ σπέρματί σου· καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου, ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς καὶ πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν καὶ ἐπὶ λίβα, καὶ ἐπὶ βορρᾶν καὶ ἐπ' ἀνατολάς, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου, καὶ ἰδοῦ ἐγὼ εἰμὶ μετὰ σοῦ διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάση, οὗ ἂν πορευθῆς καὶ ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, ἕως τοῦ ποιῆσαί με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι ».

Ὁ Ἰακώβ ἐντρομος ἐξύπνησε καὶ ἀνεφώνησε. « Πόσον φοβερὸς εἶναι αὐτὸς ὁ τόπος. Ἐδῶ εἶναι ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πύλη τοῦ Οὐρανοῦ ». Τὸ πρῶν πρὶν ξεκινήσῃ διὰ τὸ μακρυνόν του ταξείδιον ἔθεσεν ἓνα λίθον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς καὶ ἔχυσεν ἐπ' αὐτοῦ ἔλαιον εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θαυμαστοῦ αὐτοῦ ὄνειρου. Ὠνόμασε τὸν

* Ἡ κλίμαξ αὕτη προεικονίζει τὴν Θεοτόκον, ἡ ὁποία ἐγέννησε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεὸν μᾶς καὶ ἤνωσε τὴν γῆν μετὸν Οὐρανόν.

τόπον ἐκεῖνον **Οἶκον Θεοῦ** (ἐβραϊστί, Βαιθλῆλ) καὶ προσηυχήθη πρὸς τὸν οὐράνιον Κύριον, ὁ ὁποῖος τόσῃν ἀγάπῃν καὶ καλωσύνην ἔδειξεν εἰς τὸν μετανοήσαντα πλέον Ἰακώβ.

«Κυρίε μου καὶ Θεέ μου, σὲ παρακαλῶ νὰ εἶσαι μαζί μου καὶ νὰ μὲ διαφυλάττῃς εἰς τὸν δρόμον μου. Νὰ μὴ μοῦ λείψουν ὁ ἄρτος καὶ τὰ ἐνδύματα. Νὰ ἐπιστρέψω μίαν ἡμέραν εἰς τὴν πατρικὴν μου οἰκίαν. Νὰ εἶσαι ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι πιστὸς εἰς Σὲ πάντοτε».

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ μᾶς δεικνύει ἀκριβῶς τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν εὐσέβειαν πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τοῦ τρίτου αὐτοῦ προπάτορος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ μὲ τὴν βοήθειαν πλέον τοῦ Θεοῦ συνεχίζει τὸν δρόμον του καὶ φθάνει εἰς τὴν Χαρράν. Ὁ θεῖος του Λάβαν τὸν ὑποδέχεται καὶ τὸν περιποιεῖται.

— Δὲν θέλω, τοῦ εἶπε, νὰ μοῦ ἐργάζεσαι δωρεάν. Πόσον μισθὸν θέλεις νὰ σοῦ προσφέρω διὰ τὴν ἐργασίαν τὴν ὁποίαν θὰ ἐκτελήῃς ἐδῶ πλησίον μου;

— Θὰ ἐργασθῶ πλησίον σου ἑπτὰ ἔτη καὶ θὰ λάβω ὡς σύζυγόν μου τὴν νεωτέραν κόρην σου Ραχήλ, ἀπήντησεν ὁ Ἰακώβ.

Ὅταν παρῆλθον τὰ ἑπτὰ ἔτη, ὁ Λάβαν ἐξηπάτησε τὸν Ἰακώβ, ὅπως αὐτὸς ἄλλοτε ἐξηπάτησε τὸν πατέρα του καὶ ἀντὶ τῆς Ραχήλ τοῦ ἔδωκε τὴν Λείαν, τὴν μεγαλυτέραν κόρην του. Ὁ Ἰακώβ, τότε, ἐνθουμηθεὶς ἀσφαλῶς, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄλλοτε ἠδίκησε τὸν ἀδελφόν του, εἰργάσθη ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἀκόμη διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὴν Ραχήλ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἔθεωρεῖτο ἀμάρτημα ὁ γάμος μὲ περισσοτέρας γυναῖκας. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀργότερον ἐξύψωσε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν ἐξίσωσε πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ ἐπομένως κατήργησε τὴν πολυγαμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ γυναῖκες ἐξελαμβάνοντο ὡς δοῦλαι ἢ τροφὸι τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἤρχοντο εἰς τὸν κόσμον.

Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν τιμίαν ἐργασίαν του ὁ Ἰακώβ ἀπέκτησεν οἰκογένειαν καὶ ποίμνια καὶ πλοῦτη.

Εἶχεν ἀρκετὰ ἐργασθῆ καὶ εἶχε πλέον τιμηθῆ διὰ τὴν κακὴν του συμπεριφορὰν. Εἶχεν ὅμως μετανόησει εἰλικρινῶς καὶ ἐπομένως εἶχε συγχωρηθῆ ἀπὸ τὸν πολυεὐσπλαγχνον Θεόν. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ συμφιλιωθῆ καὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του. Ἐπρεπε νὰ ταπεινωθῆ ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἡσαῦ καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ συγγνώμην. Αὐτὸ ἐχρειάζετο διὰ νὰ

ἀποδειχθῆ καὶ νὰ φανῆ καλύτερα εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἀγιότης τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ.

Ἡ πρᾶξις αὐτὴ θὰ τὸν ἐπανεφέρην εἰς τὴν πατρικὴν τοῦ οἰκίαν καὶ θὰ τὸν ἀνεδείκνυεν ἄξιον πρόγονον τοῦ Χριστοῦ μας. Καὶ αὐτὸ ἔκαμε. Ὁ καιρὸς ἔφθασεν. Ἐπρεπε νὰ κάμῃ ἰδικὴν τοῦ οἰκίαν, ἰδικὴν τοῦ οἰκογένειαν. Ἐπρεπε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν του. Ἦτο ἔτοιμος πλέον.

Ἐλαβε μαζί του τὰς γυναῖκας του καὶ τὰ τέκνα, τὰ ὅποια ἔν τῷ μεταξὺ τοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεός, τὰ ποιμνιά του, ὅλην τὴν περιουσίαν καὶ τοὺς ὑπηρέτας του καὶ ἐξεκίνησεν.

Ὅταν ἐπλησίαζεν εἰς τὴν χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν διέμενον ὁ ἀδελφός του, ἀπέστειλεν ἀγγελιαφόρους, διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς αὐτόν, ὅτι ἐπανερχεται εἰς τὴν πατρίδα του.

— Νὰ ἀναγγεῖλητε εἰς τὸν Ἡσαῦ, ὅτι ἐπιστρέφει ὁ ἀδελφός του δοῦλος του καὶ τοῦ ζητεῖ συγγνώμην καὶ θέλει συγχώρησιν.

Οἱ ἀγγελιαφόροι ἐπέστρεψαν καὶ ἀνήγγειλαν πρὸς τὸν Ἰακώβ, ὅτι ὁ Ἡσαῦ ἔρχεται πρὸς συνάντησίν του μὲ τετρακοσίους ἄνδρας.

Ὁ Ἰακώβ ἐφοβήθη πολὺ, διότι δὲν ἐγνώριζε μὲ ποίας διαθέσεις ἔρχεται ὁ ἀδελφός του.

Εἶχεν ἤδη δεῖξει ἀπέναντι τοῦ Ἡσαῦ ταπείνωσιν καὶ τοῦ εἶχε ζητήσῃ συγγνώμην. Δὲν τοῦ ἀπέμενε πλέον παρὰ μόνον ἡ προσευχή. Αὐτὸ ἔκαμε.

«Ὁ Θεὸς τοῦ πατρός μου Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατρός μου Ἰσαὰκ, Κύριε, Σὺ ὁ ὅποιος μὲ διέταξες νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ μὲ κάμῃς εὐτυχῆ, ἀξίωσόν με τῆς δικαιοσύνης Σου καὶ τῆς ἀληθείας Σου. Φύλαξόν με ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ μου, διότι φοβοῦμαι μήπως κάμῃ κακὸν εἰς ἐμὲ καὶ τὴν οἰκογένειάν μου. Σὺ μοῦ ὑπεσχέθης, ὅτι θὰ μὲ κάμῃς εὐτυχισμένον καὶ θὰ πληθύνῃς τοὺς ἀπογόνους μου ὡσὰν τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης».

Κατόπιν ἐξαπέστειλεν ὑπηρέτας μὲ πλοῦσια δῶρα πρὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, ἐφρόντισε νὰ μεταφέρῃ εἰς ἀσφαλὲς καταφύγιον τὴν οἰκογένειάν του καὶ ὅ,τι ἄλλο ἡδύνατο.

Ἐκείνην τὴν νύκτα ἔμεινε μόνος. Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς διηγεῖται, ὅτι αὐτὴν τὴν νύκτα ἐγινε μία πάλη μεταξὺ τοῦ Ἰακώβ καὶ ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος ἀσφαλῶς ἐσυμβόλιζε τὸν Θεόν. Ἐπάλαισαν ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὸ πρῶτ' ὁ ἄνθρωπος ἠθέλησε νὰ φύγῃ, ἀλλ' ὁ Ἰακώβ τὸν ἐκράτησε.

— Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ φύγῃς, ἂν δὲν μὲ εὐλογήσῃς.

— Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ὄνομά σου, ἀπήντησεν ὁ ἄνθρωπος.

— Ἰακώβ ὀνομάζομαι.

— Δὲν θὰ ὀνομάζεσαι πλέον Ἰακώβ, ἀλλὰ Ἰσραήλ, διότι ἐφάνης ἰσχυρὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπομένως θὰ εἶσαι ἰσχυρὸς καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ἠλόγησε τὸν Ἰσραήλ, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐσυμβόλιζε τὸν Θεόν. Ἰσραήλ σημαίνει ἰσχυρὸς. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ καλοῦνται Ἰσραηλίται. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ὠνόμασεν ὁ Ἰσραήλ εἶδος Θεοῦ, διότι εἶδε τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Αὐτὴ ἡ νυκτερινὴ πάλη παρουσιάζει τὸν δύσκολον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη ἠγωνίσθη ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ, διὰ νὰ συγχωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παλαιάν του συμπεριφορὰν καὶ διὰ νὰ γίνῃ ἄξιος πρόγονος τοῦ Χριστοῦ μας. Ἡ τελικὴ ἀποκατάστασις ἀκολουθεῖ μετ' ὀλίγας ὥρας.

Ἀπὸ μακρόθεν ἐμφανίζεται ὁ Ἡσαῦ. Ὁ Ἰσραήλ (δηλ. ὁ Ἰακώβ) πίπτει καὶ τὸν προσκυνᾷ ἑπτὰ φορὰς. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐναγκαλιζονται καὶ κλαίουں. Πόσον συγκινητικὴ καὶ εὐλογημένη εἶναι ἡ στιγμή, ὅταν οἱ ἄνθρωποι μετανοοῦں! Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπανέρχεται καὶ μένει πάντοτε μαζί των.

Ὁ Ἰσραήλ παρουσιάζει εἰς τὸν Ἡσαῦ τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐκεῖνος χαίρει διότι βλέπει τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἄλλ' ὁ Ἰσραήλ εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ὅταν θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα του θὰ ἔκτιζε θυσιαστήριον. Δὲν ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσίν του. Μετέβη εἰς τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον εἶδε τὸ ὄνειρον καὶ ἤκουσε τὸν Θεόν, δηλαδή, εἰς τὴν Βαιθὴλ καὶ ἔκτισε τὸ θυσιαστήριον καὶ ἠύχαριστήσεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Μετὰ ταῦτα ἡ Ραχὴλ ἔτεκε τὸν τελευταῖον υἱὸν τοῦ Ἰακώβ, τὸν Βενιαμὶν καὶ ἀπέθανεν.

4. Ἰωσήφ

(Γενέσ. λγ' 1-20, λε' 1-4, 16-29, λζ' 1-35)

Ο Ἰακώβ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Χαναὰν καὶ ἤρchiσε νὰ τακτοποιῇ τὰ πράγματα, πού εἶχε φέρει μαζί του ἀπὸ τὴν Μεσοποταμίαν, ἀνεκάλυψε μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων τῆς συζύγου του Ραχὴλ μερικὰ εἶδωλα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ Ραχὴλ ἐκ τῆς πατρικῆς τῆς οἰκίας. Ἀμέσως κατέστρεψε τὰ εἶδωλα αὐτά, διότι δὲν ἤθελε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν οἰ-

κίαν του οἱ ψευδεῖς θεοί, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον οἱ συγγενεῖς του εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. Ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ἀληθινὸς Θεός, εἶναι ὁ Θεὸς τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὁ πάππος του Ἀβραάμ καὶ ὁ πατὴρ του Ἰσαάκ. Εἰς αὐτὸν τὸν **ἕνα καὶ μόνον** Θεὸν ἐπίστευεν ὁ Ἰακώβ καὶ αὐτὸν ἐλάτρευεν.

Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἔκαμε μεγάλην οἰκογένειαν. Ἀπέκτησε δώδεκα υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα τὴν Δεῖνα.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἦσαν : Ὁ **Ρουβὴν**, ὁ **Συμεὼν**, ὁ **Λευὶ**, ὁ **Ἰούδας**, ὁ **Ἰσάχαρ**, ὁ **Ζαβουλὼν**, ὁ **Δάν**, ὁ **Νεφθαλεὶμ**, ὁ **Γάδ**, ὁ **Ἀσήρ**, ὁ **Ἰωσήφ** καὶ ὁ **Βενιαμίν**.

Αὐτοὶ ἦσαν ἢ ἐλπίς του διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ, ὅτι θὰ ἐγένετο πατὴρ μεγάλου λαοῦ καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἀπογόνων του θὰ ἐγεννᾶτο ὁ Λυτρωτής.

Μεταξὺ τῶν τέκνων του ἦσαν ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Βενιαμίν. Ἦσαν τὰ μικρότερα καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντιζε περισσότερον περὶ αὐτῶν ὁ Ἰακώβ. Ἡ ἰδιαιτέρα αὐτῆ φροντίς του ἔκαμε τὰ ἄλλα τέκνα του νὰ ζηλεύουν. Ὅταν μάλιστα ὁ Ἰωσήφ ἐφόρεσεν ἕνα ὠραιότατον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον τοῦ προσέφερον ὁ πατὴρ του, ἤρχισαν νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὸν μὲ πολὺ κακὸν τρόπον. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ, διατὶ φέρονται πρὸς αὐτὸν τόσον σκληρῶς. Παρὰ τὴν κακὴν των ὁμῶς συμπεριφορὰν, δὲν ἔπαυεν οὗτος νὰ ἀγαπᾷ αὐτούς.

Μίαν νύκτα ὁ Ἰωσήφ εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἐθέριζον εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ του. Ἐξαφνα εἶδε τὰ δεμάτια τῶν ἀδελφῶν του νὰ πίπτουν καὶ νὰ προσκυνοῦν τὸ ἰδικόν του.

Μίαν ἄλλην νύκτα εἶδε πάλιν νὰ τὸν προσκυνοῦν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἔνδεκα ἀστέρες. Τὰ ὄνειρα αὐτὰ διηγήθη εἰς τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς του. Οἱ ἀδελφοὶ του ἐθύμωσαν πολὺ, διότι ἐφοβήθησαν, ὅτι τὰ ὄνειρα ἐσήμαινον, ὅτι θὰ ἐβασίλευεν ὁ Ἰωσήφ καὶ αὐτοὶ θὰ προσεκύουν αὐτόν.

Διὰ τοῦτο ὅταν ὁ Ἰωσήφ μετέβη εἰς τοὺς ἀγρούς πρὸς συνάντησιν τῶν ἀδελφῶν του, οἱ ὁποῖοι ἔβροσκον τὰ ποίμνια, ἀπεφάσισαν οὗτοι νὰ κάκοποιήσουν αὐτόν.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἔρριψαν εἰς ἕνα λάκκον. Ὑστερα ἀπὸ πρότασιν ὁμῶς τοῦ Ἰούδα, ἀπεφάσισαν νὰ πωλήσουν αὐτόν, ὡς δοῦλον, εἰς ἐμπόρους, οἱ ὁποῖοι μετέβαινον εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπωλήθη ὁ Ἰωσήφ εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραὼ Πετεφρῆν. Οἱ ἀδελφοὶ παρέστησαν τότε εἰς τὸν γέροντα πα-

τέρα των, ὅτι ἄγριον θηρίον κατέφαγε τὸν Ἰωσήφ. Ὁ Ἰακώβ ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους τῶν υἱῶν του καὶ ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Ἰωσήφ ἔζη εὐχαριστημένος. Κατόπιν ὅμως ἡ σύζυγος τοῦ Πεπεφρῆ διέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸν σύζυγόν της ὡς κακὸν καὶ ἀνήθικον, διότι ὁ Ἰωσήφ δὲν ἤθελε νὰ διαπράξῃ ἁμαρτίαν, τὴν ὁποῖαν ἤθελεν αὐτῆ.

Ἐρρίφθη τότε ἀδίκως εἰς τὰς φυλακάς. Καὶ ἐν τῇ φυλακῇ ὅμως διεφύλαξεν αὐτὸν ὁ Θεός. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἀφήκεν αὐτὸν ἀπροστάτευτον. Ἐκεῖ ἐξήγησε δύο ὄνειρα φυλακισμένων ὑπαλλήλων τοῦ Φαραῶ.

5. Ὁ Ἰωσήφ ἐξηγεῖ τὰ ὄνειρα

Τὸ πρῶτον ὄνειρον ἐξήγησεν εἰς τὸν ἀρχιοινοχόον, ὁ ὁποῖος εἶδεν, ὅτι ἔθλιβε σταφυλὰς καὶ προσέφερεν εἰς τὸν Φαραῶ καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι θὰ ἀπελευθερωθῆ καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του.

Τὸ δεύτερον ὄνειρον ἐξήγησεν εἰς τὸν ἀρχιαιτοποιόν, ὁ ὁποῖος εἶδεν ὅτι εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του κάνιστρα μὲ γλυκίσματα καὶ κατήρχοντο τὰ ὄρνεα καὶ ἤρπαζον ταῦτα, καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἐφονεύετο. Τὰ ὄνειρα ἐπληθθευσαν.

Μετὰ δύο ἔτη ἐξήγησεν ἄλλα δύο ὄνειρα τοῦ ἰδίου τοῦ Φαραῶ.

Τὸ πρῶτον ὄνειρον: « Ἐπτὰ ἀγελάδες ὠραῖαι καὶ παχεῖαι ἔβροσκον παρὰ τὸν Νεῖλον, ἀλλ' ἀνέβησαν ἄλλαι ἑπτὰ ἄσχημοι καὶ ἰσχναὶ καὶ κατέφαγον τὰς πρώτας ».

Τὸ δεύτερον ὄνειρον: « Ἐπτὰ στάχεις ὠραῖοι καὶ μεστοὶ ἐβλάστησαν παρὰ τὸν Νεῖλον, ἄλλοι ἑπτὰ στάχεις ἐβλάστησαν ἰσχροὶ καὶ λεπτοὶ καὶ κατέφαγον τοὺς πρώτους ».

Ὁ Ἰωσήφ ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἐρμηνείαν:

Θὰ προηγηθοῦν ἑπτὰ ἔτη εὐφορίας καὶ θὰ ἐπακολουθήσουν ἄλλα ἑπτὰ ἔτη δυστυχίας. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθῆ εἰς τὰς ἀποθήκας ἄφθονος σῖτος.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἀπὸ τὰς καλὰς συμβουλὰς ἐξηρτάτο ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐημερία ὀλοκλήρου τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ, ὁ Φαραῶ διώρισεν αὐτὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Ἰωσήφ ἐκυβέρνησε μὲ σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ ἔγινεν ὁ μέγας εὐεργέτης τῶν Αἰγυπτίων. Ἐνυμφεύθη δὲ τότε τὴν Ἀσινέθ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε δύο υἱούς, τὸν Ἐφραΐμ καὶ τὸν Μανασσῆν.

6. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον

Ο Ἰωσήφ εἶχε γεμίσει τὰς ἀποθήκας τῆς Αἴγυπτου με ἀφθονον σῖτον. Εἶχε κάμει προμηθείας διὰ πολλὰ ἔτη καὶ διὰ πολλοὺς λαοὺς. Τοῦτο υπῆρξε σωτήριον, διότι γρήγορα ἤρχισεν ὁ καιρὸς τῆς δυστυχίας. Ἡ πείνα ἐμάστιζε τόσοσ τὴν Αἴγυπτον, ὅσον καὶ ὄλας τὰς γειτονικάς χώρας. Δι' αὐτὸ πρεσβεῖαι ἀπὸ τὰς χώρας τοῦ ἐπεινῶν, ἔτρεχον εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουσ σῖτον. Τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ ὁ γέρον Πατριάρχης Ἰακώβ. Ἔστειλε τοὺς δέκα υἱοὺς του νὰ προμηθευθοῦν σῖτον. Ἐκράτησε κοντά του μόνον τὸν Βενιαμίν, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἡγαπημένου του Ἰωσήφ εἶχε συγκεντρώσει τὴν τρυφερὰν στοργήν του. Οἱ ἀδελφοὶ παρουσιάσθησαν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς Αἴγυπτου με χρήματα καὶ σάκκουσ. Ποῦ νὰ φαντασθοῦν ὅτι ὁ ἀδελφός των, τὸν ὁποῖον πρὶν ἀπὸ εἴκοσιν ἔτη ἐπώλησαν, ἦτο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, μετὰ τὸν Φαραώ, εἰς τὴν Αἴγυπτον; Ὁ Ἰωσήφ τοὺς εἶδε νὰ τὸν προσκυνοῦν, τοὺς ἤκουσε νὰ τοῦ ὀμιλοῦν, ἐπληροφόρηθη ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ τὴν γῆν Χαναὰν καὶ ἦσαν τέκνα τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ καὶ συνεινήθη. Ἐπέστρεψε με τὴν μνήμην του εἴκοσιν ἔτη ὀπίσω, ἐνεθυμήθη τὰ ὄνειρα τὰ ὁποῖα εἶχεν ἰδῆ, τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸν ἔρριψαν οἱ ἀδελφοὶ του εἰς τὸν λάκκον καὶ μετὰ τὸν ἐπώλησαν ἀσπλάγχχνως ὡσ δοῦλον, τὴν φυλάκισίν του, ὄλας τὰς θλίψεις καὶ τὰ βάσανά του. Ἐλυπήθη διὰ τὴν κακίαν τῶν ἀδελφῶν του. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸν συνεχίνει ἡ ἐνθύμησις τοῦ πατρός του, τοῦ τόσοσ τρυφεροῦ εἰς αὐτόν, καὶ τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ του, τοῦ ὀμομητρίου πολυαγαπημένου Βενιαμίν. Πόσον, ἀλήθεια, εἶχε νοσταλγήσει τὸν ὑπέροχον αὐτὸν πατέρα καὶ τὸν γλυκύτατον ἀδελφόν! Μὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς σκληροὺς ἀδελφοὺς εἰς τὸ βάθος τοὺς ἡγάπα. Νὰ ἦσαν ἄραγε τόσοσ κακοί, ὅπως πρὶν ἀπὸ τόσοσ καιρόν; Ἀπεφάσισε νὰ τοὺς δοκιμάσῃ.

— Εἶσθε κατὰσκοποὶ, τοὺς εἶπε, καὶ ἤλθατε νὰ κατασκοπεύσητε τὴν Αἴγυπτον. Ποῖοσ εἶναι ὁ πατήρ σας; Ἐχετε ἄλλοὺς ἀδελφοὺς καὶ ποῖοσ;

— Εἶμεθα τίμιοι ἄνθρωποὶ, εἶπον. Εἶμεθα δώδεκα ἀδελφοί. Ἠλθομεν ἐδῶ οἱ δέκα· ὁ ἓνας ἔμεινε κοντά εἰς τὸν πατέρα μας, ὁ ἄλλοσ ἔχει χαθῆ πρὶν ἀπὸ πολὺ καιρόν.

— Ἐνας ἀπὸ σᾶς νὰ υπάγῃ νὰ φέρῃ τὸν ἄλλον ἀδελφόν σας. Οἱ ἄλλοὶ θὰ κρατηθῆτε ἐδῶ.

Οἱ δέκα ἀδελφοὶ ἐταράχθησαν. Ἀγνοοῦντες ποῖοσ ἦτο ὁ ἄρχων,

εἶπον εἰς τὴν γλῶσσαν των: Δίκαια παθαίνουμε. Εἴμεθα ἔνοχοι διὰ τὸν ἀδελφόν μας, τὸν ὅποιον ἐπωλήσαμεν.

Ὁ Ἰωσήφ ἔμαθεν αὐτὸ τὸ ὅποιον ἤθελεν. Οἱ ἀδελφοὶ του εἶχον μετανοήσει. Ἡ συγκίνησις τὸν ἔπνιγε. Διὰ τὰ μὴ τὸν ἀντιληφθῆναι ἀπεμακρύνθη καὶ ἔκλυσε κρυφίως. Ἀφοῦ ἀνεκουφίσθη μετὰ τὰ δάκρυα, ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς καταπτοημένους ἀδελφούς του, οἱ ὅποιοι ἔτρεμον.

Μὴ φοβηθῆτε, τοὺς εἶπεν. Ἐνα μόνον θὰ κρατήσω. Οἱ ἄλλοι θὰ πάρετε τὸν σῆτον καὶ θὰ μεταβῆτε εἰς τὴν Χαναάν, διὰ τὰ μὲν μοῦ φέρητε τὸν ἀδελφόν σας. Ἐμεινεν ὁ Συμεών. Οἱ ἄλλοι ἐπῆγαν εἰς τὴν Χαναάν, ὅπου διηγῆθησαν εἰς τὸν Ἰακώβ ὅλα τὰ συμβάντα. Εἶχον μάλιστα ἀπορήσει, διότι εὔρον εἰς τοὺς σάκκους των τὰ χρήματα.

7. Ἡ ἀναγνώρισις μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν

Μὲ δυσκολίαν ἔδωκεν ὁ Ἰακώβ τὸν Βενιαμὴν εἰς τοὺς ἀδελφούς του. Ἐπέισθη ἀπὸ τὸν Ἰούδαν, ὁ ὅποιος τοῦ εἶπε μετὰ πολλὴν λογικὴν. Ἄν δὲν μᾶς δώσῃς τὸν Βενιαμὴν, δὲν θὰ μᾶς δώσῃ ὁ ἄρχων σῆτον καὶ δὲν θὰ ἐλευθερώσῃ τὸν φυλακισμένον Συμεών. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ τὸν ἐπαναφέρω.

Τὸ καραβάνι τῶν ἀδελφῶν μετὰ πλοῦσια δῶρα διὰ τὸν ἄρχοντα καὶ διπλὰ χρήματα, ἐπειδὴ ἐθεωρήθη ὅτι κατὰ λάθος ἔβαλαν οἱ ἀποθηκᾶριοι Αἰγύπτου τὰ χρήματα εἰς τοὺς σάκκους, ἐξεκίνησε διὰ τὴν Αἴγυπτον. Ὄταν ἔφθασαν, παρουσιάσθησαν μετὰ φόβον εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ἐκεῖνος μετὰ βαθυτάτην χαρὰν καὶ συγκίνησιν τοὺς εἶδεν ὅλους καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Βενιαμὴν. Ἐδῶσε διαταγὴν τὸ μεσημέρι νὰ παραθέσουν γεῦμα βασιλικὸν εἰς τὸ μέγαρόν του. Τοὺς ἔβαλε κατὰ σειρὰν ἡλικίας. Εἶχεν ἐλευθερώσει καὶ τὸν Συμεών. Ἐπειτα ἐγέμισε τοὺς σάκκους των σῆτον καὶ ἔβαλε καὶ πάλιν εἰς κάθε σάκκον ὅλα τὰ χρήματα. Εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν ἔβαλε τὸ ἀργυροῦν του ποτήριον. Ὄταν ἀπεμακρύνθησαν, ἔστειλεν ἐπιστάτην μαζί μετὰ στρατιώτας διὰ νὰ τοὺς προφθᾷ.

— Ποῖος ἀπὸ σᾶς, τοὺς ἐφώναζεν ἀπειλητικὰ, ἔκλεψε τὸ ἀργυροῦν ποτήριον τοῦ ἄρχοντος;

Ἐκεῖνοι ἐξεπλάγησαν καὶ παρεκάλεσαν νὰ γίνῃ ἔρευνα. Ἐγίνετο πρᾶγματι ἔρευνα καὶ τὸ ποτήριον εὑρέθη εἰς τὸν σάκκον τοῦ Βενιαμὴν. Ὁ ἐπιστάτης τοὺς ὠδήγησεν ὀπίσω καὶ τοὺς παρουσίασεν εἰς τὸν Ἰωσήφ.

— Θὰ κρατήσω ὡς δοῦλον τὸν Βενιαμὴν, εἶπεν ἐκεῖνος. Οἱ ἄλλοι δύνασθε νὰ ἀναχωρήσετε.

— Κράτησε ἐμέ ὡς δοῦλον, ἀντέτεινεν ὁ Ἰούδας. Ἄν δὲν γυρίσῃ ὁ Βενιαμίν, ὁ γέρον πατήρ μας θὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην του. Ὁ Ἰωσήφ ἐδάκρυσεν. Τὰ δάκρυά του ἤρχισαν νὰ τρέχουν. Εἶδε καθαρά τὴν μετάνοιαν τῶν ἀδελφῶν του.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας Ἰωσήφ εἶπε καὶ ἐνηγκαλίσθη πρῶτον τρυφερώτατα τὸν Βενιαμίν καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους τοῦ ἀδελφούς. Ὅλοι ἐκλαυσαν καὶ ἡ χαρὰ των ἦτο εἰλικρινῆς καὶ μεγάλη.

— Πηγαίνετε εἰς τὸν πατέρα μας καὶ νὰ ἔλθετε μαζί του ὅλοι σας ἐδῶ, διότι ἡ πεῖνα θὰ διαρκέσῃ πολλὰ ἔτη ἀκόμη, τοὺς εἶπεν.

8. Ὁ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον

Ο Ἰακώβ ἀνέμενε τὰ τέκνα του μὲ ἀγωνίαν. Ὅταν τὰ εἶδεν ἐχάρη καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν. Μὲ ἀγαλλίασιν ὑπεδέχθη τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Βενιαμίν. Μεγάλη ἦτο ἡ συγκίνησίς του, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὅλα τὰ πλοῦσια δῶρα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσαν τὰ παιδιὰ του, προήρχοντο ἀπὸ τὸν ἀπολεσθέντα πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν Ἰωσήφ.

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ, ἐφώνησε, διὰ τὴν εἶδῃσιν αὐτὴν. Ἄρκει, ὅτι ζῆ ὁ ἡγαπημένος μου υἱός. Ἐτοιμασθῆτε, τέκνα μου, νὰ ἀναχωρήσωμεν. Θέλω νὰ ἰδῶ τὸν Ἰωσήφ, πρὶν ἀποθάνω.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἓνα μεγάλο καραβάνι διέσχισε τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ὠδήγει ἀπὸ τὴν Χαναάν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἰακώβ καὶ ὅλα τὰ τέκνα του μετὰ τῶν τέκνων των καὶ τῶν συζύγων των καὶ ὅλοι οἱ ὑπηρέται των μὲ τὰ ποίμνιά των ἠκολούθουν. Ἐγκαίρως ὁ Ἰωσήφ ἔμαθεν ὅτι πλησιάζουν οἱ ἰδικοί του. Μέσα εἰς μίαν πολυτελεσεστάτην ἄμαξαν ὠδεύσε διὰ τὴν Γεσέμ, ἵνα ἐκεῖ ἀναμείνῃ καὶ ὑποδεχθῆ τὸν πατέρα του.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ ἡ συνάντησις τοῦ γέροντος Πατριάρχου καὶ τοῦ ἄρχοντος υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ὡς κατασπαραγμένος ὑπὸ ἀγρίων θηρίων. Πατήρ καὶ υἱὸς ἐνηγκαλισμένοι ἀλλήλους ἀντήλλασον ἀσπασμούς χύνοντες δάκρυα χαρᾶς.

Ἀπὸ τὴν Γεσέμ ἔφθασαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Φαραὼ εὐγνωμονῶν τὸν Ἰωσήφ διὰ τὰς τόσας εὐεργεσίας του εἰς αὐτὸν καὶ τὸν λαόν του, ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς υἱούς του τὴν εὐφορον χώραν Ραμεσσή πρὸς κατοικίαν. Ἐκεῖ οἱ Ἰσραηλιταὶ φιλοξενούμενοι ἔζησαν πολλὰ ἔτη. Ὁ Ἰακώβ ἔζησεν ἀκόμη 17 ἔτη. Ὅταν ἀντελήφθη τὸ τέλος του, ἠλλόγησε τὰ τέκνα του καὶ τὰς οἰκογενείας

των. Ἐκάλεσεν ἐπίσης καὶ ἠλόγησε τὰ δύο τέκνα τοῦ Ἰωσήφ. Ὅταν ἠλόγει τὸν Ἰούδα προεφῆτευσεν, ὅτι τὸ βασιλικὸν σκῆπτρον δὲν θὰ λείψῃ ἀπὸ τῆν φυλὴν του καὶ ὅτι ἀπὸ αὐτὴν θὰ προέλθῃ ὁ Μεσσίας, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ἡ τελευταία του θέλησις ἦτο νὰ τὸν ἐνταφιάσουν εἰς τὴν ἀγίαν γῆν Χαναάν, εἰς τὸν τάφον τῶν Πατριαρχῶν πατέρων του Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ. Ἰδιαίτεράν σημασίαν εἶχεν ἡ προφητεία τοῦ Ἰακώβ, ὅτι ἀπὸ τῆν γενεάν τοῦ Ἰούδα θὰ προήρχετο ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου

Ἰδοὺ ἡ προφητεία αὕτη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἕκτη κατὰ σειρὰν ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐγνωρίσαμεν μέχρι τοῦδε.

«Ἰούδα, σὲ αἰνέσασαι οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρες σου ἐπὶ νότου τῶν ἐχθρῶν σου· προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρὸς σου· σκύμος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσῶν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν; οὐκ ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν» (Γενέσ. μθ' 8-10).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβ, προστάτης τῆς οἰκογενείας ἦτο ὁ Ἰωσήφ. Κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του παρεκάλεσε νὰ μεταφέρουν τὰ ὀστέα του εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ Ἰωσήφ ἀπέθανε πλήρης δόξης. Ἡ Ἐκκλησία μας ὀνομάζει αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετάς του «πάγκαλον Ἰωσήφ» καὶ θεωρεῖ τοῦτον ὡς τύπον καὶ σύμβολον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὴν δὲ μνήμην του ἐορτάζομεν τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ, ὅτε μεταξὺ ἄλλων ἀναγιγνώσκειται καὶ ὁ ἐξῆς ὕμνος:

Κοντάκιον. Ἦχος πλ. δ'.

*Ὁ Ἰακώβ ὠδύρευτο
τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρησιν
καὶ ὁ γενναῖος
ἐκάθητο ἄρματι,
ὡς βασιλεὺς τιμώμενος
τῆς Αἰγυπτίας γὰρ τότε
ταῖς ἡδοναῖς μὴ δουλεύσας
ἀντεδοξάζετο
παρὰ τοῦ βλέποντος
τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας
καὶ νέμοντος
στέφος ἄφθαρτον.*

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ
ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΝΤΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

1. Ἡ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Αἴγυπτῳ

(Ἔξοδ. α' β')

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ, ἐπὶ πολλὰ ἔτη οἱ Ἰσραηλιῖται ἔζων
εὐτυχεῖς εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἦρχισαν νὰ μανθάνουν τέχνας καὶ ἐπιστήμας, διότι ἡ Αἴγυπτος
ἦτο τότε κέντρον μορφώσεως.

Ἡ Γεσέμ δὲν ἐχώρει πλέον αὐτοὺς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔδρου-
σαν συνοικισμοὺς κατ' οἰκογενείας. Τοιοῦτοτρόπως διεχωρίσθησαν αἱ
δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲν ἔπαυσαν νὰ λατρεύουν τὸν ἀληθινὸν
Θεόν. Ναοὺς βεβαίως δὲν εἶχον. Ἐνεθυμοῦντο ὅμως τὰς ὑποσχέσεις,
τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς εἶχε δώσει εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ μάλιστα περὶ
τῆς κατακτήσεως τῆς γῆς Χαναάν. Προσέφερον θυσίας καὶ εἶχον ὀλί-
γας ἑορτάς.

Συνήθιζον νὰ περιτέμνονται, διότι ἡ περιτομὴ ἦτο γνώρισμα τοῦ
πιστοῦ Ἰσραηλίτου καὶ δὲν ἔτρωγον τὸ κρέας διαφόρων ζώων, τὰ ὁ-
ποῖα ἐθεωροῦντο ἀκάθαρτα συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πα-
τέρων των.

Δυστυχῶς ὅμως ἤρχισαν νὰ παραλαμβάνουν καὶ συνηθείας τῶν
εἰδωλολατρῶν Αἴγυπτίων καὶ μεταξὺ ἄλλων τὴν λατρείαν τοῦ μόσχου
ὡς Θεοῦ. Ἦρχισαν δηλαδὴ καὶ οἱ Ἰσραηλιῖται νὰ διαφθείρωνται θρη-
σκευτικῶς καὶ ἠθικῶς.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐβλεπον τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ πληθύνονται καὶ ἐφο-
βοῦντο μήπως μίαν ἡμέραν καταλάβουν τὴν χώραν των καὶ γίνουσι
αὐτοὶ οἱ κύριοι.

Ὁ Φαραὼ Ραμσήσ ὁ Β' (1290 - 1223 π.Χ.) μετεχειρίσθη σκληρὰ
μέσα διὰ νὰ ἀνακόψῃ τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Διέταξε νὰ ρίπτωνται εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν τὰ ἄρρενα τέκνα τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὸ σκληρὸν αὐτὸ μέτρον ἔκαμε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας καὶ νὰ μετανοήσουν, διότι εἶχον λησμονήσει τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εἶδε τὴν μετάνοιάν των καὶ ἀπεφάσισε νὰ προστατεύσῃ καὶ λυτρώσῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων.

Τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς αὐτὴν ἐγεννήθη ὑπὸ τῆς Ἰσραηλιτικῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀβραάμ καὶ τῆς Ἰωχαβὲδ ἄρρεν τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀπεκρύβη ὑπὸ τῆς μητρὸς του διὰ νὰ μὴ ριφθῆ εἰς τὸν ποταμὸν.

Ἡ ἀπόκρυψις ἐπὶ τινα χρόνον κατέστη δυνατὴ ἀργότερον ὅμως ἐκινδύνευον νὰ φανερωθοῦν καὶ νὰ τιμωρηθῆ ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια. Ἐλαβον λοιπὸν τὸ βρέφος καὶ τὸ ἐτοποθέτησαν ἐντὸς καλάθου εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου. Τοῦτο ἀνεῦρεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ, ἡ ὁποία ὄχι μόνον τὸ διέσωσεν ἐκ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ τὸ υἱοθέτησεν, ὀνομάσασα τοῦτο Μωϋσῆν, δηλαδὴ σεσωσμένον ἐκ τῶν ὑδάτων.

Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως Μαριάμ, παρακολουθοῦσα ἐκ τοῦ μακρόθεν, ἔτρεξε καὶ ἠρώτησεν, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τροφοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Μωϋσῆς παρεδόθη εἰς τὴν πραγματικὴν του μητέρα καὶ ἀνετράφη κατὰ τὰ Ἰσραηλιτικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ ἐγνώρισεν ὅτι ἦτο Ἰσραηλίτης. Ἐποτίσθη ἀπ' αὐτὴν μαζί με τὸ μητρικὸν γάλα καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν θρησκείαν του.

Ἀργότερον παρέλαβεν αὐτὸν ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ, ἡ ὁποία τὸν ἐμόρφωσεν ὡς υἱὸν βασιλέως.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἰσραηλιταὶ ὑπέφερον πολὺ. Ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ κατασκευάζουν πλίνθους καὶ νὰ κτίζουν πόλεις. Ἡ ζωὴ τῶν ἡμέραν μετὰ τὴν ἡμέραν ἐγίνετο σκληροτέρα.

Ὁ Μωϋσῆς παρηκολούθει μετὰ πόνον καὶ ἀγανάκτησιν τὴν κατάστασιν αὐτὴν. Μίαν ἡμέραν μάλιστα ἠναγκάσθη νὰ κτυπήσῃ ἓνα Αἰγύπτιον τόσον δυνατὰ, ὥστε ἀπέθανεν οὗτος, διότι συμπεριεφέρετο μετὰ σκληρότητα πρὸς ἓνα Ἰσραηλίτην.

Κατόπιν αὐτοῦ τοῦ κακοῦ ἐφυγεν ὁ Μωϋσῆς φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ Φαραῶ καὶ μετέβη εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ, ὅπου ἐνουμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ ἱερέως Ἰοθὼρ, Σεπφώραν καὶ ἡσχολεῖτο μετὰ τὴν βοσκὴν τῶν προβάτων τοῦ πενθεροῦ του.

ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ ΕΙΣΗΛΘΟΝ
ΚΑΙ ΙΣΤΗΔΟΝ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ

Φορητὴ εἰκὼν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος (Βυζαντινὸν Μουσεῖον)

Ἡ εἰκὼν αὕτη θεωρεῖται ὁ ὀρθόδοξος τύπος ἀπεικονίσεως τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

2. Ὁ Μωϋσῆς

(Ἔξοδ. β' - γ')

Ο Μωϋσῆς καὶ εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ δὲν ἔπαυσε νὰ λατρεύῃ τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Διετῆρει τὰς ἀληθείας καὶ παραδόσεις τῆς θρησκείας του. Διετῆρει τὴν ἐθνικὴν του συνείδησιν καὶ ἐπεθύμει νὰ ἔλθῃ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ σωθῇ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ἐπιθυμίαν του μάλιστα αὐτὴν βλέπομεν εἰς τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν εἰς τοὺς δύο υἱούς του. Τὸν ἕνα ὠνόμασε Γηρσάμ, τὸ ὁποῖον σημαίνει: Εἶμαι προσωρινὸς κάτοικος εἰς ξένην χώραν. Τὸν δεύτερον ὠνόμασεν Ἐλιέζερ, δηλαδὴ: Ὁ Θεὸς βοηθός.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἔβασκε τὰ πρόβατα, εἶδε νὰ ἐξέρχωνται φλόγες ἀπὸ μίαν βάτον. Ἡ βάτος ὅμως δὲν κατεκαίετο.

— *Παρελθὼν ὄφρομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τοῦτο, εἶπεν ὁ Μωϋσῆς.*

Ἐνῶ ἐπλησίαζεν, ἤκουσε φωνὴν ἐκ τῆς βάτου λέγουσαν:

«Μωϋσῆ, Μωϋσῆ. Μὴ ἐγγίσης ὧδε· λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστί· ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς σου, Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Θεὸς Ἰακώβ. Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τῆς κραυγῆς αὐτοῦ ἀκήκοα ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν· οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ρέουσαν μέλι καὶ γάλα...».

— Ἐλα λοιπὸν τώρα. Θὰ σὲ ἀποστείλω πρὸς τὸν Φαραῶ καὶ θὰ ὀδηγήσῃς τὸν λαόν μου μακρὰν τῆς Αἰγύπτου, εἶπεν ὁ Θεός.

— Ποῖος εἶμαι ἐγώ, ὁ ὁποῖος θὰ πορευθῶ πρὸς τὸν Φαραῶ καὶ θὰ ὀδηγήσω ἔξω τῆς Αἰγύπτου τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ; ἀπήνησεν ὁ Μωϋσῆς.

— Θὰ κάμῃς αὐτό, διότι θὰ εἶμαι μαζί σου.

Μετ' ὀλίγον ὁ Μωϋσῆς ἐξεκίνησε διὰ τὴν Αἴγυπτον. Καθ' ὁδὸν συνήτησε τὸν ἀδελφόν του Ἀαρών, ὁ ὁποῖος κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἤρχετο πρὸς συνάντησίν του. Εἶχεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας τοῦ ἀδελφοῦ του ὁ Μωϋσῆς, διότι ἦτο βραδύγλωσσος.

Πρῶτον μετέβησαν καὶ ἀνεκοίνωσαν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἐξ Αἰγύπτου. Ὁλος ὁ λαὸς ἐδόξασε τὸν Θεόν.

Παρουσιάσθησαν κατόπιν οί δύο άδελφοί εις τόν Φαραώ Μενεφθά τόν Α' (1223 - 1215 π.Χ.) και τοῦ εἶπον :

« Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός Ἰσραήλ· ἐξαπόστειλον τόν λαόν μου, ἵνα μοι ἐορτάσωσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ».

— Ποῖος εἶναι αὐτός τοῦ ὁποίου θά εἰσακούσω τήν φωνήν, ὥστε νά ἀφήσω ἐλευθέρους τοὺς Ἰσραηλίτας; Δέν γνωρίζω τόν Κύριον και δέν ἀπελευθερώνω τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀπήντησεν ὁ Φαραώ.

Ὁ Θεός τότε ἐπέβαλε διαφόρους τιμωρίας εἰς τόν λαόν τῆς Αἰγύπτου, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται **πληγαί** τοῦ Φαραώ.

Παρά τὰς πληγὰς, ὁ Φαραώ ἔμεινεν ἀμετανόητος. Τέλος ὁ Θεός ἔστειλε τήν δεκάτην και σκληροτέραν ἐξ ὅλων, πληγήν. Ἐθανάτωσε δηλαδή ὅλα τὰ πρωτότοκα τέκνα τῶν Αἰγυπτίων, ἀκόμη και τῶν ζώων αὐτῶν.

Ὁ Μωϋσῆς διέταξε τότε τοὺς Ἰσραηλίτας νά ἐορτάσουν τήν σωτηρίαν τῶν πρωτοτόκων των, τὰ ὁποῖα διεφύλαξεν ὁ Θεός, καθὼς και τήν ἀπελευθέρωσίν των ἐκ τῆς Αἰγύπτου, διότι ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ τελευταία πληγὴ θά ἐξήνάγκαζε τόν Φαραώ νά δώσῃ τήν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Ἑβραίους.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη, ἡ ὁποία ὀνομάσθη Πάσχα, ἐγινεν ὡς ἐξῆς :

Κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ ἐπρομηθεύθη ἐκάστη οἰκογένεια ἀπὸ τὰς 10 τοῦ μηνὸς Νισάν (ἴσως Ἀπριλίου) ἀμνὸν ἐνὸς ἔτους, τόν ὁποῖον ἐθυσίασε κατὰ τήν ἐσπέραν τῆς 14ης τοῦ ἰδίου μηνός, ὅτε ἐπρόκειτο νά γίνῃ ἡ ἐξοδος. Μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀμνοῦ, τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νά μὴ συντριβῇ ὁστοῦν, ὤφειλον νά χρίσωσι τὸ ἀνώφλιον και τοὺς παραστάτας τῆς θύρας τῶν οἰκιῶν των, ἵνα ἀναγνωρίζῃ ταῦτα ὁ Ἄγγελος και μὴ θανατώνῃ τὰ τέκνα τῶν Ἑβραίων. Ἐφαγον κατόπιν ψητὸν τόν ἀμνὸν μετ' ἄζυμον ἄρτον και πικρὰ χόρτα, ἐνῶ ἦσαν ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν.

Ἐνῶ ἡ ἐορτὴ εὐρίσκετο πρὸς τὸ τέλος, ὁ Φαραώ ἐκάλεσε τόν Μωϋσῆν και τόν Ἀαρὼν και εἶπεν πρὸς αὐτούς.

« Ἀνάστητε και ἐξέλθετε ἐκ τοῦ λαοῦ μου και ὑμεῖς και οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ· βαδίζετε και λατρεύσατε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν, καθὰ λέγετε ».

Ἡ ἐξοδος ἐγινε περὶ τὸ 1220 π.Χ. Ἐνῶ οἱ Ἰσραηλίται εἶχον ἔλθει εἰς τήν Αἴγυπτον ὡς οἰκογένεια, ἤδη μετὰ διαμονήν 430 περίπου ἔτῶν, μετὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου ἐξήρχοντο ὡς λαὸς πολυάριθμος. Ἡ Π. Διαθήκη γράφει ὅτι μόνον οἱ δυνάμενοι νά φέρωσιν ὅπλα ἀνήρχοντο εἰς 600.000. Ὁ ὅλος πληθυσμὸς ὑπολογίζεται περὶ τὰ 2.000.000.

3. Ἡ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης.

Τὰ θαυμαστὰ γεγονότα τῆς ἐρήμου

(Ἔξοδ. ιδ', ιε, ιστ', ιζ')

Οταν οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον προχωρήσει ἔξω ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ περάσουν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὁ Φαραώ, μετανοήσας διότι ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἔξοδον, τοὺς κατεδίωξε με ἄρματα, ἵππικὸν καὶ στρατόν. Οἱ Ἰσραηλῖται ἐφοβήθησαν πολὺ. Ἐπερίμεναν τὴν καταστροφὴν των, διότι ἡ δύναμις τῶν Αἰγυπτίων ἦτο μεγάλη καὶ ἡ θάλασσα τοὺς ἠμπόδιζε νὰ φύγουν. Ἦρχισαν τότε νὰ γογγύζουν κατὰ τοῦ Μωϋσέως.

— Δὲν ὑπῆρχον μνήματα εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ μᾶς ὠδήγησες ἐδῶ διὰ νὰ ἀποθάνωμεν ; τοῦ ἔλεγον.

Ὁ Μωϋσῆς τοὺς καθησύχασε.

— Μὴ φοβεῖσθε, ἔχετε θάρρος. Ὁ Κύριος θὰ μᾶς διασώσῃ. Οἱ Αἰγύπτιοι, τοὺς ὁποίους σήμερον βλέπετε, δὲν θὰ ὑπάρχουν αὐριοι.

Ἀμέσως ὁ Μωϋσῆς ἐκτύπησε με τὴν ράβδον του τὴν θάλασσαν καὶ ἐσχηματίσθη ἓνα πέρασμα. Οἱ Ἰσραηλῖται διήλθον διὰ τοῦ περάσματος καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν χωρὶς νὰ βραχοῦν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐπεχείρησαν νὰ διέλθουν καὶ αὐτοί, ἀλλ' ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς τὸ πέρασμα τῆς θαλάσσης, ἠνώθησαν τὰ ὕδατα καὶ ἐπνίγησαν.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐσώθησαν. Ἐδόξασαν τότε τὸν Θεὸν καὶ ἦσαν πλέον ἐλεύθεροι νὰ συνεχίσουν τὴν πορείαν των πρὸς τὴν Παλαιστίνην. Ὑπῆρχεν ὅμως ἓνα μεγάλο ἐμπόδιον, ἡ ἔρημος. Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη οἱ Ἰσραηλῖται περιεπλανήθησαν εἰς τὴν ἔρημον. Ὁ Μωϋσῆς συνήνητησε πολλὰς δυσκολίας. Πολλάκις ὁ ἀχάριστος αὐτὸς λαὸς ἐξηγέρθη ἐναντίον του καὶ ἐζήτησε τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Προετίμων νὰ εἶναι δοῦλοι καὶ νὰ τρώγουν τὰ φαγητὰ τῶν Αἰγυπτίων, παρὰ ἐλεύθεροι καὶ νὰ στεροῦνται. Ὁ Μωϋσῆς ὅμως πάντοτε καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις κατέφευγεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ προσήυχeto καὶ παρεκάλει νὰ βοηθήσῃ τὸν λαὸν Του. Ὁ Θεὸς ἤκουε τὰς προσευχάς του καὶ ἐβοήθει τοὺς Ἰσραηλίτας.

Ὁ Θεὸς ἔδειξε τὴν προστασίαν Του εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν με τὸν τρόπον θαυμαστόν, ὅταν εἶχον τελειώσει τὰ τρόφιμα.

— Τὸ βράδῳ θὰ ἔχετε κρέας καὶ τὸ πρωτὸ ἄρτον, ὑπεσχέθη ὁ Θεός.

Πράγματι τὸ βράδῳ ἐκεῖνο ἔπεσαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσραη-

λιτών ἀμέτρητα ὀρτύκια. Ἐπιπτον πλησίον τῶν σκηνῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν οἱ ὅποιοι τὰ συνελάμβανον εὐκόλως.

Τὸ πρῶτ', ὅταν ἐξύπνησαν, βλέπουν ἄλλο θέαμα. Ὁλη ἡ ἔρημος ἦτο γεμάτη μὲ ἄσπρους σπόρους, οἱ ὅποιοι ὠμοιάζον μὲ χιόνι.

— Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄρτος, τὸν ὅποιον σᾶς στέλλει ὁ Θεός, εἶπεν ὁ Μωϋσῆς.

— Μὰ νού; Ἐλεγον οἱ Ἰσραηλιῖται. Δηλαδή, τί εἶναι αὐτό; Ἐκ τῶν ἐβραϊκῶν λέξεων **Μὰ νού**, ὠνομάσθησαν οἱ ἄσπροι αὐτοὶ σπόροι *μάννα*.

Τὸ μάννα καὶ τὰ ὀρτύκια ἐπιπτον καθημερινῶς.

Ἐκ τὸ μάννα ἔπρεπε κάθε Ἰσραηλίτης νὰ συλλέγῃ κάθε ἡμέραν τὸσον, ὅσον θὰ ἐχρειάζετο διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐὰν συνέλεγον περισσότερον, αὐτὸ ἐσάπιζεν. Μόνον τὰς παραμονὰς τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν Παρασκευὴν ἠδύναντο νὰ συλλέξουν διὰ δύο ἡμέρας, διότι κατὰ τὰς ἑορτὰς δὲν ἔπρεπε νὰ ἐργάζωνται. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐδιδάσκοντο οἱ Ἰσραηλιῖται νὰ ἔχουν πάντοτε τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Θεόν.

Ἐκ τὸ ἐχόρτασαν οἱ Ἰσραηλιῖται μὲ τὰ ὀρτύκια καὶ τὸ μάννα¹, ἐξεκίνησαν διὰ νὰ προχωρήσουν βαθύτερα εἰς τὴν ἔρημον. Ὅταν ἔφθασαν εἰς μίαν τοποθεσίαν Ραφιδείν, δὲν ὑπῆρχε καθόλου ὕδωρ. Ἦρχισαν πάλιν νὰ ἀπελπίζωνται καὶ νὰ γογγύζουν κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Δὲν ἐσκέφθησαν ὅτι εἶχον βοηθὸν τὸν Θεόν.

Ὁ Μωϋσῆς προσηυχῆθη πάλιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὰς προσευχὰς του.

— Πήγαινε, τοῦ εἶπεν ὁ Θεός, ἐμπρὸς εἰς τὸν λαὸν αὐτόν. Ἀψήφησε τὰ παράπονα καὶ τὰς φωνὰς του. Λάβε τὴν ράβδον σου καὶ προχώρει πρὸς τὸν βράχον Χωρήβ. Θὰ κτυπήσῃς τὸν βράχον καὶ θὰ ἐξέλθῃ ὕδωρ.

Πράγματι ἐξῆλθε ποταμὸς ὕδατος ἐκ τοῦ βράχου καὶ ἔπιον πάντες.

Τέλος μετὰ πορείαν τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐξόδου, ὕστερον ἀπὸ πολλὰς κακουχίας καὶ γογγυσμοὺς κατὰ τοῦ Μωϋσέως, ἐστρατοπέδευσαν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ, εἰς εὐρεῖαν πεδιάδα.

Καθ' ὅλην τὴν πορείαν ὁ Θεὸς ἐδείκνυε τὰ σημεῖα τῆς προστασίας Του. Διότι τὴν μὲν ἡμέραν προεπορεύετο αὐτῶν στήλη νεφέλης, ὡς ὁδηγὸς καὶ διὰ νὰ σκιάζῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τὴν δὲ νύκτα στήλη φωτός. Οὐδέποτε δὲ ἐστερήθησαν τροφῆς

1. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τῆς διατροφῆς των ἐν τῇ ἐρήμῳ διὰ τοῦ «μάννα» ἐφύλαξαν ἐντὸς στάμνου μίαν ποσότητα, τὴν ὁποίαν διετήρησαν ἐπὶ πολὺ.

καὶ ὕδατος. Ἄν καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ἔμειναν τεσσαράκοντα ἔτη, ἐν τούτοις οὔτε τὰ ἐνδύματά των ἐφθάρησαν, οὔτε τὰ ὑποδήματά των.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἐπροστάτευσεν ἀκόμη αὐτοὺς καὶ ἐναντίον διαφόρων ἐχθρῶν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἀμαληκῖται. Ἐναντίον αὐτῶν ἐπολέμησαν οἱ Ἰσραηλῖται καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐνίκησαν κατὰ τρόπον θαυμαστόν. Ὁ Μωϋσῆς παρηκολούθει τὴν μάχην ἀπὸ ἑνα ὕψωμα. Ὅσον εἶχε τὰς χεῖρας τοῦ ἠπλωμένους, ὥστε τὸ σῶμα του ὅλον νὰ σχηματίζῃ σταυρόν, νικηταὶ ἦσαν οἱ Ἰσραηλῖται. Ὅταν αἱ χεῖρες του ἐπίπτουν, νικηταὶ ἦσαν οἱ Ἀμαληκῖται. Τότε ἦλθον ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὠρ καὶ ἐστήριζον τὰς χεῖρας τοῦ Μωϋσέως, ὥστε νὰ μὴ πίπτουν ἐκ τῆς κοπώσεως. Πράγματι μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου νικηταὶ ἐξῆλθον οἱ Ἰσραηλῖται μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ.

Τὰ θαυμαστά αὐτὰ γεγονότα ἀποδεικνύουν, ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας δὲν πρέπει νὰ ἀπελιζώμεθα ποτέ.

Τροπάριον ψαλλόμενον εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου σχετικὸν πρὸς τὸ θαῦμα αὐτὸ τῆς ἐρήμου.

Ἦχος πλ. β'

Πρὸς τὸ Ὅλην ἀποθέμενοι

*Μωσῆς προετύπων σε, χεῖρας ἐκτείνας εἰς ὕψος
καὶ κατατροπούμενος Ἀμαλήκ τὸν τύραννον,
Σταυρὲ τίμιε,*

*τῶν πιστῶν καύχημα, ἀθλητῶν στήριγμα,
Ἀποστόλων ἐγκαλλώπισμα. Δικαίων πρόμαχε,
πάντων τῶν Ὁσίων διάσωσμα·
διὸ σε ἀνυψούμενον βλέπονσα ἢ κτίσις εὐφραίνεται,
καὶ πανηγυρίζει, δοξάζουσα Χριστόν, τὸν διὰ σοῦ
τὰ διεστῶτα συνάψαντα, ἄκρα ἀγαθότητι.*

Ἄλλο ὄραϊον τροπάριον σχετικὸν μετὰ τὴν διάβασιν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἶναι τὸ ἐξῆς :

Ἦχος πλ. δ'

*Σταυρόν χαράξας Μωσῆς ἐπ' εὐθείας, ράβδῳ τὴν Ἐρυθρὰν διέτεμε,
τῷ Ἰσραὴλ πεζεύσαντι· τὴν δὲ ἐπιστρεπτικῶς Φαραὼ τοῖς ἄρμασι
κροτήσας ἦνωσεν, ἐπ' εὐρους διαγράψας τὸ ἀήτητον ὄπλον· διὸ Χρι-
στῷ ἄσωμεν, τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.*

4. Ὁ Δεκάλογος

(Ἔξοδ. ιθ', κ', λβ')

Ο Θεὸς φροντίζει διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ διὰ τὴν τροφήν τοῦ σώματος, φροντίζει ὅμως περισσότερο διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ διὰ τὴν τροφήν τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο, ἐνῶ οἱ Ἰσραηλῖται εὐρίσκοντο ἐστρατοπεδευμένοι εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν Μωϋσῆν ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν τοῦ ὄρους καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν :

« Τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ Ἰακώβ καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· αὐτοὶ ἐωράκατε ὅσα πεποίηκα τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἀνέλαβον ὑμᾶς ὡσεὶ ἐπὶ πτερόγων ἀετῶν καὶ προσηγαγόμεν ὑμᾶς πρὸς ἑμαντόν καὶ νῦν ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητε τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν... ».

Ὁ Μωϋσῆς ἀνεκοίνωσε ταῦτα εἰς τὸν λαόν. Ἀπεκρίθη δὲ ὁ λαός : « Ὅλα ὅσα εἶπεν ὁ Θεός, θὰ πράττωμεν καὶ θὰ ὑπακούωμεν ».

Ὁ Θεὸς εἶπεν ἀκόμη εἰς τὸν Μωϋσῆν, νὰ εἴπη εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐτοιμασθοῦν καὶ νὰ καθαρισθοῦν ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν νὰ εἶναι ἔτοιμοι, διότι θὰ ὠμίλει ὁ Θεὸς πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ.

Πράγματι, τὴν πρωτὰν τῆς τρίτης ἡμέρας, μόνος ὁ Μωϋσῆς, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἀνέβη εἰς τὴν κορυφήν τοῦ ὄρους. Ἠκούσθησαν κατόπιν βρονταί, ἤχος ἰσχυρὸς σάλπιγγος καὶ ἐφαίνοντο ἀστραπαὶ καὶ πυκνὰ νέφη καπνοῦ εἰς τὴν κορυφήν. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν σημεῖα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.

Ὁ λαὸς ἐφοβήθη πολύ. Τότε ἠκούσθη φωνὴ βροντώδης, ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ λέγουσα :

« 1) Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου... Οὐκ ἔσονται σοὶ θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ...

2) Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

3) Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

4) Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἀγιαζέιν αὐτήν· ἐξ ἡμέρας ἑργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

5) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

6) Οὐ φονεύσεις.

7) Οὐ μοιχεύσεις.

8) Οὐ κλέψεις.

9) Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψεύδη.

10) Οὐκ ἐπιθυμήσεις.... ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστίν).

Ἄφου ἤκουσαν οἱ Ἰσραηλῖται τὰς δέκα ἐντολάς ὑπεσχέθησαν, ὅτι θὰ τηρήσουν αὐτάς εἰς ὅλην τὴν ζωὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἐκλείσθη μία συμφωνία εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ὁ Θεὸς ἐφάνερωσε τὸ θέλημά του καὶ ὁ λαὸς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐκτελῇ τοῦτο. Αὐτὴ ἡ συμφωνία εἶναι ἡ **Π. Διαθήκη**.

Ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη, κατόπιν, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, διὰ νὰ λάβῃ γραπτῶς τὰς δέκα ἐντολάς. Ἐπειδὴ ὁμως ἔμεινεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὁ λαὸς ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἄαρὼν νὰ κατασκευάσῃ **μόσχον χρυσοῦν**, τὸν ὁποῖον νὰ λατρεύσουν ὡς Θεόν.

Τόσον ἐλυπήθη ὁ Μωϋσῆς, ὅταν κατῆλθεν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους διὰ τὸ ἀμάρτημα αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ὥστε ἔρριψε κάτω καὶ συνέτριψε δύο λιθίνας πλάκας, τὰς ὁποίας ἐκράτει καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν γεγραμμένοι αἱ **δέκα ἐντολαί**.

Ὁ χρυσοῦς μόσχος κατεστράφη ἀμέσως καὶ ὁ Μωϋσῆς ἀνῆλθε καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ ἔλαβεν ἄλλας δύο πλάκας τοῦ Θεοῦ Νόμου. Κατεσκεύασε κατόπιν κιβώτιον ἀπὸ ξύλον πολύτιμον, χρυσομέμον καὶ ἔθεσεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰς πλάκας. Τὸ κιβώτιον τοῦτο ὠνομάσθη **Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης**.

5. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν

(Ἔξοδ. κε' - λα')

Μετὰ τὴν καθοδὸν του ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὁ Μωϋσῆς ὠργάνωσε, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, τὰ τῆς θείας Λατρείας. Κατεσκεύασε μίαν σκηνήν, ἡ ὁποία ὠνομάσθη **Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου**, διότι ἐντὸς αὐτῆς ἐφυλάσσετο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία περιεῖχε τὰς πλάκας, αἱ ὁποῖαι **ἐμαρτύρουν** τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου διηρεῖτο εἰς δύο μέρη: Εἰς τὸ **Ἅγιον** καὶ εἰς τὰ **Ἅγια τῶν Ἁγίων**. Ταῦτα ἐχωρίζοντο διὰ παραπετάσματος. Εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἐφυλάσσετο ἡ **Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης**, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχον ἐκτὸς τῶν πλακῶν καὶ ἄλλα ἱερὰ πράγματα. Πέριξ τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου ὑπῆρχεν αὐλή, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἦτο τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκαίοντο ὀλοκλήρα ζῶα.

᾿Ωρισε κατόπιν ὁ Μωϋσῆς, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἱερεῖς. Πρῶτον ᾿ωρισε τὸν **Ἀρχιερέα**. Οὗτος ἦτο ὁ ἀνώτερος ἱερατικὸς βαθμὸς καὶ διηύθυνε τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα. Εἶχεν ἰδιαίτεράν λειτουργικὴν στολὴν καὶ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα αὐτό, ἐχρίετο εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ ἡγιασμένον ἔλαιον. ᾿Ωρισεν ἐπίσης τοὺς **ἱερεῖς**. Οὗτοι προσέφερον θυσίας, ἐδίδασκον τὸν λαὸν καὶ διεφύλαττον ἄσβεστον τὸ πῦρ εἰς τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων. Κατὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἐχρίοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ μέτωπον μὲ ἔλαιον ἡγιασμένον.

Ἐκτὸς τοῦ **Ἀρχιερέως** καὶ τῶν **ἱερέων**, ἱερατικὰ πρόσωπα ἦσαν καὶ οἱ **Λευῖται**. Οὗτοι ἦσαν ἀπόγονοι τῆς φυλῆς τοῦ Λευῖ. Ἀπὸ τοῦ 25ου μέχρι τοῦ 50ου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν ἑκαμμον ὅλας τὰς βοηθητικὰς ἐργασίας εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου καὶ εἰς τὰς θυσίας.

Ἐπειδὴ παρεπονοῦντο αἱ ἄλλαι φυλαί, διότι δὲν ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς, ὁ Θεὸς διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ λάβῃ ἐξ ἐκάστης φυλῆς μίαν ῥάβδον ξηρὰν καὶ νὰ θέσῃ αὐτὰς εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου. Τὴν ἱερωσύνην θὰ τὴν εἶχεν πλέον ἡ φυλὴ τῆς ὁποίας ἡ ξηρὰ ῥάβδος θὰ ἐβλάστανεν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς Λευῖ. Ἡ ῥάβδος αὕτη ἡ βλαστήσασα, ἐφυλάσσετο κατόπιν, ὡς ἱερὸν κειμήλιον, ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης.

Ὁ Θεὸς ᾿ωρισε τὰς διαφόρους θυσίας, αἱματηρὰς καὶ ἀναιμάκτους. Ἄναιμάκτος θυσία ἦτο τὸ **θυμίαμα** ἐπὶ τοῦ **θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος**.

Διὰ τὰς αἱματηρὰς θυσίας ἐχρησιμοποιοῦντο βόες, αἴγες, πρόβατα, τρυγόνες καὶ περιστερὰι. Οὐδεμία ὅμως θυσία ἐξ αὐτῶν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ καθαρῖσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος. Ἐπομένως καὶ οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐξηκολούθουν νὰ φέρουν τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα. Αἱ θυσίαι αὐταὶ οὐδὲ ἁμαρτίας δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποπλύνουν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: « *ἀδύνατον γὰρ αἷμα τῶρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας* » (Ἐβρ. ι' 4).

Αἱ θυσίαι αὐταὶ ὑπενθύμιζον εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ὅτι ἦσαν ἄμαρτωλοὶ καὶ προεικόνιζον ἀκόμη τὴν μεγάλην θυσίαν τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ. Τέλος ὁ Μωϋσῆς, κατ' ἐντολὴν καὶ πάλιν τοῦ Θεοῦ, ὥρισε τὰς ἐορτάς. Αἱ κυριώτεραι ἦσαν.

Τὸ Σάββατον, δηλαδή ἡ ἑβδόμη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεπαύοντο καὶ ἐλάτρευον τὸν Θεόν, διότι καθὼς γνωρίζομεν, τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀνεπαύθη ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς δημιουργίας.

Ἡ πρώτη ἐκάστου μηνός, ἡ ὁποία ἐλέγετο ἐορτὴ τῆς **νουμηνίας**. Ἡ **ἐορτὴ τοῦ Πάσχα**, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ **Πεντηκοστή**, αὕτη ἐωρτάζετο τὴν 50ὴν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ Πάσχα, διὰ τὰ εὐχαριστήσουν οἱ Ἰσραηλιταὶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν πρώτων καρπῶν. Ἡ **σκηνοπηγία**, ἐωρτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς διαμονῆς εἰς σκηνάς εἰς τὴν ἔρημον.

Ἡ **ἡμέρα ἡ μεγάλη τοῦ ἐξιλασμοῦ**. Ἡ ἐορτὴ αὕτη ὑπενθύμιζεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, ὅτι εἶναι ἄμαρτωλοὶ καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας.

Δι' ὧν αὐτῶν τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων καὶ τῶν ἐορτῶν οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐλάτρευον τὸν Θεὸν καὶ ἐξεδήλωνον τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα των πρὸς Αὐτόν.

6. Ἡ ἠθικοκοινωνικὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν

(*Ἐξοδ. κα' - κγ')

Αἱ δέκα ἐντολαὶ ἡ ὁ δεκάλογος ὑπῆρξεν ἡ βᾶσις καὶ ὁ ὁδηγὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὰς μεταξύ των σχέσεις.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸν δεκάλογον ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι συμπληρωματικαὶ ἐντολαὶ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι ἠρμῆνευον τὰς δέκα ἐντολάς. Αἱ συμπληρωματικαὶ αὐταὶ διατάξεις τοῦ Νόμου ἐδίδασκον ἐπίσης τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν διὰ τὰ πρὸς τὸν Θεόν, τοὺς ἱερεῖς, τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους καθήκοντά του. Ἐδίδασκον τὸν τρόπον τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ὁμίλουν περὶ τῆς οἰκογενείας, τῆς Πατρίδος καὶ περὶ τῆς σεμνότητος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Καὶ αἱ δώδεκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπετέλουν ἓν ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐθεώρει ἀρχηγὸν τὸν ἴδιον τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἐλέγετο καὶ « ἔθνος ἅγιον ».

Αί κυριώτεροι τῶν συμπληρωματικῶν αὐτῶν διατάξεων τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κακολογεῖ τοὺς γονεῖς του νὰ καταδικάσῃται εἰς θάνατον.

β) Νὰ μὴ κακολογήσῃς κωφὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ μὴ θέσῃς ἐμπρὸς εἰς τὸν τυφλὸν κάτι διὰ νὰ πέσῃ καὶ νὰ γελάσῃς.

γ) Ὅταν περνᾷ ὁ ἀνώτερός σου, νὰ σηκώνεσαι καὶ νὰ δεικνύῃς πάντοτε σεβασμὸν πρὸς αὐτόν.

δ) Νὰ μὴ ζυγίζῃς ποτὲ ἄδικα.

ε) Νὰ μὴ δωροδοκῆς.

στ) Νὰ μὴ καταπιέζῃς ξένον ἄνθρωπον.

ζ) Νὰ μὴ ἀδικήσῃς χήραν καὶ ὄρφανόν.

η) Νὰ μὴ παραδεχθῆς διαδόσεις διὰ τὸν ἄλλον.

θ) Καὶ γενικῶς (Λευϊτ. ιθ' 18) : « Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν ».

Ἐπρεπε ὅλοι οἱ Ἰσραηλῖται νὰ θεωροῦνται μεταξύ των ἀδελφοί. Ἰδιαιτέρως ἔπρεπε νὰ φροντίζουσαν διὰ τοὺς πτωχοὺς, διὰ τοὺς δούλους Ἑβραίους καὶ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὀφειλέται.

Κάθε ἑβδομὸν ἔτος, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο **Σαββατιαῖον**, ἐώρταζον ὅπως καὶ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν. Ἐπίσης ἐώρταζον τὸ ἔτος τὸ πεντηκостόν, ἐκεῖνο δηλ. τὸ ὁποῖον ἤρχετο μετὰ ἑπτὰ ἐπτάδας ἢ ἐβδομάδας ἐτῶν. Τὸ ἔτος αὐτὸ ἐλέγετο **Ἰωβηλαῖον**, διότι ἤρχιζε μὲ μουσικὴν σάλπιγγος, ἢ σάλπιγξ δὲ ἐβραϊστὶ λέγεται **Ἰωβέλ**.

Κατὰ τὰ **Σαββατιαῖον** καὶ τὸ **Ἰωβηλαῖον** ἀφίνοντο ἐλεύθεροι οἱ δούλοι ἐβραῖοι. Ἐχαρίζοντο τὰ χρέη εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι λόγῳ πτωχείας δὲν εἶχον νὰ τὰ ἐπιστρέψουν. Ὅμοίως ἐπεστρέφοντο τὰ κτήματα εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τὰ ἔχασαν λόγῳ πτωχείας. Ἀκόμη κατὰ τὰ ἔτη αὐτὰ καὶ ἡ γῆ ἔμενε ἀκαλλιέργητος διὰ νὰ ἀναπαυθῆ. Τέλος εἶχον οἱ Ἰσραηλῖται τὴν φιλόανθρωπον συνήθειαν νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ νὰ πηγαίνουν ὀπισθεν τῶν θεριστῶν καὶ νὰ συναθροίζουσαν τοὺς στάχυς οἱ ὁποῖοι ἐπερίσσευον.

Οἱ Ἰσραηλῖται, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὅλας αὐτὰς τὰς καλὰς διατάξεις τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἦσαν πολὺ εὐτυχεῖς, ἐὰν αὐτὰς μόνον ἐτήρουν, εἶχον δυστυχῶς καὶ πολλὰς κακὰς συνηθείας. Ἐλεγον δηλαδὴ « ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου », ἀλλὰ « πλησίον » ὅμως ἐθεώρουν μόνον τοὺς Ἰσραηλίτας. Τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐθεώρουν ὡς ἐχθροὺς

καὶ τοὺς ἐμίσουν. Ἐνόμιζον ἀκόμη ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς μόνον τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Ἐπὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἔτελει μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐλεγον ὅτι πρέπει νὰ ἐκδικουέμεθα τοὺς ἐχθροὺς μας, «ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος». Ἐτιμῶρουν διὰ θανάτου τοὺς πίπτοντας εἰς μεγάλα ἁμαρτήματα ἢ ἐπέβαλλον ὡς ποινὴν τὸν λιθοβολισμόν ἢ τὴν μαστίγωσιν. Καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἀκόμη τοῦ Μωϋσέως ὑπῆρχεν ὁ θεσμὸς τῆς δουλείας. Οἱ ἄνδρες ἠδύναντο νὰ λαμβάνουν ὡς συζύγους πολλὰς γυναῖκας, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν συγγενεῖς των. Αὐτὰ βεβαίως τὰ ἀπηγόρευσε καὶ τὰ κατεδίκασεν ὁ Χριστιανισμὸς.

Ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μωϋσέως διωργανώθη συστηματικῶς.

Τὸ σύνολον τῶν νόμων καὶ διατάξεων, οἱ ὅποιοι καθώριζον τοὺς κανόνας τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοὺς ὁποίους ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τοῦ Μωϋσέως, ὀνομάζεται **Μωσαϊκὸς νόμος** ἢ καὶ ἀπλῶς **Νόμος**.

Ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Πατριαρχῶν, διὰ νὰ εἶναι τις μέλος τοῦ «ἐκλεκτοῦ λαοῦ» τοῦ Θεοῦ, ἦτο ἀνάγκη νὰ περιτμηθῇ. Ἡ περιτομὴ ἐγένετο τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως καὶ κατ' αὐτὴν ἐδίδετο καὶ τὸ ὄνομα εἰς τὸ παιδίον.

Διὰ νὰ γίνῃ τις Ἰσραηλίτης, ἐὰν δὲν εἶχε γεννηθῇ τοιοῦτος, ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θρησκείαν του, νὰ περιτμηθῇ καὶ νὰ πιστεῦσῃ εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν. Οἱ προσερχόμενοι τοιοιτοτρόπως εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν θρησκείαν ἐλέγοντο **προσήλυτοι**.

7. Προφητεία τοῦ Μωϋσέως περὶ τοῦ Σωτῆρος

(Ἀριθμ. κα' 4-9, κς' 12-14, Δευτ. κη')

Ο Θεὸς πάντοτε ἐπροστάτευσε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ ἐνῶ εἶχον ἴδει τόσα θαυμαστὰ δειγμάτων τῆς προστασίας τοῦ Θεοῦ, ἦλθον σιγμῶν κατὰ τὰς ὁποίας ἐγόγγυζον καὶ πάλιν κατὰ τοῦ Μωϋσέως. Ὅταν μάλιστα ἐπλησίαζον εἰς τὴν γῆν Χαναὰν ἔχασαν τελείως τὴν ἐλπίδα των πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἐφοβοῦντο, ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ νικήσουν τοὺς Χανααίους καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Ὅσακις ἐδείκνυον ὀλιγοπιστίαν, ὁ Θεὸς ἐπέβαλλε διαφόρους τιμω-

ρίας. Μίαν φοράν απέστειλε δηλητηριώδεις ὄφεις, οἱ ὁποῖοι ἐθανάτω-
νον τοὺς Ἰσραηλίτας. Τότε μετενόησαν καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ
νὰ προσευχηθῆ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν. Ὁ Μωϋσῆς,
κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κατεσκεύασε χαλκοῦν ὄφιν, τὸν ὁποῖον ὕψω-
σεν εἰς στύλον καὶ ὅσοι προσέβλεπον πρὸς αὐτὸν ἐσώζοντο. Ὁ ὕψω-
θεὶς ὄφιν συμβολίζει τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος, ὁ ὁποῖος
ἐσταυρώθη διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλὰ καὶ πάλιν οἱ Ἰσραηλῖται ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸν Θεὸν μό-
λις παρήρχετο ὁ κίνδυνος. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν αὐτοὺς νὰ
περιπλανῶνται ἐπὶ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη εἰς τὴν ἔρημον καὶ νὰ
μὴ εἰσέλθουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας παρὰ μόνον οἱ νεώτεροι.

Τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπέστη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς, διότι παρή-
κουσε τὸν Θεόν, ὅταν τὸν συνεβούλευσε νὰ διατάξῃ ἕνα βράχον νὰ ἀνα-
βλύσῃ ὕδωρ. Ὁ Μωϋσῆς ἀντὶ νὰ διατάξῃ, ἐκτύπησε τὸν βράχον διὰ
τῆς ράβδου του.

Τοιοτοτρόπως ἐτιμωρήθη, νὰ ἰδῆ μακρόθεν μόνον τὴν Χαναάν.

Ὁ Μωϋσῆς ὅταν προησθάνθη τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, ἐκάλεσε
τὸν λαὸν εἰς γενικὴν συνάθροισιν καὶ ἔδωκε τὰς τελευταίας του συμ-
βουλίας. Ὁμιλήσῃ περὶ τῆς προστασίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἐζή-
γησε διὰ τελευταίαν φοράν τὸν Νόμον καὶ συνεβούλευσε τοὺς Ἰσρα-
ηλίτας νὰ τὸν φυλάττουν καὶ νὰ μένουν πιστοὶ εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Μεταξὺ τῶν λόγων τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Μωϋσῆς, κατὰ τὰς τε-
λευταίας ἐκείνας στιγμὰς τῆς ζωῆς του, φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
προεφήτευσεν καὶ περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος.

« Προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ὡς ἐμὲ ἀναστήσει σοι Κύριος ὁ
Θεὸς σου, αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ». Τὰς ἰδίας αὐτὰς λέξεις πε-
ρίπου εἶχεν ἀκούσει ὁ Μωϋσῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχεν
εἶπει ἄλλοτε : « Προφήτην ἀναστήσω αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Ἰσραηλίταις)
ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ὥσπερ σε καὶ δώσω τὰ ῥήματα ἐν τῷ στόματι
αὐτοῦ καὶ λαλήσει αὐτοῖς καθ' ὅτι ἂν ἐντείλωμαι αὐτῷ » (Δευτερ. ιη' 18).

Δηλαδή Προφήτην, ὁ ὁποῖος θὰ κατὰγεται κατὰ σάρκα ἀπὸ τὸ γένος
σου καὶ τοὺς ἀδελφούς σου θὰ σοῦ ἀποστείλῃ κάποτε Κύριος ὁ Θεός
σου. Ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ Προφήτης ἐκεῖνος, εἰς αὐτὸν πλέον θὰ ὑπακούετε.

Τέλος ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Ναβαῦ καὶ εἶδε μακρόθεν τὴν
Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Ἐδόξασεν τὸν Θεὸν καὶ ἀπέθανεν περὶ τὸ ἔτος

1260 π.Χ. εις ηλικίαν 120 ἐτῶν. Ὁ λαὸς ἐπένησεν αὐτὸν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας καὶ ἔλεγον. « Δὲν παρουσιάσθη ἀκόμη εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν Προφήτης καθὼς ὁ Μωϋσῆς ».

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην του εἰς τὰς 4 Σεπτεμβρίου.

Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ Μωϋσῆς, ὁ σοφὸς νομοθέτης, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὸ θέλημα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Οἱ νόμοι του ἦσαν σοφοὶ καὶ δίκαιοι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς νόμους ὄλων τῶν ἄλλων λαῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους ἔγραψε, πρῶτος τοὺς ἐφήρμοσε. Ἐδίδε τὸ καλὸν παράδειγμα πρὸς ὄλους. Ἐπίστευε πολὺ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοιουτοτρόπως ὁ λαὸς βλέπων τὴν πίστιν τοῦ Μωϋσέως ἐπίστευε καὶ αὐτός. Ὁ Μωϋσῆς ὑπῆρξε μέγας πατριώτης καὶ θεοπρόβλητος ἀρχηγός. Θὰ εἶναι εὐχῆς ἔργον, ἂν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κρατῶν καὶ τῶν λαῶν ἀκολουθήσουν τὸ παράδειμά του καὶ ἀποβοῦν πρότυπα θάρρους, ὑπομονῆς, διορατικότητος, χρηστότητος καὶ καλωσύνης. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν γρανιτώδη θέλησιν καὶ ἐργατικότητα, ὁ Μωϋσῆς, εἶχε κάτι ποῦ ἐσπάνιζε καὶ σπανίζει. Τὴν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ὅπου ὑπάρχει τόσον θερμὴ πίστις, δημιουργοῦνται καὶ μεγάλα ἔργα. Οἱ αἰῶνες θὰ διαδέχωνται ἀλλήλους, ἀλλὰ ὁ Μωϋσῆς θὰ μένη πάντοτε ὁ Μέγας Ἀρχηγός, Νομοθέτης καὶ Προφήτης.

8. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ

(Ἰησ. Ναυῆ α')

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐγεννήθη εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς ὁποίους οἱ Ἰσραηλίται ἦσαν ὑπόδουλοι εἰς τὸν Φαραώ. Εἶχε γνωρίσει τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ πόθος του ἦτο νὰ βοηθήσῃ καὶ ἐκεῖνος διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Δι' αὐτὸ ἐγίνε βοηθὸς τοῦ Μωϋσέως. Ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν καὶ ἦτο πρόθυμος εἰς κάθε ἐργασίαν. Πλησίον τοῦ Μωϋσέως ἐγνώρισε πολλὰ πράγματα καὶ ἦτο ὁ πλέον κατάλληλος διάδοχος αὐτοῦ.

Τὸν διέκρινεν ἀνδρεία καὶ θάρρος καὶ ἡγάπα τὴν πατρίδα του. Ἦτο δίκαιος καὶ εἶχεν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Ἦτο ἀκόμη καλὸς στρατιώτης καὶ δι' αὐτὸ ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχηγία κατὰ τὴν μάχην ἐναντίον τῶν Ἀμαληκитῶν. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς γνωρίζομεν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐνίκησεν.

“Όταν ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ διὰ νὰ λάβῃ τὰς πλάκας τῆς Διαθήκης, παρέλαβε μαζί του καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ.

Ἐνῶ εὐρίσκοντο οἱ Ἰσραηλῖται πλησίον τῆς Χαναάν, ὁ Μωϋσῆς, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπέστειλε δώδεκα ἄνδρας διὰ νὰ παρατηρήσουν τὴν χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσῆρχοντο μετ’ ὀλίγον. Οἱ δώδεκα οὗτοι ἐπέστρεψαν φέροντες πλουσίους καρπούς εἰς χεῖρας των καὶ εἶπον εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὅτι ἡ χώρα ἦτο πολὺ ὠραία καὶ εὐφορος, ἀλλ’ ὅτι ὁ λαὸς αὐτῆς ἦτο ἰσχυρὸς καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ὄχυρωμέναι.

“Όταν ἤκουσαν αὐτὰς τὰς πληροφορίας οἱ Ἰσραηλῖται ἐφοβήθησαν καὶ ἤρχισαν πάλιν νὰ γογγύζουν ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως.

— Καλύτερα, ἔλεγον, νὰ εἶχαμεν ἀποθάνει εἰς τὴν Αἴγυπτον, παρὰ νὰ ἀποθάνωμεν τώρα εἰς τὴν ἔρημον.

Δὲν ἤθελαν νὰ προχωρήσουν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξουν ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπανέφερεν αὐτοὺς εἰς Αἴγυπτον.

Ἄλλοι Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ μαζί με ἄλλους προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Ἰσραηλῖτας ἀπὸ ἓνα τοιοῦτον σκοπόν. Ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπεν :

— Ἐὰν ὁ Κύριος θέλῃ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν, θὰ μᾶς ἀξιῶσῃ νὰ νικήσωμεν αὐτούς.

Οἱ Ἰσραηλῖται ὅμως δὲν ἤθελαν νὰ ἀκούσουν. Ἐλαβον λίθους διὰ νὰ λιθοβολήσουν τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐφάνη ὅμως ὁ Θεὸς ἐντὸς τῆς νεφέλης καὶ τοὺς ἠμπόδισεν. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ διωρίσθη ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως ἀρχηγὸς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ.

“Όταν ἀπέθανεν ὁ Μωϋσῆς, ὁ Κύριος παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ τοῦ εἶπε :

« Μωϋσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύτηκε· νῦν οὖν ἀναστὰς διάβηθι τὸν Ἰορδάνην, σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς... οὐκ ἀντιστήσεται ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, καὶ ὥσπερ ἤμην μετὰ Μωϋσῆ, οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω σε.... οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα εἰδῆς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα· τότε εὐδοθήσῃ » (Ἰησ. Ναυῆ α’).

Δηλαδή : Ὁ δοῦλος μου Μωϋσῆς ἀπέθανεν. Τώρα λοιπὸν ἐγερθεῖς

πέρασε μαζί με τὸν λαόν μου τὸν Ἰορδάνην καὶ εἴσελθε εἰς τὴν χώραν τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς δώσω... κανεὶς δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ σᾶς ἀντισταθῆ, ἐφ' ὅσον ζῆς. "Ὅπως ἤμουν μετὰ τοῦ Μωϋσέως, τοιοῦτοτρόπως θὰ εἶμαι καὶ μαζί σου καὶ δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω... Ποτὲ νὰ μὴ ἀφήσης ἐκ τῶν χειρῶν σου τὰ βιβλία τοῦ Νόμου μου. Νύκτα καὶ ἡμέραν νὰ μελετᾷς τὸν νόμον μου, διὰ νὰ γνωρίσης νὰ ποιῆς τὸ θέλημα μου. Τότε θὰ πηγαίνουν ὄλα καλά.

ἌΟ Ἰησοῦς ἐδωκεν ὁδηγίας εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. "Ὅλοι ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐκτελέσουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

✓ 9. Κατάκτησις καὶ διανομὴ τῆς γῆς Χαναάν

(Ἰησ. Ναη σϛ')

Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐκλήθη νὰ συνεχίσῃ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἦτο πολὺ δύσκολον. Δὲν ἔπρεπε νὰ ὁδηγήσῃ μόνον τοὺς Ἰσραηλίτας μέχρι τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας. Ἐπρεπε πρῶτον νὰ κυριεύσῃ διὰ πολέμου τὴν Χαναάν καὶ δευτερον νὰ διανεμῇ αὐτὴν εἰς τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ κατάκτησις ἤρχισεν ἀπὸ τὴν ὄχυράν πόλιν Ἰεριχώ, ἡ ὁποία ἦτο ἡ πρώτη πόλις μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ἰορδάνου.

Ὁ Ἰορδάνης εἶχε πλημμυρίσει κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας. Ἡ διάβασις ἐγίνε πάλιν διὰ θαύματος, ὅπως ἐγίνε περίπου καὶ ἡ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπορεύοντο οἱ ἱερεῖς βασιτάζοντες τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Ἀμέσως τὰ ὕδατα ἐχωρίσθησαν καὶ ἐγίνε διάδρομος ξηρᾶς. Οἱ ἱερεῖς ἔμειναν εἰς τὸν διάδρομον αὐτὸν μέχρις ὅτου διήλθεν ὄλος ὁ λαός. Μόλις διήλθον ὄλοι, τὰ ὕδατα καὶ πάλιν ἠνώθησαν.

Μετὰ τὴν διάβασιν των ἐστρατοπέδευσαν εἰς Γάλγαλα πλησίον τῆς Ἰεριχοῦς. Ἐκεῖ ἔστησαν δώδεκα λίθους ἀναμνηστικούς, τοὺς ὁποίους εἶχον λάβει ἀπὸ τὸν διάδρομον ξηρᾶς, ἐκ τοῦ ὁποίου διέβησαν τὸν Ἰορδάνην. Εἰς τὴν τοποθεσίαν αὐτὴν Γάλγαλα ἐώρτασαν τὸ Πάσχα καὶ ἤρχισαν νὰ τρέφωνται με καρποὺς τῆς Χαναάν. Τότε ἔπαυσε πλεόν τὸ μάννα.

Κατόπιν ἐπὶ ἐξ ἡμέρας ἔκαμνον ἀπὸ ἓνα γύρον, ὡσάν λιτανεῖαν,

περιξ τῆς Ἱεριχοῦς. Προεπορεύοντο σαλπίζοντες ἑπτὰ ἱερεῖς καὶ ἠκολούθουν οἱ λοιποὶ φέροντες τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης. Τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, περιῆλθον τὰ τεῖχη ἑπτὰ φορές. Τὴν τελευταίαν φοράν ἐκραύγασαν ὅλοι οἱ Ἰσραηλῖται καὶ ὡς ἐκ θαύματος τὰ τεῖχη κατέρρευσαν καὶ ὁ λαὸς ἐκυρίευσε τὴν πόλιν.

Ἐπροχώρησαν κατόπιν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐκυρίευσαν πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν ὄχυράν πόλιν Γαβαών, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ὑπετάγησαν χωρὶς μάχην.

Ἐκεῖ ὅπου συνήντησαν μεγάλην ἀντίστασιν ἦτο ἡ βόρειος Χαναάν. Τριάκοντα καὶ εἰς βασιλεῖς μὲ πεζικόν, ἵππικόν καὶ πεντακόσια πολεμικὰ ἄρματα ἐξῆλθον ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ὁ Θεὸς ἐβοήθησε καὶ πάλιν τοὺς Ἰσραηλίτας, οἱ ὅποιοι τελικῶς ἐγίναν κύριοι τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς γῆς Χαναάν.

Ἡ δευτέρα ἐργασία τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἦτο ἡ διανομὴ τῆς χώρας εἰς τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ διανομὴ ἐγίνε διὰ κλήρου. Ἡ χώρα διηρέθη εἰς ἑννέα καὶ ἡμισυ τεμάχια, τὰ ὁποῖα ἔλαβον αἱ ἑννέα καὶ ἡμίσεια φυλαί. Δύο καὶ ἡμίσεια φυλαί, δηλ. ἡ φυλὴ τοῦ Ρουβὴν, ἡ φυλὴ τοῦ Γάδ καὶ ἡμίσεια τοῦ Μανασσῆ, εἶχον λάβει μερίδιον ἐνῶ ἀκόμη ἔζη ὁ Μωϋσῆς ἐκ τῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώρας.

Εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευὶ δὲν ἐδόθη κλῆρος. Αὐτὴ θὰ ἦτο διασκορπισμένη εἰς ὅλας τὰς ἄλλας φυλὰς διὰ νὰ ἐκτελῇ τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα, ὡς ἱερατικὴ φυλὴ. Εἰς αὐτὴν ἐδόθησαν τεσσαράκοντα ὀκτώ πόλεις διεσπαρμέναι εἰς τὰς ἄλλας φυλὰς καὶ ὀλίγοι ἀγροὶ διὰ τὰ ζῶα τῶν Λευιτῶν. Ἐπρεπεν ὅμως αἱ ἄλλαι φυλαὶ νὰ συντηροῦν αὐτούς.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ ἔργον του ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ συνεβούλευσε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ εἶναι πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν δέκα ἐτῶν. Ἡ σπουδαιότερα ἀρετὴ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἦτο ἡ δικαιοσύνη. Διένειμεν ἀκριβοδικαίως τὴν χώραν τῆς Παλαιστίνης εἰς ὅλας τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Οὐδεὶς εὐρέθη παραπονούμενος. Τὸ πκράδειγμά του μᾶς διδάσκει, ὅτι καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ εἴμεθα δίκαιοι. Διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς του, ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὸν Ἰησοῦν ὡς ἅγιον καὶ εορτάζει τὴν μνήμην του τὴν 1ην Σεπτεμβρίου.

ΤΣΙΝΑ ΟΡΟΣ

Ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ
Φορητὴ εἰκὼν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (Μονὴ Σινᾶ)

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΑ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

✓ 1. Οί Κριταί ✦

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ οἱ Ἰσραηλιῖται εὐρέθησαν χωρὶς ἀρχηγόν. Βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ζήσουν ὡς ἔθνος καὶ νὰ συμπληρώσουν τὸ ἔργον τῆς κατακτήσεως τῆς Παλαιστίνης χωρὶς ἀρχηγόν.

Κατ' ἀρχὰς ἐκυβερνᾶτο ἐκάστη φυλὴ ἐκ τῶν γεροντοτέρων ἀνδρῶν αὐτῆς.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ Ἰσραηλιῖται, παρὰ τὰς πολλὰς εὐεργεσίας τὰς ὁποίας εἶχον ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἦσαν ἀχάριστοι. Πολλάκις ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευσαν τὰ εἰδῶλα. Ἦρχισαν ἐπίσης μεταξὺ τῶν δώδεκα φυλῶν ἔχθραι καὶ φιλονικεῖαι. Ὁ Θεὸς δὲν ἄφηνεν αὐτοὺς ἀτιμωρήτους. Ἐξήγειρε διαφόρους ἐχθρικοὺς λαοὺς, εἴτε ἐκ τῶν γειτόνων, εἴτε ἐξ ἐκείνων τῶν Χαναναίων, τοὺς ὁποίους οἱ Ἰσραηλιῖται ἀκόμη δὲν εἶχον ὑποτάξει καὶ ὑπεδούλωνον αὐτούς. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ σταθῶσι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ δὲν ἐγνώριζον τί νὰ κάμουν, λέγει ἡ Ἁγία Γραφή.

Οἱ Ἀμαληκῖται, οἱ Ἀμμωνῖται καὶ πρὸ πάντων οἱ Φιλισταῖοι ἦσαν οἱ φοβεροὶ ἐχθροὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡ καταπίσις καὶ ἡ θλιψὶς τοῦ πολέμου καὶ τῆς σκληρᾶς δουλείας ἔφερον αὐτοὺς εἰς συναίσθησιν τῶν ἁμαρτιῶν των, μετενόουν καὶ ἐζήτουν βοήθειαν καὶ προστασίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἔστειλε τότε ὁ Κύριος ἄνδρας γενναίους καὶ πιστοὺς εἰς Αὐτόν, οἱ ὅποιοι ἔσωζον αὐτούς.

Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ἐν καιρῷ μὲν πολέμου ἦσαν οἱ στρατηγοί. Ὅταν ὁ

πόλεμος έτελείωνε, με την νίκην πάντοτε των 'Ισραηλιτών, τότε οί άνδρες αύτοί ανέλάμβανον νά κυβερνοῦν καί νά δικάζουν τούς 'Ισραηλίτας, νά κρίνουν δηλαδή τās διαφοράς μεταξύ των 'Ισραηλιτών. Δι' αυτό ώνομάσθησαν **Κριταί**. Οί Κριταί μόλις έτελείωναν τὸ έργον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναθέσει εἰς αὐτούς ὁ Θεός, ἐπέστρεφαν πολλακίς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν τῶν ζώην. Ἐπομένως οί 'Ισραηλίται ἔμενον πάλιν χωρὶς ἀρχηγόν καί ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καί πάλιν ὁ Θεός ἔστειλε τιμωρίας καί πάλιν οί 'Ισραηλίται μετενόουν. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Θεός εἶναι Πανάγαθος, συνεχῶρει αὐτούς καί ἀνεδείκνυε νέον Κριτὴν. Ἔχομεν λοιπὸν δέκα περίπου Κριτάς, οί ὁποῖοι κατὰ διαστήματα ἔσωσαν καί ἐκυβέρνησαν τούς 'Ισραηλίτας. Μεταξὺ τῶν Κριτῶν ὑπῆρξε καί μία γυνή. Σπουδαιότεροι ἐκ τῶν Κριτῶν ὑπῆρξαν: Ἡ Δεββώρα, ὁ Γεδεών, ὁ Ἴεφθάς, ὁ Σαμψών, ὁ Ἡλεὶ καί ὁ Σαμουήλ, τούς ὁποίους θά γνωρίσωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια.

2. Δ ε β β ὠ ρ α

(Κριτῶν δ', ε')

Μέγαν κίνδυνον διέτρεχον οί 'Ισραηλίται ἀπὸ τούς Χανααίους, οί ὁποῖοι ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν αὐτῶν Σισάρα κατέθλιβον αὐτούς ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη. Μεταξὺ τῶν 'Ισραηλιτῶν ὑπῆρχε μία γυνή σπουδαία, ὀνομαζομένη Δεββώρα. Αὕτη ἐκάθητο κάτωθεν φοῖνικος καί μετέβαινον πρὸς αὐτὴν οί 'Ισραηλίται διὰ νά ἐκδικήσῃ τās ὑποθέσεις των. Εἰς τὴν Κριτὴν Δεββώραν ἀνέθεσεν ὁ Θεός νά ἀπαλλάξῃ τὸν λαόν Του ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν Σισάρα. Ἐκάλεσε τότε ἡ Δεββώρα ἕναν στρατηγόν 'Ισραηλίτην, τὸν Βαράκ καί εἶπε πρὸς αὐτόν.

— Δὲν σέ διέταξεν ὁ Θεός νά μεταβῆς εἰς τὸ ὄρος Θαβῶρ καί νά λάβῃς μαζί σου δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, ἐκ τῶν φυλῶν Νεφθαλεὶμ καί Ζαβουλών, μετὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θά νικήσῃς τὸν Σισάρα;

— Ἐὰν ἔλθῃς μαζί μου — ἀπήντησε πρὸς αὐτὴν ὁ Βαράκ — θά ἐκστρατεύσω ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐὰν δὲν ἔλθῃς, δὲν θά ἐκστρατεύσω.

— Θά ἔλθω μαζί σου — εἶπεν ἡ Δεββώρα — ἀλλὰ ἡ νίκη θά ἀνήκῃ εἰς ἐμέ.

Πράγματι ὁ Βαράκ ἔλαβε τούς δέκα χιλιάδας ἄνδρας καί μετέβη εἰς τὸ Θαβῶρ. Ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο ὁ Σισάρα ἠτοιμάσθη καί

αὐτὸς πρὸς πόλεμον. Συνεκέντρωσεν ἑνεακόσια σιδηρᾶ ἄρματα καὶ πᾶθος στρατοῦ.

— "Ἐφθασεν ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος θὰ παραδώσῃ τὸν ἔχθρον εἰς χεῖρας σου, εἶπεν ἡ Δεββώρα πρὸς τὸν Βαράκ.

Διὰ πρώτην φοράν τότε οἱ Ἰσραηλῖται, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των εἰς τὴν Χαναάν, συνεννοῦνται εἰς ἓν ἔθνος ὑπὸ τὴν Δεββώραν διὰ τὰ πολεμήσουσαν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Κατὰ τοῦ πανισχύρου Σισάρα ὁ Βαράκ παρέταξε μόνον δέκα χιλιάδας ἀνδρείων Ἰσραηλιτῶν παρὰ τὸν ποταμὸν Κισών. "Ἐξαφνα ἦλθεν ἰσχυρὰ καταιγὶς καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἐπέφερε μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Χαναναίων. Οὗτοι ἐτρομοκρατήθησαν καὶ ἐνόμισαν ὅτι καὶ ἡ φύσις ἀκόμη ἦτο ἐναντίον των. Τότε οἱ Ἰσραηλῖται ὁρμοῦν κατ' αὐτῶν μετὰ τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀναγκάζουσαν νὰ τραποῦν εἰς ἄτακτον φυγὴν. Ὁ ἴδιος ὁ Σισάρα προσπαθεῖ νὰ σωθῇ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς φυγῆς, ἀλλ' εὐρίσκει τὸν θάνατον ὑπὸ γυναικὸς Ἰσραηλίτιδος εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ὁποίας κατέφυγεν. Αὕτη κατὰ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκοιμᾶτο ὁ Σισάρα τὸν ἐφόνησε διὰ τοῦ πασσάλου τῆς σκηνῆς. Τοιοῦτοτρόπως ὁ πόλεμος ἤρχισε διὰ γυναικὸς καὶ ἐτελείωσε διὰ γυναικὸς. Οἱ Ἰσραηλῖται ἠλευθερώθησαν καὶ πάλιν μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου. Ἡ Δεββώρα ἀνεδείχθη ἥρωὶς τῆς Π. Διαθήκης. Ἀμέσως μετὰ τὴν νίκην ἔψαλε πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὰ εὐχαριστήσῃ Αὐτόν, λαμπρὸν ὕμνον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐκ τῶν ὠραιότερων ὕμνων τῆς Π. Διαθήκης καὶ ὀνομάζεται «ὠδὴ τῆς Δεββώρας».

√ 3. Γ ε δ ε ὦ ν †

(Κριτῶν σι', ζ', η')

Μετὰ τὴν νίκην τῆς Δεββώρας ἐναντίον τῶν Χαναναίων ἐπηκολούθησεν εἰρήνη τεσσαράκοντα ἐτῶν.

Δυστυχῶς ὁμως οἱ Ἰσραηλῖται καὶ πάλιν ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἐλάτρευσαν τὰ εἰδῶλα καὶ περιέπεσαν εἰς πολλὰ ἁμαρτήματα. Ἀποτέλεσμα τῶν ἁμαρτιῶν των ὑπῆρξεν ἡ ὑποδούλωσις των εἰς τὸν βάρβαρον λαὸν τῶν Μαδιανιτῶν. Ἐπτὰ ὀλόκληρα ἔτη ἔμειναν δούλοι. Τόσον ὑπέφερον, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον καταφύγει εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ σπήλαια καὶ ἐκρύπτοντο ἐκεῖ. Δὲν ἠδύναντο νὰ σπεύρουν εἰς τοὺς ἀγρούς των, διότι οἱ Μαδιανῖται ἤρχοντο καὶ ἤρπαζον τοὺς καρπούς.

Ἦρπαζον τὰ ποιμνιά των καὶ ἔφθασαν εἰς σημεῖον μεγάλης δυστυχίας. Τότε καὶ πάλιν ἐνεθυμήθησαν τὸν Θεόν. Ἦρχισαν νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ παρακαλοῦν διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέου ἀρχηγοῦ. Ὁ Πανάγαθος Θεὸς εὐσπλαχνίσθη καὶ πάλιν τὸν λαόν Του καὶ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς διὰ Προφήτου :

« Ἐγὼ εἶμι ὃς ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξήγαγον ὑμᾶς, ἐξ οἴκου δουλείας ὑμῶν, καὶ ἐρουσάμην ὑμᾶς ἐκ χειρῶν Αἰγύπτου καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ προσώπου ὑμῶν καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ εἶπα ὑμῖν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, οὐ φοβηθήσεσθε τοὺς Θεοὺς τοῦ Ἀμορραίου, ἐν οἷς ὑμεῖς κάθησθε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν· καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου ».

Ἔστειλε κατόπιν ὁ Θεὸς τὸν Ἄγγελόν Του πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωᾶς, Γεδεῶν, ὁ ὁποῖος ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὐρίσκετο εἰς τὸ ἀλάνιον καὶ ἐρράβδιζε τοὺς στάχεις διὰ νὰ καθαρῖσῃ τὸν σῖτον καὶ νὰ τὸν ἀποκρύψῃ ἀπὸ τοὺς Μαδιανίτας. Ὁ Ἄγγελος ἐκάθησε κάτω ἀπὸ μίαν ρεβυθιὰν καὶ εἶπε πρὸς τὸν Γεδεῶν.

« Κύριος μετὰ σοῦ, ἰσχυρὸς τῶν δυνάμεων ».

Ὁ Γεδεῶν ἐθαύμασε διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ἠρώτησε τὸν Ἄγγελον:

— Εἶναι μαζί μας ὁ Κύριος; Ἀλλὰ τότε διατὶ μᾶς ἔχουν εὖρει τόσα κακά; Ποῦ εἶναι τὰ τόσα θαύματα, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται οἱ πατέρες μας, ὅτι ἔκαμεν ὁ Θεός; Δὲν μᾶς ἔσωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον; Τώρα διατὶ μᾶς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μαδιανιτῶν;

Ὁ Ἄγγελος τότε ἀπήντησεν:

« Πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου ταύτῃ καὶ σώσεις τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς Μαδιάμ· ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε ».

Ὁ Γεδεῶν ἐδίστασεν εἰς τὴν ἀρχήν, ὄχι ἀπὸ φόβον, ἀλλὰ ἀπὸ ταπεινοφροσύνην. Ὁ Ἄγγελος τοῦ ἔδωκεν ὅμως θάρρος μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους:

« Κύριος ἔσται μετὰ σοῦ, καὶ πατάξεις τὴν Μαδιάμ ὡσεὶ ἄνδρα ἓνα ».

Ὁ Γεδεῶν ἀμέσως ἔφερε φαγητόν, διὰ νὰ περιποιηθῇ τὸν ξένον, διότι δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἦτο Ἄγγελος. Ὁ Ἄγγελος τὸν διέταξε νὰ τοπο-

θετήση τὸ φαγητὸν καὶ τὸ κρέας εἰς ἓνα λίθον καὶ νὰ χύσῃ ἐπάνω τὸν ζω-
μόν. Ἀμέσως ἤγγισε μὲ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου τοῦ ὁ Ἄγγελος τὰ φαγητὰ
καὶ ἀνέβη πῦρ ἐκ τῆς πέτρας καὶ κατέκαυσεν αὐτά. Τότε ἀντελήφθη ὁ
Γεδεών, ὅτι ὁ ξένος ἦτο ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ ἀνεβόησεν:

« Ἄ, ἦ, Κύριέ μου, Κύριε, ὅτι εἶδον τὸν Ἄγγελον Κυρίου πρόσωπον
πρὸς πρόσωπον ».

Ὁ Κύριος τότε ἔδωκε θάρρος εἰς τὸν Γεδεών:

« Εἰρήνη σοι, μὴ φοβοῦ, οὐ μὴ ἀποθάνῃς ».

Ὁ Γεδεών δὲν ἐδίστασε πλέον. Θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦτο νὰ ἀπελευθε-
ρώσῃ αὐτὸς τοὺς συμπατριώτας του. Τὴν νύκτα ἐκείνην ἔλαβε μαζί του
δέκα ἀνθρώπους ἀνδρείους καὶ κατέστρεψε τὸ θυσιαστήριον καὶ συνέ-
τριψε τὸ ἄγαλμα τοῦ ψευδοῦς Θεοῦ τῶν εἰδωλολατρῶν Βάαλ. Τὸν Θεὸν
αὐτὸν προσεκύνουν οἱ Μαδιανῖται.

Μόλις οἱ Μαδιανῖται ἔμαθον τὸ κατόρθωμα αὐτὸ τοῦ Γεδεών
ἔστειλαν ἐναντίον του μεγάλην στρατιωτικὴν δύναμιν. Ὁ Γεδεών συνε-
κέντρωσε καὶ αὐτὸς τριάκοντα δύο χιλιάδας Ἰσραηλίτας. Παρεκάλεσε
κατόπιν τὸν Θεὸν νὰ κάμῃ ἓνα θαῦμα, διὰ νὰ τὸν ἐνισχύσῃ εἰς τὴν πί-
στιν.

— Κύριε — εἶπε πρὸς τὸν Θεὸν ὁ Γεδεών — ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ
σώσῃς δι' ἐμοῦ τὸν λαόν σου, κάμε ὥστε εἰς τὸ μαλλί, τὸ ὁποῖον θὰ θέσω
εἰς τὴν ἄλωνα, νὰ πέσῃ δρόσος, ἐνῶ γύρω θὰ εἶναι ξηρασία. Τὴν ἄλλην
ἡμέραν ὁ Γεδεών ἤλθε καὶ ἔλαβεν εἰς χεῖρας του τὸ μαλλί τὸ ὁποῖον
ἦτο πολὺ ὑγρὸν, ἐνῶ γύρω ἦσαν ὅλα ξηρά.

— Κύριε — εἶπε πάλιν ὁ Γεδεών — κάμε ὥστε νὰ πέσῃ δρόσος εἰς
τὴν γῆν, ἐνῶ τὸ μαλλί νὰ μείνῃ ξηρόν. Καὶ ὁ Κύριος ἔκαμε καὶ τὸ νέον
θαῦμα.

Μὲ μεγάλην πίστιν καὶ θάρρος ἐξεκίνησαν τότε διὰ νὰ νικήσουν
τοὺς Μαδιανίτας.

— Δὲν ἔχεις ἀνάγκην τόσων στρατιωτῶν — εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν
Γεδεών.

Τότε ἐξαπέστειλε τοὺς περισσοτέρους καὶ ἐκράτησε μόνον τριακο-
σίους διὰ νὰ φανῇ ὅτι ὁ Κύριος θὰ ἦτο ὁ νικητὴς καὶ ὄχι τὸ πλῆθος τῶν
Ἰσραηλιτῶν.

Τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν μάχην. Ὁ Γεδεών τὴν νύκτα ἐπλη-

σίασε τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, διὰ τὴν κατασκοπεύσῃ τὴν δύναμιν των Ἐκεῖ ἤκουσεν ἕνα στρατιώτην νὰ διηγῆται τὸ ὄνειρόν του εἰς τὸν ἄλλον:

— Εἶδα χθὲς εἰς τὸν ὕπνον μου — ἔλεγεν — ὅτι ἕνα κριθινὸν ψωμὶ ἐκύλισεν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἐπάνω εἰς τὰς σκηνάς μας καὶ μᾶς ἔφερε μεγάλην καταστροφὴν.

— Αὐτὸ σημαίνει — εἶπεν ὁ ἄλλος — ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Γεδεὼν θὰ μᾶς νικήσῃ.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Γεδεὼν ἔλαβε θάρρος περισσότερον καὶ ἠὺ-
χαρίστησε θερμῶς τὸν Θεόν. Ἐφθασεν εἰς τοὺς στρατιώτας του καὶ διέ-
ταξε νὰ λάβουν ὅλοι ἀπὸ μίαν σάλπιγγα, ἀπὸ μίαν πηλίνην στάμνον,
ἀπὸ μίαν λαμπάδα καὶ νὰ διαχωρισθοῦν εἰς τρεῖς ὁμάδας.

Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπλησίασαν ἀπὸ διάφορα μέρη τὸ ἐχθρικὸν
στρατόπεδον. Ἦναψαν τὰς λαμπάδας, ἔσπασαν τὰς στάμνους διὰ νὰ
γίνῃ θόρυβος καὶ ἐσάλπιζον δυνατὰ ἐνῶ ἐφώναζον:

« *Ρομφαία τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεὼν* ».

Οἱ Μαδιανῖται ἐξύπνησαν ἔντρομοι καὶ ζαλισμένοι ἀλληλοσφονεύ-
οντο. Ἡ νίκη ἦτο μεγάλη. Ὁ λαὸς ἔζησεν εὐτυχῆς καὶ ἐδόξαζε τὸν
Θεόν. Ὅταν ἔχωμεν τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὸν Θεόν, δὲν πρέπει νὰ μᾶς
καταλαμβάνῃ ὁ φόβος. Ὁ Γεδεὼν ἀπέθανε γέρον καὶ οἱ Ἰσραηλῖται
τὸν ἔθαψαν μὲ μεγάλας τιμὰς.

Τὸ μαλλὶ εἰς τὸ ὅποιον ἔπεσεν ἡ δρόσος ἐνῶ παντοῦ ἦτο ξηρασία,
συμβολίζει, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν Ὑπεραγίαν
Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθεν ὁ Σωτὴρ τοῦ
κόσμου. Ψάλλει, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῶν χαι-
ρετισμῶν τῆς Θεοτόκου μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἐξῆς ὠραῖον τροπάριον:

**Ἐκ τῆς στ' ᾠδῆς τοῦ Κανόνος
τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου**

« Ἐκ σοῦ ἡ δρόσος ἀπέσταξε,
φλογμὸν πολυθεΐας, ἡ λύσσα,
ὄθεν βοῶμεν σοι

Χαῖρε ὁ πόκος* ὁ ἐνδροσος, ὃν Γεδεὼν
Παθῆνε προεθεάσατο ».

* Πόκος σημαίνει τὸ σύνολον τοῦ ἐκ τῆς κούρᾳς προβάτου, ἐρίου, δη-
λαδὴ ἕνα δέμα μαλλιῶ.

✓ 4. 'Ιεφθάε

(Κριτῶν ια')

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Γεδεών, οἱ Ἰσραηλιῖται ἤρχισαν καὶ πάλιν τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Νέαι τιμωρίαι ἤλθον ἕνεκα τῆς διαγωγῆς των αὐτῆς. Οἱ Ἀμμωνῖται λαὸς ἐχθρικός καὶ φιλοπόλεμος ὑπεδούλωσαν αὐτούς.

Μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπῆρχον καὶ μερικοὶ γενναῖοι, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα δὲν ἤθελον νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς Ἀμμωνίτας. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ Ἰεφθάε. Πρὸς αὐτὸν μετέβησαν οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ Κριτής, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτούς ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ Ἰεφθάε φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔλαβε θάρρος καὶ ἐδέχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῶν Ἀμμωνιτῶν μὲ τοὺς ὀλίγους ὀπαδοὺς, τοὺς ὁποῖους εἶχε μαζί του.

Ὅπως ἄλλοτε ὁ Γεδεών, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἰεφθάε εἶχεν ὄλην τὴν ἐλπίδα του εἰς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο προτοῦ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μάχην εἶπε πρὸς τὸν Θεόν:

— Ἐάν, Κύριε, παραδώσῃς εἰς χεῖρας μου τὸν ἐχθρόν, μόλις ἐπιστρέψω ἐκ τῆς μάχης θὰ θυσιάσω εἰς Σὲ τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὅποιον θὰ συναντήσω εἰσερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Αὐτὸ τὸ ὅποιον ἔταξεν εἰς τὸν Θεόν ὁ Ἰεφθάε, δὲν ἦτο διόλου συνεισότης. Ὁ Θεὸς δὲν θέλει θυσιάσῃ. Ὁ Ἰεφθάε ὅμως ἐνόμισεν, ὅτι τοιοῦτοτρόπως θὰ ἠὐχαρίστει τὸν Θεόν. Θὰ ἰδῆτε ὅμως πόσον μετενόησε διὰ τὴν ἀπερισχεψίαν του αὐτῆν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Ἰεφθάε ἐπέτυχε λαμπρὰν νίκην ἐναντίον τῶν Ἀμμωνιτῶν. Ἡ χαρὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲν περιγράφεται. Τὴν ὥραν ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν εἰσῆρχετο ὁ Ἰεφθάε εἰς τὴν οἰκίαν του, βλέπει τὴν μοναχοκόρην του. Τότε ἐνεθυμήθη τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει εἰς τὸν Θεόν. Φαντασθῆτε τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀπελπισίαν του.

— Ἄ, ἄ, κόρη μου, πόσον εἶμαι τεταραγμένος. Σὲ ἔταξα εἰς τὸν Κύριον καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀθετήσω τὸν λόγον μου.

— Πάτερ μου, κάμε, ὅπως ὑπεσχέθης εἰς τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος σὲ ἐβοήθησε νὰ νικήσῃς τὸν ἐχθρόν. Σὲ παρακαλῶ μόνον ἐπίτρεψόν μοι νὰ μεταβῶ μὲ τὰς φίλας μου εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐπὶ δύο μῆνας.

Ὁ Ἰεφθάε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κόρην του νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἤθελεν. Μετὰ δύο μῆνας ἐπέστρεψεν. Τὶ ἀκριβῶς ἔγινε μετὰ; Ἡ Ἁγία Γραφή λέγει ὅτι ὁ Ἰεφθάε « ἐποίησεν ἐν αὐτῇ εὐχὴν αὐτοῦ, ἣν ἠῤῥατο καὶ αὕτη οὐκ ἔγνω ἄνθρωπος ». Οὗτοι οἱ λόγοι σημαίνουν ἕσως, ὅτι ἡ κόρη τοῦ Ἰεφθάε δὲν ὑπανδρεύθη, ἀλλ' ἔμεινε παρθένος, διὰ νὰ ὑπηρετῇ εἰς ὄλην αὐτῆς τὴν ζωὴν τὸν Θεόν.

Ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας κατ' ἔτος αἱ κόραι τῶν Ἰσραηλιτῶν μετέβαινον εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ἐνεθυμοῦντο τὴν καλὴν καὶ ἡρωϊκὴν κόρην τοῦ Ἰεφθάε.

5. Σ α μ ψ ὦ ν

(Κριτῶν ιδ' - ιαι')

Οἱ φοβερώτεροι ἐχθροὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καθὼς γνωρίζομεν, ἦσαν οἱ Φιλισταῖοι. Κατόικουν μετὰξὺ τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς θαλάσσης, πλησίον τῆς φυλῆς τοῦ Συμεών. Πρωτεύουσα αὐτῶν ἦτο ἡ Γάζα. Οἱ Φιλισταῖοι, λοιπόν, ὑπεδούλωσαν πάλιν τοὺς Ἰσραηλίτας, διότι προσεκύνησαν πάλιν τὰ εἰδῶλα. Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ τιμωρία ὑπῆρξε μεγάλη. Τεσσαράκοντα ἔτη ἔμειναν ὑπόδουλοι. Μετενόησαν ὅμως εἰλικρινῶς. Ὁ Θεὸς ἀπεφάσισε νὰ τοὺς βοηθήσῃ καὶ πάλιν. Ἐζῆ τότε εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Δάν μία γυναίκα, ἡ ὁποία δὲν εἶχε τέκνον. Ἐξαφνα Ἄγγελος Κυρίου ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὴν, ὅτι θὰ ἀπέχτα τέκνον.

— Τὸ τέκνον αὐτὸ πρέπει νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Θεόν. Νὰ μὴ πῆχ ποτὲ οἶνον καὶ νὰ μὴ κόψῃ ποτὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἄγγελος καὶ ἔγινεν ἄφαντος.

Μετὰ ἑννέα μῆνας ἐγεννήθη ἐν ὑγιᾶ παιδίον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη **Σαμψών**. Ὅταν ἐμεγάλωσεν, ἐμνηστεύθη μίαν κόρην ἐξ ἄλλης χώρας.

Μίαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν μετέβαινεν ὁ Σαμψών νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν μνηστῆν του, εἶδεν ἕνα μικρὸν λέοντα. Ὁ λέων ὤρμησε νὰ κατασπαράξῃ τὸν Σαμψών, ἀλλ' αὐτὸς ἐπάλαισε μετ' αὐτοῦ καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν ὡς ἐρίφιον. Ὀλίγας ἡμέρας ἀργότερον διήρχετο ἀπὸ τὸ μέρος ποῦ εἶχε φονεῦσει τὸν λέοντα καὶ εἶδεν ἐν παράξενον θέαμα. Εἰς τὸ στόμα τοῦ φονευθέντος λέοντος ὑπῆρχον μέλισσαι μὲ μέλι. Ἐλαβεν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἔφαγεν. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐπισήμων ἀρραβῶνων του ἔθεσεν ἐν αἰνίγμα εἰς τοὺς προσκεκλημένους του.

— Τί είναι εκείνο τὸ ὁποῖον τρώγεται καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τρώγει; Τί είναι ἐκεῖνο τὸ γλυκὺ, τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ἰσχυρόν;

Αὐτὸ βεβαίως τὸ αἶνιγμα ἦτο τὸ παράξενον ἐκεῖνο θέαμα, τὸ ὁποῖον εἶδεν ὁ Σαμφὼν εἰς τὸ στόμα τοῦ λέοντος. Δηλαδή αἱ μέλισσαι καὶ τὸ μέλι. Οὐδείς ὅμως ἠδύνατο νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Ὁ Σαμφὼν εἶπε τὸ μυστικὸν εἰς τὴν μνηστὴν του καὶ ἐκείνη τὸ ἐπρόδωσεν εἰς τοὺς συμπατριώτας της, διότι δὲν ἦτο Ἰσραηλίτις αὐτή. Μόλις τὸ ἔμαθαν αὐτοί, εἶπον εἰς τὸν Σαμφὼν ὅτι ἐξηγήσαν τὸ αἶνιγμα.

— Τί γλυκύτερον μέλιτος καὶ τί ἰσχυρότερον λέοντος; Αὐτὴ ἦτο ἡ ἐξηγησις τοῦ αἰνίγματος.

Ὁ Σαμφὼν ἔχασε καὶ ἔδωκε τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς προσκεκλημένους του. Ἐθύμωσεν ὅμως καὶ δὲν ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν γυναῖκα αὐτήν, ἡ ὁποία δὲν ἐκράτησε τὸ μυστικόν. Ὅταν μάλιστα ἔμαθεν, ὅτι ὑπανδρεύθη αὐτὴ με ἓνα ἐκ τῶν προσκεκλημένων ἐκείνων, ἠγνόησεν ὅτι δὲν ἦτο καθόλου καλὴ καὶ πρὸς ἐκδίκησιν κατέκαυσε τὰ χωράφια τῶν συμπατριωτῶν της. Παρ' ὀλίγον νὰ γίνῃ πόλεμος τότε μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν Φιλισταίων διὰ τὸ ἐπεισόδιον αὐτό. Διὰ νὰ μὴ γίνῃ πόλεμος, οἱ Ἰσραηλιταὶ παρέδωσαν δεδεδεμένον με καλώδια τὸν Σαμφὼν εἰς τοὺς Φιλισταίους. Αὐτὸς ὅμως ἔσπασε τὰ δεσμά, ὡσάν νὰ ἦσαν κλωσταὶ καὶ με τὴν σιαγόνα φρονεθέντος ὄνου ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς. Ἀπὸ τότε ὁ Σαμφὼν ἐγένεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν Φιλισταίων. Ἦτο ἀφιερωμένος, καθὼς γνωρίζομεν, εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶχε πάντοτε τὴν προστασίαν Του καὶ εἰς τὸν Θεὸν ὠφείλε τὴν ἔκτακτον δυνάμιν του.

Ἄλλ' ὁ Σαμφὼν εἶχε μίαν μεγάλην ἀδυναμίαν. Δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ μυστικὸν ὅσον σπουδαῖον καὶ ἂν ἦτο. Δι' αὐτὸ καὶ ἐταπεινώθη πολὺ. Μία γνωστὴ του γυναῖκα, ἡ Δαλιδᾶ, τὸν ἠρώτησεν, διατί εἶναι τόσοσιν δυνατός. Ὁ Σαμφὼν δὲν εἶπε κατ' ἀρχὰς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ πονηρὰ ὅμως καὶ κακὴ Δαλιδᾶ καθημερινῶς τὸν ἠρώτα, ὥστε κατῶρθωσε νὰ μάθῃ, ὅτι ἡ δυνάμις του ὠφείλετο εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, τὰς ὁποίας κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ δὲν εἶχε κόψει ποτέ. Ἡ Δαλιδᾶ ἐπρόδωσε τὸ μυστικὸν εἰς τοὺς ἐχθρούς τοῦ Σαμφὼν καὶ ἐνῶ οὗτος ἐκοιμᾶτο, ἐξύρισαν τὴν κεφαλὴν του καὶ τὸν συνέλαβον. Τὸ γεγονός ἐπανηγυρίσθη ὑπὸ τῶν Φιλισταίων. Κάποτε εἰς μίαν ἑορτὴν, ἔφεραν καὶ τὸν Σαμφὼν, τὸν ὁποῖον εἶχον τυφλώσει, διὰ νὰ τὸν περιγελάσουν. Ἡ ταπεινωσις τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἦτο μεγάλη. Προσηυχῆθη τότε εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὸν βοηθήσῃ διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἐχθρούς του. Ἐνῶ, λοιπόν, ἦτο ὄρθιος,

ἔστηρίχθη εἰς δύο στύλους τοῦ οἰκήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγίνετο ἡ ἑορτή καὶ εἶπεν:

— Ἀποθανέτω ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων.

Ἐκίνησε τοὺς στύλους καὶ ἔπεσεν ἡ στέγη καὶ κατεπλάκωσε τοὺς πάντας.

Ὁ Σαμφὼν ἀποθνήσκων, ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐνταφιάσῃ εἰς τὰ ἑρείπια ἐκεῖνα περισσοτέρους ἐχθροὺς ἀπ' ὅσους εἶχε θανατώσει εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν. Τὴν μεγάλην αὐτὴν καταστροφὴν ἔμαθεν εὐθύς ὅλη ἡ χώρα. Οἱ συγγενεῖς τοῦ Σαμφὼν ἔλαβον τὸ σῶμα του καὶ ἔθαψαν αὐτὸ εἰς τὸν τάφον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ ἀνδρεῖος καὶ πιστὸς εἰς τὸν Θεὸν αὐτὸς Ἰσραηλίτης, ἀλλὰ καὶ ἐπιπόλαιος, διότι δὲν ἐγνώριζε νὰ φυλάττῃ τὰ σπουδαῖα μυστικὰ τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐκυβέρνησε τοὺς Ἰσραηλίτας, ὡς Κριτῆς, ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

6. Ἡλεὶ καὶ Σαμουὴλ

(*A' Βασιλ. α', β', γ', δ'*)

Αλλος σπουδαῖος Κριτῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν, μετὰ ἀπὸ τὸν Σαμφὼν, ὑπῆρξεν ὁ Ἡλεὶ. Οὗτος κατόικει εἰς τὴν πόλιν Σηλώ, πλησίον τῆς Σικηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, διότι συγχρόνως ἦτο καὶ Ἀρχιερεὺς. Συνθήκεια ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ μεταβαίνῃ ὁ λαὸς ἡμέρας τινὰς κατ' ἔτος εἰς τὴν Σηλώ, διὰ νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὴν Σικηνὴν τοῦ Μαρτυρίου καὶ νὰ ἑορτάσῃ τὰς διαφόρους ἑορτάς.

Εἰς τὰς ἑορτάς αὐτάς μετέβαινον καὶ ὁ Ἰσραηλίτης Ἐλκανά, μετὰ τῆς γυναικὸς του Ἄννης, ἡ ὁποία ἦτο λυπημένη, διότι δὲν εἶχε τέκνον. Ἡ ἀτεκνία κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐθεωρεῖτο ἐντροπή, διότι ἀπὸ ἀτέκνουσ γονεῖς δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς νὰ γεννηθῇ ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας.

Ἡ Ἄννα κατ' ἔτος ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν Σηλώ, καὶ μὲ δάκρυα παρκαλεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε:

— Κύριε, σὲ παρακαλῶ νὰ εὐσπλαχνισθῆς ἐμὲ τὴν δούλην Σου καὶ νὰ μοῦ δώσης υἱόν. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ τὸν ἀφιερῶσω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Σου.

Ὁ Ἀρχιερεὺς Ἡλεὶ, ὁ ὁποῖος ἐπρόσεξε τὴν προσευχὴν τῆς Ἄννης, εἶπεν εἰς αὐτήν.

— Πήγαινε εἰς τὸ καλὸν καὶ ὁ Θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ ὅ,τι ἐζήτησες.

Ὁ Θεὸς ἤκουσε πράγματι τὴν προσευχὴν τῆς Ἄννης καὶ τῆς ἔδωκεν υἱόν, τὸν ὁποῖον ὠνόμασε Σαμουὴλ, δηλαδὴ Θεοδώρητον.

Ὅταν ὁ Σαμουὴλ ἐμεγάλωσεν ὀλίγον, ἡ μήτηρ του Ἄννα ἦλθεν εἰς τὴν Σηλῶ καὶ ὅπως ὑπεσχέθη εἰς τὸν Θεόν, τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Ἀρχιερέα Ἡλεί.

Ἡ Ἄννα, εὐτυχῆς πλέον, ἐδόξαζε τὸν Θεὸν διὰ τὸ δῶρον τὸ ὁποῖον τῆς ἔδωκε, τὸν Σαμουὴλ. Εἶπε λοιπὸν μίαν ὠραίαν προσευχὴν:

« Ἡ καρδιά μου εἶναι πολὺ εὐχαριστημένη, διότι ὁ Θεὸς μου με ἐδόξασεν. Μὲ ἔσωσεν ἀπὸ τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν ἐχθρῶν μου. Αὐτὸ τὸ ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ τὸ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐκτὸς ἐκείνου ἄλλος Θεὸς ἅγιος καὶ δίκαιος. Δι' αὐτὸ, ποτὲ μὴ ὑπερηφανεύεσθε, ὡ ἄνθρωποι, καὶ ποτὲ νὰ μὴ προφέρουν τὰ χεῖλη σας λόγους ἐγωιστικούς. Διότι ὁ Θεὸς τὰ γνωρίζει ὅλα καὶ Αὐτὸς κρίνει τὰς πράξεις μας. Τοὺς δυνατοὺς κάμνει ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς δυνατούς, τοὺς χορτασμένους κάμνει νηστικούς καὶ τοὺς πεινῶντας χορταίνει, εἰς τὴν ἄτεκνον γυναῖκα δίδει πολλὰ τέκνα καὶ τὴν πολύτεκνον κάμνει ἀσθενῆ. Διότι ὁ Κύριος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κάμνει πτωχοὺς καὶ πλουσίους, ἐνδόξους καὶ ταπεινοὺς. Ὁ Κύριος ἐκπληρώνει τὰς προσευχὰς τοῦ πιστοῦ καὶ εὐλογεῖ τὸν δίκαιον ἄνθρωπον. Ἄς μὴ καυχᾶται λοιπὸν ὁ φρόνιμος διὰ τὴν φρόνησίν του, οὔτε ὁ πλούσιος διὰ τὰ πλούτη του. Τὸ καύχημα τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νὰ εἶναι ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ καλαὶ καὶ δίκαιαι πράξεις. Αὐτὰς θὰ κρίνῃ ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ ».

Μετὰ τὴν προσευχὴν αὐτὴν ἡ Ἄννα ἀνεχώρησεν. Ὁ Σαμουὴλ ἠγάπησε τὸν Ναὸν καὶ ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλη, ὅταν ἐβοήθει τὸν ἱερέα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐπρόσχε πάντοτε νὰ φέρεται με εὐλάβειαν καὶ προσοχὴν. Δὲν ἔκαμε καμμίαν ἀνησυχίαν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, δὲν ὠμίλει καὶ ὅταν ἔπρεπε νὰ φέρῃ τίποτε εἰς τὸν ἱερέα ἐβάδιζεν ἡσύχως. Ἡ συμπεριφορὰ του πρὸς ὄλους ἦτο πολὺ καλὴ. Ἦτο καλύτερος ἀπ' ὄλους τοὺς ὑπηρέτας τοῦ Ναοῦ καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ τέκνα τοῦ Ἡλεί, τὰ ὁποῖα δὲν ἐφέροντο καλῶς εἰς τοὺς πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο νὰ προσευχηθῶν εἰς τὸν Ναὸν καὶ νὰ προσφέρουν θυσίας. Ἐνῶ ἔπρεπε νὰ δέχωνται τὰς προσφορὰς τῶν πιστῶν, ἐκεῖνοι ἤρπαζον μόνοι των ὅσα ἤθελον. Ἡ ἀμαρτία αὐτῆ ἦτο μεγάλη, ἦτο ἀσέβεια πρὸς τὸν Θεὸν καὶ δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐτιμώρησεν αὐτοὺς σκληρῶς.

Ὁ Σαμουὴλ ὅμως δὲν παρεσύρθη ἀπὸ τὸ κακὸν παράδειγμα τῶν ἄλλων. Ὁ Ἡλεί ἦτο ἱκανοποιημένος με τὸν μικρὸν Σαμουὴλ, ὁ ὁποῖος

ἐφόρει ἕνα λινὸν στιχάριον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔφερεν ἡ μήτηρ του κατ' ἔτος.

Μία νύκτα, ἐνῶ ὁ Σαμουὴλ ἐκοιμᾶτο, ἤκουσε φωνήν, ἡ ὁποία τὸν ἐκάλει:

— Σαμουήλ, Σαμουήλ!

Ἀμέσως ὁ Σαμουὴλ ἔτρεξε πρὸς τὸν Ἥλει καὶ τὸν ἠρώτησε, τί ἤθελεν.

— Δὲν σὲ ἐφώναξα ἐγώ —εἶπεν ὁ Ἥλει— πήγαινε νὰ κοιμηθῆς.

Αὐτὸ ἐπανελήφθη τρίς. Ὁ Ἥλει ἠγνόησε τότε, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ θαύματος, δι' αὐτὸ τὴν τρίτην φορὰν εἶπεν εἰς τὸν μικρὸν Σαμουήλ, ὅταν τὸν καλέσουν καὶ πάλιν νὰ ἀπαντήσῃ:

« Δάλει, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλος σου ».

Πράγματι ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσε πάλιν καὶ τοῦ ἐφανέρωσε πολλὰ καὶ μέλλοντα γεγονότα καὶ μάλιστα περὶ τῆς τιμωρίας τῶν κακῶν υἱῶν τοῦ Ἥλει. Ἀπὸ τότε ὅλοι ἀνεγνώρισαν τὸν Σαμουὴλ ὡς προφήτην Κυρίου.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οἱ Φιλισταῖοι ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν, τοὺς ἐνίκησαν καὶ ἤρπασαν τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης.

Οἱ Φιλισταῖοι μετέφερον τὴν Κιβωτὸν εἰς τὴν πόλιν Ἀζωτον, ἀλλὰ πολλὰ καὶ μεγάλα κακὰ ἔγιναν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς ἱεροσυλίας ταύτης, δι' αὐτὸ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν τὴν Κιβωτὸν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἡ δουλεία ὅμως ἐξηκολούθει. Ὁ Σαμουὴλ συνεβούλευσε τοὺς συμπατριώτας του νὰ μετανοήσουν, διότι πάσχουν ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας των. Οἱ Ἰσραηλῖται ἤκουσαν αὐτόν, προσηυχήθησαν, μετενόησαν καὶ ἀνέδειξαν Κριτὴν των τὸν Σαμουήλ. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος Κριτής. Ἐκυβέρνησα καὶ ἐδίκαζε μὲ δικαιοσύνην. Προσηύχετο πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ προστατεύσῃ τὸ ἔθνος του. Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὰς προσευχὰς καὶ ἀπληυθέρωσε τοὺς Ἰσραηλίτας ἀπὸ τοὺς Φιλισταίους. Ὁ Σαμουὴλ παρέλαβεν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν τὸ ἔθνος του. Ἀνύψωσε τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν. Ἐδίδαξεν εἰς τὸν λαὸν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Θεῖον Νόμον. Κατέστρεψε τὰ εἰδωλα, ἐπέτυχεν ἀλληλεγγύην μεταξὺ τῶν διαφόρων φυλῶν.

Τοιουτοτρόπως ἔσωσε τὸν λαὸν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀποσύνθεσιν.

Ὁ Σαμουὴλ ἴδρυσεν ἐπίσης εἶδος θεολογικῶν σχολῶν, μὲ σκοπὸν νὰ προπαρασκευάζουν τοὺς μέλλοντας διδασκάλους τῆς ἀληθινῆς θρησκείας. Αἱ σχολαὶ αὗται ὠνομάσθησαν **προφητικαί**.

Ὁ Σαμουὴλ ἐκυβέρνησε δικαίως καὶ θεαρέστως τὸν λαὸν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη καὶ ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας.

Τὴν μνήμην του ὡς προφήτου ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν 20ὴν Αὐγούστου.

7. Οἱ βασιλεῖς

Προτοῦ ἀποθάνῃ ὁ Σαμουὴλ, εἶχεν ὀρίσει ὡς Κριτὰς τοὺς δύο υἱοὺς του, Ἰωὴλ καὶ Ἀβιά. Δὲν ἦσαν ὅμως οὗτοι συνετοί. Δὲν εἶχον φόβον Θεοῦ. Δὲν ἐξετέλουν τὰ καθήκοντά των πρὸς τὸν λαόν. Ἐδέχοντο δῶρα καὶ ἔκαμνον ἀδικίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦλθον πρὸς τὸν Σαμουὴλ, πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ ἐζήτησαν νὰ ὀρίσῃ εἰς αὐτοὺς βασιλέα, ὅπως εἶχον καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη. Ὁ Σαμουὴλ ἐθεώρησε τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν ὡς ἀσέβειαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι μόνος Κύριος καὶ Βασιλεὺς εἶναι ὁ Θεός. Ὁ λαὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Σαμουὴλ καὶ τοιουτοτρόπως ἠναγκάσθη οὗτος, φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ δώσῃ βασιλέα εἰς τὸ ἔθνος.

8. Σ α ο ὐ λ +

(Α' Βασιλ. θ' - ιε')

Περὶ τὸ 1040 π.Χ. ἐξελέγη πρῶτος βασιλεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Σαοὺλ, υἱὸς τοῦ Κεὶς, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν. Ἡ ἀνάδειξις του ὡς βασιλέως ἔγινεν ὡς ἐξῆς: Οὗτος ἐζήτησε τὰς ἀπολεσθείσας ὄνους τοῦ πατρός του καὶ ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκεν αὐτάς, κατέφυγεν εἰς τὸν Σαμουὴλ διὰ νὰ τὸν συμβουλευθῇ. Προηγουμένως ὁ Θεὸς εἶχεν εἰδοποιήσῃ τὸν Σαμουὴλ, ὅτι θὰ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν ὁ Σαοὺλ καὶ νὰ χρίσῃ αὐτὸν ὡς βασιλέα. Εἶπε, λοιπόν, ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Σαμουὴλ:

— Ἴδου ὁ ἄνθρωπος περὶ τοῦ ὁποίου σοὶ εἶπον· οὗτος θέλει ἄρχει ἐπὶ τὸν λαόν μου.

Πράγματι ὁ Σαμουὴλ ἔχυσεν ἔλαιον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Σαοὺλ καὶ ἔχρισε τοῦτον βασιλέα. Τοῦτο ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο χριστοὶ τοῦ Κυρίου.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ὁ Σαοὺλ εὔρε καθ' ὁδὸν ὁμάδα Προφητῶν καὶ ἤλθεν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν καὶ φωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἤρρισε νὰ προφητεύῃ. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι εἶδον τὸν Σαοὺλ, τὸν υἱὸν τοῦ Κεὶς, μεταξὺ τῶν Προφητῶν προφητεύοντα, ἔλεγον:

— Καὶ Σαοὺλ ἐν Προφήταις;

Ἄργότερον ὁ γέρον πλεόν Σαμουὴλ συνεκάλεσε τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἐκλέξουν βασιλέα καὶ ὁ κληρὸς ἔπεσεν εἰς τὸν Σαοὺλ.

— Ζήτω ὁ Βασιλεὺς, ἐφώναζαν τότε ὅλοι καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς βασιλέα

Κατ' ἀρχὰς ὁ Σαοὺλ ἐκυβέρνησε συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνίκησε πολλοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἔθνους. Διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἠγάπα αὐτόν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ δόξα καὶ αἱ νῆικαι ἔκαμαν αὐτὸν νὰ λησμονήσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ ζήσῃ ζωὴν κακὴν. Διὰ τοῦτο ὁ Σαμουὴλ, ὁ ὁποῖος ἔζη ἀκόμη, εἶπε πρὸς τὸν Σαοὺλ:

— Ἐπειδὴ ἐλησμόνησες τὸν Θεόν, δὲν θὰ εἶσαι πλέον βασιλεὺς.

Κατ' ἐντολὴν δὲ τοῦ Θεοῦ μετέβη ὁ Σαμουὴλ εἰς τὴν Βηθλεὲμ καὶ ἔρρισε νέον βασιλέα, τὸν μικρότερον υἱὸν τοῦ Ἰεσσαί, τὸν Δαυῖδ.

Ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ ἐν τῷ μεταξὺ, λόγῳ τῶν ἀμαρτιῶν του, περιέπεσεν εἰς ἀπελπισίαν καὶ μελαγχολίαν. Ὁ φθόνος καὶ ἡ καχυποψία ἔκαμαν τὸν βίον του ἀβίωτον. Ἐνεκα τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἐκλήθη εἰς τὴν αὐλὴν ὁ Δαυῖδ, διὰ νὰ ψυχαγωγῇ τὸν βασιλέα μὲ τὴν μουσικὴν τὴν ὁποῖαν ἐγνώριζεν. Δυστυχῶς ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἐθεραπύθη ὁ Σαοὺλ, ἀλλὰ ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Δαυῖδ. Ἐσώθη ὅμως οὗτος, διότι τὸν ἐβοήθησεν ὁ υἱὸς τοῦ Σαοὺλ Ἰωνάθαν, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰλικρινὴς καὶ καλὸς φίλος τοῦ Δαυῖδ.

Ἄργότερον εἰς μάχην τινα ἐναντίον τῶν Φιλισταίων ἐνίκηθησαν οἱ Ἰσραηλίται. Οἱ υἱοὶ τοῦ Σαοὺλ ἔπεσαν ἥρωικῶς, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Ἰωνάθαν. Ὁ Σαοὺλ ὁ ἴδιος τραυματισθεὶς καὶ φοβούμενος μήπως συλληφθῇ, ἠὺτοκτόνησεν. Ὁ λαὸς ἐπένθησε μεγάλως. Ὁ Δαυῖδ ἂν καὶ εἶχε καταδιωχθῇ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ, ἐν τούτοις ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἔκλαυσε διὰ τὸν Σαοὺλ, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὸν φίλον του Ἰωνάθαν. Τὸ γεγονός αὐτὸ διεσώθη καὶ εἰς ὠραιότατον ποίημα τοῦ Δαυῖδ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὴν Π. Διαθήκην*.

* Ὁ θρῆνος αὐτὸς τοῦ Δαυῖδ, διὰ τὸν βασιλέα Σαοὺλ καὶ τὸν ἠγαπημένον φίλον του Ἰωνάθαν, εὐρίσκεται εἰς τὸ βιβλίον τῆς Π. Διαθήκης, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Βασιλειῶν Β' (Κεφ. α' στίχ. 19-27).

9. Δαυΐδ ✓ †

(Α' Βασιλ. ια', ιζ', ιη', ιθ', κ.ε.)

Εἶδομεν, ὅτι ὁ Σαμουὴλ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἔχρισε βασιλεῖα τὸν Δαυΐδ. Ἀλλὰ δὲν ἀνέλαβεν οὗτος ἀμέσως τὴν βασιλείαν, διότι ἔζη ἀκόμη ὁ Σαοὺλ. Γνωρίζομεν ἐπίσης ὅτι ὁ Δαυΐδ ἐκλήθη εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ νὰ ψυχαγωγῇ τὸν ἀσθενῆ πλέον Σαοὺλ. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ μοναδικὴ αὐτῆ περιπτώσις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Δαυΐδ ἐφάνη χρήσιμος εἰς τὸν Σαοὺλ.

Ὅταν ὁ Σαοὺλ ἔπρεπε νὰ πολεμήσῃ πρὸς πανίσχυρον ἐχθρόν, τοὺς Φιλισταίους καὶ ἐνῶ τὰ δύο στρατεύματα ἦσαν ἔτοιμα διὰ τὴν μάχην, ἔξαφνα εἰς στρατιωτῆς μὲ ἀνάστημα γίγαντος, ὀνομαζόμενος Γολιάθ, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου καὶ μὲ περιφρόνησιν πολλὴν εἶπε πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας:

— Διατί θέλετε νὰ πολεμήσωμεν; Ὅποιος ἀπὸ σᾶς τολμᾷ, ἄς ἔλθῃ νὰ παλαίσῃ μαζί μου. Ἄν μὲ φονεύσῃ, οἱ Φιλισταῖοι θὰ γίνουσι δούλοι σας. Ἄν τὸν φονεύσω ἐγώ, θὰ γίνετε σεῖς δούλοι μας.

Οἱ Ἰσραηλίται ἐτρόμαζαν ὅταν εἶδον τὸν γίγαντα αὐτὸν νὰ τοὺς προσβάλλῃ τοιουτοτρόπως καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τὸ ἀνάστημά του, διὰ νὰ ἀγωνισθῇ πρὸς αὐτόν.

Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔλεγε τὰ ἴδια προκλητικὰ λόγια ὁ Γολιάθ, ἀλλ' οὐδεὶς Ἰσραηλίτης ἐτόλμα νὰ πολεμήσῃ παρ' ὅλας τὰς ἀμοιβὰς τὰς ὁποίας ἔδιδεν ὁ βασιλεὺς εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος θὰ ἠγωνίζετο πρὸς τὸν ὑβριστὴν αὐτὸν γίγαντα.

Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Δαυΐδ, διὰ νὰ φέρῃ τροφὰς εἰς τοὺς ἀδελφούς του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν στρατιῶται καὶ ἤκουσε τὰς ὑβρεῖς τοῦ Γολιάθ. Παρουσιάσθη, λοιπόν, εἰς τὸν βασιλεῖα Σαοὺλ καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι αὐτὸς θὰ πολεμήσῃ πρὸς τὸν Φιλισταῖον Γολιάθ.

— Δὲν θὰ δυνηθῆς, τέκνον μου, νὰ παλαίσῃς, ἐπειδὴ εἶσαι ἀκόμη νέος, ἐνῶ αὐτὸς ὁ γίγας εἶναι γυμνασμένος εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ Δαυΐδ ὅμως ἐπέμεινε καὶ τοιουτοτρόπως ὁ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ πολεμήσῃ. Ἐφόρσεσε, λοιπόν, τὸν βαρὺν ὀπλισμόν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ οὔτε ἐν βῆμα ἀπὸ τὸ βάρος. Διὰ τοῦτο ἐγκατέλειψε τὰ ὅπλα καὶ ἔλαβε μίαν σφενδόνην. Ὁ Γολιάθ ὅταν εἶδε τὸν Δαυΐδ νὰ ἔρχεται μὲ τὴν σφενδόνην, ἐγέλασε καὶ εἶπε:

— Νέε, νομίζεις ὅτι εἶμαι σκύλος καὶ ἔρχεσαι νὰ πολεμήσῃς μὲ σφεν-

δόνην; Ἔλα καὶ ἐγὼ θὰ δώσω τὸ κρέας σου νὰ τὸ φάγουν τὰ ζῶα.

— Ἐρχεσαι — ἀπήντησεν ὁ Δαυὶδ — νὰ μὲ κυπήσης μὲ κοντάρι καὶ μὲ σπαθί, ἐγὼ ὅμως ἔρχομαι ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων καὶ μὲ τὴν βοήθειαν Αὐτοῦ θὰ σὲ νικήσω.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι ὤρμησαν ἐναντίον ἀλλήλων.

Ὁ μικρόσωμος καὶ νεαρὸς Δαυὶδ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐσφενδόνισε τὸν Γολιάθ καὶ τὸν ἔρριψε νεκρὸν. Οἱ Φιλισταῖοι, ὅταν εἶδον νεκρὸν τὸν γίγαντά των, ἐφοβήθησαν πολὺ καὶ ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἐνίκησαν καὶ ἔγιναν κύριοι τῶν ἐχθρῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαοὺλ οἱ Ἰσραηλῖται ἀνεκέρυξαν βασιλέα τὸν Δαυὶδ. Ἀνηγορεύθη ὅμως βασιλεὺς μόνον τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, διότι αἱ ἄλλαι φυλαὶ παρασυρόμεναι ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Ἀβεννήρ, ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν υἱὸν τοῦ Σαοὺλ, Ἰεβοσθέ. Μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἀπέθανον καὶ ὁ Ἀβεννήρ καὶ ὁ Ἰεβοσθέ καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Δαυὶδ ἀνεγνωρίσθη βασιλεὺς ὑφ' ὅλων τῶν φυλῶν. Ἦτο τότε ἡλικίας 37 ἐτῶν.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Δαυὶδ, τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἐφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν μεγαλείου καὶ δόξης. Ἐκυρίευσεν τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς Ἰερουσαλήμ, δηλαδὴ τὸν λόφον Σιών, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε κυριεύσει ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ κατέστησεν τὴν Ἰερουσαλήμ πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου. Πάντοτε ὑπῆρξε νικητῆς τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους του. Τὸ βασιλείον του εἶχε μεγάλην ἔκτασιν, ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μέχρι τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὀρόντου μέχρι τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου. Ὁ Δαυὶδ διωργάνωσε τὸ Κράτος του καὶ ἐσωτερικῶς. Ὁργάνωσε τὸν στρατὸν, τὴν διοίκησιν, τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἔκαμεν ὡραῖα οἰκοδομήματα. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν Δαυὶδ μεγάλον βασιλέα ἦτο ἡ πίστις του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸ πάντων ἡ θερμὴ ἀγάπη του πρὸς Αὐτόν. Ὅλας τὰς ἐπιτυχίας του ἀπέδιδεν ὁ Δαυὶδ εἰς τὸν Θεόν. Ἐπραξε πᾶν τὸ δυνατὸν νὰ τονώσῃ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ὑψώσῃ τὴν θρησκευτικὴν εἰς τὴν ζωὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ Δαυὶδ ἐκάλεισεν ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καὶ μετέβησαν εἰς Καριαθιαρείμ, ὅπου εὕρισκετο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, μετέφερον αὐτὴν ἐπισήμως εἰς τὴν Σιών καὶ ἐτοποθέτησαν αὐτὴν προσωρινῶς εἰς σκηνὴν, διότι ἐσκέπτετο νὰ κτίσῃ ἀργότερον μεγαλοπρεπεῖν Ναόν. Μετὰ τὴν μεταφορὰν τῆς Κιβωτοῦ, ἡ Ἰερουσαλήμ κατέστη ἔθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν κέντρον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ.

ΙΕΡΕ
ΜΙ
Α

Ο ΙΕΡΕ

Ὁ Προφήτης Ἰερεμίας

Τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀποδιδομένη εἰς τὸν Πανσέληνον
(14' αἰὼν)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐφρόντισε κατόπιν ὁ Δαυὶδ νὰ τακτοποιήσῃ καλύτερον τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ὁρίσεν, ὅπως οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ἀποτελοῦν εἴκοσι τέσσαρας τάξεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπηρετοῦν καθ' ἑβδομάδας εἰς τὸν Ναόν. Αἱ τάξεις αὗται ἐλέγοντο ἐφημερίαι. Εἰσήγαγεν εἰς τὴν θείαν λατρείαν τὴν ψαλμωδίαν καὶ τὴν ποίησιν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος συνέλεξε τοὺς παλαιότερους θρησκευτικοὺς ὕμνους καὶ συνέταξεν ὁ ἴδιος νέους, οἱ ὁποῖοι ἐψάλλοντο ἀπὸ χορὸν μουσικῶν ψαλτῶν μὲ ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ψαλτήριον καὶ διὰ τοῦτο οἱ ὕμνοι αὐτοὶ ὠνομάσθησαν **Ψαλμοί**.

Σπουδαιόταται εἶναι αἱ προφητεῖαι τοῦ Δαυὶδ περὶ τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ γέννησις τοῦ Σωτῆρος, τὰ πάθη του, ὁ θάνατός του καὶ ἡ Ἀνάστασις του προλέγονται εἰς τοὺς ὠραίους ψαλμοὺς τοῦ Δαυὶδ.

Ὁ Θεὸς μάλιστα ὑπεσχέθη εἰς αὐτόν, ὅτι ἐκ τῆς γενεᾶς του θὰ προέλθῃ ὁ Μεσίας. Ἀτυχῶς ὁ Δαυὶδ περιέπεσεν εἰς ἀμαρτίαν. Ὁ Θεὸς ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸν προφήτην Νάθαν διὰ νὰ τὸν ἐλέγξῃ. Ὁ Δαυὶδ μετενόησε ἀμέσως.

— Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ, εἶπε καὶ ἐξωμολογήθη εἰς τὸν Νάθαν.

Ὁ Δαυὶδ ἐτιμωρήθη ἀρκετὰ διὰ τὴν ἀμαρτίαν. Ἐπαθε θλιβερά οἰκογενειακὰ δυστυχήματα. Ἀπέθανεν ἓν τέκνον του καὶ ἕτερος υἱός του ὁ Ἀβσαλὼμ ἐπανεστάτησε κατ' αὐτοῦ καὶ ἐξεθρόνισεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Τέλος ὁ Θεὸς συνεχώρησε, κατόπιν εὐκρινούς μετανοίας, τὸν Δαυὶδ.

Ὅταν ἐπλησίασεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, ὤρισεν ὡς διάδοχόν του τὸν υἱόν του Σολομῶνα.

— Φύλαττε, — εἶπε πρὸς αὐτόν — τὰς ἐντολάς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου περιπατῶν εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.

Ἐβασίλευσεν ἐν ὅλῳ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην του τὴν Κυριακὴν μετὰ τὰ Χριστούγεννα. Ἐν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ἔργων τοῦ Δαυὶδ εἶναι οἱ **Ψαλμοί**, οἱ ὁποῖοι ἀναγινώσκονται ἢ ψάλλονται καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐκ τῶν δύο παρατιθεμένων ὠραίων ψαλμῶν, ὁ μὲν 8ος ἐξυμνεῖ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγαθότητά Του πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ 109 εἶναι προφητικὸς, διότι ὁμιλεῖ διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἀπόγονος τοῦ Δαυὶδ, θὰ καθίσῃ ἐπὶ θρόνου καὶ θὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς.

Ψαλμός Η' (8)

2. Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ· ὅτι ἐπήροθη ἡ μεγαλοπρεπεία σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.

3. ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρίσω αἶνον ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

4. ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας·

5. τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;

6. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,

7. καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ,

2. Κύριε ὁ Θεὸς καὶ δεσπότης ἡμῶν πόσον θαυμαστὴ καὶ λαμπρὰ εἶναι ἡ δόξα Σου καὶ ἡ σοφία Σου εἰς ὅλην τὴν γῆν, ὥστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὑμνοῦν τὸ ὄνομα Σου, διότι ἡ μεγαλοπρεπεία Σου, ὑψώθη ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.

3. Καὶ τὰ νήπια καὶ τὰ βρέφη τὰ ὅποια θηλάζουν Σὲ ὑμνοῦν. Ἄπὸ τὸ στόμα αὐτῶν ἔκαμες τέλειον ὕμνον, διὰ τὸ νὰ ἀποστομωθοῦν οἱ ἐχθροί Σου καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀπὸ ἐκδίκησιν ἀρνοῦνται τὸ ὄνομά Σου.

4. Ὄταν βλέπω τοὺς οὐρανοὺς κόσμους, τοὺς ὁποίους διὰ μόνων τῶν δακτύλων σου ἐπλασες, τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα, τὰ ὅποια ἐτοποθέτησες εἰς τὸν οὐρανόν, ὡς θεμέλιον ἀσφαλές, σκέπτομαι:

5. Τί εἶναι ὁ τόσο μικρὸς ἄνθρωπος παραβαλλόμενος μετὰ τὸ ἀχανές σύμπαν, ὥστε νὰ ἐνθυμῆσαι αὐτόν; Ἡ τί εἶναι κάθε υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸ νὰ προνοῆς καὶ φροντίζης δι' αὐτόν;

6. Τὸν ἐπλασες ὀλίγον κατώτερον ἀπὸ τοὺς ἀσωμάτους ἀγγέλους, ἀλλὰ τὸν ἐστεφάνωσες μετὰ δόξαν καὶ τιμὴν,

7. καὶ ἀφοῦ τὸν κατέστησες κύριον καὶ βασιλέα ἐπὶ τῶν κτισμάτων σου ὅλων, τὰ πάντα ὑπέταξες ὑπὸ κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ,

8. πρόβατα καὶ βόας ἀπάσας,
ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ
πεδίου,

9. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θα-
λάσσης, τὰ διαπορευόμενα
τροίβους θαλασσῶν.

10. Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς
θανμαστὸν τὸ ὄνομά σου
ἐν πάσῃ τῇ γῆ.

8. τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας, ἀλ-
λὰ καὶ τὰ ἄγρια θηρία τοῦ ἀγροῦ

9. καὶ τὰ πτηνὰ ποὺ πετοῦν εἰς
τὸν ἀέρα καὶ τὰ ψάρια ποὺ ζοῦν ἐντὸς
τῆς θαλάσσης καὶ τὰ μεγάλα κήτη
ποὺ διασχίζουν τοὺς ὠκεανούς.

10. Κύριε ὁ ἐξουσιαστὴς ἡμῶν, πό-
σον θαυμάζεται καὶ ὑμνεῖται τὸ ὄνομα
Σου, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς
γῆς.

Ψ α λ μ δ ς Ρ Θ' (109)

1. Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυ-
ρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν
μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχ-
θρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου.

2. ράβδον δυνάμεως ἐξαπο-
στελεῖ σοι Κύριος ἐκ
Σιῶν καὶ κατακυριεύει
ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου·

3. μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ
τῆς δυνάμεώς σου ἐν ταῖς
λαμπρότησι τῶν ἁγίων
σου· ἐκ γαστροῦ πρὸ ἐωσφ-
φόρου ἐγέννησά σε·

4. ὤμοσε Κύριος καὶ οὐ με-
ταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς
εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τάξιν
Μελχισεδέκ·

1. Εἶπεν ὁ Κύριος ὁ Θεὸς εἰς τὸν
Κυρίον μου τὸν Μεσσίαν. Κάθησε εἰς
τὴν τιμητικὴν πρὸς τὰ δεξιά μου θέσιν,
ἕως ὅτου θέσω τοὺς ἐχθρούς σου ὑπὸ
τοὺς πόδας σου, ὥστε νὰ στηρίξεις αὐ-
τοὺς ἐπ' αὐτῶν (τῶν ἐχθρῶν σου).

2. Ἀπὸ τὴν Σιών θὰ ἀποστείλῃ εἰς
σέ ὁ Κύριος σκῆπτρον ἰσχυρὸν καὶ νὰ
καταστῆς κύριος τῶν ἐχθρῶν σου, ἀνα-
δεικνυόμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν νικητῆς.

3. Ἰδική σου εἶναι ἡ ἐξουσία, τὴν
ὁποίαν θὰ ἐξασκῆσης τὴν ἡμέραν ποὺ
θὰ ἀναδειχθῆς νικητῆς, ἀνάμεσα εἰς τὴν
λαμπρότητα τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁ-
γίων σου, διότι σὲ ἐγέννησα πρὶν νὰ δη-
μιουργήσω τὰ ἄστρα καὶ ὅλην τὴν κτίσιν.

4. Ὁρκίσθη ὁ Κύριος καὶ δὲν θὰ
ἀλλάξῃ ἀπόφασιν, καὶ εἶπε: Σὺ εἶσαι
ἱερεὺς αἰώνιος σὰν τὸν Μελχισεδέκ,
ὁ ὁποῖος ἦτο ἱερεὺς καὶ βασιλεὺς.

5. Κύριος ἐκ δεξιῶν σου συν-
έθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
αὐτοῦ βασιλεῖς·

6. κοιρεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πλη-
ρώσει πτώματα, συνθλά-
σει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολ-
λῶν·

7. ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πλέ-
ται· διὰ τοῦτο ὑψώσει κε-
φαλὴν.

5. Ὁ Κύριος παριστάμενος εἰς
τὰ δεξιὰ σου θὰ κατασυντρίψῃ βασι-
λεῖς κατὰ τὴν ἡμέραν, ποῦ θὰ ὀργισθῇ.

6. Θὰ δικάσῃ καὶ θὰ κρίνῃ μεταξὺ
τῶν ἔθνων, θὰ γεμίσῃ τὴν γῆν μὲ πτώ-
ματα, θὰ κατασυντρίψῃ τὰς κεφαλὰς
πολλῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

7. Θὰ εἶναι ὁ Πατέρας τόσοσιν τα-
πεινός, ὥστε διὰ νὰ παύσῃ τὴν δίψαν
του θὰ πῆρ ὕδωρ ἀπὸ χειμάρρου, ποῦ
θὰ συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον του· διὰ
αὐτὴν του ὅμως τὴν ταπεινώσιν θὰ
ὑψωθῇ καὶ θὰ δοξασθῇ.

10. Σ ο λ ο μ ὠ ν ✓ +

(Γ' Βασιλ. β' κ. ε.)

Ὁ Βασιλεὺς Σολομῶν ὀλίγον χρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πα-
τρός του ἤκουσε μίαν νύκτα τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ νὰ λέγῃ πρὸς αὐτόν:

— Αἴτησαί τι αἶτημα σεαυτῷ.

Ὁ Σολομῶν ἀπήντησε:

— « Σὺ ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου Δαυὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέ-
γα, καθὼς διήλθεν ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν εὐθύ-
τητι καρδίας μετὰ σοῦ, καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ ἔλεος τὸ μέγα τοῦτο δοῦναι
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη· καὶ νῦν, Κύριε,
ὁ Θεός μου, σὺ ἔδωκας τὸν δούλον σου ἀντὶ Δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ
ἐγὼ εἰμι παιδάριον μικρὸν καὶ οὐκ οἶδα τὴν ἔξοδόν μου καὶ τὴν εἰσοδὸν
μου, ὁ δὲ δούλος σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου, ὃν ἐξελέξω λαὸν πολύν, ὃς
οὐκ ἀριθμηθήσεται· καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν ἀκούειν καὶ δια-
κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοῦ συνιεῖν ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ
καὶ κακοῦ· ὅτι τίς δυνηθήσεται κρίνειν τὸν λαόν σου τὸν βαρὸν τοῦτον; ».
(Γ' Βασιλ. γ' 6 - 9).

Οί λόγοι οὗτοι ἤρσαν εἰς τὸν Θεόν, διότι ὁ Σολομὼν δὲν ἐζήτησε πλούτη καὶ δόξαν, ἀλλ' ἐζήτησε σοφίαν καὶ σύνεσιν, τὰς ὁποίας ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου.

Σοφός, λοιπόν, καὶ φρόνιμος καὶ δίκαιος βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Σολομὼν.

Συντόμως ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ σοφία καὶ ἡ σύνεσις τοῦ Σολομῶντος. Μίαν ἡμέραν * ἐκάθητο εἰς τὸ κριτήριον καὶ ἔκρινε τὰς διαφορὰς τῶν ὑπηκόων του. Παρουσιάσθησαν τότε δύο γυναῖκες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη κλαίουσα εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα:

— 'Εγὼ διέμενον εἰς ἓν δωμάτιον μετὰ τῆς ἄλλης γυναϊκός. Ἡ κάθε μία εἶχε τὸ βρέφος της. Εἰς τὸ δωμάτιον αὐτὸ οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχε. Τὴν παρελθούσαν νύκτα ἀπέθανε τὸ ἰδικόν της βρέφος καὶ ἐσηκώθη σιγὰ σιγὰ, ἤρπαξε τὸ ἰδικόν μου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θέσιν του τὸ ἰδικόν της τὸ νεκρόν. Ὄταν ἐξύπνησα, ἤρχισα νὰ κλαίω διότι ἐνόμισα ὅτι ἀπέθανε τὸ τέκνον μου, ἔπειτα ὁμως παρετήρησα, ὅτι δὲν ἦτο ἰδικόν μου, ἀλλὰ τῆς κακῆς αὐτῆς γυναϊκός.

Ἡ ἄλλη γυναῖκα τότε ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπεν.

— Αὐτὴ ἐπνιξεν εἰς τὸν ὕπνον της τὸ τέκνον της. Τὸ ἰδικόν μου ζῆ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι αὐτὸ ἐδῶ.

Ὁ Βασιλεὺς ἀμέσως διέταξε νὰ σφαγῇ τὸ βρέφος καὶ νὰ λάβουν καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἀνὰ ἓν τεμάχιον. Τὶ συνέβη τότε; Ἡ μία γυναῖκα ἤρχισε νὰ κλαίη:

— Ὅχι, εἶπε, καλύτερα νὰ λάβῃ τὸ τέκνον μου ἡ ἄλλη γυναῖκα, παρὰ νὰ σφαγῇ τοῦτο. Ἡ ἄλλη γυναῖκα, ἔλεγεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ διαταγὴ τοῦ βασιλέως καὶ νὰ σφαγῇ τὸ βρέφος καὶ ἄς μὴ τὸ ἔχῃ καμμία ἐκ τῶν δύο. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἤθελε καὶ ὁ Σολομὼν.

— Νὰ δοθῇ ἀμέσως τὸ βρέφος εἰς ἐκείνην ἡ ὁποία δὲν ἤθελε νὰ σφαγῇ τοῦτο. Ἀπὸ τὴν ἀγάπην της, ἐγνώρισα τὴν ἀληθινὴν μητέρα.

Ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμασε τὴν σοφίαν καὶ ἠὺχάρισθησε τὸν συνετὸν καὶ δίκαιον βασιλέα.

Κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς βασιλεὺς ἔφθασεν εἰς τόσῃν δόξαν καὶ τόσῃν δύναμιν ὅσον ὁ Σολομὼν.

Ὁ Σολομὼν ἐξεδήλωσεν ἐπίσης τὴν σοφίαν του διὰ τῶν συγγραμμάτων του. Συνέγραψε σοφὰ συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται αἱ

* Γ' Βασιλειῶν γ' 16-28.

Παροιμιαί, ὁ Ἐκκλησιαστής καὶ τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σολομῶντος ὑπῆρξεν εἰρηγική. Τὸ ὠραιότερον καὶ σπουδαιότερον ἐκ τῶν ἔργων του ὑπῆρξεν ὁ **Ναὸς τοῦ Σολομῶντος**. Ἐκατὸν πενήκοντα χιλιάδες ἐργατῶν εἰργάσθησαν, διὰ νὰ τελειώσουν ἐπὶ ἑπτὰ καὶ ἡμισυ ἔτη τὸν Ναὸν ἐκεῖνον. Ὁ Ναὸς ἐκτίσθη εἰς τὸν λόφον Σιών ὅμοιος πρὸς τὴν Σικηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, εἶχε δὲ δύο μέρη. Τὸ Ἄγιον καὶ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Τὰ μέρη αὐτὰ ἐχωρίζοντο διὰ πολυτίμου παραπετάσματος. Ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης μετεφέρθη μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐτέθη εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Ὁ Ναὸς εἶχε προσέτι δύο αὐλάς: τὴν ἐσωτερικὴν διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὴν ἐξωτερικὴν διὰ τὸν λαόν. Τὰ πάντα εἰς τὸν Ναὸν ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ πολυτίμων μετάλλων καὶ χρυσοῦ. Καὶ αἱ σανίδες ἀκόμη ἦσαν ἐστρωμένοι μετὰ πλάκας χρυσοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ ἐγίναν μετὰ μεγαλοπρέπειαν. Ὁ Σολομὼν προσηχθήθη καὶ ἠὺχαρίστησε τὸν Κύριον. Παρεκάλεσε νὰ εἰσακούωνται αἱ προσευχαί, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀναπέμπωνται ἐκ τοῦ Ναοῦ τούτου. Ἐκτοτε ὁ Ναὸς οὗτος ἐθεωρήθη ὡς ἡ μόνη ἐπίγειος κατοικία τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλαι αἱ θυσίαι ἐκ μέρους τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔπρεπε νὰ γίνωνται εἰς τὸν Ναὸν αὐτόν.

Ὁ Σολομὼν ἔκαμε καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα πολιτισμοῦ. Ἐκτίσσε τεῖχος περίξ τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐκτίσσε πλησίον τοῦ Ναοῦ μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα. Ὁ θρόνος του ἦτο κατεσκευασμένος ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν. Ἐπροστάτευσσε τὰς τέχνας, ἀνέπτυξε τὴν ναυτιλίαν, προήγαγε τὸ ἐμπόριον καὶ ἔφερον εὐτυχίαν εἰς τὸν λαόν. Τοιαύτην δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν ἀπέκτησεν, ὥστε ἄλλοι βασιλεῖς μακρόθεν ἀπέστελλον πρὸς αὐτὸν πλούσια δῶρα καὶ ἤρχοντο νὰ ἐπισκεφθοῦν αὐτόν, ὅπως μία περίφημος βασίλισσα, ἡ βασίλισσα τοῦ Σαβᾶ.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ μεγάλη πολυτέλεια διέφθειρε τὸν Σολομῶντα, ὥστε ἐλησμόνησεν οὗτος τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ὠργίσθη διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτῆν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐτιμώρησεν αὐτὸν μετὰ μεγάλας συμφοράς. Μετὰ τὸν θάνατον μάλιστα τοῦ Σολομῶντος ἐπέτρεψε νὰ διχασθῇ τὸ ἰσχυρὸν καὶ μέγα βασίλειον τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ νὰ ἔλθουν μεγάλαι συμφοραὶ καὶ εἰς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἐκ τῆς μεγάλης εὐτυχίας ἐλησμόνησε τὸν Θεόν.

Ὁ Σολομὼν ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἐβδομήκοντα ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ 40 ἔτη, ὅπως καὶ ὁ πατὴρ του Δαυὶδ.

11. Ἡ διαίρεσις εἰς δύο βασιλεία καὶ ἡ καταστροφή των ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων

(Γ' Βασιλ. ιβ', ιγ', ιδ' κ.ε.)

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ υἱὸς τοῦ Ροβοάμ. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐνθρόνισίν του ὁ λαὸς ἐζήτησεν ἐλάττωσιν τῆς φορολογίας. Ὁ Ροβοάμ ὅμως συμπεριφέρθη με ἀλαζονεῖαν καὶ εἶπεν ὅτι καὶ φόρους μεγαλυτέρους καὶ τιμωρίας μεγαλυτέρας θὰ ἐπιβάλλῃ. Ὁ λαὸς ἐπανεστάτησεν. Αἱ δέκα φυλαὶ ἐξέλεξαν βασιλέα των τὸν δούλον τοῦ Σολομῶντος Ἱεροβοάμ καὶ ἀπετέλεσαν τὸ **βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ** με πρωτεύουσαν τὴν Σιχέμ. Αἱ ἄλλαι δύο φυλαὶ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμὴν ἔμειναν πισταὶ εἰς τὸν Ροβοάμ καὶ ἀπετέλεσαν τὸ **βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα** με πρωτεύουσαν τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐκ τοῦ χωρισμοῦ αὐτοῦ ὅσοι ἀνήκον εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ ὠνομάσθησαν Ἰσραηλῖται καὶ ὅσοι ἀνήκον εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα ὠνομάσθησαν Ἰουδαῖοι. Ὁ διχασμὸς ἔφερε συντόμως κακὰ ἀποτελέσματα. Μεταξὺ τῶν δύο βασιλείων ἐγίναν πόλεμοι καταστρεπτικοί, οἱ ὁποῖοι ἐξησθένησαν αὐτούς, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ πολεμήσουν πλέον νικηφόρος πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθρούς. Ἀλλὰ καὶ θρησκευτικῶς ἐξέπεσαν. Εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Ἱεροβοάμ ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς ὑπηκόους του νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ δυστυχῶς κατεσκευάσεν εἰδωλα, δύο χρυσοῦς μόσχους, τοὺς ὁποῖους ἔστησεν εἰς δύο σημεῖα τοῦ βασιλείου του καὶ διέταξε νὰ λατρεύονται οἱ μόσχοι οὗτοι ὡς Θεοί.

Ἐπὶ τῶν διαδόχων του ἡ κατάστασις ἐχειροτέρευσε. Εἰς μάλιστα ἐκ τῶν διαδόχων, του ὁ Ἀχαάβ, ἐνυμφεύθη τὴν εἰδωλολάτριν Ἰεζάβελ, ἡ ὁποία μετὰ μανίας ἐπολέμησε τοὺς ἐναπομείναντας πιστοὺς εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των. Ἰδρυσεν εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς εἰς τὸν Βάαλ καὶ εἰς τὴν Ἀστάρτην, παρὰ τὰς φωνὰς τῶν Προφητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδίδασκον ἐπιστροφὴν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Βεβαίως μετὰ τῶν βασιλείων τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ ἀνεφάνησαν καὶ εὐσεβεῖς βασιλεῖς, ὅπως ὁ Ἰηοῦ, ὁ Ἰωάχαζ καὶ ὁ Ἰωάς, ἀλλὰ ἦσαν τόσοσὸν ὀλίγοι, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπαναφέρουν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀσεβείας ὑπῆρξεν ἡ καταστροφή τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, οἱ ὁποῖοι ἔσφαραν αἰχμαλώτους τοὺς καλυτέρους Ἰσραηλῖτας εἰς τὴν Ἀσσυρίαν. Ἐκεῖ ἐλησμώνησαν καὶ Θεὸν

καὶ ἔθνος καὶ ἐχάθησαν μεταξύ τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας καὶ οὐδέποτε πλέον ἐπέστρεψαν εἰς τὴν χώραν των. Ἡ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔγινεν ἀποικία τῶν Ἀσσυρίων. Ἐκεῖ ἤλθον καὶ κατόκησαν ἄποικοι Ἀσσύριοι, οἱ ὁποῖοι ἀνemieχθησαν μετὰ τῶν ἐλαχίστων Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀπομείνει καὶ ἔγινεν εἰς νέος λαὸς μετὰ πρωτεύουσαν τὴν Σαμάρειαν. Οὗτοι ἀνομάσθησαν **Σαμαρεῖται** καὶ ἐλάτρευον μὲν τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ εἶχον μερικὰς διαφορὰς. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων ὑπῆρχεν ἄσπονδον μῖσος.

Τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα διετήρησε τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Διετήρησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὴν δυναστείαν τοῦ Δαυὶδ, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ προήρξεται ὁ Χριστός.

Δυστυχῶς ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ βασίλειον ἐξέπεσεν. Ὁ Βασιλεὺς Ροβοὰμ ἀντὶ νὰ συνενισθῇ μετὰ τὸ πάθημα, τὸ ὁποῖον ἔπαθεν, ἐλησμόνησε καὶ αὐτὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ἐλάτρευσε τὰ εἰδῶλα καὶ παρέσυρε καὶ τὸν λαὸν μετὰ τὸ κακὸν του παράδειγμα. Τοῦτον ἐμιμήθησαν καὶ οἱ διάδοχοί του. Ἡ χειροτέρα ἐποχὴ ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐβασίλευσεν ἡ ἀσεβὴς Γοθολία καὶ ἀργότερον ὁ βασιλεὺς Μανασσῆς.

Καὶ οἱ δύο ἐφόνευσαν πολλοὺς Προφῆτας, οἱ ὁποῖοι ἐκήρυττον μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Ἐπῆρξαν βεβαίως καὶ βασιλεῖς εὐσεβεῖς ὅπως ὁ Ἰωσαφάτ, ὁ Ἰωάθαμ, ὁ Ἐζεκίας καὶ ὁ Ἰωσίας, ἀλλὰ δὲν κατόρθωσαν νὰ σώσουν τὸν λαὸν τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς. Ἡ τιμωρία ἤλθε σκληρὰ καὶ διὰ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Τὸ 586 π.Χ. ὁ βασιλεὺς τῶν Βαβυλωνίων Ναβουχοδονόσορ ὁ Β' ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ κατέλυσε τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Ἦρπασε τὰ σκεύη καὶ ἔκαυσε τὸν Ναὸν καὶ κατέσφαξε τοὺς Ἰουδαίους. Ἐτυφλώθη ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας καὶ ἐσύρθη καὶ οὗτος αἰχμάλωτος μετὰ τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς σφαγῆς εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Ἡ αἰχμαλωσία αὕτη λέγεται **αἰχμαλωσία ἢ μετοικεσία Βαβυλῶνος**.

12. Ἡ Βαβυλώνιος αἰχμαλωσία

(1' Βασιλ. κ', Δανιὴλ α')

Οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ὁποῖοι ὠδηγήθησαν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, ὑπέφερον ἀπεριγράπτους στερήσεις καὶ κακουχίας, ἐνῶ ἐβάδιζον πρὸς τὴν Βαβυλῶνα. Εἰς ὥρατιος ψαλμὸς, ὁ 136, περιγράφει τὰς κακουχίας αὐτάς.

Οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ ὅποιοι ὠδήγουν τοὺς Ἰουδαίους, ἐπρότεινον πρὸς αὐ-
τοὺς νὰ ψάλλουν ἕνα θρησκευτικὸν ὕμνον. Ὁ ποιητὴς ἐνθυμεῖται τὸ γε-
γονὸς αὐτὸ καὶ ψάλλει.

Ψαλμὸς ΡΑΣΤ' (136)

1. Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλώνος ἐκεῖ ἐκαθίσταμεν καὶ ἐκλαύσαμεν
ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών.

2. Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.

3. Ὅτι ἐκεῖ ἐπληρώθησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς λόγους
ᾠδῶν καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν Σιών.

4. Πῶς ἄσωμεν τὴν ᾠδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;

5. Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθεῖν ἢ δεξιά μου.

6. Κολληθεῖν ἢ γλῶσσά μου τῷ λάρυνγί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ,
ἐὰν μὴ προσανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.

7. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν υἰῶν Ἐδὼμ τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ
τῶν λεγόντων ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς.

8. Θυγάτηρ Βαβυλώνος ἢ ταλαίτωρος, μακάριος ὃς ἀνταποδώσει
σοι τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.

9. Μακάριος ὃς κρατήσῃ καὶ ἔδασιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέ-
τραν.

Τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ὑπέφερον πολὺ.
Ἦσαν διασκορπισμένοι καὶ ἔζων ἐν μέσῳ λαῶν μὲ ξένα ἦθη καὶ ξένην
θρησκείαν. Μετὰ τὰ δύο ἔτη ἡ ζωὴ ἤρχισε νὰ γίνεται καλύτερα. Ὁ Να-
βουχοδονόσορ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς τὰ δικαίωματα τοῦ πολίτου.
Εἰργάζοντο ἐλευθέρως καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβον μεγάλα ἀξιώματα
εἰς τὴν πολιτείαν. Τόσον καλύτερα ἔγινεν ἡ ζωὴ, ὥστε ἤρχισαν νὰ ἀπο-
στέλλουν βοηθήματα πρὸς τοὺς ἐναπομείναντας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ
πτωχοὺς Ἰουδαίους.

Οἱ νεώτεροι Ἰουδαῖοι, αὐτοὶ δηλ. οἱ ὅποιοι ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Βα-
βυλώνα, δὲν ἐγνώριζον τὴν ἐβραϊκὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τὴν γλῶσσαν τῆς
χώρας εἰς τὴν ὁποίαν παρέμενον καὶ ἡ ὁποία ἐλέγετο γενικῶς Ἀρα-
μαῖα. Διὰ τοῦτο ἡ γλῶσσα αὕτῃ τὴν ὁποίαν ὠμίλουσιν οἱ νεώτεροι Ἰ-
ουδαῖοι καὶ ὅταν ἀκόμη ἐπανῆλθον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὀνομάζεται Ἀ-
ραμαϊκὴ. Οἱ αἰχμάλωτοι Ἰουδαῖοι κατὰ παραχώρησιν τοῦ Ναβουχο-
δονόσορος εἶχον αὐτοδιοικήσιν τινα καὶ ἔζων κατὰ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμά των.

Μεγάλην πικρίαν ἠσθάνοντο διότι δὲν εἶχον Ναόν. Οὔτε ἦτο δυνατόν εἰς τὴν ξένην χώραν νὰ ιδρῦσουν τοιοῦτον. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο ἀνάγκη νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν, συνηθοῦζοντο πηλοῦσιον τῶν Προφητῶν, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς ἄλλο κεφάλαιον ἢ εἰς ὠρισμένα οἰκήματα, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν **Συναγωγαί**. Τοιουτοτρόπως οἱ πλεῖστοι εὐρισκόμενοι ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ Ἰουδαῖοι διετήρησαν τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ εἶχον τὸν πόθον νὰ ἐπιστρέψουν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Παλαιστίνην.

13. Ἡ Παλαιστίνη εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν καὶ τὸ τέλος τῆς αἰχμαλωσίας

(*Α' Ἔσθρας β', γ' κ. ε.*)

Ὀλίγα ἔτη ἀργότερον οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι περὶ τὸ 538 π.Χ. ἐκυρίευσαν τὴν Βαβυλῶνα. Ὑπὸ τὴν νέαν αὐτὴν κυριαρχίαν οἱ Ἰουδαῖοι διήρχοντο ἡσυχῶς. Ὅταν ἀπέθανον ὁ Καμβύσης καὶ ὁ Δαρεῖος, βασιλεὺς ἐγένετο ὁ Κύρος. Ἐν ἑκ τῶν πρώτων διαταγμάτων τοῦ Κύρου ἦτο, νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ νὰ ἀνοικοδομήσουν τὸν Ναόν των.

Μεγάλην χαρὰν ἠσθάνθησαν οἱ Ἰουδαῖοι. Δὲν ἀπεφάσισαν ὅμως νὰ ἐπιστρέψουν ὅλοι. Πολλοὶ εἶχον γεννηθῆ εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ δὲν ἠθέλον νὰ φύγουν. Ὅλοι ὅμως καὶ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἔμειναν, προσέφερον βοήθειαν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καθῶς καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν ἐπρωτοστάτησαν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν. Ἀρχηγὸς τῶν πεντήκοντα χιλιάδων περίπου Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψουν, ἐτέθη ὁ Ζοροβάβελ. Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ Δαυὶδ καὶ ἦτο πρόγονος τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Θεοτόκου. Ὅλοι ἐπίσης οἱ Βαβυλώνιοι προσέφερον πολλὰ πράγματα εἰς τοὺς ἐπαναπατριζομένους καὶ ἐνδύματα καὶ ζῶα. Ὁ ἴδιος ὁ Κύρος προσέφερον εἰς τὸν Ζοροβάβελ 5500 ἱερὰ σκευὴ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀρπάσει ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις τῶν ἐπιστρεφόντων, ὅταν ἐπάτησαν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν. Τὰ αἰσθήματα τῆς χαρᾶς των τὰ ἐκφράζει ὠραϊότατα ὁ 125 ψαλμός.

Ψαλμός ΡΚΕ' (125)

1. Ἐν τῷ ἐπιστρέφει Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι.

2. Τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως, τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν.

3. Ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφροινόμενοι.

4. Ἐπίστρεψον, Κύριε, τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ.

5. Οἱ σπεύροντες ἐν δάκρυσιν ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι.

6. Πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν ἐρχόμενοι δὲ ἤξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἶροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.

Ἦρχισαν τότε νὰ καλλιεργοῦν τὰ πατρικά των κτήματα. Πολιτικός Ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ζοροβάβελ καὶ θρησκευτικὸς ὁ Ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς.

Ἡ πρώτη φροντίς των ἦτο ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ. Ἐώρτασαν τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας καὶ τὸ ἐπόμενο ἐτος (535) ἤρχισεν ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ, ὁ ὁποῖος ἐτελείωσεν ἐπὶ βασιλείᾳ των Περσῶν Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, περὶ τὸ 516 π.Χ. Τὰ ἐγκαίνια ἔγιναν μεγαλοπρεπῶς, ἀλλὰ ὁ νέος οὗτος Ναὸς δὲν εἶχε τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ παλαιοῦ.

Ὅσοι ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔμειναν εἰς τὴν Βαβυλῶνα διεσκορπίσθησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη καὶ ἔδρυσαν Ἰουδαϊκὰ κοινότητες. Οἱ ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης διασκορπισθέντες Ἰουδαῖοι, ὠνομάσθησαν **Ἰουδαῖοι τῆς διασπορᾶς**.

Μετὰ ὀγδόντα περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐπέστρεψαν καὶ ἄλλαι 1.500 οἰκογένειαι αἰχμαλώτων ὑπὸ τὸν ἱερέα Ἐσδρα. Τὸ 458 π.Χ. ἔφθασαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Ἐσδρας μαζί με τὸν διορισθέντα ἀργότερον ἑπαρχον Νεσμῖαν προσεπάθησαν νὰ ἀναδιοργανώσουν τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν. Ἀπηγόρευσαν τοὺς γάμους μετὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ εἰδωλολατρῶν. Ὁ ἐγγονος ὁμοῦ τοῦ ἀρχιερέως, Μανασσῆς, δὲν ὑπήκουσε καὶ δὲν ἐγκατέλειψε τὴν εἰδωλολατρῶν σύζυγόν του, κόρην τοῦ Πέρσου σατράπου τῆς Σαμαρείας. Μετέβη

εις τὴν Σαμάρειαν, ἔκτισεν ἄλλον Ναὸν εἰς τὸ ὄρος Γαριζὶν καὶ τοιού-
τοτρόπως συνετέλεσεν, ὥστε νὰ μεγαλώσῃ τὸ μῖσος μεταξὺ Ἰουδαίων
καὶ Σαμαρειτῶν.

Ὁ Ἐσδρας διέταξε νὰ ἀναγινώσκειται τακτικῶς εἰς τὰς Συναγω-
γὰς ὁ Νόμος. Ἐκανε μάλιστα καὶ τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν βιβλίων τῆς
Π. Διαθήκης εἰς ἓνα τόμον, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη **Κανὼν τῆς Π. Δια-
θήκης**. Τέλος ὁ Ἐσδρας συνήθροισε τὸν λαὸν εἰς ἐπίσημον τελετὴν,
κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθησαν ὅλοι, ὅτι θὰ εἶναι πιστοὶ εἰς τὰς ἐντολάς
τοῦ Θεοῦ.

14. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τοὺς Ἕλληνας

(Α' Μακκαβαίων α', β' κ. ε., Β' Μακκαβαίων γ')

Διακόσια ὀλόκληρα ἔτη ἔμειναν ὑπὸ τοὺς Πέρσας οἱ Ἰουδαῖοι.
Ὅταν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος περὶ τὰ τέλη τοῦ 331 π.Χ. ἐπολέμει ἐναν-
τίον τῶν Περσῶν καὶ ἐπολιόρκει τὴν Δαμασκὸν καὶ τὴν Τύρον, ἔστειλεν
ἀντιπροσωπεῖαν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐζήτηε ὑποταγὴν. Ὁ Ἀρχι-
ερεὺς δὲν ἐδέχθη. Ἀργότερον ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἔφθασε πρὸ τῶν Ἱερο-
σολύμων.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὄχι μόνον ὑπετάγησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ
πομπῆς. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος συνεκινήθη ἐκ τῆς ὑποδοχῆς καὶ συνεπά-
θησεν αὐτούς. Ὅταν μάλιστα τοῦ ἐδειξαν τὴν προφητείαν τοῦ Προφή-
του Δανιήλ, ἡ ὁποία ἔλεγεν, ὅτι θὰ ἦτο ὁ καταλυτὴς τοῦ Περσικοῦ
κράτους, ἠὺχαριστήθη καὶ προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶν-
τος. Μετεχειρίσθη φιλικῶς τοὺς Ἰουδαίους καὶ αὐτοὶ πάλιν ἱκανοποιη-
μένοι ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Ἕλληνος Βασιλέως, κατετάγησαν εἰς
τὸν στρατὸν του καὶ τὸν ἐβοήθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡ Ἰουδαία πότε περιέ-
πιπτεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύπτου, πότε εἰς τὴν ἐξου-
σίαν τῶν Σελευκιδῶν τῆς Συρίας, διότι καθὼς γνωρίζομεν, οἱ διάδοχοι
τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐδιχάσθησαν.

Ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἐπὶ 100 ἔτη ἡ Παλαιστίνη ἔμει-
νεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πτολεμαίων, οἱ ὁποῖοι περιπειοῖθησαν πολὺ
τοὺς Ἰουδαίους.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν συνεκεντρώθησαν πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ προ-

ώδευσαν εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐτέλουν ἐλευθέρως τὰ τῆς λατρείας των καὶ ὠμίλου τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οὗτοι ὠνομάσθησαν Ἑλληνισταὶ Ἰουδαῖοι. Χάριν αὐτῶν μάλιστα ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος ὁ Β΄ ὁ Φιλᾶδελφος, διὰ τὴν ἐξυπηρετήσασθαι τὰς θρησκευτικὰς τῶν ἀνάγκας, διότι δὲν ἐγνώριζον οὗτοι τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, διέταξε νὰ γίνῃ μετάφρασις τῆς Π. Διαθήκης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἀνάλαβον τότε 72 σοφοὶ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζον καὶ τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ μετέφρασαν τὴν Π. Διαθήκην. Ἡ μετάφρασις αὕτη, καθὼς γνωρίζομεν, λέγεται μετάφρασις τῶν ἑβδομήκοντα καὶ γράφεται ὡς ἐξῆς: Μετάφρασις τῶν Ο΄. Εἶναι τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναγινώσκονται αἱ διάφοροι περικοπαὶ τῆς Π. Διαθήκης κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἀκολουθίας.

Μὲ αὐτὴν τὴν μετάφρασιν ἐγνώρισαν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ οἱ Ἑλλήνες καὶ αὕτη μετεφράσθη σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τῶν χριστιανικῶν λαῶν.

Ἀπὸ τοῦ 198 π.Χ. ἡ Ἰουδαία ὑπήχθη εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν Σελευκιδῶν. Κατ' ἀρχὰς ἡ ζωὴ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τοὺς Σελευκίδας ὑπῆρξε καλὴ. Πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου αὐτοῦ Ἀντιόχειαν.

Ἀργότερον ὅμως ἤρχισαν νὰ πιέζουν τοὺς Ἰουδαίους μὲ βαρυτάτους φόρους καὶ τὸ χειρότερον ἐξ ὅλων ἦτο, ὅτι ὁ Σέλευκος Δ΄ ὁ Φιλοπάτωρ ἀπεφάσισε νὰ ἀρπάσῃ καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἀπέστειλε τὸν ὑπουργόν του Ἡλιόδωρον, ὁ ὁποῖος εἰσῆλθε βίαιως εἰς τὸν Ναόν. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ κάμῃ τὸ κακὸν αὐτό, διότι Ἄγγελος Κυρίου ἐπλήρωσεν αὐτὸν μὲ ρομφαίαν φλογίνην καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς. Τότε ἐξήτησεν οὗτος συγχώρησιν καὶ ἐθεραπεύθη, ἐπέστρεψε δὲ χωρὶς νὰ ἀρπάσῃ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ναοῦ.

Ὁ διωγμὸς τῶν Σελευκιδῶν ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων ἔλαβε θρησκευτικὸν χαρακτῆρα. Οἱ Σελευκίδαι ἠθέλησαν νὰ κάμουν εἰδωλολάτραις ὅλους τοὺς Ἰουδαίους καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθησαν κάθε μέσον. Ἡ θρησκεία τῶν Ἰουδαίων διεφθάρη ἀπὸ τοὺς διαφόρους, οἱ ὁποῖοι ἀνελάμβανον τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως. Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐγιναν εἰδωλολάτραι. Ἄλλοι ὑπέστησαν ἥρωικῶς μαρτυρικὸν θάνατον καὶ τέλος ἄλλοι ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Σελευκιδῶν.

15. Οἱ Μακκαβαῖοι ✓

(Γ' Μακκαβαίων στ', Α' Μακαβ. β')

Μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν μαρτυρικὸν θάνατον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Σελευκιδῶν, ἦτο ὁ γέρον Ἑλεάζαρος καὶ οἱ ἑπτὰ παῖδες μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν.

Ὁ Ἑλεάζαρος ἦτο πιστὸς Ἰουδαῖος. Τοῦτον ἤθελον νὰ ἀναγκάσουν νὰ φάγη χοιρινὸν κρέας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπηγόρευεν ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Ἐὰν ἔτρωγε, τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν, ὅτι ὁ Ἑλεάζαρος ἠρνεῖτο τὴν Ἰουδαϊκὴν Θρησκείαν. Ὁ Ἑλεάζαρος ἠρνήθη νὰ φάγη. Τότε ὠδήγησαν αὐτὸν πρὸς τὸ μαρτύριον, εἰς τὸ ὁποῖον προσῆλθε μὲ χαρὰν μεγάλην. Καθ' ὁδὸν προέτρεπον αὐτὸν ἄνθρωποι τοῦ βασιλέως νὰ φάγη κρέας ἄλλο καὶ νὰ ὑποκριθῆ, ὅτι τρώγει κρέατα θυσῶν, **εἰδωλόθυτα**, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του. Ὁ Ἑλεάζαρος ὅμως μὲ θάρρος ἔλεγε: « Δὲν ἀξίζει εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἡλικίαν νὰ ὑποκριθῶ, διὰ νὰ ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων. Διότι καὶ ἂν ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ ἀποφύγω τὴν τιμωρίαν τοῦ Παντοκράτορος οὔτε ἐδῶ, οὔτε εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ».

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μαρτυρίου ἔλεγε: « Μόνον τὸ σῶμα μου πάσχει ἢ ψυχὴ μου ὅμως αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν, διότι πάσχω ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ». Τοιοῦτοτρόπως ἀπέθανεν ὁ γέρον πιστὸς εἰς τὸν Θεόν.

Ἄλλο ἀξιοθαύμαστον παράδειγμα θυσίας, χάριν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ὑπῆρξε τὸ μαρτύριον τῶν ἑπτὰ παιδῶν.

Ἀφοῦ συνελήφθησαν οὗτοι μετὰ τῆς χήρας μητρὸς των, προσήχθησαν εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ Ἀντίοχος προσεπάθησε νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν μὲ ἀπειλὰς καὶ δαρμούς. Τότε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς εἶπε: « Κάκιστε τῶν ἀνθρώπων, σὺ μὲν ἀφαιρεῖς τὴν ζωὴν ταύτην, ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς τοῦ κόσμου θὰ ἀναστήσῃ ἡμᾶς εἰς νέαν καὶ αἰωνίαν ζωὴν ».

Μὲ γεναιότητα ὅλοι ὑπέμειναν τὸ μαρτύριον. Ὄταν ἐπρόκειτο νὰ θανατωθῆ ὁ τελευταῖος, ὁ Ἀντίοχος εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του, νὰ πείσῃ τὸ τελευταῖον τῆς τέκνον, νὰ ἀρνηθῆ τὴν Ἰουδαϊκὴν Θρησκείαν διὰ νὰ ζῆσῃ. Ἡ ἡρώϊκὴ καὶ πιστὴ ἐκείνη μήτηρ ἐστράφη πρὸς τὸ τέκνον τῆς καὶ εἶπε: « τέκνον μου, παρατήρησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὁ

Θεός ἐδημιούργησεν ὅλα ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον καθὼς καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ μὴ φοβηθῆς τὸν δῆμιον· νὰ φανῆς ἀντάξιος τῶν ἀδελφῶν σου, διὰ νὰ σέ εὕρω μαζί των εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν ». Τότε ὁ νέος εἶπε πρὸς τοὺς δημίους: « Τί περιμένετε; Δὲν ὑπακούω εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ εἰς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον ».

Τέλος ἐμαρτύρησεν ὁ νέος καὶ μετ' ὀλίγον ἢ μῆτηρ του.

Τὸ μαρτύριον τοῦ γέροντος Ἐλεαζάρου καὶ τῶν ἐπτὰ παιδῶν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τὴν 1ην Αὐγούστου.

Ἄλλοι Ἰουδαῖοι, καθὼς εἶπομεν, ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Σελευκιδῶν. Τὸ σύνθημα τὸ ἔδωκεν περὶ τὸ 167 π.Χ. ὁ γέρον ἱερεὺς Ματθαθίας. Οὗτος μετὰ τῶν πέντε υἱῶν του ἠγανάκτησαν ἐκ τῆς καταπίεσεως αὐτῆς τῶν Σελευκιδῶν, ἔφυγον ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἤλθον εἰς τὴν πατρίδα των Μωδεῖν.

Ἀπὸ ἐκεῖ ἔφυγε μετὰ τῶν υἱῶν του εἰς τὰ ὄρη καὶ ἐκάλεσε καὶ ὄσους ἤθελον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Πολλοὶ συνηθροίσθησαν πλησίον του καὶ ὁ ἱερεὺς ἀγῶν ἤρχισε κατὰ τῶν Σελευκιδῶν. Μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὁ ἱερεὺς Ματθαθίας καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀγῶνος ὁ τριτότοκος υἱὸς του Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθησαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ Μακκαβαῖοι.

Οὗτος ἐνίκησε πολλάκις τὰ στρατεύματα τῶν Σελευκιδῶν ἂν καὶ ἦσαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἰδικά του. Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ μάχη, προπαρεσκευάζετο πάντοτε διὰ νηστείας καὶ προσευχῆς. Ἐντὸς δύο ἐτῶν ὁ Ἰούδας ἐκυρίευσεν τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡ πρώτη ἐργασία του ἦτο ἡ ἐπισκευὴ καὶ ἡ περιποίησις τοῦ Ναοῦ. Ἐώρτασε μεγαλοπρεπῶς τὰ ἐγκαίνια καὶ κατεσκευάσεν ὄχυρά τεῖχη γύρω ἀπὸ τὸν Ναόν, διὰ νὰ τὸν προφυλάττῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.

Μετὰ τὸν ἐνδοξον, εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, θάνατον τοῦ Ἰούδα, τὸν ἀγῶνα ἐξηκολούθησαν οἱ ἀδελφοὶ του.

Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν παρουσιάζονται καὶ αἱ δύο θρησκευτικαὶ αἱρέσεις, τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων. Οἱ Φαρισαῖοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν καλοί. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὰς πρώτας ἀρχὰς των καὶ κατήνησαν νὰ θεωροῦν τοὺς ἑαυτοὺς των ἀγίους. Ἐφρόντιζον νὰ τηροῦν τυπικῶς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἀλλ' οὐσιαστικῶς δὲν ἐτήρουν αὐτόν. Οἱ Σαδδουκαῖοι πάλιν δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν μετὰ θάνατον

ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν
Ἁγγέλων καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν.

Ἐπῆρχεν ἀκόμη καὶ ἡ αἵρεσις τῶν Ἑσσαίων. Οὗτοι ἦσαν μοναχοί.
Ἐξῶν ἄγαμοι αὐστηρότατον βίον. Ἀλλὰ προσηύχοντο εἰς τὸν Ἥλιον
καὶ εἶχον καὶ αὐτοὶ διαφόρους ἄλλας καινοτομίας εἰς τὴν θρησκείαν.

Σιγὰ σιγὰ ἡ θρησκεία κατέπεσε τελείως. Αἱ δύο τάξεις Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων ἀλληλομισοῦντο. Πότε ἐπεκράτουν οἱ πρῶτοι καὶ
πότε οἱ δεῦτεροι. Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἐξησθένησε τὸ κράτος καὶ ἡ δυ-
ναστεία τῶν Μακκαβαίων ἐβάδιζε πρὸς τὸ τέλος τῆς. Μεταξὺ τῶν τε-
λευταίων διαδόχων τῶν Μακκαβαίων, Ἰωάννου Ἰρκανοῦ τοῦ Β' καὶ
Ἀριστοβούλου τοῦ Β' ἤρχισεν ἐμφύλιος πόλεμος διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρ-
χιερέως. Καὶ οἱ δύο ἐκάλεσαν ὡς διαιτητὴν τὸν Ῥωμαῖον στρατηγὸν
Πομπήιον, ὁ ὁποῖος ἐζήτηε μίαν τοιαύτην εὐκαιρίαν. Ἐβάδισε λοιπὸν
οὗτος μετὰ τοῦ στρατοῦ του κατὰ τῆς Παλαιστίνης, τὴν ὁποίαν ἐκυ-
ρίευσε τὸ 63 π.Χ. καὶ ὑπεδούλωσε τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν
κράτος.

16. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους

Ὁταν ὁ Πομπήιος κατέλαβε τὴν Παλαιστίνην, τὴν πολιτικὴν ἐξουσί-
αν ἤσκει πλέον ὡς ἐπίτροπος τῶν Ῥωμαίων ὁ Ἀντίπατρος, Ἰου-
δαῖος κατὰ τὴν θρησκείαν κακὸς ὅμως καὶ διεφθαρμένος ἄνθρωπος. Μετ'
ὀλίγα ἔτη ὁ υἱὸς του Ἡρώδης ἐγένεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν βασιλεὺς καὶ κα-
τέσφαξεν ὅσους ἦσαν συγγενεῖς τῶν Μακκαβαίων καὶ αὐτὴν τὴν γυ-
ναῖκα του ἀκόμη ἐπειδὴ κατήγετο ἐξ αὐτῶν. Ὁ Ἡρώδης ἦτο μισητὸς
εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Αὐτὸς ἀκριβῶς ὁ Ἡρώδης εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος
ἐζήτηε νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅταν ἐπληροφορήθη παρὰ
τῶν Μάγων, ὅτι ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Αὐτὸς ἐφόνευσε
τὰς δέκα τέσσαρας χιλιάδας τῶν ἀθῶων νηπίων τῆς Βηθλεέμ, διὰ νὰ
φονευθῇ μετὰ αὐτῶν καὶ ὁ Χριστός.

Διῶριζε καὶ ἔπαυε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐτοποθέτει ἀνθρώπους ἰδι-
κοῦς του εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτό. Ἐκτύπησε τὸ Ἰουδαϊκὸν Συνέδριον καὶ
ἠθέλησε νὰ μεταβάλλῃ τὴν Ἁγίαν Πόλιν Ἱερουσαλὴμ εἰς κέντρον πο-
λυτελείας καὶ ἀμαρτίας.

Τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ κατεπραῦνθη, ἀφ' ὅτου ὁ Ἡρώδης ἀνοικοδόμη-
σε τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλὰ ἔτι πάλιν τὸ μῖσος ἐμεγάλωσε, διότι

φίσημα ηκε από τό ούποιο Εκαθευτίζης Πολιτικής

Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας
Ψηφιδωτὸν τῆς Μονῆς Δαφνίου (I A ' αἰὼν)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έθεσαν επάνω εις την κυρίαν θύραν του Ναου χρυσοῦν άετόν, σύμβολον τής Ρωμαϊκής κυριαρχίας.

Τò τέλος του Ηρώδου υπήρξεν οικτρόν. Έσάπισε ζωντανός. Δια διαθήκης, τò βασίλειον τής Παλαιστίνης, διένειμε μεταξύ των τριών υιών του, Αντίπα, Φιλίππου και Άρχελάου.

Πάντως ή ζωή των Ιουδαίων υπό τον Ρωμαϊκόν ζυγόν ήτο όπως και κατά την εποχήν των Πτολεμαίων. Έπαθον βεβαίως μεγάλας συμφοράς, αλλά απέκτησαν και αρκετά προνόμια.

Η Παλαιστίνη εκυβερνάτο υπό **Επιτρόπων ή Ηγεμόνων**, οι όποιοι εξηρτῶντο από τον έπαρχον τής Συρίας, ή όποία ήτο Ρωμαϊκή έπαρχία.

Εις τὰ Ιεροσόλυμα εγκατεστάθη μόνιμος στρατιωτική φρουρά, όνομαζομένη **σπειρα**.

Ένω κατ' αρχάς δέν επλήρωναν οι Ιουδαίοι φόρον προς τους Ρωμαίους, αργότερον κατηργήθη αυτό τò προνόμιον και ήρχισαν νά καταβάλλουν φόρους.

Τους φόρους ένοικίαζον πλούσιοι Ρωμαίοι, οι όποιοι ίδρουν τελωνεία εις διάφορα μέρη και διώριζον εισπράκτορας ή επιστάτας, οι όποιοι όνομάζοντο **τελώναι**. Αυτοί ήσαν κυριολεκτικῶς τύραννοι του λαου.

Η Ιερουσαλήμ κατέστη πόλις τής άμαρτίας. Έλάχιστοι Ιουδαίοι ήσαν οι άληθεϊς πιστοί, οι όποιοι άνέμενον την έλευσιν του Μεσσία. Δυστυχῶς οι περισσότεροι Ιουδαίοι άνέμενον τον Μεσσίαν ως εθνικόν αρχηγόν και κατακτητήν, ό όποιος θα επανίδρυν ισχυρόν τò Ιουδαϊκόν κράτος.

Αι άντιλήψεις αυται ειχον ως άποτέλεσμα νά μη έννοήσουν και νά μη πιστεύσουν οι πλείστοι Ιουδαίοι εις τον Χριστόν και νά παραμένουν ακόμη και σήμερα μακράν τής Χριστιανικής πίστewς.

Ο Ιησοῦς Χριστός, όπως θα γνωρίσωμεν και εις την Ιστορίαν τής τής Κ. Διαθήκης, ήλθεν ειρηνικός, πᾶος και ταπεινός, άκριβῶς την εποχήν αυτήν τής θρησκευτικῆς καταπτώσεως και τής ήθικῆς παρακμῆς των Ιουδαίων.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙ' ΑΛΛΩΝ
ΕΥΣΕΒΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

1. 'Ι ὠ β †

Εἰς τὴν Αὐσίτιδα χώραν ἔζη κάποιος ἄνθρωπος, ὀνομαζόμενος 'Ιῶβ, « ἀληθινός, ἀμεμπτός, δίκαιος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος », ὡς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή. Εἶχεν ἑπτὰ υἱούς καὶ τρεῖς θυγατέρας καὶ κτήματα καὶ ζῶα καὶ πλούτη ἄπειρα. Ἦτο εὐτυχὴς καὶ ἐδόξαζε καθημερινῶς τὸν Θεόν.

Τὴν εὐτυχιάν αὐτὴν ἐφθόνησεν ὁ διάβολος. Εἶπε, λοιπόν, εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ὁ 'Ιῶβ, εἶναι πιστὸς καὶ εὐσεβής, διότι ἔχει κάθε εὐτυχιάν, τὴν ὅποιαν δύναται νὰ ποθήσῃ ἀνθρώπου καρδία. Καὶ ὁ Θεός, ὁ ὅποιος εἶναι Παντογνώστης καὶ γνωρίζει τὰ πάντα, ἐγνώριζεν ὅτι ἡ πίστις τοῦ 'Ιῶβ ἦτο πραγματικὴ καὶ ὄχι φαινομενικὴ. Διὰ νὰ ἀποδείξῃ δὲ αὐτό, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν διάβολον νὰ πειράξῃ τὸν 'Ιῶβ, χωρὶς ὅμως νὰ θίξῃ τὴν υἰείαν καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ.

Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ὁ 'Ιῶβ ἐκάθητο εὐτυχὴς καὶ ἀμέριμος, ἔρχεται ἕνας ὑπηρέτης καὶ τοῦ λέγει:

— Λησται ἦλθον καὶ ἔκλεψαν τὰ βόδια καὶ τοὺς ὄνους καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ὑπηρέτας. Μόνος ἐγὼ ἐσώθην καὶ ἦλθον νὰ σοῦ ἀναγγείλω τὴν συμφοράν.

Δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμη, ὅταν ἄλλος ὑπηρέτης ἐφθασε τρέχων.

— Φωτιά ἐπесεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἔκαυσε τὰ πρόβατα καὶ τοὺς ποιμένας. Μόνος ἐγὼ ἐσώθην καὶ ἦλθον νὰ ἀναγγείλω τὸ κακόν.

Τὴν ἰδίαν ὥραν, τρίτος ὑπηρέτης ἐφώνησεν:

— Λησται ἤρπασαν τὰς καμήλους καὶ ἐφόνευσαν τοὺς ὑπηρέτας.

Και τέταρτος ἀγγελιαφόρος τὴν ἰδίαν ὥραν ἔφθανε, διὰ νὰ ἀναγγείλῃ καὶ νέαν συμφορὰν, μεγαλυτέραν αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἄλλας.

—“Ὅλα τὰ τέκνα σου, υἱοὶ καὶ θυγατέρες, ἔτρωγον καὶ ἔπινον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγαλυτέρου ἀδελφοῦ των. Δυνατὸς ἄνεμος ἔπνευσε καὶ ἔρριψε τὴν στέγην καὶ ὄλοι ἐτάφησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια.

Ἐσηκώθη τότε ὁ Ἰώβ, ἔσχισε τὸ ἔνδυμά του, εἰς ἔνδειξιν πένθους, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀφοῦ ἔπεσε μετὰ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, προσεκύνησε τὸν Θεόν, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ πίστις του καὶ ἡ ἐλπίς παρέμειναν σταθεραὶ καὶ εἶπε:

« Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὗτο καὶ ἐγένετο· εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας ».

Ὅταν εἶδεν ὁ διάβολος, ὅτι τόσαι συμφοραὶ συγχρόνως δὲν ἐκλόμισαν τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀνδρός, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Θεόν, νὰ πειράξῃ τὸν Ἰώβ καὶ εἰς τὸ ἴδιόν του τὸ σῶμα. Ὁ Θεός, διὰ νὰ ἀναδειχθῇ ἀκόμη λαμπρότερον ἢ πίστις τοῦ Ἰώβ, ἔδωκε τὴν ἄδειαν. Μόνον ἡ ζωὴ τοῦ Ἰώβ δὲν ἔπρεπε νὰ θιγῇ.

Φοβεραὶ πληγαὶ ἐκάλυψαν τότε τὸ σῶμα τοῦ Ἰώβ καὶ πόνοι φρικτοὶ τὸν ἐβασάνιζον. Μόνος, ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, ἔξυνε τὰς πληγὰς του μετὰ ὄστρακον διὰ νὰ ἀνακουφίζεταὶ ὀλίγον. Εἰς τὴν τόσῃν δυστυχίαν ἦλθον νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ πικροὶ λόγοι τῆς γυναικὸς του.

— Μέχρι πότε θὰ κάμνης ὑπομονήν; Ἐχασες τὰ πάντα, τέκνα, περιουσίαν, δόξαν, ὄνομα. Βλασφήμησε, λαιπὸν, τὸν Θεὸν καὶ ἄς ἀποθάνῃς.

Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Ἰώβ ἀπήντησεν:

« Ἴνα τι ὄσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας οὕτως; Εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑπέισομεν; » (ὑποφέρον).

Τὸν ἴδιον καιρὸν, τρεῖς φίλοι τοῦ Ἰώβ, βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, πληροφορηθέντες τὰς συμφορὰς τοῦ Ἰώβ, ἐκίνησαν ἀπὸ τὰς χώρας αὐτῶν καὶ ἦλθον νὰ παρηγορήσουν αὐτόν.

Ὅταν ἀντίκρυσαν τὴν τόσῃν αὐτοῦ δυστυχίαν, ἐστάθησαν ἀμίλητοι καὶ ἄφωνοι ἑπτὰ ἡμερόνυχτα.

Τέλος ἤνοιξε ὁ Ἰώβ τὸ στόμα του καὶ κατηράσθη τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη.

Τότε οί φίλοι του προσεπάθησαν νά τοῦ ἀποδείξουν ὅτι ἡ τόση του συμφορά εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἁμαρτιῶν του, αἱ ὁποῖαι ἐπέφερον τήν ὀργήν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰώβ ὅμως ἔλεγεν, ὅτι εἶναι ἄθῶος καί ὅτι καμμία ἁμαρτία του δέν ἦτο τόσον μεγάλη, διὰ νά ἐπισύρῃ τήν τρομεράν αὐτὴν τιμωρίαν. Οἱ φίλοι του ὅμως ἐπέμεναν νά τὸν ὀνομάζουν ἁμαρτωλόν.

Τότε ὁ Θεὸς ἐπεμβαίνει καί ἐν μέσῳ λαίλαπος καί νεφῶν λέγει, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δέν ἔχουν δικαίωμα νά συζητοῦν καί νά κρίνουν τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, διότι πολλάκις εἶναι ἀνίκανοι νά τὰς ἐνοήσουν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ρυθμίζει τὰ πάντα καί προνοεῖ περὶ πάντων, γνωρίζει τὸ ἀληθές συμφέρον τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι πρέπει ἀγογγύστως νά ὑποτάσσωνται εἰς τὸ θεῖον Του θέλημα. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰώβ μετενόησε, διότι κατηράσθη τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη, μετενόησαν δὲ καί οἱ φίλοι του, διότι τὸν ὠνόμασαν ἁμαρτωλόν. Καί ὁ Θεὸς ἀνταμειβῶν τὴν πίστιν καί τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ἰώβ ἀπήλλαξεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν καί ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἄλλους υἱοὺς καί θυγατέρας καί ποίμνια καί κτήματα καί πλοῦτη καί ἀγαθὰ διπλάσια ἀπὸ τὰ προηγούμενα.

Καί ἔζησεν ὁ Ἰώβ εὐτυχῆς, ἔτη πολλά « καί ἐτελεύτησε πρεσβύτερος καί πλήρης ἡμερῶν ». Διὰ τὰς ἀρετάς του ἐθεωρήθη ἅγιος καί ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὰς 6 Μαΐου.

Τὸ ὄνομα καί ἡ ἱστορία τοῦ Ἰώβ εἶναι γνωστά εἰς ὅλον τὸν κόσμον, "Ὅταν θέλωμεν νά εἴπωμεν, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος ἔχει μεγάλην ὑπομονήν. λέγομεν, ὅτι ἔχει Ἰώβιον ὑπομονήν.

Πρέπει, λοιπόν, νά ὑπομένωμεν εἰς τὰς θλίψεις. "Ὅπως ὁ χρυσὸς καθαρίζεται μέσα εἰς τὴν φωτιάν, τοιοῦτοτρόπως καί ὁ ἄνθρωπος ἐξαγνίζεται μὲ τὰς θλίψεις καί τὰς δοκιμασίας.

2. Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ +

(Λευκ. γ')

Κατὰ τὸ ἔτος 586 π.Χ. ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλωνῆς Ναβουχοδονόσορ ὁ Β', ἤλθε καί ἐπολιορκήσεν τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀποτέλεσμα τῆς πολιορκίας ἦτο ἡ νίκη τοῦ Ναβουχοδονόσορος καί ἡ αἰχμαλωσία χιλιάδων Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι δέσμοι μετεφέρθησαν εἰς τὴν Βαβυλωνά. Ἐἶχον περάσει ἄρκετὰ ἔτη εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν

ὁ Ναβουχοδονόσορ διέταξεν ἀξιωματικούς τῆς αὐλῆς του νὰ ἐκλέξουν νέους ὑγιεῖς καὶ ἠθικούς ἐκ τῶν καλυτέρων οἰκογενειῶν τῶν Ἰουδαίων, διὰ νὰ τοὺς προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ἐξέλεξαν λοιπὸν νέους, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ὁ Δανιήλ, ὁ Ἀνανίας, ὁ Ἀζαρίας καὶ ὁ Μισάχλ. Εἰς τοὺς νέους αὐτοὺς ἔδωσαν ὀνόματα βαβυλωνιακά. Ὀνόμασαν τὸν μὲν Δανιήλ Βαλτάσαρ, τοὺς τρεῖς δὲ ἄλλους Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγῶ.

Διέταξεν ἐπίσης ὁ βασιλεὺς νὰ ἐνδύσουν αὐτοὺς μὲ τὰ λαμπρότερα φορέματα καὶ νὰ δίδουν εἰς αὐτοὺς βασιλικὸν φαγητόν. Οἱ νέοι ὅμως οὐτοι, πιστοὶ εἰς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον καὶ φοβούμενοι τὸν Θεόν, δὲν ἤθελον νὰ τρώγουν ἀπηγορευμένα διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας φαγητά. Ἦθελον νὰ νηστεύουν καὶ ἔτρωγον μόνον ὕσπρια καὶ ἔπινον μόνον ὕδωρ. Ἐνεκα τῆς εὐλαβείας των ὁ Θεὸς ἠλόγει αὐτοὺς καὶ τὰ φαγητά ἐκέῖνα, ὅχι μόνον δὲν ἀδυνάτησαν αὐτοὺς, ἀλλὰ ἔκαμαν αὐτοὺς ἰσχυροὺς εἰς τὸ σῶμα. Ἡ δὲ πίστις των εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των ἔκαμιν αὐτοὺς ἰσχυροὺς εἰς τὴν ψυχὴν.

Τὴν πίστιν των αὐτῆν καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των ἀπέδειξαν εἰς μίαν κρίσιμον καὶ σπουδαίαν περίστασιν.

Ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ κατεσκεύασε πελωρίαν εἰκόνα του ἐκ χρυσοῦ. Ἔστειλε λοιπὸν ἀγγελιαφόρους εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κράτους καὶ διέταξε νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ὅλοι οἱ κατὰ τόπους ἄρχοντες καὶ ἡγεμόνες, διὰ νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς λαμπρᾶς εἰκόνας. Καὶ ὅταν ἡ ἡμέρα ἔφθασε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λαοῦ, εὐρίσκετο συγκεντρωμένον, κήρυξ μετέδωκε τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Ὅταν αἱ σάλπιγγες καὶ τὰ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα δώσουν τὸν σύνθημα, ὑποχρεοῦνται ἅπαντες, λαὸς καὶ ἄρχοντες πίπτοντες νὰ προσκυνήσουν τὴν εἰκόνα τὴν χρυσοῦν, τὴν ὁποίαν ἔστησεν ὁ Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς. Ὅστις θὰ ἠρνεῖτο, θὰ ἐρρίπτετο ζῶν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην.

Ἄλλ' οἱ τρεῖς Ἰουδαῖοι παῖδες, οἱ ὁποῖοι εἶχον διδαχθῆ νὰ λατρεύουν καὶ νὰ προσκυνοῦν τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν, δὲν ἐδειλίασαν πρὸ τῆς φοβερᾶς ἀπειλῆς, ἀλλὰ ἠρνήθησαν νὰ προσκυνήσουν τὴν χρυσοῦν εἰκόνα, διὰ νὰ μὴ παραβοῦν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

Μόλις ὁ βασιλεὺς ἐπληροφορήθη τὴν ἄρνησιν τῶν νέων, ὠργίσθη φοβερὰ καὶ διέταξε νὰ ὀδηγηθοῦν οἱ παῖδες ἐνώπιόν του. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἐκεῖνοι ἔμειναν σταθεροὶ εἰς τὴν πίστιν. Εἰς τὰς ἀπειλάς τοῦ βασι-

λέως ἀπήντησαν « ἐστὶ Θεὸς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς, ᾧ ἡμεῖς λατρεύομεν, δυνατὸς ἐξελέσθαι (νὰ λυτρῶσῃ) ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ».

Τότε ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ πυρακτωθῇ ἐπταπλασίως ἡ κάμιнос καὶ νὰ ριφθοῦν ἐντὸς αὐτῆς οἱ τρεῖς εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι παῖδες. Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη.

Παράξενον ὅμως ἀντὶ θρήνων καὶ κλαυθμῶν, γλυκεῖα μουσικὴ καὶ ἀρμονικὴ ψαλμωδία ἤκούετο ἐκ τῆς καμίνου. Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, διέκρινον ἐντὸς τῆς καμίνου τοὺς τρεῖς νέους ἐλευθέρους ἀπὸ τὰ δεσμά των νὰ προσεύχωνται καὶ τέταρτον νέον ἐν μέσῳ αὐτῶν λαμπρὸν καὶ ὠραῖον ὡς Ἄγγελον.

Πράγματι ἦτο Ἄγγελος, ὁ ὁποῖος τὴν φλόγα τοῦ πυρὸς, εἰς δρόσον μετέβαλεν.

Πρὸ τοῦ μεγάλου θαύματος, ὁ βασιλεὺς μετενόησε καὶ διέταξε νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἐξῆλθον τῆς καμίνου σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς.

Τότε ὁ βασιλεὺς ἀνεφώνησεν: « *Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τοῦ Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναγῶ, ὃς ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατο (ἔσωσε) τοὺς παῖδας αὐτοῦ* ». Ἔστειλε δὲ διαταγὴν εἰς ὅλον τὸ βασίλειον καὶ διέταξε νὰ σέβωνται πάντες τὸν Θεὸν τῶν τριῶν παίδων, ἄλλως θὰ τιμωροῦνται αὐστηρά, διότι ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι μέγας καὶ ἰσχυρὸς, « *ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν* ».

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ μέχρι θανάτου πίστις τῶν τριῶν παίδων, ἔσωσεν αὐτούς, ἐγνώρισε δὲ καὶ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν εἰς πολλοὺς ἄλλους.

Ἕμνος τῶν τριῶν Παίδων

(Ἐκ τοῦ Τριφδίου)

*« Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, ἄγγελοι Κυρίου, οὐρανοὶ Κυρίου, τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, ὕδατα πάντα τὰ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, πᾶσαι αἱ δυνάμεις Κυρίου, τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, ἥλιος καὶ σελήνη, ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, τὸν Κύριον.*

Εὐλογεῖτε, φῶς καὶ σκότος, νύκτες καὶ ἡμέραι τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, πᾶς ὄμβρος καὶ δρόσος, πάντα τὰ πνεύματα τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, πῦρ καὶ καῦμα, ψῦχος καὶ καύσων τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, δρόσοι καὶ νιφετοί, πάγοι καὶ ψῦχος τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, πάχραι καὶ χιόνες, ἀστραπαὶ καὶ νεφέλαι τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, γῆ, ὄρη καὶ βουνοὶ καὶ πάντα τὰ φνόμενα ἐν αὐτῇ,
τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, πηγαί, θάλασσα καὶ ποταμοί, κήτη καὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐν τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, εὐλογεῖτω Ἰσραὴλ τὸν Κύριον.
Εὐλογεῖτε, ἱερεῖς Κυρίου, δούλοι Κυρίου, τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων, ὅσοι καὶ ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, Ἀνανία, Ἀζαρία, καὶ Μισαήλ, τὸν Κύριον.

Εὐλογεῖτε, Ἀπόστολοι, προφῆται καὶ μάρτυρες Κυρίου τὸν Κύριον.

Εὐλογοῦμεν, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.

Τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν καὶ ὑπερψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τὸν Κύριον.

Τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ».

3. Ρ ο ὺ θ

(Ροῦθ)

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Κριτῶν, ἔζη εἰς τὴν Βηθλεὲμ ὁ Ἐλιμέλεχ μετὰ τῆς γυναικὸς του Νωεμὶν καὶ τῶν δύο υἱῶν του. Ἐπειδὴ ὁ μὼς ἐπῆλθε μεγάλη πείνα εἰς τὴν γῆν Χαναάν, ὁ Ἐλιμέλεχ παρέλαβε τὴν οἰκογένειάν του καὶ μετέβη εἰς τὴν χώραν Μωάβ. Ἐκεῖ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν, ἔμεινε δὲ ἡ Νωεμὶν μετὰ τοὺς υἱούς της, οἱ ὅποιοι ἐνυμφεύθησαν γυναῖκας Μωαβίτιδας, ὁ μὲν Μααλὼν τὴν Ὀρφά, ὁ δὲ Χελαιὼν τὴν Ροῦθ.

Μετὰ δέκα ἔτη, ἀπέθανον καὶ οἱ δύο υἱοὶ ἄτεκνοι. Τότε ἡ Νωεμὶν, ἐπειδὴ εἶχε παρέλθει καὶ ἡ πείνα, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς Χαναάν. Αἱ δύο νύμφαι της ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀκολουθήσουν, ἀλλὰ ἡ Νωεμὶν συνεβούλευσεν αὐτάς μετ' ἐπιμονὴν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς οἰκίας τῶν πατέρων των. Τότε ἡ Ὀρφά κλαίουσα ἀπεχαιρέτη-

σε τὴν πενθεράν της καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς της. Ἡ Ρούθ ὅμως δὲν ἐδέχθη νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς πενθερᾶς της καὶ εἶπεν: «ὅπου ἂν πορευθῆς, πορεύσομαι καὶ οὐ ἂν ἀλλισθῆς ἀλλισθήσομαι· ὁ λαὸς σου, λαὸς μου, καὶ ὁ Θεὸς σου Θεὸς μου· καὶ οὐ ἂν ἀποθάνῃς, ἀποθανοῦμαι, ἀκαεὶ ταφήσομαι.». Τόσον πολὺ ἠγάπα ἡ Ρούθ τὴν μητέρα τοῦ συζύγου της, ὥστε τὰ πάντα ἐδέχετο νὰ ὑποφέρῃ, διὰ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ αὐτὴν ἀβοήθητον καὶ μόνην εἰς τὴν γεροντικὴν της ἡλικίαν.

Συγκεκριμένη ἡ Νωεμὶν ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσιν τῆς Ρούθ, ἐδέχθη καὶ τὴν συνοδεύσῃ. Ἐφθασαν εἰς τὴν Βηθλεέμ. Ἐκεῖ, διὰ νὰ ἐξοικονομήσουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἔπρεπε νὰ ἐργασθοῦν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ. Ἡ Ρούθ, ἡ ὅποια ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι εὐλογημένη ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, πρόθυμα ἐδέχθη νὰ ἐργασθῇ εἰς τοὺς ἀγρούς. Μετέβαινε λοιπὸν εἰς τὰ κτήματα τοῦ πλουσίου Βοόζ, ὅπισθεν τῶν θεριστῶν καὶ συνέλεγε στάχεις, τοὺς ὁποίους ἄφηνον οὗτοι διὰ τοὺς πτωχοὺς, συμφώνως πρὸς ἐντολὴν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου.

Ὁ Βοόζ ἐπρόσεξε τὴν ἐργατικὴν καὶ σεμνὴν Ρούθ καὶ ὅταν ἐπληροφορήθῃ ὅτι ἦτο ἡ νύμφη τῆς Νωεμὶν καὶ ὅτι εἰργάζετο διὰ νὰ συντηρῇ καὶ τὴν πενθεράν της, τὴν ἐπλησίασε καὶ τῆς εἶπεν: «Θὰ μείνης νὰ ἐργάζεσαι μετὰς ἄλλας γυναῖκας εἰς τοὺς ἀγρούς μου. Θὰ ἔχῃς ὅλας τὰς ἀμοιβὰς τὰς ὁποίας λαμβάνουν καὶ αἱ ἄλλαι ἐργάτριαι.».

Ἡ Ρούθ, ἔσκυψε καὶ προσεκύνησε τὸν Βοόζ, διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της καὶ τὴν χαρὰν της. Ἐχάρη δὲ πολὺ καὶ ἡ Νωεμὶν, διότι ἡ Ρούθ θὰ εἰργάζετο εἰς τοῦ Βοόζ τὰ κτήματα.

Ὁ Θεὸς ὅμως ἠλόγησε περισσότερον τὴν Ρούθ διὰ τὴν ἀφοσίωσίν της καὶ τὰς ἀρετὰς της. Μετ' ὀλίγον ὁ Βοόζ ἐνυμφεῦθη τὴν Ρούθ, μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς πενθερᾶς της. Ἀπέκτησε δὲ υἱόν, ὅστις ὠνομάσθη Ὡβήδ, τοῦ ὁποίου υἱὸς ἦτο ὁ Ἰεσσαί, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθη ὁ Δαυὶδ. Ἀπὸ τὴν γενεάν τοῦ Δαυὶδ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Οὕτω ἡ Μωαβίτις Ρούθ, διὰ τὰς ἀρετὰς της, ἠξιώθη νὰ συγκαταλέγῃται μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ὅπου ἀναγράφεται ἡ γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ, ἀναφέρεται καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ρούθ ὡς ἐξῆς:

«...Βοόζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὡβήδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ὡβιδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα...».

4. Ἑσθήρ

(Ἑσθήρ)

Μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι ὡς αἰχμάλωτοι ὠδηγήθησαν εἰς τὴν Περσίαν καὶ ἔμενον ἐκεῖ, ἦτο καὶ ὁ Μαρδοχαῖος καὶ ἡ ὄρφανή ἀνεψιά του Ἑσθήρ.

Ὁ Μαρδοχαῖος εἶχεν ἐπιδείξει ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν εἰς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην, τοῦ ὁποίου τὴν ζωὴν ἔσωσεν, ἀποκαλύψας τὰς ἐγκληματικὰς προθέσεις δύο συνομωτῶν, τοὺς ὁποίους τυχαίως ἤκουσε νὰ σχεδιάζουν τὴν δολοφονίαν τοῦ βασιλέως. Ἡ πράξις αὐτὴ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μαρδοχαίου κατεγράφη εἰς τὸ βιβλίον τῶν σπουδαίων συμβάντων τοῦ βασιλείου.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἡ βασίλισσα Ἀστίν, ἐξώργισε τὸν βασιλέα, διότι δὲν ὑπήκουσε εἰς τὰς διαταγὰς του. Τοῦτο ἔθεωρήθη ὅτι ἀπετέλει κακὸν παράδειγμα, διὰ τὰς γυναῖκας τοῦ βασιλείου καὶ ἀπεφασίσθη ν' εὗρεθῇ ἄλλη βασίλισσα, ἱκανὴ νὰ ἐννοήσῃ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀξιώμα.

Συγκεντρώθησαν, λοιπόν, πολλοὶ νεάνιδες διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς βασιλίσσης, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ Ἑσθήρ. Ταύτην ἐξέλεξεν ὁ βασιλεὺς διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν σεμνότητά της.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἦλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ νὰ ἐτοιμασθῇ ἐπὶ ἓν ἔτος διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα. Εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπεσκέπτετο αὐτὴν συχνὰ ὁ Μαρδοχαῖος καὶ συνεβούλευεν αὐτήν. Τῆς συνέστησε δὲ νὰ κρύψῃ τὴν Ἰσραηλιτικὴν καταγωγὴν της, τὴν θρησκείαν της καὶ ὅτι ἦτο συγγενὴς του.

Μετὰ ἓν ἔτος ἐφόρεσεν ὁ βασιλεὺς τὸ στέμμα εἰς τὴν Ἑσθήρ καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν βασίλισσαν. Ἄν καὶ ἠξιώθη τοιαύτης τιμῆς, δὲν ἐλυσμύνησε ποτὲ ἡ Ἑσθήρ τὴν καταγωγὴν της καὶ τὸν Θεὸν τῶν πατέρων της.

Τοῦτο ἀπέδειξεν, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι διέτρεξαν φοβερὸν κίνδυνον.

Ἐνας κακὸς καὶ πονηρὸς αὐλικὸς, ὁ Ἀμάν, κατώρθωσε νὰ ἐξαπατήσῃ διὰ τῶν κολακειῶν του τὸν βασιλέα καὶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ὕψιστα τοῦ βασιλείου ἀξιώματα. Τόση δὲ ἦτο ἡ ματαιοδοξία του, ὥστε ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχεν ἀπὸ τὸν Ἀρταξέρξην, νὰ σταλῇ εἰς ὅλον τὸ κράτος διαταγή, νὰ προσκυνοῦν ὅλοι τὸν Ἀμάν.

Μόνος ὁ Μαρδοχαῖος, πιστὸς εἰς τὴν θεῖαν ἐντολὴν « *Κύριον τὸν*

θεόν σου προσκυνήσεις και αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις», ἤρνήθη νὰ προσκυνήσῃ τὸν Ἀμάν.

Ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο ὁ Ἀμάν, ὠργίσθη και ἐζήτηε τρόπον νὰ θανατώσῃ τὸν Μαρδοχαῖον και ἔλους τοὺς Ἰουδαίους.

Ἐσκέφθη λοιπὸν νὰ ἀποσπάσῃ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, διὰ τῆς ὁποίας θὰ κατεδικάζοντο ἅλοι οἱ Ἰουδαῖοι.

Κατηγόρησεν αὐτοὺς, ὅτι δὲν ὑπακούουν εἰς τὰς βασιλικὰς διατάγας και δίδουν κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους ὑπηκόους. Οὕτω ἐξώργισε τὸν βασιλέα, ὁ ὁποῖος ἐδέχθη ἀμέσως νὰ υπογράψῃ τὸ διάταγμα, τὸ ὁποῖον ὠρίζε τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἅλοι οἱ Ἰουδαῖοι ἔπρεπε νὰ θανατωθοῦν.

Μόλις ἐπληροφορήθη ὁ Μαρδοχαῖος τὴν μεγάλην συμφορὰν, ἣ ὁποία ἔμελλε νὰ πλήξῃ τοὺς συμπατριώτας του, ἔσχισε τὰ φορέματά του, ἐφόρεσε σάκκον, ἔθυσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στάχτην, ὅπως συνήθιζον οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν εἶχον πένθος και ἐκάθησε περίλυπος εἰς τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων. Εἰδοποίησε δὲ τὴν βασίλισσαν διὰ τὴν φοβερὰν διαταγὴν και παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν βασιλέα και νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τοὺς συμπατριώτας τῆς.

Ἀλλὰ διὰ νὰ παρουσιασθῇ κανεὶς εἰς τὸν βασιλέα δὲν ἦτο πρᾶγμα ἀπλοῦν. Ἐπρεπε νὰ ἔχῃ προσκληθῆ ἀπὸ τὸν βασιλέα, ἄλλως ἐκινδύνευε νὰ θανατωθῆ, ἔστω και ἂν ἦτο ἡ βασίλισσα.

Ἡ Ἐσθῆρ ὁμως ἠγάπα τοὺς συμπατριώτας τῆς και ἐπίστευεν εἰς τὸν Θεόν. Παρήγγειλε διὰ τοῦ Μαρδοχαίου εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ νηστεύσουν και νὰ προσευχηθοῦν ἅλοι εἰς τὸν Θεόν.

Ἀφοῦ και ἡ ἰδίᾳ ἐνήστευσε και προσηυχῆθη θερμῶς τρεῖς ἡμέρας, ἔλαβε θάρρος και παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα και ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ μεταβῆ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀμάν εἰς τὰ ἰδιαίτερα διαμερίσματά τῆς δι' ἐπίσημον γεῦμα. Ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη εὐχαρίστως.

Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀϋπνίαν. Ἐζήτησε τὸ βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον κατέγραφε τὰ σπουδαῖα γεγονότα και διέταξε νὰ τοῦ ἀναγνώσουν ἐξ αὐτοῦ. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἀνεγράφετο, ὅτι ὁ Μαρδοχαῖος ἀνεκάλυψε τὴν συνομωσίαν κατὰ τῆς ζωῆς του, ὁ βασιλεὺς ἠρώτησε, ποῖαν ἀμοιβὴν ἔλαβεν ὁ ξένος ἐκείνος διὰ τὴν σπουδαίαν αὐτὴν ὑπηρεσίαν του. Οἱ αὐλικοὶ ἀπήντησαν ὅτι δὲν τοῦ ἐδόθη καμμία ἀμοιβή.

Ἐνῶ ὁ βασιλεὺς ἐζήτηε πληροφορίας διὰ τὸν Μαρδοχαῖον, ἔφθασεν

εις την αυλήν ὁ Ἀμάν. Ἐκάλεσε τότε αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Εἰπέ μου, Ἀμάν, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἀποφασίσῃ νὰ τιμῆσῃ ἓνα ἄνθρωπον ἰδιαιτέρως, τί πρέπει νὰ κάμῃ;

Ἐκεῖνος ἀπεκρίθη « ἀσφαλῶς ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς τὸν ὁποῖον σκέπτεται ὁ βασιλεὺς νὰ τιμῆσῃ ». Ἀπήντησε λοιπὸν:

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πρέπει νὰ εἶναι ἐνδεδυμένος με φερέματα βασιλικά, νὰ κάθῃται ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως, εἰς δὲ τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς αὐλῆς ἀρχόντων νὰ ὀδηγῇ τὸν ἵππον του ἀνά τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως κράζων μεγαλοφώνως: Ἴδου πῶς ὁ βασιλεὺς τιμᾷ τοὺς ἐκλεκτούς του.

— Καλὴ εἶναι ἡ συμβουλὴ σου, — ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς. — Σοῦ ἀναθέτω λοιπὸν νὰ ἐνδύσῃς βασιλικά τὸν Ἰουδαῖον Μαρδοχαῖον καὶ νὰ περιφέρεις αὐτὸν ἐφιππον ἀνά τὴν πόλιν κρατῶν τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου. Αὕτη εἶναι ἡ διαταγὴ μου, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ.

Κεραυνόπληκτος ἔμεινεν ὁ Ἀμάν, ὅταν ἤκουσε τὴν διαταγὴν, ἠναγκάσθη ὅμως νὰ ὑπακούσῃ, διότι ἄλλως ἦτο χαμένος.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς τοῦ ἐπεφύλασσε καὶ ἄλλην τιμωρίαν μεγαλυτέραν.

Ὁ βασιλεὺς, τόσοσν ἠὺχαριστήθη εἰς τὸ γεῦμα ἀπὸ τὰς περιποιήσεις καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Ἐσθήρ, ὥστε τῆς ὑπεσχέθη νὰ τῆς παραχωρήσῃ οἰανδήποτε χάριν ἐζήτει, ἕως τὸ ἥμισυ τοῦ βασιλείου του.

Τότε ἡ Ἐσθήρ ἐπεκαλέσθη τὴν δικαιοσύνην καὶ ἐπιείκειαν τοῦ βασιλέως διὰ τὸ ἔθνος τῆς, ἀποκαλύψασα διὰ πρώτην φοράν τὴν ἐβραϊκὴν καταγωγὴν τῆς καὶ τὰ καταχθόνια καὶ φοβερὰ σχέδια τοῦ πανούργου καὶ κακοῦ Ἀμάν.

Οὗτος ἀντιληφθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐσύρετο πρὸς τῆς Ἐσθήρ καὶ παρεκάλει αὐτὴν νὰ δείξῃ εὐμένειαν καὶ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς καλέσας τοὺς φρουρούς, διέταξε νὰ κρεμασθῇ εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἀγγύνην, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐτοιμάσει αὐτός ὁ Ἀμάν, διὰ τὸν Μαρδοχαῖον. Ἀκόμη, ἠκύρωσε τὸ σκληρὸν καὶ ἄδικον διάταγμα τῆς καταδίκης τῶν Ἰουδαίων, τὸν δὲ Μαρδοχαῖον διώρισεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀμάν.

Τοιουτοτρόπως ὁ Θεὸς ἤμειψε τὸν πιστὸν Μαρδοχαῖον καὶ ἐτιμώρησε τὸν κακὸν Ἀμάν.

5. Ἰουδίθ

(Ἰουδίθ)

Περὶ τὸ ἔτος 350 π.Χ. οἱ Πέρσαι, ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραήλ, ἐπετέθησαν ἐναντίον τοῦ ἄλλου Ἑβραϊκοῦ βασιλείου, τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα.

Στρατηγὸς τῶν Περσῶν ἦτο ὁ περίφημος Ὀλοφέρνης, ὁ ὁποῖος κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως του, εἰσέβαλεν μὲ χιλιάδας στρατοῦ καὶ ἄρματα μάχης, εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα. Ἐλεηλάτει καὶ κατέστρεφεν ἐντελῶς τὰς πόλεις, σπείρων παντοῦ τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφὴν.

Τρομαγμένοι οἱ Ἰουδαῖοι, προσεπάθουν νὰ ἐπισκευάσουν τὰ τείχη τῶν πόλεων, οἱ δὲ γενναϊότεροι κατέλαβον τὰ στενά τῶν ὀρέων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ διήρχοντο οἱ ἐχθροὶ διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ λαὸς ἐνδεδυμένος φορέματα πένθους, προσήρχετο μὲ θρήνους εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ τοὺς σώσῃ.

Ὁ ἴδιος ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὁ Ἰωακείμ, περιήρχετο τὰς πόλεις, ἐνεθάρρυνε τὸν λαὸν καὶ προέτρπεν ὅλους νὰ πιστεύουν καὶ νὰ προσεύχωνται. Ὁ Θεός, ἔλεγε, δὲν θὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ καὶ πάλιν. Πολλάκις ἔσωσε τὸν λαόν μας. Καὶ τώρα μὲ τὴν προσευχὴν, θὰ νικήσωμεν τοὺς ἐχθρούς. Ἄρκεῖ νὰ ἔχωμεν πίστιν εἰς τὸν Θεόν.

Τὰ ἴδια ἔγραφε καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Βετυλούα καὶ συνεβούλευσεν αὐτοὺς μὲ κάθε θυσίαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν προέλασιν τοῦ Ὀλοφέρνηου.

Ὅταν ἐπληροφόρηθη τοῦτο ὁ Ὀλοφέρνης, διέταξε νὰ πολιορκηθῇ ἡ πόλις καὶ νὰ κυριευθῇ.

Ἡ ἀντίστασις ὅμως τῶν κατοίκων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὅλα τὰ μέσα ἀπέβαινον μάταια.

Τότε, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς κατοίκους νὰ παραδοθῶν, κατέστρεψε τὴν πηγὴν καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὑδρεύετο ἡ πόλις. Τὸ μέτρον τοῦτο ὑπῆρξεν ἀποτελεσματικόν. Οἱ κάτοικοι, κουρασμένοι καὶ ἐξηγνημένοι ἀπὸ τὴν πολιορκίαν, ἤρχισαν νὰ ὑποφέρουν τρομερὰ ἀπὸ τὴν ἄλλειψιν ὕδατος. Πολλὰ παιδιὰ καὶ γέροντες ἀπέθανον καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐναπομείναντες ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθῶν.

Τὴν κρίσιμον αὐτὴν ὥραν ἐστάθη εἰς τὸ μέσον μία ὥραία, εὐσεβῆς καὶ φιλόπατρις γυναῖκα, ἡ Ἰουδίθ, χήρα τοῦ Μανασσῆ.

— "Αρχόντες, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ παραδώσῃτε τὴν πόλιν. Ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος ἔσωσε μὲ θαύματα τοὺς πατέρας μας εἰς παρομοίας περιστάσεις, θὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ τώρα. "Ἄς ἔχωμεν πίστιν εἰς Αὐτὸν.

Τὰ λόγια αὐτὰ ἔδωσαν θάρρος εἰς ὅλους. "Ἐπειτα ἡ Ἰουδιθ συνέχισεν:

— Σεῖς ὑπερασπισθῆτε μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τὴν πόλιν. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ θὰ συναντήσω τὸν Ὀλοφέρνην.

Αὐτὰ εἶπεν ἡ Ἰουδιθ καὶ ὅλοι ὑπήκουσαν. Ἐκείνη, ἀφοῦ πρῶτον προσηυχῆθη θερμῶς εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα της, ἐξῆλθε τῆς πόλεως μὲ μίαν μόνον πιστὴν δούλην καὶ ἐβάδισε πρὸς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Εἰς τοὺς φρουρούς, οἱ ὁποῖοι τὴν συνέλαβον, εἶπε νὰ τὴν ὀδηγήσουν εἰς τὸν Ὀλοφέρνην, διότι εἶχε νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ μερικὰ μυστικά, τὰ ὁποῖα θὰ τὸν ἐβοήθουν νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν.

"Ὅταν τὴν παρουσίασαν εἰς τὸν στρατηγόν, τοῦ εἶπε:

— Μισῶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ θέλω νὰ καταστραφῶν. Θὰ σοῦ γνωρίσω τὰ μυστικά τους καὶ τοιοιτοτρόπως θὰ γίνῃς κύριος τῆς Βετυλούα. Διὰ νὰ πιστεύσῃς ὅτι λέγω τὴν ἀλήθειαν, κράτησέ με ὡς δούλην.

Ὁ Ὀλοφέρνης ἐπίστευσεν εἰς τοὺς λόγους τῆς Ἰουδιθ καὶ ἀφοῦ τὴν ἐκράτησεν εἰς τὸ στρατόπεδον, τῆς ἐπέτρεψε νὰ κυκλοφορῇ ἐλευθέρως ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἡ Ἰουδιθ μίαν νύκτα, ἐνῶ ὁ Ὀλοφέρνης ἐκοιμᾶτο, τὸν ἐφόνευσεν. Ἐπειτα ἀνενόχλητος, ἐπέρασε τὸ στρατόπεδον καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Βετυλούα. Ὅταν οἱ Πέρσαι ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ των, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἔφυγον.

Τοιοιτοτρόπως, χάρις εἰς τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν πίστιν τῆς Ἰουδιθ, ἐσώθη ἡ πόλις ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ οἱ κάτοικοι της ἀπὸ τὴν σφαγὴν.

6. Τ ω β ῖ τ

(Τωβίτ)

Ο Τωβίτ ἐγεννήθη εἰς Θίσβην τῆς Ἰουδαίας. Ἀνετράφη ὑπὸ τῆς μάμμης του Δεββώρας, ἡ ὁποία τοῦ ἐδίδαξε νὰ εἶναι εὐσεβὴς καὶ ἀκριβὴς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων του. Ὅταν ἔγενεν ἄνδρας, ἐνυμφεῦθη τὴν Ἄνναν καὶ ἀπέκτησεν υἱόν, τὸν Τωβίαν.

"Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων ἐνίκησε τοὺς Ἰουδαίους, μεταξύ

τῶν αἰχμαλώτων, τοὺς ὁποίους ὠδήγησεν εἰς Νινευί, ἦτο καὶ ὁ Τωβίτ μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐνῶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἐλησμόνησαν τὴν πάτριον θρησκείαν, ὁ Τωβίτ ὄχι μόνον ἔμεινε πιστός, ἀλλὰ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἐβοήθει τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καὶ ἔθαπτε τὰ σώματα ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐφόνευεν ὁ βασιλεὺς, παρὰ τὴν ἀντίθετον αὐτοῦ διαταγὴν, διότι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ὥριζε, νὰ μὴ μένουσιν ἄταφα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν.

Κάποτε ὅμως ὁ Τωβίτ ἔχασε αἰφνιδίως τὸ φῶς του. Τυφλὸς πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐργασθῆ. Τὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας ἀνέλαβεν ἡ σύζυγός του Ἄννα, ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ ἐργάζεται. Ἄλλὰ δὲν ἦτο ἀρκετὸς ὁ μισθὸς αὐτῆς διὰ τὴν συντήρησίν των καὶ αἱ στερήσεις αὐτῶν ἦσαν μεγάλαι. Τότε ὁ Τωβίτ ἐνεθυμήθη, ὅτι, τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο πλούσιος, εἶχε δανείσει χρήματα πολλὰ εἰς τὸν συγγενῆ του Γαβαήλ, ὁ ὁποῖος διέμενεν εἰς Ράγους τῆς Μηδίας. Ἐκάλεσε λοιπὸν τὸν υἱὸν του Τωβίαν καὶ τοῦ εἶπε νὰ πορευθῆ εἰς Ράγους, διὰ νὰ ζητήσῃ τὰ χρήματα ἀπὸ τὸν Γαβαήλ. Συγχρόνως, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μήπως ἀποθάνῃ, ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του Τωβίαν τὰς τελευταίας του συμβουλὰς. Τοῦ εἶπε νὰ τιμᾷ πάντα τὴν μητέρα του καὶ νὰ μὴ λυπηθῆ ποτὲ αὐτήν. Νὰ εἶναι δίκαιος καὶ ἐλεῆμων. Νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἀνθρώπους « ὁ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσης... ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι καὶ ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμνοῖς... ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει Κύριον τὸν Θεὸν καὶ παρ' αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ ὁδοὶ σου εὐθεῖαι γένωνται ». Ὁ Τωβίας ἤκουσε μὲ προσοχὴν τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρὸς του καὶ ὑπεσχέθη νὰ τηρῆ αὐτὰς καθ' ὅλην τὴν ζωὴν του. Ἐδέχθη δὲ εὐχαρίστως νὰ μεταβῆ εἰς Ράγους. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ εὕρῃ κάποιον ἔμπειρον καὶ πιστὸν ὁδηγόν, διότι ἡ χώρα τῆς Μηδίας εὐρίσκετο μακρὰν καὶ ἦτο ἄγνωστος εἰς τὸν Τωβίαν. Ἐξῆλθε λοιπὸν τῆς οἰκίας διὰ νὰ εὕρῃ ὁδηγόν, ὅτε συνήντησε πρὸ τῆς θύρας ἄνδρα, τοῦ ὁποίου ἡ μορφή καὶ τὸ παράστημα τοῦ ἐπροξένησαν ἐντύπωσιν. Οὗτος ἐδέχθη εὐχαρίστως νὰ συνοδεύσῃ τὸν Τωβίαν. Ὁ νέος αὐτὸς ἦτο ὁ Ἄγγελος Ραφαήλ, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀπέστειλε διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν Τωβίαν.

Ὁ Ἄγγελος δὲν ἐφάνέρωσε ποῖος ἦτο. Εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται Ἄζαρις, υἱὸς τοῦ Ἀνανία, συνεφώνησε μάλιστα καὶ τὴν ἀμοιβὴν του.

ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀγγέλου καὶ τὰς εὐχὰς τῶν συγκεκλινημένων γονέων του ἀνεχώρησεν ὁ Τωβίας.

Μετὰ ὀλόήμερον πορείαν ἐφθασαν πλησίον τοῦ ποταμοῦ Τίγριτος

καὶ ἐστάθησαν διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν καὶ νὰ λουστοῦν. Μόλις ὅμως ὁ Τωβίας εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὕδωρ, μέγας ἰχθύς ἐφάνη ἐρχόμενος πρὸς αὐτόν. Ὁ Ἄγγελος τότε τοῦ ἐφώνησε νὰ συλλάβῃ αὐτόν καὶ νὰ τὸν σύρῃ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Ὅταν αὐτὸ ἐγίνε, τοῦ εἶπε νὰ φυλάξῃ τὴν χολήν καὶ τὴν καρδίαν, διότι ὁ καπνὸς αὐτῶν εἶναι φάρμακον καὶ μάλιστα διὰ τὴν τύφλωσιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Τὴν ἐπομένην ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ραγουήλ, ὅπου ὁ Τωβίας κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἄγγελου ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Σάρραν. Ὁ δὲ Ραφαήλ, κατὰ παράκλησιν τοῦ Τωβία, μετέβη εἰς Ράγους τῆς Μηδίας καὶ ἔλαβε ἐκ τοῦ Γαβαήλ τὰ χρήματα.

Τέλος ἐπέστρεψαν μὲ τὴν Σάρραν εἰς Νινευί, ὅπου μὲ ἀγωνίαν ἀνεμῶν αὐτὸν οἱ γονεῖς του. Μόλις ἡ μήτηρ ἐγνώρισεν αὐτὸν μακρόθεν, ἔσπευσε νὰ ἀναγγεῖλῃ τοῦτο εἰς τὸν Τωβίτ, ὁ ὁποῖος καίτοι τυφλὸς ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ του. Ἐνηγκαλίσθη τοῦτον εὐθὺς ὁ υἱὸς του καὶ ἔχρισε τοὺς τυφλοὺς ὀφθαλμοὺς του μὲ τὴν χολήν. Παρευθὺς οἱ ὀφθαλμοὶ ἠνοιχθήσαν καὶ εἶδεν ὁ Τωβίτ τὸν υἱὸν του καὶ ἠλόγησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν θεραπείαν του.

Μετὰ ταῦτα ἐχάλεσαν τὸν ξένον, ἵνα λάβῃ τὸν συμφωνηθέντα μισθόν. Ἄλλ' ἐκεῖνος εἶπεν: « Ἐγὼ εἰμὶ Ραφαήλ, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγίων Ἀγγέλων, οἱ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἀγίων καὶ εἰσπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ Ἁγίου ». Ἐγὼ ἀνέφερον εἰς τὸν Θεὸν τὸν Ἁγίον, τὰς προσευχὰς σου, τὰς καλὰς σου πράξεις καὶ ἐλεημοσύνας. Καμμία ἀπὸ τὰς πράξεις αὐτὰς δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τώρα μὲ ἀπέστειλε διὰ νὰ σὲ θεραπεύσω καὶ σὲ βοηθήσω εἰς τὴν δυστυχίαν σου.

Ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ, ὁ Τωβίτ καὶ ὁ υἱὸς του, ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὸν φόβον των. Ἄλλ' ὁ Ἄγγελος εἶπε πάλιν « μὴ φοβεῖσθε, εἰρήνη ὑμῖν ἔσται· τὸν δὲ Θεὸν εὐλογεῖτε εἰς τὸν αἰῶνα... καὶ γράφατε πάντα τὰ συντελεσθέντα εἰς βιβλίον ». Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ Ἄγγελος ἐχᾶθη.

Ὁ Τωβίτ ἐζῆσε τὰ ὑπόλοιπα, μετὰ τὴν θεραπείαν, ἔτη τῆς ζωῆς του, ποιῶν ἐλεημοσύνας καὶ φοβούμενος τὸν Κύριον.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ

1. Οί Προφήται

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Σολομῶντος, τὸ Ἰσραηλιτικὸν βασίλειον ἤρχισε νὰ παρακμάζη. Εἰς αὐτὸ συνετέλεσεν ἡ διαίρεσις τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ δημιουργία δύο βασιλείων, τοῦ ἑνὸς μὲ Βασιλέα τὸν υἱὸν τοῦ Σολομῶντος Ροβοάμ καὶ τοῦ ἄλλου μὲ Βασιλέα τὸν δοῦλον τοῦ Σολομῶντος Ἰεροβοάμ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, συνέβη ἕν σπουδαιότατον γεγονός. Ἐνεφανίσθησαν πολλοὶ ἐμπνευσμένοι Προφῆται.

Παλαιότερον εἶχον προφητεύσει τὰ μέλλοντα γεγονότα μεγάλοι ἄνδρες, ὅπως ὁ Νῶε, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Σαμουὴλ κλπ. Αὐτὴν ὅμως τὴν ἐποχὴν ἐμφανίζονται περισσότεροι.

Προφήτης εἶναι κυρίως ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν προλέγει τὰ μέλλοντα. Προφῆται ὅμως ἐλέγοντο καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἐδίδασκον τὸν λαὸν νὰ ἀκολουθῇ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

Ἔργον δηλαδὴ τῶν Προφητῶν ἦτο νὰ διδάσκουν τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν, νὰ ἀναχαιτίζουσι τὸν λαὸν ἀπὸ τὸν κατήφορον τῆς ἁμαρτίας, νὰ κηρύττουσι μετάνοιαν, νὰ ἀποδεικνύουσι εἰς τὸν λαόν, ὅτι ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος ἦτο προπαρασκευαστικὸς τοῦ νέου Νόμου, τοῦ μέλλοντος νὰ ἔλθῃ Μεσσίου.

Οἱ Προφῆται ἐκήρυττον εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰς πλατείας, τὰς αὐλὰς τοῦ Ναοῦ καὶ εἰς στιγμὰς ἀνάγκης καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βασιλεῖς.

Οἱ Προφῆται διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς **τοὺς μείζονας** (δηλ. τοὺς μεγάλους) καὶ **τοὺς ἐλάσσονας** (δηλαδὴ τοὺς μικροὺς). Ἡ ὀνομασία αὐτὴ καὶ ἡ κατάταξις προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἕκτασιν τῶν συγ-

Ὁ Προφήτης Ἡλιὸς
Φορητὴ εἰκὼν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος (*Βυζαντινὸν Μουσεῖον*)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γραμμαμάτων των. Σπουδαῖοι καὶ ὀνομαστοὶ Προφῆται ἦσαν καὶ ὁ Ἡλίας ὁ Θεσβίτης καὶ ὁ μαθητὴς του Ἑλισσαῖος. Οἱ δύο οὗτοι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ δωδεκαπρόφητον, διότι δὲν ἀφῆκαν συγγράμματα. Μείζονες Προφῆται εἶναι: ὁ Ἡσαΐας, ὁ Ἱερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ, καὶ ὁ Δανιήλ. Ἐλάσσονες εἶναι: ὁ Ὡσηέ, ὁ Ἀμώς, ὁ Μιχαίας, ὁ Ἰωήλ, ὁ Ὀβδιού, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Ναούμ, ὁ Ἀββακούμ, ὁ Σοφονίας, ὁ Ἀγγαῖος, ὁ Ζαχαρίας καὶ ὁ Μαλαχίας.

2. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας

(Ἡσαΐας)

Εἰς ἐκ τῶν Καλυτέρων προφητῶν εἶναι ὁ Ἡσαΐας. Ἐζήσεν ὀκτακόσια ἔτη πρὸ Χριστοῦ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Ἦτο πολὺ μορφωμένος καὶ εὐφυής. Ἐκ τοῦ γάμου του ἀπέκτησε δύο υἱούς.

Μίαν ἡμέραν ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἶδε τὸν Θεὸν ὡς ὄραμα, καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ γύρω του οἱ Ἄγγελοι ἔψαλλον: « Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος, Κύριος Σαβαὼθ πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ ».

Εἰς ἐκ τῶν Ἀγγέλων ἐπλησίασε τὸν Ἡσαΐαν, ἐκαθάρισε τὰ χεῖρά του, διὰ νὰ εἶναι ἄξιος νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ προφητικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν.

« Τίνα ἀποστείλω καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τούτον; »

« Ἰδοὺ ἐγὼ εἰμί· — ἀπήντησεν ὁ Ἡσαΐας — ἀπόστειλόν με ».

« Πορεύθητι — εἶπεν ὁ Ἄγγελος — καὶ εἶπὸν τῷ λαῷ τούτῳ· ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσίν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσι καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς ».

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἔλεγε πρὸς τὸν Ἡσαΐαν, ὅτι ἔπρεπε νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν λαὸν μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν, διότι φοβερὰ κακὰ ἐπερίμεναν αὐτοὺς ἐὰν δὲν μετενόουν.

Καθὼς γνωρίζομεν, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχον διχασθῆ τὰ βασίλεια, ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του. Οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευον εἰς ψευδεῖς θεοὺς καὶ

ἡ θρησκεία τῶν Ἰουδαίων εἶχε καταστήσει θρησκεία μόνον τῶν τύπων καὶ τῶν τελετῶν.

Ὁ Ἡσαΐας ἐλυπεῖτο διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν καὶ ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ κηρύξῃ καὶ νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ λαοῦ. Δι' αὐτὸ διαρκῶς ἔλεγεν:

— Ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ λατρεύητε Αὐτὸν μὲ τὰ χεῖλη σας, ἀλλὰ μὲ τὴν καρδίαν σας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν κατάπτωσιν καὶ πολλαὶ ἄλλαι κακίαι ἐβασίλευον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡσαΐου. Οἱ ἄρχοντες ἦσαν ἄδικοι. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἐγωῖσταί. Ἡγάπων τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς ἐπιδείξεις.

Ὁ Ἡσαΐας μὲ τὰ κηρύγματα ἐφώναζε καὶ ἐπανελάμβανεν.

— Οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἔχουν αἱ θυσίαι τὰς ὁποίας προσφέρετε εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς δὲν θέλει τὰς νηστείας σας καὶ τὰς ἐορτὰς σας, ἀφοῦ ἡ ζωὴ σας εἶναι ἁμαρτωλὴ. Μετανοήσατε, καθαρῶσατε τὰς ψυχὰς σας καὶ ἀποβάλετε τὴν πονηρίαν. Μάθετε νὰ κάμετε τὸ καλὸν καὶ νὰ βοηθήτε τὴν χήραν καὶ τὸ ὄρφανόν. Μετανοήσατε καὶ ἐξομολογηθῆτε καὶ ὁ Θεὸς θὰ σᾶς συγχωρήσῃ. Ἐὰν κάμετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ θὰ εὐτυχήσετε. Ἐὰν δὲν κάμετε τὸ θέλημά Του σᾶς περιμένουν σκληραὶ τιμωρίαι.

Ὁ Ἡσαΐας προεφήτευσεν πολλοὺς πολέμους καὶ αἰχμαλωσίας καὶ καταστροφάς, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν ἀργότερον. Μὲ αὐστηρὰν φωνὴν ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ βασιλέως καὶ τὸν συνεβούλευσεν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη ἡ φωνὴ του καὶ συμφοραὶ ἤλθον εἰς τὸν λαόν.

Ὁ Ἡσαΐας θεωρεῖται ὡς ὁ « μεγαλοφωνότατος » τῶν Προφητῶν καὶ ὡς « **Εὐαγγελιστὴς προφήτης** », διότι προεφήτευσεν τόσον ζωηρῶς τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, ὥστε νομίζει κανεὶς, ὅτι εἶδε τὰ γεγονότα ὁ ἴδιος ὁ Προφήτης. Προεφήτευσεν, δηλαδή, ὅτι ὁ Σωτὴρ θὰ ἐγεννᾶτο ἐκ Παρθένου, ὅτι θὰ ὠνόμαζον αὐτὸν Ἐμμανουήλ, ὅτι θὰ ἦτο Θεὸς σοφὸς καὶ δυνατός, θὰ ἔκρινε μὲ δικαιοσύνην τὸν ταπεινὸν καὶ τὸν πτωχόν, θὰ ἔσωζε τοὺς ἁμαρτωλοὺς, θὰ ἠλευθέρωνε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ θὰ ἔφερνε τὴν εἰρήνην. Τέλος μὲ τὸν Σταυρικὸν τοῦ θάνατον θὰ ἔσωζε τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Ὁ Ἡσαΐας ἀπέθανε μαρτυρικῶς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλέως Μανασσῆ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν παράδοσιν, τοῦ ἀπέκοψε τὰ διάφορα μέλη τοῦ σώματός του μὲ πριόνι ξύλινον, διὰ νὰ ἀποθάνῃ ἀργὰ ἀργὰ καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ὑποφέρῃ περισσότερον. Ὁ Ἡσαΐας εἶναι ἅγιος τῆς Ἐκ-

κλησίας μας και εορτάζεται εις τὰς 9 Μαΐου. Μερικαὶ ἀπὸ τὰς προφητείας του περὶ τοῦ Σωτῆρος εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ἡ ἐκ παρθένου γέννησις τοῦ Σωτῆρος

« Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ἡμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανου-ήλ » (Ἑσ. ζ' 14).

Ὁ Σωτὴρ, ἄρχων εἰρήνης

« ... ὅτι παιδίον ἐγενήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὄμον αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βου-λῆς ἄγγελος... ἐγὼ γὰρ ἄξω εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑ-γείαν αὐτῶν· μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον » (Ἑσ. θ' 6).

Περὶ τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος

« ... Οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῶν οὐδὲ δόξα· καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος δὲ κάλλος· ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλείπον παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· ἀνθρώπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μα-λακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογί-σθη. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν δονῶνται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτόν ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἐν κακώσει. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν... ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναν-τίον τοῦ κείροντος αὐτόν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα· ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἰρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον » (Ἑσ. νγ' 2-5).

3. Ὁ προφήτης Ἰερεμίας

(Ἰερεμίας)

Ο Προφήτης Ἰερεμίας συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν μεγάλων Προ-φητῶν. Ἐξῆσεν ἐξακόσια ἔτη πρὸ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλ. τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Παλαιστίνην.

Είχε μεγάλην πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα. Ἦθελε νὰ βλέπῃ τὸν λαὸν νὰ τηρῇ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὸ προφητικὸν ἀξίωμα, ὅταν ἤτο ἀκόμη νέος. Ἴδου πῶς ὁ ἴδιος ὁ Ἱερεμίας διηγεῖται τὴν πρόσκλησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός :

« Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με· πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελεῖν ἐκ μητρὸς ἡγίακά σε, προφήτην εἰς ἔθνη τέθεικά σε » (Ἱερεμ. α', 5).

Αὐτοὶ οἱ λόγοι σημαίνουν τὰ ἑξῆς :

« Σὲ γνωρίζω πρὶν ἀκόμη σὲ πλάσω εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς σου καὶ πρὶν γεννηθῆς σὲ προώρισα νὰ γίνῃς προφήτης μου ».

Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Ἱερεμίας ἀπήντησε μὲ ταπεινοφροσύνην :

« Ὡ Δέσποτα Κύριε, ἐγὼ εἶμαι νέος ἀκόμη καὶ δὲν γνωρίζω νὰ ὀμιλῶ ».

« Θὰ εἶμαι μαζί σου ὅπου σὲ ἀποστέλλω — ἀπήντησεν ὁ Θεός —. Ἴδου σοῦ ἔδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου. Σὲ κατέστησα σήμερον Προφήτην εἰς τὰ ἔθνη ».

Ὁ Ἱερεμίας ἤρχισεν ἀμέσως νὰ προφητεύῃ. Προανήγγειλε τὴν καταστροφὴν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, ὡς τιμωρίαν Θεοῦ διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. Κατέγραψε τὰς προφητείας του καὶ ὁ λαὸς ἐδιάβαζε μὲ προσοχὴν αὐτάς. Κάποτε διὰ νὰ κάμῃ μεγαλύτεραν ἐντύπωσιν ἢ προφητεία του περὶ τῆς δουλείας, ἢ ὁποία ἀνέμενε τὸν λαόν, ἐνεφανίσθη δημοσίᾳ μὲ ἀλυσίδας εἰς τὸν λαμόν. Ἦλεγχε μὲ θάρρος τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ, διότι ἐθεώρει αὐτοὺς ὑπαιτίους τῆς καταστροφῆς. Ὁ Ἱερεμίας πολλάκις ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ συνεβούλευσε τὸν ἀσεβῆ βασιλέα Σεδεκίαν, ἀλλ' ἐκεῖνος ὄχι μόνον δὲν ἤκουεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν περιέπαιζεν. Αἱ τιμωρίαι ὅμως δὲν ἤργησαν νὰ ἔλθουν καὶ νὰ ἐπαληθεύσουν οἱ λόγοι τοῦ Προφήτου. Ἐβδομήκοντα ὀλόκληρα ἔτη, καθὼς γνωρίζομεν, ἔμειναν αἰχμάλωτοι οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Πολλοὺς διωγμοὺς καὶ φυλακίσεις ὑπέστη ὁ Ἱερεμίας, διότι εἶχε τὸ θάρρος νὰ κηρύττῃ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐπάνω εἰς τὰ ἑρείπια τῆς ἐνδόξου πόλεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔχυσε πικρὰ δάκρυα ὁ μέγας αὐτὸς Προφήτης μαζί μὲ τὸν καλὸν διοικητὴν τῆς Παλαιστίνης Γοδολίαν καὶ τὸν μαθητὴν του Βαρούχ. Ὑπάρχει

ἀκόμη τὸ μικρὸν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐπιγράφεται **Θρήνοι** τοῦ Ἱερεμίου καὶ ἐν ἄλλο, ἡ **ἐπιστολὴ** πρὸς τοὺς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλώτους, εἰς τὸ ὁποῖον συμβουλεῖται αὐτοὺς νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν.

Αἱ προφητεῖαι του, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον βιβλίον τῆς Π. Διαθήκης.

Ὁ Ἱερεμίας προεφήτευσεν ἐπίσης ὅτι θὰ ἔλθουν ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς θὰ ἀνεγείρῃ « νέον Ἰσραήλ » διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ φέρῃ εἰς τὸν κόσμον νέαν ζωὴν.

Ἐφρονέθη πιθανῶς εἰς Αἴγυπτον, διότι ἤλεγχε τοὺς συμπατριώτας του διὰ τὴν ἀρνησιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Τὴν μνήμην του ἐορτάζομεν τὴν 1ην Μαΐου.

Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Θρήνων τοῦ Ἱερεμίου

(Κεφ. Γ' 25 - 39)

Ὑποταγὴ εἰς τὸ θεῖον θέλημα *

- 25 Ὁ Κύριος εἶναι ἀγαθὸς εἰς τὸν ἐλπίζοντα εἰς αὐτόν,
εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐκζητεῖ αὐτόν.
- 26 Εἶναι καλὸν νὰ περιμένῃ τις ἡσύχως
βοήθειαν ἀπὸ τὸν Κύριον.
- 27 Εἶναι καλὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον νὰ βαστάξῃ τὸν ζυγὸν εἰς τὴν νεότητά του.
- 28 Ἄς κάθῃται μόνος ἐν σιωπῇ
ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτοῦ.
- 29 Ἄς βάλῃ τὸ στόμα του εἰς τὸ χῶμα,
ἴσως ὑπάρξῃ ἐλπίς.
- 30 Ἄς προσφέρῃ τὴν παρειὰν του εἰς τὸν ραπιστήν,
ὡς χορτασθῇ με ὄνειδισμόν.

* Ἀθ. Χαστούπη: Μετάφρασις διωρθωμένου Ἑβρ. Κειμένου. Ἐκ τῆς Π. Διαθήκης. Σελ. 751. Ἐκδ. Σ. Δημητράκου 1955.

- 31 Διότι ὁ Κύριος δὲν θὰ ἀπορρίπτῃ
αὐτὸν διὰ παντός.
- 32 καὶ ἂν θλίψῃ,
θὰ δείξῃ συμπάθειαν κατὰ τὸ πλούσιον ἔλεός του·
- 33 διότι δὲν θλίβει ἑκουσίως
οὔτε πικραίνει τοὺς ἀθρώπους.
- 34 Ἡ συντριβὴ ὑπὸ τοὺς πόδας
ὄλων τῶν δεσμίων τῆς χώρας,
- 35 ἡ στέρησις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀθρώπου
ἐνώπιον τοῦ Παντοδυνάμου,
- 36 ἡ ἀδικία ἀθρώπου κατὰ τὴν δίκην του,
εἶναι πράγματα, τὰ ὅποια δὲν θέλει ὁ Κύριος.
- 37 Τίς δύναται νὰ εἶπῃ τι, καὶ νὰ γίνῃ,
χωρὶς νὰ προστάξῃ ὁ Κύριος;
- 38 Ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ὑψίστου
δὲν ἐξέρχονται τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ;
- 39 Περὶ τίνος δύναται νὰ παραπονεθῇ ὁ ἀθρώπος;
Ἄς γίνῃ κυρίαρχος τῶν ἁμαρτιῶν του!

Ἡ αὐτὴ περικοπὴ κατὰ μετὰφρασιν τῶν Ο'

- 25 Ἀγαθὸς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτόν, ψυχὴ ἢ ζητήσῃ αὐτόν ἀγα-
θόν.
- 26 καὶ ὑπομενεῖ καὶ ἡσυχάζει εἰς τὸ σωτήριον Κυρίου.
- 27 Ἀγαθὸν ἀνδρὶ ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ.
- 28 Καθήσεται κατὰ μόνας καὶ σιωπήσεται, ὅτι ἤρην ἐφ' ἑαυτοῦ.
- 30 Δώσει τῷ παίοντι αὐτόν σιαγόνα, χροτασθήσεται ὄνειδισμῶν.

- 31 "Οτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπόσεται Κύριος.
- 32 "Οτι ὁ ταπεινώσας οἰκτειρήσει κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔλεους αὐτοῦ.
- 33 "Οτι οὐκ ἀπεκρίθη ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ καὶ ἐταπεινώσεν υἱὸς ἀνδρός.
- 34 Τοῦ ταπεινώσαι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντας δεσμίους γῆς,
- 35 τοῦ ἐκκλῖναι κρίσιν ἀνδρός, κατέναντι προσώπου Ὑψίστου,
- 36 καταδικάσαι ἄνθρωπον ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν Κύριος οὐκ εἶπε.
- 37 Τίς οὕτως εἶπε καὶ ἐγενήθη; Κύριος οὐκ ἐνετείλατο.
- 38 Ἐκ στόματος Ὑψίστου οὐκ ἐξελεύσεται τὰ κακὰ καὶ τὸ ἀγαθόν;
- 39 Τί γογγύσει ἄνθρωπος ζῶν, ἀνῆρ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ;

4. Ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ

(Ἰεζεκιήλ)

Ο προφήτης Ἰεζεκιήλ ἔζησε πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, πιθανῶς περὶ τῷ 597 π.Χ. Μετεφέρθη καὶ αὐτὸς αἰχμάλωτος εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ προφητικὸν ἄξιωμα. Εἶδεν ἐν ὄραματι τὸν Θεὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου καὶ ἤκουσε τοὺς ἑξῆς λόγους:

« Υἱὲ ἀνθρώπου, ἐξαποστέλλω ἐγὼ σε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ, τοὺς παραπικραίνοντάς με, οἵτινες παρεπίκρανάν με, αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει Κύριος· ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν καὶ γνῶσονται ὅτι προφήτης εἶ σὺ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου μὴ φοβηθῆς αὐτοὺς μηδὲ ἐκστῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν... ». (Ἰεζεκιήλ β', 3-6).

Προεῖδε τὴν τελικὴν κατάλυσιν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων. Ὅπως ὁ Ἰερεμίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας εἰργάσθη καὶ ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἰεζεκιήλ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν

εργάσθη και ἐκήρυξεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Τὸ βιβλίον του, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς προφητείας καὶ τὰ κηρύγματα, προτρέπει τοὺς Ἰουδαίους νὰ κάμουν ὑπομονὴν διὰ τὰ παθήματά των καὶ λέγει, ὅτι τὰ παθήματα αὐτὰ θὰ ἐξαγνίσουν αὐτοὺς διὰ τὰς ἀμαρτίας των. Κηρύττει εἰς αὐτοὺς νὰ μετανοήσουν καὶ ὑπόσχεται, ὅτι θὰ ἐλευθερωθοῦν καὶ προλέγει τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσοῦ.

Τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ἐφάνερωσε πρὸς τὸν Ἰεζεκιήλ ὁ Θεὸς δι' ὄραματος. Μετέφερον αὐτὸν εἰς κοιλάδα, ὅπου ἦσαν ξηρὰ ὀστᾶ ἀνθρώπων καὶ προέτρεψεν αὐτὸν νὰ διατάξῃ τὰ ὀστᾶ νὰ ἀποκτήσουν σάρκα καὶ νὰ λάβουν ζώην.

Πράγματι αὐτὸ καὶ συνέβη. Τὸ ὄραμα αὐτὸ ἐσήμαινεν ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα, ὅπως ἀκριβῶς τὰ ὀστᾶ ἔλαβον ζώην.

Ὁ Ἰεζεκιήλ προεῖπεν, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι παγκόσμιος.

Ὁ Προφήτης οὗτος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 570 π.Χ. Τὴν μνήμην του ἐορτάζομεν τὴν 23ην Ἰουλίου.

Τὸ ὄραμα περὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα ἀναγινώσκεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας κατὰ τὸν ἕρθρον τοῦ Μ. Σαββάτου, μόνις οἱ χριστιανοὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν Νκὸν ἐκ τῆς περιφορᾶς τοῦ Ἐπιταφίου.

Ὅραμα τῶν ξηρῶν ὀστῶν· ἀναβίωσις τοῦ Ἰσραὴλ ὡς ἔθνους

« Καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι Κύριος καὶ ἔθηκέ με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου, καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστῶν ἀνθρώπων· καὶ περιήγαγέ με ἐπ' αὐτὰ κυκλόθεν κύκλω, καὶ ἰδοὺ πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπῳ τοῦ πεδίου, ξηρὰ σφόδρα. καὶ εἶπε πρὸς με· νῆ ἀνθρώπου, εἰ ζήσεται τὰ ὀστέα ταῦτα; καὶ εἶπα· Κύριε Κύριε, σὺ ἐπίστη ταῦτα· καὶ εἶπε πρὸς με· προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς· τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ, ἀκούσατε λόγον Κυρίου. τάδε λέγει Κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις· ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα καὶ ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκα, καὶ ἐκτενώ ἐφ' ὑμᾶς δέρμα καὶ δώσω πνεῦμα μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε· καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος. καὶ ἐπροφήτευσα καθὼς ἐνετείλατό μοι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐμὲ προφητεῦσαι καὶ ἰδοὺ σεισμός, καὶ προσήγαγε τὰ ὀστᾶ ἐκάτερον πρὸς

τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ. καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπ' αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο, καὶ ἀνέβαιναν ἐπ' αὐτὰ δέσμα ἐπάνω, καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐπ' αὐτοῖς. καὶ εἶπε πρὸς με· προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα, προφήτευσον, νιὲ ἀνθρώπου, καὶ εἰπὸν τῷ πνεύματι· τάδε λέγει Κύριος· ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθὲ καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους, καὶ ζησάτωσαν. καὶ ἐπροφήτευσα καθότι ἐνετείλατό μοι· καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα καὶ ἔζησαν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν, συναγωγὴ πολλὴ σφόδρα. καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς με λέγων· νιὲ ἀνθρώπου, τὰ ὁσὰ ταῦτα πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ἐστὶ, καὶ αὐτοὶ λέγουσι· ξηρὰ γέγονε τὰ ὁσὰ ἡμῶν, ἀπόλωλεν ἡ ἐλπίς ἡμῶν, διαπεφωνήκαμεν. διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπὸν πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει Κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίγω τὰ μνήματα ὑμῶν καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος ἐν τῷ ἀνοίξαι με τοὺς τάφους ὑμῶν τοῦ ἀναγαγεῖν με ἐκ τῶν τάφων τὸν λαόν μου. καὶ δώσω πνεῦμα μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος· λελάληκα καὶ ποιήσω, λέγει Κύριος » (Ἰεζ. λζ', 1 - 14)

5. Ὁ προφήτης Δανιὴλ +

(Δανιὴλ)

Ο Δανιὴλ ἐπίσης συγκαταλέγεται. μεταξύ τῶν μεγάλων Προφητῶν. Οὗτος κατεῖχε μεγάλα κυβερνητικὰ ἀξιώματα καὶ ἤσκησε τὸ προφητικὸν του ἔργον μεταξύ τῶν ἐπισήμων. Πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Βαβυλωνίων καὶ ἀργότερον τῶν Περσῶν ἀπέδειξε τὸ ψεῦδος τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἐνός καὶ μόνοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Τὸ βιβλίον ποὺ περιέχει τὰς προφητείας καὶ τὰ ὄράματά του περιλαμβάνεται εἰς τὴν Π. Διαθήκην.

Ὁ Δανιὴλ ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ χάρισμα νὰ ἐρμηνεύῃ ὄνειρα καὶ ἄλλα αἰνίγματα, ὅπως ὁ Ἰωσήφ.

Οὗτος ἀπὸ μικρὸς εἶχε μεταφερθῆ αἰχμάλωτος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ μετὰ τῶν γνωστῶν μας τριῶν παίδων προσελήφθη εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἐμορφώθη καταλλήλως καὶ ἔλαβε σπουδαῖα ἀξιώματα.

Εἰς τὸν βασιλεῖα Ναβουχοδονόσορα τὸν Β' ἐξήγησεν ἐν σπουδαῖον ὄνειρον. Ὁ βασιλεὺς εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του ὑψηλὸν ἄγαλμα μὲ κεφαλὴν

χρυσῆν, στήθος καὶ βραχίονας ἀργυροῦς, κοιλίαν καὶ μηρούς χαλκοῦς, κνήμας σιδηρᾶς καὶ τοὺς πόδας μέρος μὲν ἀπὸ σίδηρον, μέρος δὲ ἀπὸ πλόν. Εἷς μέγας λίθος ἐκύλισεν ἕξαφνα ἐκ τοῦ πλησίον ὄρους, ὁ ὁποῖος κατέρριψε καὶ συνέτριψε τὸ ἄγαλμα καὶ ἐξηφάνισεν ὅλα τὰ ὑλικά, ἐνῶ ὁ λίθος ἔγινεν ὄρος καὶ κατέλαβεν ὅλην τὴν γῆν.

Ὁ Δανιὴλ ἐξήγησεν ὡς ἕξῃς τὸ ὄνειρον:

Ἡ χρυσῆ κεφαλὴ ἦτο ἡ βασιλεία τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τὸ ἀργυροῦν μέρος τοῦ ἀγάλματος ἦτο ἡ κυριαρχία τῶν Περσῶν ἐπὶ τοῦ Βαβυλωνιακοῦ Κράτους, τὸ χαλκοῦν ἦτο ἡ κατάκτησις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τὸ σιδηροῦν ἡ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία διηρημένη εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν κράτος. Ὁ λίθος ἦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τοῦ ὁποῖου ἡ βασιλεία θὰ ἐξηπλοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Πράγματι ὅλα αὐτὰ συνέβησαν.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν κυρίαρχοι ἦσαν οἱ Μῆδοι, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Δαρεῖος διώρισε τὸν Δανιὴλ γενικὸν ἐπιθεωρητὴν τῶν διοικητῶν τοῦ Κράτους. Ἡ μεγάλη αὐτῆ τιμὴ ἔκαμε ἄλλους ἀξιωματικούς τοῦ κράτους νὰ φθονήσουν τὸν Δανιὴλ καὶ ἐσκέφθησαν ἕνα τρόπον διὰ νὰ φονεύσουν αὐτόν. Εἰσηγγήθησαν λοιπὸν εἰς τὸν Δαρεῖον νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα καὶ νὰ διατάσῃ, ὅπως ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ὅλοι οἱ ὑπῆκοοι τοῦ κράτους μὴ ζητήσουν τίποτε οὔτε ἀπὸ τὸν Θεόν, οὔτε ἀπὸ ἄνθρωπον παρὰ μόνον ἀπὸ τὸν βασιλέα. Ὁ Δανιὴλ ὅμως τρεῖς φορὰς τὴν ἡμέραν προσηύχετο καὶ ἐζήτει ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅ,τι ἐνόμιζε πρέπον. Ἐνῶ λοιπὸν οὗτος προσηύχετο συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του καὶ κατηγγέλθη εἰς τὸν Βασιλέα. Ὁ Δαρεῖος διέταξε τότε νὰ ριφθῇ ὁ Δανιὴλ ἐντὸς τοῦ λάκκου τῶν λεόντων. Τὰ ἄγρια ὅμως θηρία δὲν ἐπέιραζον διόλου τὸν ἅγιον Προφῆτην. Ἄγγελος Κυρίου ἐφύλαττεν αὐτόν. Ὁ Δαρεῖος ἐπληροφορήθη τὸ θαῦμα, ἠλευθέρωσε τὸν Δανιὴλ καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν λάκκον τοὺς ἐχθρούς του. Ἐξέδωκεν ἐπίσης διαταγὴν νὰ σέβωνται ὅλοι τὸν Θεὸν τοῦ Δανιὴλ.

Ὁ Δανιὴλ προσεφῆτευσεν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσία. Ὠνόμαζε τὸν Χριστὸν « Ἰὸν τοῦ ἀνθρώπου », διότι εἶδε τὸν Κύριον ἐν ὄραματι ὡς ἄνθρωπον. Προεῖπεν ἀκόμη ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ ἐσταυρώνητο 490 περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διατάγματος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν τειχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ (453 π.Χ.) ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος.

Ἀπέθανεν εἰς βαθύτατον γῆρας. Τὴν μνήμην του ἐορτάζομεν εἰς τὰς 17 Δεκεμβρίου.

Τροπάριον τῶν τριῶν Παίδων καὶ τοῦ Δανιήλ

Ἦχος δ'

« Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα! Ἐν τῇ πηγῇ τῆς φλογός, ὡς ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως, οἱ ἅγιοι τρεῖς παῖδες ἠγάλλοντο· καὶ ὁ Προφήτης Δανιήλ, λεόντων ποιμὴν, ὡς προβάτων, ἐδείκνυτο. Ταῖς αὐτῶν ἰκεσίας, Χριστὲ ὁ Θεός, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν ».

6. Οἱ ἐλάσσονες Προφῆται

α') Ὁσηὲ

Ο προφήτης Ὁσηὲ ἦτο υἱὸς Βεερέθ τινος. Ἐζήσεν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα. Ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἦτο πολὺ μορφωμένος, διότι ἐγνώριζεν καλῶς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἰσραὴλ, τὸ δὲ βιβλίον του εἶναι ἀξιολόγον καὶ ἐξ ἐπόψεως λογοτεχνικῆς.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἐνουμφεύθη τὴν Γῶμερ, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε τρία τέκνα. Ὁ Προφήτης συνήθιζε νὰ ἐπισκέπτεται τὰ Ἰσραηλιτικὰ ἱερὰ καὶ μάλιστα κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς, ὅποτε πρὸς τὰ συγκεντρωμένα πλήθη ἀπήγγειλε τὰς προφητείας του.

Μὲ ποῖον τρόπον ὁ Ὁσηὲ ἐκλήθη εἰς τὸ προφητικὸν ἀξίωμα δὲν γνωρίζομεν. Τὸν Προφήτην αὐτὸν ἐνδιαφέρει πολὺ ἡ θρησκευτικὴ κατάστασις, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κηρύγματός του. Ὁ Ὁσηὲ ὀργίζεται διότι ὁ λαὸς λατρεύει τὰ εἰδῶλα καὶ κηρύττει ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρείας μὲ δύναμιν καὶ θάρρος. Προεφήτευσεν, ὅτι ὁ Σωτὴρ θὰ προέλθῃ ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Δαυὶδ. Μέσα εἰς τὴν ὠραίαν προφητείαν του εὐρίσκομεν τὴν ὠραίαν διδασκαλίαν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ζητεῖ ἀγάπην ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ ὄχι θυσίας.

Ἄγαπή καὶ ὄχι θυσίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ' 1 — 6 *

Ὁ λαὸς Ι) Ἐμπρὸς ἄς ἐπιστρέψομεν εἰς τὸν Θεόν, διότι αὐτὸς ἐσπάραξε καὶ θὰ μᾶς θεραπεύσῃ, ἐπλήρωσε καὶ θὰ μᾶς ἐπιδέσῃ.

* Β α σ. Β ἑ λ λ α: « Ἐρμηνεία Π. Διαθήκης. Τὸ δωδεκαπρόφητον » Ἐκδ. Ἀστέρος, Ἀθῆναι 1947.

2) Μετά δύο ημέρας θά μᾶς ἀναζωογονήσῃ, κατὰ τὴν τρίτην θά μᾶς ἐγειρήσῃ καὶ θά ζήσωμεν ἐνώπιόν του.

3) Ἐὰν προσπαθῆσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεόν. Ἐὰν τὸν ἀναζητήσωμεν, θά τὸν εἰδῶμεν καὶ θά ἔλθῃ τότε εἰς ἡμᾶς ὡς βροχή, ὡς νερό, τὸ ὅποῖον εὐφραίνει τὴν γῆν.

Ὁ Θεός :

- 4) Τὶ νὰ σοῦ κάμω Ἐφραΐμ,
τὶ νὰ σοῦ κάνω Ἰούδα!
Ἡ ἀγάπη σας εἶναι νεφύδιον προῶνόν,
ὡς δρόσος, ἢ ὅποια ταχέως παρέχεται.
- 5) Ἀνήγγειλα διὰ τῶν προφητῶν,
ἐγνωστοποίησα διὰ τῶν λόγων τοῦ στόματός μου
- 6) ὅτι ἀγάπην ἐπιθυμῶ καὶ ὄχι θυσίας,
γνώσιν Θεοῦ καὶ ὄχι ὀλοκαντώματα.

β') Ἀμὼς

Ὁ προφήτης Ἀμὼς ἐζήσῃ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα π.Χ. Πατὴρ τούτου ἦτο ἡ Θεοκόα, μικρὰ πόλις τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Κατὰ τὸ ἐπάγγελμα ὁ Ἀμὼς ἦτο ποιμὴν. Ἴσως εἶχεν ἰδικὰ του ποιμνία. Ἦτο ἐπίσης καλλιεργητὴς συκομορεῶν. Ἐν τούτοις εἶχε μόρφωσιν καὶ κρίσιν. Αἱ προφητεῖαι του εἶναι γεγραμμέναι εἰς ὠραίους στίχους.

Ἐκλήθη εἰς τὸ προφητικὸν ἀξίωμα, διὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραήλ.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προφητικῆς του δράσεως ὁ Θεὸς δι' ὀράσεως γνωρίζει εἰς αὐτὸν τὴν ἐπερχομένην καταστροφὴν εἰς τὸ Ἰσραήλ. Μία ἀκρις ἀναφαίνεται ἐν ὀράσει κατατρώγουσα ὅλην τὴν χλόην τῆς γῆς Ἰσραήλ. Ἐντρομος ὁ Προφήτης, ἀλλὰ καὶ πλήρης ἀγάπης πρὸς τὸν λαόν, παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ τὸν λαόν του. Πράγματι ἡ καταστροφὴ δὲν ἐπέρχεται. Ἄλλ' ὁ λαὸς δὲν μετανοεῖ. Δευτέρα καὶ τρίτη ὄρασις ἀναγκάζουν τὸν Προφήτην νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν καὶ νὰ κηρύξῃ πρὸς τὸν λαόν, ἀλλὰ ὁ λαὸς μένει ἀμετανόητος καὶ ἡ καταστροφὴ ἐπέρχεται.

Ὁ Ἄμώς προεφήτευσεν, ὅτι κατὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου θὰ ἐγένετο σκότος καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ ἀναστηθῆ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.

Ἴδου οἱ λόγοι τῆς προφητείας του:

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η', 9 — 10 *

9) Καὶ θὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην — λόγος τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ— θὰ κάμω νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος ἐν τῇ μεσημβρίᾳ, καὶ θὰ ἐπιφέρω σκότος εἰς τὴν γῆν ἐν πλήρει ἡμέρᾳ.

10) καὶ θὰ μεταβάλω τὰς ἐορτάς σας εἰς θοῆνον, καὶ πάντα τὰ ἄσµατά σας εἰς κοπετόν, καὶ θὰ κάμω νὰ φορέσετε ὄλοι περὶ τὴν ὄσφν σάκκον καὶ ὄλοι τὴν κόµην νὰ ἀποκόψητε. Τὸ ὄλον θὰ εἶναι θοῆνος μονογενοῦς, τὸ δὲ τέλος ὡς ἡμέρα πικρά.

γ') Μιχαίας

Εζησε κατὰ τὸν Η' αἰῶνα π.Χ. Ἡ διδασκαλία του στρέφεται ἐναντίον τῶν διεφθαρμένων ἀνωτέρων τάξεων τῆς ἐποχῆς του. Καὶ αὐτὸς ἦτο ποιµὴν. Συµπαθεῖ πολὺ τὰς καταπιεζοµένας καὶ πτωχὰς τάξεις. Εἰς τὰς προφητείας του ἀναφέρει, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ γεννηθῆ ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Χριστὸς ὑπῆρχε πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων.

Εἰς ἐν σημεῖον τῆς προφητείας του ὁμιλεῖ διὰ τὴν νέαν Ἰερουσαλήµ, διὰ τὴν νέαν δηλαδὴ θρησκείαν, τὴν ὁποίαν θὰ ιδρύσῃ ὁ Χριστὸς.

Ἡ νέα Ἰερουσαλήµ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ', 1 — 4 **

- 1) Κατὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας
θὰ εἶναι τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ
θεμελιωµένον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὄρέων
καὶ ὑψηλὸν ὑπὲρ τὰ βουνά,
λαοὶ δὲ πρὸς αὐτὸ θὰ τρέχουν
καὶ θὰ πορεύονται ἔθνη πολλὰ λέγοντα:

* Β α σ. Β ἐ λ λ α: Ἐνθ' ἀνωτέρω.

** Ἐνθ' ἀνωτέρω.

- 2) Ἐμπρός ἃς ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ
καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ,
διὰ τὰ μᾶς διδάξῃ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ
καὶ βαδίσωμεν εἰς τὰς τρίβους αὐτοῦ,
διότι ἐκ τῆς Σιών θὰ προέλθῃ διδασκαλία
καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ.
- 3) Τότε θὰ κρίνῃ μεταξὺ λαῶν πολλῶν
καὶ θὰ δικάσῃ μεταξὺ ἐχθρῶν ἰσχυρῶν
τότε θὰ μεταβάλλουν τὰ ξίφη των εἰς ἄροτρα
καὶ τὰ δόρατά των εἰς δρέπανα.
Δὲν θὰ ὑψώνῃ ἔθνος κατ' ἄλλου ἔθνους τὸ ξίφος
Οὐδὲ θὰ ἐξασκοῦνται πλέον εἰς τὸν πόλεμον.
- 4) Ἀλλ' ἕκαστος θὰ καθίσῃ ὑπὸ τὴν ἄμπελόν του
καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν του, χωρὶς κανεὶς τὰ τὸν τρομάξῃ.
Τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ εἶπε ταῦτα.

δ') Ἰωήλ

Ο προφήτης Ἰωήλ ἦτο υἱὸς τοῦ Βαθουήλ καὶ ἐζήσε τὸν Θ' αἰῶνα π.Χ. Αἱ προφητεῖαι του περιστρέφονται περὶ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν Ναὸν καθὼς καὶ περὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. Ὁ Ἰωήλ φαίνεται ὅτι εἶχε μόρφωσίν τινα. Εἰς τὴν διδασκαλίαν του λέγει ὅτι προτιμωτέρα τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας εἶναι ἡ ἐσωτερικῆ. Πονεῖ διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ λαοῦ καὶ πιστεύει ὅτι μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ σώσῃ αὐτούς.

Προεφήτευσε τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν Δευτέραν Παρουσίαν καὶ τὴν Μέλλουσαν Κρίσιν.

Ἡ ἔκχυσις τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ', 1 — 5 *

- 1) Μετὰ ταῦτα θὰ συμβῶσιν (τὰ ἐξῆς)
Θὰ ἐκχύσω τὸ πνεῦμα μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα
καὶ θὰ προφητεύσουν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,

* Β α σ. Β ἐ λ λ α: Ἐνθ' ἄνωτέρω.

οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνόπνια θὰ ἐνουπιάζονται
καὶ οἱ νεαῖαι ὑμῶν ὁράσεις θὰ βλέπουν.

- 2) Ἀκόμη δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους καὶ τὰς δούλας
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις θὰ ἐκχύσω τὸ πνεῦμα μου.
- 3) Καὶ θὰ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῆ·
αἷμα καὶ πῦρ καὶ στήλας καπνοῦ.
- 4) Ὁ ἥλιος θὰ μεταβληθῇ εἰς σκότος
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα
πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Θεοῦ,
ἡ μεγάλη καὶ φοβερά!
- 5) Καὶ θὰ συμβῇ πᾶς, ὅστις ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, θὰ σωθῇ·
διότι ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ θὰ γίνῃ σωτηρία, ὡς
εἶπεν ὁ Θεός.

ε') Ὁ β δ ι ο ὺ

Εδρασε τὸν Θ' αἰῶνα π.Χ. Μόνον τὸ ὄνομά του μᾶς εἶναι γνωστόν.
Ἐκ τοῦ βιβλίου του συμπεραίνομεν, ὅτι κατήγετο ἐκ τοῦ βασιλείου
τοῦ Ἰουδα. Διδάσκει εἰς τὰς προφητείας του, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος
καὶ ἀποδίδει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα του. Προεφήτευσεν ὅτι ἡ βασιλεία
τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ ἔχῃ τέλος.

Ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου (Ὁββιού 15) *

15 Διότι ἐγγὺς εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου
ἐναντίον ὄλων τῶν λαῶν!
Καθὼς ἔπραξες θὰ κάμουν εἰς σέ·
τὰ ἔργα σου θὰ ἐπαναπέσουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου!

στ') Ἰ ω ν ᾶ ς

Οπροφήτης Ἰωνᾶς ἔζησε κατὰ τὸν Η' αἰῶνα π.Χ. Σταλείς ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ νὰ κηρύξῃ εἰς τὴν πόλιν Νινευὶ τῆς Ἀσσυρίας, τὴν με-

* Ἀθ.αν. Χαστούπη: "Ἐνθ' ἀνωτέρω.

τάνοιαν, δὲν ὑπήκουσεν. Ἐπεβιβάσθη εἰς πλοῖον καὶ ἔφυγε. Τὸ πλοῖον κατελήφθη ὑπὸ τρικυμίας καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ὑπαίτιος, ἐπειδὴ παρήκουσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Θαλάσσιον κῆτος κατέπιε τὸν Ἰωνᾶν καὶ μετὰ τρία ἡμερονύκτια, κατόπιν προσευχῆς, ἐξῆλθεν οὗτος σῶος ἐκ τῆς κοιτίας τοῦ κήτους. Τὸ γεγονός αὐτὸ συμβολίζει τὴν τριήμερον ταφὴν καὶ ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου.

Ἀμέσως κατόπιν ὁ Ἰωνᾶς μετέβη εἰς τὴν Νινευτὶ καὶ ἐκήρυξε καὶ μετενόησαν οἱ Νινευῖται.

Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰωνᾶ ἐντὸς τῆς κοιτίας τοῦ κήτους.

« Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ εἰσήκουσέ μου· ἐκ κοιτίας ἄδου κραυγῆς μου ἤκουσας φωνῆς μου. ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης καὶ ποταμοὶ ἐκύκλωσάν με· πάντες οἱ μετεωρισμοὶ σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον. Καὶ ἐγὼ εἶπα· ἀπώσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου· ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου; περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέ με ἐσχάτη, ἔδω ἡ κεφαλὴ μου εἰς σχισμὰς ὀρέων. κατέβην εἰς γῆν, ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτοῖς κάτοχοι αἰώνιοι, καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωὴ μου, πρὸς σέ Κύριε ὁ Θεός μου. ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ' ἐμοῦ τὴν ψυχὴν μου τοῦ Κυρίου ἐμνήσθην καὶ ἔλθοι πρὸς σέ ἡ προσευχή μου εἰς ναὸν τὸν ἅγιόν σου. φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον· ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ηὐξάμην ἀποδώσω σοι εἰς σωτηρίαν μου τῷ Κυρίῳ » (Ἰωνᾶ β', 3-10)

ζ') Ναοὺμ

Ὁ προφήτης Ναοὺμ κατήγετο ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἔζησε κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα π.Χ Διαπνέεται ὑπὸ φλογεροῦ πατριωτισμοῦ καὶ ὁμιλεῖ μὲ μεγάλην ἀγάπην διὰ τὴν πατρίδα του.

Προσηφτήτευσε τὴν καταστροφὴν τῆς Νινευτὶ καὶ τοῦ Ἀσσυριακοῦ κράτους.

Εἶπεν ἐπίσης ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον θὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χάριν εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ
Ψηφιδωτὸν τῆς Μονῆς Δαφνίου (14' αἰὼν)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Προφητεία κατὰ τῆς Νινευί

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β' 1 (Κατὰ τοὺς Ο')

Ἴδὸν ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες εὐαγγελιζομένοι καὶ ἀπαγγέλλοντος εὐ-
ρήνην· ἑόρταζε, Ἰούδα, τὰς ἑορτάς σου, ἀπόδος τὰς εὐχάς σου, διότι
οὐ μὴ προσθήσωσιν ἐτι τοῦ διελθεῖν διὰ σοῦ εἰς παλαιώσεις. Συντετέλε-
σται, ἐξήρηται.

(Ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ)

Ἴδὸν ἐπὶ τῶν ὄρεων τρέχει ὁ ἀγγελιοφόρος,
ὁ ὁποῖος εὐαγγελίζεται σωτηρίαν.
Ἐόρταζε τὰς ἑορτάς σου, Ἰούδα,
ἐκπλήρωσε τὰς ὑποσχέσεις σου,
διότι ὁ ἐξολοθρευτὴς δὲν θὰ διέλθῃ πλέον διὰ σοῦ,
αὐτὸς θὰ καταστραφῇ ὀλοσχερῶς.

4) Ἀββακούμ

Ο Προφήτης Ἀββακούμ ἔζησε περὶ τὸ 600 π.Χ. Τὰ πρῶτα ἔτη του
διήλθεν εἰς ἐποχὴν εἰρήνης καὶ εὐτυχίας διὰ τὸ βασίλειον τοῦ
Ἰούδα. Ἦτο μορφωμένος καὶ εἶχε μελετήσει τοὺς πρὸ αὐτοῦ Προφή-
τας. Προεῖπε τὴν καταστροφὴν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα καὶ τὴν κα-
ταστροφὴν τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους.

Ὁ Ἀββακούμ δέχεται τὸν Θεὸν ὡς τὸν ἀπόλυτον δεσπότην τῆς
φύσεως, προαιώνιον, ἀθάνατον, ἅγιον καὶ μόνον κύριον τῆς ἱστορίας.
Ἐτόνιζεν ἐπίσης ὅτι ὁ « δίκαιος ἐκ τῆς πίστεως ζήσεται ».

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β' 4—6 *

- 4) Ἴδὸν ὁ ἀσεβὴς θὰ πέσῃ
ὁ δίκαιος ὅμως διὰ τῆς πίστεώς του θὰ ζήσῃ.
- 5) Πράγματι θὰ ἐξοντωθῇ ὁ δυνάστης
καὶ ὁ ὑπερήφανος ἀνὴρ δὲν θὰ παραμείνῃ,
- 6) διότι τὴν ψυχὴν του κατέστησεν, ὡς ὁ Ἄδης, ἀκόρεστον
καὶ ὡς ὁ θάνατος, δὲν χορταίνει.

* Β α σ. Β ἐ λ λ α : Ἐνθ' ἄνωτέρω.

θ') Σοφονίας

Ο προφήτης Σοφονίας ἦτο υἱὸς Χουσίτινος καὶ ἔδρασε κατὰ τὸν Ζ' π. Χ. αἰῶνα. Καταφέρεται ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρείας καὶ καλεῖ τὸν λαὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Βεβαιώνει τὸν λαὸν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ διακηρύττει τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας, διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ὁ θρίαμβος τῆς Σιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' 14—18*

- 14) Ὑψωσε φωνὴν χαρᾶς, θύγατερ Σιών!
κραυγὴν ἀγαλλιᾶσεως, Ἰσραήλ!
Χαίρε καὶ τέρον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου,
θύγατερ Ἱερουσαλήμ!
- 15) Ὁ Κύριος ἤρε τὴν καταδίκην, ἣ ὅποια σὲ ἐβάρυνεν,
ἔστρεψεν ὀπίσω τὸν ἐχθρόν σου.
Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ Κύριος, εἶναι εἰς τὸ μέσον σου
δὲν θὰ ἴδῃς πλέον κακόν.
- 16) Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ εἶπουν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ·
«μὴ φοβοῦ, Σιών!
Ἄς μὴ παραλύσουν αἱ χεῖρες σου!
- 17) Κύριος ὁ Θεός σου εἶναι εἰς τὸ μέσον σου,
πολεμιστὴς νικηφόρος!
Θὰ ἀνασκιοῦν ἀπὸ χαρὰν διὰ σέ
καὶ θὰ σέ ἀνανεώσῃ διὰ τῆς ἀγάπης Του,
θὰ ἐνθουσιᾷ διὰ σέ μὲ κραυγὰς χαρᾶς.
- 18) ὡς κατὰ τὰς ἡμέρας ἐορτῆς ».

ι') Ἀγγαῖος

Ο Προφήτης Ἀγγαῖος ἔζησε τὸν ΣΤ' π. Χ. αἰῶνα. Ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίου ἀιχμαλωσίας καὶ μετὰ τοῦ Προφήτου Ζαχα-

* Ἀθ.αν. Χαστούπη: "Ἐνθ' ἀνωτέρω.

ρίου ἐπὶ βασιλείῳ τῶν Περσῶν Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου· παρώτρυνε τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ, διότι ἡ ἀνοικοδόμησις εἶχε διακοπῆ ἕνεκα τῆς ἀντιδράσεως τῶν Σαμαρειτῶν.

Κατορθώνει τέλος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνοικοδόμησιν.

Ἡ μέλλουσα δόξα τοῦ Ναοῦ (Ἀγγαίου β' 1-9*)

1) Τὸν ἑβδομὸν μῆνα, στὴν 21ην τοῦ μηνὸς ἐγένετο ὁ ἐξῆς λόγος πρὸς τὸν Ἀγγαῖον, τὸν Προφήτην. 2) Εἶπε πρὸς τὸν Ζοροβάβελ τὸν υἱὸν τοῦ Σάλαθιήλ, τὸν διοικητὴν τῆς Ἰουδαίας καὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσαδέκ, τὸν Ἀρχιερέα καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους τὰ ἐξῆς. 3) Τίς μεταξὺ ὑμῶν ἀπέμεινε, ὅστις εἶδεν τὸν ναὸν τοῦτον ἐν τῇ προτέρᾳ δόξῃ; τί δὲ τώρα βλέπετε; δὲν φαίνεται οὗτος εἰς τὰ ὄμματά σας ὡς μηδέν; 4) Καὶ τώρα ἔχε θάρρος, Ζοροβάβελ... Ἔχε θάρρος, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Ἰωσαδέκ, Ἀρχιερεῦ. Ἔχε θάρρος, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ... καὶ ἐργασθῆτε, διότι ἐγὼ εἶμαι μαζὶ σας... τὸ πνεῦμα μου θὰ παραμείνῃ ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν. Μὴ φοβεῖσθε, 6) διότι τάδε λέγει ὁ Κύριος ὁ Θεός. Ἀκόμη μία φορὰ — ὀλίγον (χρόνον) — καὶ θὰ σείσω τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν. 7) Καὶ θὰ σείσω πάντα τὰ ἔθνη, ὥστε οἱ θησανροὶ ὄλων τῶν ἐθνῶν νὰ ἔλθουν καὶ θὰ πληρώσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης... 8) Εἰς ἐμὲ ἀνίκει ὁ ἄργυρος καὶ εἰς ἐμὲ ὁ χρυσός... Μεγαλυτέρα θὰ εἶναι ἡ μέλλουσα δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἀπὸ τὴν πρώτην... καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦτον θὰ χαρίσω τὴν εἰρήνην.

ια') Ζαχαρίας

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας ἦτο ἱερεὺς. Ἀφωσιώθη εἰς τὸ νὰ παρηγορῇ τὸν λαὸν καὶ νὰ δίδῃ θάρρος καὶ νὰ προτρέπη αὐτὸν εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Οὗτος προανήγγειλε πολλὰ σημεῖα τοῦ βίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὠμίλησε διὰ τὴν θριαμβευτικὴν εἰσοδὸν του εἰς Ἱεροσόλυμα ὡς εἰρηνικοῦ βασιλέως, διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα, διὰ τὰ τριάκοντα ἀργύρια καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ προσφέρῃ θυσίαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν ἑαυτόν του.

* Βασ. Βέλλα: "Ἐνθ' ἀνωτέρω.

Ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος εἰς Ἱερουσόλυμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ' 9*

- 9) Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών,
φώναζε ἀπὸ χαρᾶν, θύγατερ τοῦ Ἰσραήλ.
Ἴδου ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται πρὸς σέ,
δίκαιος καὶ νικητὴς οὗτος,
ταπεινὸς καὶ ἐπιβαίνων ἐπὶ ὄνου
καὶ δὴ ἐπὶ πώλου, ἐπὶ νεαροῦ ὄνου.

Περὶ τῶν τριάκοντα ἀργυρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ' 12 (Κατὰ τοὺς Ο')

«Καὶ ἔστησαν τὸν μισθὸν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.

καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς καὶ ἐνέβαλον
αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριόν.»

ιβ') Μαλαχίας

Ο Μαλαχίας εἶναι ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν προφητῶν τῆς Π.Δ. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸν δὲν ἀνεφάνη ἄλλος Προφήτης εἰμὴ μόνον ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής. Τὸ ἔργον των εἶχε τελειώσει. Αὐτὸς ὁ ἴδιος μάλιστα ὁ Μαλαχίας προεῖπε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Προδρόμου. Ὁ Μαλαχίας διεκήρυξεν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ στείλῃ τὸν Χριστὸν εἰς τὸν κόσμον. Εἶπεν ὅτι νέα θυσία καθαρὰ θὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς συνειθισμένας θυσίας τοῦ λαοῦ. Ἡ θυσία αὕτη ἦτο ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία.

Ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Προδρόμου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' 1—4**

1. «Ἴδου θὰ στείλω τὸν ἄγγελόν μου διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ὁδὸν ἔμπροσθέν μου. Καὶ αἰφνιδίως θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ναόν του ὁ Κύριος, τὸν

* Ἐνθ' ἀνωτέρω.

** Ἐθ' Ἀθαν. Χαστούπη: Ἐνθ' ἀνωτέρω.

ὁποῖον ζητεῖτε· καὶ ὁ ἄγγελος τῆς Διαθήκης, τὸν ὁποῖον ἐπιθυμεῖτε, ἰδοὺ ἔρχεται», λέγει ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων.

2. Τὶς δύναται νὰ ὑπομείνῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἐλεύσεώς του καὶ τὶς δύναται νὰ σταθῆ, ὅταν ἐμφανισθῆ; Διότι αὐτὸς εἶναι ὡς πῶρ χωνευτὸ

3. Θὰ καθαρῶσιν τοὺς υἱοὺς τοῦ Λευὶ καὶ θὰ τοὺς ἀποκαθάρῃ ὡς χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ θὰ προσφέρουν εἰς τὸν Κύριον θυσίαν ἐν δικαιοσύνῃ.

4. Τότε θὰ εἶναι εὐάρεστος εἰς τὸν Θεὸν ἡ θυσία τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ὡς κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν καὶ κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους.

7. Ὁ προφήτης Ἡλίας

(Γ' Βασιλ. ιζ' - ιθ')

Ο Προφήτης Ἡλίας ἦτο εἰς ἓκ τῶν ἀγιωτέρων Προφητῶν τοῦ Ἰσραήλ, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀσεβῆ βασιλέα Ἀχαάβ νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ διὰ τὴν κακὴν του διαγωγὴν καὶ τὴν εἰδωλολατρείαν του. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ἀχαάβ περιεφρόνησε τὰς συμβουλὰς τοῦ Προφήτου καὶ τὸν ἠπείλει μάλιστα, ὅτι θὰ τὸν θανατώσῃ, ὁ Ἡλίας εἶπεν εἰς αὐτόν. « Ὅρκίζομαι ἐδῶ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, ὅτι δὲν θὰ βρέξῃ, οὔτε θὰ δροσίση εἰς τὸ βασίλειόν σου, ἕως ὅτου θὰ παρακαλέσω ἐγὼ τὸν Θεὸν νὰ παύσῃ ἡ ξηρασία ». Τρία ὀλόκληρα ἔτη δὲν ἔπρσεν οὔτε σταγὼν βροχῆς εἰς ὅλον τὸ βασίλειον καὶ ὁ λαὸς ἀπέθνησκε τῆς πείνης. Ὁ κακὸς αὐτὸς βασιλεὺς εἶχε σύζυγον χειροτέραν ἀπ' αὐτὸν τὴν Ἰεζάβελ, ἡ ὁποία τὸν παρέσυρεν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐντρομοὶ καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἀνεζήτησαν τὸν Προφήτην. Τέλος ὁ Ἡλίας, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Ἀχαάβ, ὁ ὁποῖος μόλις τὸν εἶδεν ἐθύμωσε πολὺ.

— Ἐσύ, λοιπόν, — τοῦ εἶπε — προξενεῖς τόσα κακά εἰς τὸ βασίλειόν μου;

— Ὅχι ἐγὼ — ἀπήντησεν ὁ Προφήτης — ἀλλ' ἐσύ ὁ ἴδιος καὶ σὺ καὶ ὁ λαὸς πάσχετε, διότι ἐγκατελείψατε τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπουσίας τοῦ Ὁ Ἡλίας εἶχε συναντήσει εἰς τὰ Σαρεπτὰ τῆς Φοινίκης μίαν πτωχὴν χήραν μετὸν υἱὸν τῆς. Πρῶτος ἡ γυναῖκα αὐτή, παρὰ τὴν πείναν καὶ τὴν δυστυχίαν, ἐφιλοξένησε τὸν Προφῆτην μετὸ ὀλίγον ἄλευρον καὶ ἔλαιον, τὰ ὅποια εἶχε. Θαῦμα ὅμως ἐγένετο ἐκ μέρους τοῦ Προφήτου καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἄλευρον δὲν ἐτελείωσαν μέχρι τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐβρέξε καὶ ἡ γῆ ἤρχισε νὰ ἀποδίδῃ καρπούς. Καὶ δεῦτερον θαῦμα ἔκαμεν ὁ Προφήτης εἰς τὴν οἰκίαν τῆς πτωχῆς αὐτῆς γυναικὸς. Ἀνέστησε τὸν υἱὸν τῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποθάνει.

Πολλὰ καὶ μεγάλα θαύματα ἔκαμεν ὁ Προφήτης Ἡλίας καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται μέγας. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν Ἀχαάβ καὶ τὴν Ἰεζάβελ νὰ θυμώσουν πολὺ ἐναντίον τοῦ Προφήτου, ἦτο ἡ θυσία ἐπὶ τοῦ ὄρους Καρμηλίου τὴν ὁποίαν ἔκαμε, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ψεῦδος τῆς εἰδωλολατρείας.

Ἐζήτησε νὰ σφάζουν δύο μόσχους. Τὸν ἓνα θὰ ἐθυσίαζεν ὁ Ἡλίας καὶ τὸν ἄλλον οἱ ἱερεῖς τοῦ ψευδοῦς Θεοῦ Βάαλ. Ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνάψουν φωτιάν. Ἡ φωτιὰ θὰ ἤρχετο ἐξ οὐρανοῦ διὰ τῆς προσευχῆς. Ἐὰν ὁ Βάαλ ἦτο ἀληθὴς Θεός, θὰ εἰσήκουε τὴν προσευχὴν τῶν ἱερέων του καὶ θὰ ἔρριπτε φωτιάν καὶ θὰ ἐγένετο ἡ θυσία. Ἐὰν πάλιν ὁ Θεὸς τοῦ Ἡλίας ἦτο ἀληθὴς, θὰ ἔρριπτε φωτιάν εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Ἡλίας.

Εἰς τὸν λαὸν ἤρρεσαν ἡ πρότασις αὐτὴ τοῦ Ἡλίας καὶ ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ τοιοῦτοτρόπως.

Οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ ἔσφαζαν τὸν μόσχον, τὸν ἔθεσαν ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα καὶ ἤρχισαν νὰ παρακαλοῦν τὸν Βάαλ ὅλοι μαζί. Ἀλλὰ οὔτε φωνή, οὔτε ἀκρόασις! Ἔτρεχαν, ἐχόρευαν γύρω ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ τίποτε, διότι τοιοῦτος Θεὸς δὲν ὑπῆρχεν.

Τότε ὁ Ἡλίας ἐκάλεσε τὸν λαὸν νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Ἐτοποθέτησε τὸ κρέας καὶ τὰ ξύλα καὶ διέταξε νὰ ρίψουν ἄφθονον ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ ἐπλημμύρισε τριγύρω διὰ νὰ μὴ νομίση κανεὶς ὅτι ὑπῆρχε φωτιὰ κρυμμένη.

—Κύριε! — εἶπε τότε ὁ Ἡλίας — Σὺ εἶσαι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἰακώβ. Σὲ παρακαλῶ ἐπάκουσόν μου καὶ ἀπόστειλον πῦρ ἐξ οὐρανοῦ διὰ νὰ γίνῃ ἡ θυσία καὶ νὰ γνωρίσουν σήμερον ὅλοι, ὅτι Σὺ εἶσαι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἐγὼ δοῦλος σου καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονται κατ' ἐντολὴν Σου.

Δὲν ἐπρόλαβε νὰ εἶπῃ τὰς τελευταίας λέξεις ὁ Ἅλιος καὶ φωτιὰ δυνάτῃ ἦλθεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσε καὶ τοὺς λίθους ἀκόμῃ.

Μόλις ὁ λαὸς εἶδε τὸ θαῦμα αὐτό, ἐπίστευσεν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Ἄφου ὁ Ἅλιος εἶδεν, ὅτι μετενόησαν, προσηχῆθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἔβρεξεν. Ὁ λαός, ὁ ὁποῖος εἶδε καὶ τὸ θαῦμα αὐτό ἐδόξασε τὸν Θεόν.

Ὁ Θεὸς ἤξιωσεν αὐτὸν νὰ ἀναληφθῇ εἰς τὸν οὐρανὸν χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ θάνατον. Ἡ ἀνάληψις του ἐγίνε πλησίον τοῦ Ἰορδάνου. Ἐνῶ ἀνέβαινεν ἐπάνω ἐπὶ πυρίνου ἄρματος, ἔρριψε τὴν μηλωτὴν του εἰς τὸν μαθητὴν του Προφῆτην Ἐλισσαῖον, ὁ ὁποῖος μὲ αὐτὴν ἔκαμε διάφορα θαύματα.

Τὴν μνήμην του ἐορτάζομεν εἰς τὰς 20 Ἰουλίου.

Ἀπολυτίκιον Προφήτου Ἡλιοῦ

Ἦχος δ'

Ὁ ἔνσαρκος Ἄγγελος, τῶν προφητῶν ἡ κορυφαίος, ὁ δεῦτερος πρόδρομος τῆς παρουσίας Χριστοῦ, Ἅλιος ὁ ἔνδοξος, ἄνωθεν καταπέμψας Ἐλισσαίῳ τὴν χάριν, νόσους ἀποδιώκει καὶ λεπρούς καθαρίζει· διὸ καὶ τοῖς τιμῶσιν αὐτὸν βρῦει ἰάματα.

8. Αἱ περὶ Θεοῦ καὶ ἠθικῆς ἀντιλήψεις τῶν Προφητῶν

Η διδασκαλία ὅλων σχεδὸν τῶν προφητῶν ἔχει ὡς κέντρον τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἀπόλυτος κύριος τοῦ σύμπαντος. Ἡ δύναμις Του φθάνει παντοῦ, εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὸν Ἄδην, εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Ὁ Θεὸς προκαλεῖ τὸν σεισμόν, τὸν σκοτασμόν τοῦ ἡλίου, ἀποστέλλει τὸν καυστικὸν ἄνεμον, κατακρατεῖ τὴν βροχὴν, ἐπιφέρει τὴν πείναν καὶ τὴν ἀσθένειαν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἀπομακρύνωνται ἀπ' αὐτόν. Ὅλη ἡ φύσις τρέμει καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ χάνεται, ὅταν ὁ Θεὸς ὀργισθῇ. Πρὸ πάντων ὅμως εἶναι Θεὸς δίκαιος.

Ὁ Θεὸς τῶν προφητῶν δὲν εἶναι μόνον Θεὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅπως ἐπίστευον οὗτοι. Εἶναι Θεὸς παγκόσμιος διευθύνων τὰ πάντα. Ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ τίποτε δὲν γίνεται. Ὁ Παντοδύναμος καὶ Παγκόσμιος Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών.

Εἶναι τὸ ἀπόλυτον ἠθικὸν Ὄν. Αὐτὸς ἔθεσεν τὰς ἠθικὰς ἀξίας. Ἡ παράβασις τῶν ἠθικῶν νόμων, κατὰ τοὺς Προφήτας, ἐπιφέρει ἄμεσον τιμωρίαν. Παραδέχονται ἀκόμη οἱ Προφῆται, ὅτι ὁ ἠθικὸς νόμος εἶναι ἔμφυτος εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο ὅλοι σχεδὸν οἱ Προφῆται καυτηριάξουν τὰ ἠθικὰ παραπτώματα τῆς ἐποχῆς των καὶ προλέγουν τὴν καταστροφήν, ἣ ὅποια θὰ ἐπέλθῃ ἕνεκα τῆς ἀμαρτίας.

Κατὰ τοὺς Προφήτας, οἱ ἄρχοντες εἶναι ἐπίσης ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν λαῶν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Τὸ σπουδαιότερον ὅμως καὶ τὸ πλέον ἐνδιαφέρον σημεῖον τῆς διδασκαλίας ὄλων σχεδὸν τῶν Προφητῶν, οἱ ὅποιοι ἔζησαν ἑκατοντάδας ἔτη πρὸ Χριστοῦ, εἶναι ὅτι προεφήτευσαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, ὡς Αὐτρωτοῦ ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Τόσον ζωηρῶς δὲ ὠμίλησαν καὶ ἔγραψαν περὶ τοῦ Μεσσίου, ὥστε νὰ νομίζῃ κανεὶς, ὅτι πρῶτον εἶδον καὶ κατόπιν ἔγραψαν τὰ γεγονότα.

Ἡ διδασκαλία των γενικῶς πλησιάζει τὸ ὕψος τῆς διδασκαλίας τῆς Κ. Διαθήκης, διότι αἱ ἀντιλήψεις των περὶ Θεοῦ καὶ ἠθικῆς σχεδὸν συμπίπτουν μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀληθείας τῆς Κ. Διαθήκης καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν θεωροῦνται ἀπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ.

Τὸν ὑπὸ τῶν Προφητῶν λοιπὸν προκατηγγελεμένον Σωτῆρα καὶ Αὐτρωτὴν θὰ γνωρίσωμεν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Κ. Διαθήκης.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Από τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Πανάγαθος Δημιουργὸς μας ἐξέδιωκεν ἐκ τοῦ Παραδείσου τοὺς πρωτοπλάστους, ἕνεκα τῆς παρακοῆς, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπεφάσιζε νὰ ἀποστείλῃ ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου, τὸν Μονογενῆ Αὐτοῦ Υἱὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Τὴν ἀπόφασίν Του αὐτὴν ἐγνώρισεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους. Ἀργότερα τὴν ἐπανελάβε μὲ τὴν προφητείαν, τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ Νῶε πρὸς τοὺς υἱούς του.

Ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς ἐπίσης τοὺς Πατριάρχας Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ ἐπανελάβεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἐκ τῆς γενεᾶς των θὰ προέλθῃ ὁ Μεσσίας. Αὐτὸ τὸ ἐπροφήτευσεν καὶ ὁ Ἰακώβ λέγων, ὅτι ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ τετάρτου υἱοῦ του Ἰούδα θὰ προέλθῃ ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν.

Εἶδομεν ἀκόμη, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξέλεξε τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν διὰ νὰ προ-
παρασκευάσῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τοῦτο ἐγνώρισαμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ὑποδού-
λωσίν του εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπέκτησε, κατὰ Θεῖαν Πρόνοιαν, ὡς ἀρχη-
γὸν τὸν Θεόπτην Μωϋσῆν διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ.

Ὁ Μωϋσῆς ὠδήγησε τὸν λαὸν διὰ μέσου τῆς ἐρήμου πρὸς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Πλήθος θαυμάτων ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ διαθρέψῃ καὶ προστατεύσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Πολλάκις ἐτιμώρησεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἀποστασίαν καὶ τὴν ἀπομά-
κρυνσιν αὐτῶν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ συνεχώρησε καὶ ἐπροστάτευσεν πάλιν αὐτούς, κατόπιν μετανοίας αὐτῶν. Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸν Νόμον, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ τηρήσουν αὐτὸν πρὸς τὸ καλὸν των.

Ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς Κριτὰς καὶ Βασιλεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Προφήτην καὶ Βασιλέα Δαυῖδ, ὁ ὁποῖος προεφήτευσεν εἰς τοὺς ψαλ-
μούς του τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου καὶ μάλιστα ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἐγνώρισαμεν πολλὰ παραδείγματα πίστεως καὶ πρὸ πάντων τὶ κατορθώνει ἡ βαθεῖα πίστις πρὸς τὸν Θεόν.

Τέλος, διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν Προφητῶν, προαηγγέλθη ὀριστικῶς ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἡ ἔλευσις αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἦλθε δὲ ὁ Σωτὴρ εἰς τὸν κόσμον τὸ 750 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, εἰς τὴν πλέον δύσκολον στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ εἰδωλολατρικαὶ θρησκείαι εἶχον καταπέσει εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων ὡς μὴ δυνάμεναι οὐδὲν νὰ προσφέρουν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλὰ καὶ ἡ μόνη τότε ἀληθινὴ θρησκεία τῶν Ἰουδαίων εἶχε παραμορφωθῆ ὑπὸ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων καὶ εἶχεν οὕτω καταστῆ θρησκεία μόνον τῶν τύπων. Οὕτω ἡ ἀνθρωπότης ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἀναμενόμενον Μεσσίαν, ὡς τὸν μόνον ἱκανὸν νὰ λυτρώσῃ αὐτὴν ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ἁμαρτίας.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Παλαιά Διαθήκη.* Μετάφρασις τῶν Ο', Ἑκδοσις Ζωῆς
- Μπρατσιώτου Π.*
- α) Εἰσαγωγή εἰς τὴν Π.Δ. (1937)
  - β) Συμβολαὶ εἰς τὴν βιβλικὴν ἱστορίαν (1918)
  - γ) Ἑβραίων παίδων ἀγωγή (1920)
  - δ) Ἡ γυνὴ ἐν τῇ Ἱερῶ Βίβλω (1923)
  - ε) Ἑβδομηκοντολογικὰ μελετήματα (Α 1926 , Β 1927).
  - στ) Αἱ ᾠδαὶ τῶν ἀναβαθμῶν (1928)
  - ζ) Ἡ κοινωνιολογικὴ σημασία τῆς Π.Δ. (1928)
  - η) Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας (1956)
- Βέλλα Βασιλείου*
- α) Τὰ τέκνα παρ' Ἰσραὴλ (1932)
  - β) Θεὸς καὶ Ἱστορία ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ Ἐρησκείᾳ (1934)
  - γ) Ἐρησκευτικαὶ προσωπικότητες τῆς Π.Δ. τεύχη 4 (1935)
  - δ) Ἑρμηνεῖα τῆς Π.Δ. (Τὸ Δωδεκαπρόφητον)
  - ε) Ἡ Ποίησις τῆς Π.Δ. (1948)
  - στ) Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν Π.Δ. (1950)
  - ζ) Ἡ Ἁγία Γραφή σὲ εἰκόνες (1950)
  - η) Ἀπάνθισμα ρητῶν τῆς Π.Δ. (1951)
  - θ) Ὁ σεισμὸς ἐν τῇ Π.Δ. (1955)
  - ι) Ἐκκλησιαστικὰ ἀναγνώσματα τῆς Π.Δ. (1955)
  - ια) Χρονολογικοὶ πίνακες τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἱστορίας (1956)
- Τρεμπέλα Παναγ.* Τὸ Ψαλτήριον μετὰ συντόμου ἑρμηνείας (1955)
- Χαστούπη Ἀθαν.* Παλαιὰ Διαθήκη (Μετάφρασις τῶν Ο'. Μετάφρασις διωρθωμένου ἑβραϊκοῦ κειμένου κλπ.)

- Καλλινίκου Κων.* Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἱερὸν Ψαλτῆρα.
- Παπαπαναγιώτου Κ.* Βιβλικὲς ἱστορίαι καὶ βιβλικὰ τραγούδια (1954).
- Κωνσταντίνου Θ.* Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαυὶδ.
(ποιητικὴ μετάφρασις) 1947
- Γιαννακοπούλου Ἰωήλ Π.* Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο' (Κείμενον — Ἑρμ.
παράφρασις — Σχόλια κ.λ.π.) 1960

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΑΙΟΥ

1. Ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν
2. Ὁ δίκαιος Νῶε κρατῶν τὴν κιβωτὸν
3. Ὁ δίκαιος Μελχισεδὲκ
4. Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ
5. Ὁ Μωϋσῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ
6. Ὁ Προφῆτης Ἱερεμίας
7. Ὁ Προφῆτης Ἡσαΐας
8. Ὁ Προφῆτης Ἡλιοῦ
9. Ὁ Προφῆτης Ἰεζεκιήλ
10. Ὁ Χάρτης τῆς Παλαιστίνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α) 'Αγία Γραφή — 'Ιερά Παράδοσις	5
β) Παλαιά Διαθήκη	6
Περιεχόμενον και σπουδαιότης	6
Βιβλία και συγγραφείς	6
Γλώσσα και μεταφράσεις	8

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ : 'Η ἀποκάλυψις τον Θεού ἐν τῇ Δημιουργίᾳ

1. 'Ο Θεός δημιουργός του ὄρατου κόσμου	11
2. 'Ο Θεός δημιουργός του ἀοράτου κόσμου	13
3. 'Ο Θεός δημιουργός του ἀνθρώπου	15
4. Περὶ τῆς ἡθικῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων	17
5. Τὸ πρωτευαγγέλιον	20
6. "Αβελ καὶ Κάιν	22
7. 'Ο κατακλυσιμὸς	24
8. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε	26
9. Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῆς Παλαιστίνης	27

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ : 'Η ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ ἔργου τῆς Θείας Οἰκονομίας πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ : 'Η ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν πατριαρχῶν 'Αβραάμ, 'Ισαάκ καὶ 'Ιακώβ

1. 'Αβραάμ	30
2. 'Ισαάκ	32
3. 'Ιακώβ	35
4. 'Ιωσήφ	40
5. 'Ο 'Ιωσήφ ἐξηγεῖ τὰ ὄνειρα	42
6. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ 'Ιωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον	43
7. 'Η ἀναγνώρισις μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν	44
8. 'Ο 'Ιακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον	45

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ : Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Μωϋσέως, τῶν διαδόχων αὐτοῦ
καὶ τοῦ Νόμου τοῦ παιδαγωγούντος εἰς Χριστὸν

1. Ἡ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Αἰγύπτῳ	47
2. Ὁ Μωϋσῆς	49
3. Ἡ διάβασις τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὰ θαυμαστά γεγονότα τῆς ἐρήμου	51
4. Ὁ Δεκάλογος	54
5. Ἡ Ὀρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν	55
6. Ἡ ἠθικοκοινωνικὴ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν	57
7. Προφητεία τοῦ Μωϋσέως περὶ τοῦ Σωτῆρος	59
8. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ	61
9. Κατάκτησις καὶ διανομὴ τῆς γῆς Χαναάν	63

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ : Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν Κριτῶν καὶ Βασιλέων

1. Οἱ Κριταὶ	65
2. Δεββώρα	66
3. Γεδεὼν	67
4. Ἰεφθάε	71
5. Σαμψὼν	72
6. Ἡλεὶ καὶ Σαμουὴλ	74
7. Οἱ Βασιλεῖς	77
8. Σαούλ	77
9. Δαυὶδ	79
Ψαλμὸς Η΄	82
Ψαλμὸς ΡΘ΄	83
10. Σολομὼν	84
11. Ἡ διαίρεσις εἰς δύο βασιλεία καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ὑπὸ τῶν Ἀσσυ- ρίων καὶ Βαβυλωνίων	87
12. Ἡ Βαβυλώνιος αἰχμαλωσία	88
13. Ἡ Παλαιστίνη εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν καὶ τὸ τέλος τῆς αἰχμαλωσίας	90
14. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τοῦς Ἕλληνας	92
15. Οἱ Μακκαβαῖοι	94
16. Ἡ Παλαιστίνη ὑπὸ τοῦς Ρωμαίους	96

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ : Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ δι' ἄλλων εὐσεβῶν ἀνθρώπων

1. Ἰώβ	98
2. Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ	100
3. Ρούθ	103
4. Ἐσθήρ	105
5. Ἰουδίθ	108
6. Τωβιτ	109

1. Οἱ Προφῆται	112
2. Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας	113
3. Ὁ Προφήτης Ἱερεμίας	115
Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν θρήνων τοῦ Ἱερεμίου	117
4. Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ	119
5. Ὁ Προφήτης Δανιήλ	121
6. Οἱ ἐλάσσονες Προφῆται	123
α') Ὡσηὲ	123
β') Ἀμώς	124
γ) Μιχαίας	125
δ') Ἰωήλ	126
ε') Ὀβδιού	127
στ') Ἰωνᾶς	127
ζ') Ναούμ	128
η') Ἀββακούμ	129
θ') Σοφονίας	130
ι') Ἀγγαῖος	130
ια') Ζαχαρίας	131
ιβ') Μαλαχίας	132
7. Ὁ Προφήτης Ἡλίας	133
8. Αἱ περὶ Θεοῦ καὶ ἠθικῆς ἀντιλήψεις τῶν Προφητῶν	135
Ἀνακεφαλαίωσις	137
Πηγαὶ καὶ βοηθήματα	139
Εἰκόνες καὶ χάρτης	140

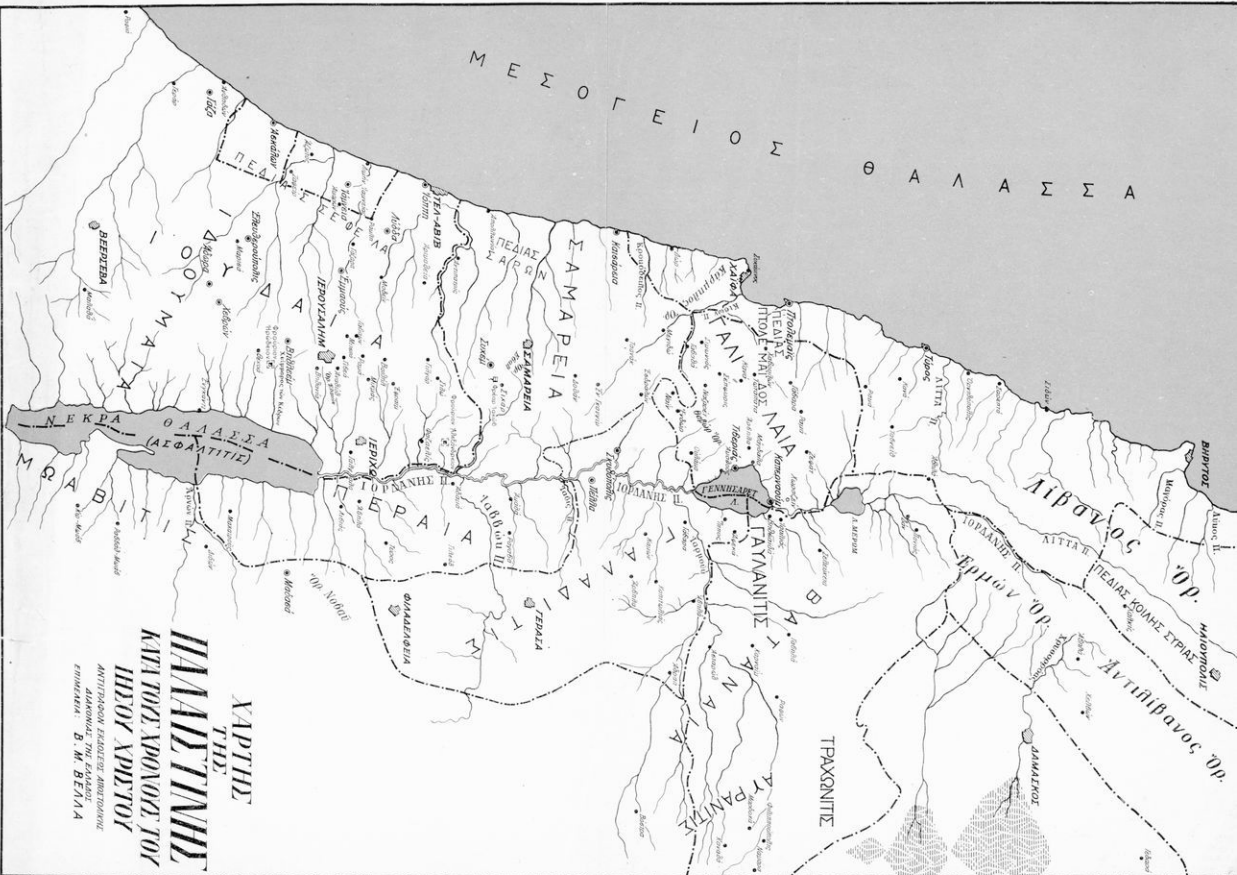
Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίσημον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 19/46 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ', 1964 (VI) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 80.000—ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1228/6-5-64

Ἐπιτύποις—Βιβλιοδεσία Α. Ε. ΠΑΠΥΡΟΣ — ΓΡΑΦ. ΤΕΧΝΑΙ — Ἀθήναι

Χάρτης της Παλαιστίνης κατά τους χρόνους του Ίησού Χριστού

ΧΑΡΤΗ
ΤΗΣ
ΠΑΛΕΣΤΙΝΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΔΑΔΑΜΑΤ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ: Β. Μ. ΒΕΝΑΑ

600

024000018129

